

Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

1470 Λευκωσία
Τηλ.: (+357) 22405500
Φαξ: (+357) 22672881

ombudsman@ombudsman.gov.cy
www.ombudsman.gov.cy

KENH

Επίτροπος Διοικήσεως

Ετήσια Έκθεση 2008

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται από την Επίτροπο Διοικήσεως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 6 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 μέχρι 2004. Αντίγραφο της κοινοποιείται στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Νοέμβριος 2009

KENH

Περιεχόμενα

Σελίδα

Μέρος Α

Ο Θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως

Εισαγωγή	1
Οι Αρμοδιότητες	2
Η Υπηρεσία	3
Διεθνείς Σχέσεις	4
Ο Πολίτης	5
Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως	
Στελέχωση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως	6
Σχέσεις με Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία	7
Η Εκτελεστική Εξουσία	7
Διεθνής Παρουσία	7
Εκδηλώσεις – Διαλέξεις	9
Αριθμητική και στατιστική ανάλυση των παραπόνων που υποβλήθηκαν και διεκπεραιώθηκαν το 2008	
Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2008	11
Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2008	12
Ανάλυση διερευνηθέντων παραπόνων	14
Τελικές Εκθέσεις	15
Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία	16
Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα	16
Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία	17

Μέρος Β

Απολογισμός Έργου

Ι. Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Εισαγωγή	23
Αστυνομία	
Τρόπος και μέσα που χρησιμοποιεί η Αστυνομία κατά τη διενέργεια εξώδικων καταγγελιών	25
Πρόκληση τροχαίου δυστυχήματος και βαρύτατου τραυματισμού μοτοσυκλετιστή κατά την καταδίωξή του από μέλη της Αστυνομίας	28
Σωφρονιστικό Σύστημα	
Μεταχείριση υποδίκων και πειθαρχικό μέτρο απομόνωσης	28
Συμπεριφορά σωφρονιστικού προσωπικού	29

Εθνική Φρουρά

Ποινή αυστηρής φυλάκισης	30
--------------------------------	----

Θέματα Μετανάστευσης

Ζητήματα που παρέμειναν άλυτα κατά το 2008	31
Αιτητές Ασύλου	32
Άδειες παραμονής	34
Διαδικασία αλλαγής εργοδότη αλλοδαπού εργαζόμενου	40
Διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικού βεβαίωσης γάμου και προληπτικός έλεγχος εικονικότητας γάμου μεταξύ αλλοδαπών και Κυπρίων πολιτών	41
Διαδικασία καταχώρησης και διαγραφής αλλοδαπών στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (stop-list)	42
Απόκτηση Κυπριακής υπηκοότητας	43

Θέματα Εκπαιδευτικών και Μαθητών

Δικαίωμα έκφρασης των εκπαιδευτικών λειτουργών	46
Κατοχή και χρήση κινητών τηλεφώνων από μαθητές στα σχολεία	46
Αποκλεισμός εκπροσώπων Κεντρικών Μαθητικών Συμβουλίων από την εκλογική διαδικασία ανάδειξης της Επαρχιακής Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών	47

Άλλα Θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ισότιμη προβολή υποψηφίων προέδρων από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου	48
Απόρριψη αίτησης για αλλαγή επωνύμου	49

Διαμεσολάβηση και επίλυση ζητημάτων χωρίς την Εκπόνηση Έκθεσης	50
---	----

II Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης

Εισαγωγή	55
Υπουργείο Εσωτερικών	56
Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων	57
Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	57
Τμήμα Αρχαιοτήτων	58
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	59
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	62
Επαρχιακές Διοικήσεις	66
Τοπική Αυτοδιοίκηση	69

III Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων

Εισαγωγή	79
-----------------------	----

Θέματα Παιδείας	80
------------------------------	----

Υπαλληλικά Θέματα

Αξιολογήσεις Εκπαιδευτικών Λειτουργών	81
Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας	82
Διαδικασίες Προσλήψεων	84
Μεταθέσεις	85
Οικονομικά και Άλλα Ωφελήματα	85
Άσκηση Καθηκόντων	86
Προσωπικοί Φάκελοι Μελών της Αστυνομίας	86

IV Τομέας Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Υποθέσεις κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Εισαγωγή	89
Αίτηση για σύνταξη ανικανότητας – Πρόσβαση διοικουμένου σε έγγραφα που τον αφορούν – Συμμόρφωση με εισήγηση Επιτρόπου Διοικήσεως και αλλαγή ακολουθούμενης πολιτικής	90
Αξίωση διοίκησης για επιστροφή υπερπληρωθέντος ποσού – Αμφισβήτηση ακολουθούμενης πολιτικής – Αποδοχή εισήγησης Επιτρόπου Διοικήσεως	91
Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις	92

Υποθέσεις Οικονομικής Υφής

Εισαγωγή	92
Σχολική Εφορεία Πάφου, Διαδικασία αξιολόγησης και κατακύρωσης προσφοράς εκμετάλλευσης σχολικού κυλικείου	93
Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών, παροχή Ειδικής Χορηγίας – Εισήγηση κάλυψης νομοθετικού κενού	94
Επιτροπή Ανακουφίσεως Παθόντων, Αναιτιολόγητη απόρριψη αίτησης για σύνταξη αναπηρίας – Εισήγηση για επανεξέτασή της	95
Τμήμα Αρχαιοτήτων, Τήρηση ημερολογίων ανασκαφών, Υποχρέωση παράδοσής των στο Τμήμα Αρχαιοτήτων	96
Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις	97

V Τομέας Κοινωνικής Προστασίας

Εισαγωγή	99
-----------------------	----

Αριθμητική και Στατιστική Ανάλυση	102
--	-----

Υγεία

Πλημμελής Ιατρική Περίθαλψη	102
Διαδικασία Διευθέτησης Επίσκεψης κατόπιν Προσυνεννόησης («ραντεβού») στα Νοσοκομεία	103
Αναγνώριση Ειδικοτήτων	104
Παράλειψη απάντησης / άρνηση κάλυψης ιατρικών εξόδων	106
Διενέργεια εξειδικευμένων ιατρικών εξετάσεων και παράδοση αποτελεσμάτων	108

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Άρνηση καταβολής τροφείων για φιλοξενία σε στέγη ηλικιωμένων	109
Καθυστερήση στην εξέταση αίτησης για παραχώρηση δημοσίου βοηθήματος	110
Παραβίαση των αρχών της χρηστής διοίκησης	111
Αυτεπάγγελτη έρευνα για τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών στη στέγη «Νέα Ελεούσα»	112
Άλλες Εκθέσεις	115

VI Τομέας Σχέσεων Κράτους-Πολίτη	117
---	-----

KENH

KENH

Μέρος Α

Ο Θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως

KENH

Εισαγωγή

Με την Έκθεση αυτή συμπληρώνονται δέκα χρόνια κοινής πορείας για μένα και τον Επίτροπο Διοικήσεως αφότου συναντηθήκαμε, σχεδόν κατά τύχη, το 1998. Ένα ολόκληρο κεφάλαιο για το θεσμό – και για μένα κεφάλαιο ζωής – που προσφέρεται για μια αναδρομική ανασκόπηση, ανακεφαλαίωση και αναπόφευκτα αξιολόγηση.

Στις 18.12.1998 διορίστηκα στο αξίωμα του Επιτρόπου Διοικήσεως. Η χρονική συγκυρία δεν θα μπορούσε να ήταν καλύτερη. Σε ότι με αφορά, είχα ολοκληρώσει τον κύκλο μου στο Οικογενειακό Δικαστήριο που ήδη πλησίαζε την πρώτη δεκαετία έχοντας κερδίσει τη μάχη της συνταγματικότητας. Από την άλλη ο Επίτροπος Διοικήσεως βρισκόταν στον έβδομο χρόνο της ζωής του. Είχε καλύψει τον κύκλο της κακοδιοίκησης και αναζητούσε νέους δρόμους και καινούργιους τρόπους.

Η πρόκληση ήταν συναρπαστική. Το δίκαιο και τα δικαιώματα του ανθρώπου έξω από το δικαστήριο που για μένα μέχρι τότε ήταν ο φυσικός τους χώρος.

Υπό τις πιο πάνω περιστάσεις, φυσιολογικά η πρώτη σημαντική στροφή ήταν η επιλογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ως του κυρίως πεδίου δράσης του θεσμού. Ο Επίτροπος Διοικήσεως έχει από το νόμο ευθέως την εντολή για την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από κάθε υπέρβαση ή αυθαιρεσία.

Αυτό που επιχειρείται την περίοδο αυτή είναι μια νέα ανάγνωση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζονται στο Σύνταγμα και τις Διεθνείς Συνθήκες με πρόθεση αξιοποίησης των ιδιαίτερων ιδιοτήτων του θεσμού της αμεσότητας, της νεωτερικότητας, της προσέγγισης του δικαίου με την ευρύτερη έννοια που δεν το διαχωρίζει από την επιείκεια.

Οι Εκθέσεις που υποβάλλονται φέρνουν στο φως παλιά και νέα δικαιώματα που καθορίζουν και το ρόλο του πολίτη στο σύγχρονο δημοκρατικό κράτος. Χαρακτηριστικό και σημαντικό στοιχείο τα θέματα των αλλοδαπών, που αντιμετωπίζονται ως ανθρώπινα πλέον δικαιώματα, και ξεφεύγουν από τη στερεότυπη και ασφυκτική σύνδεση τους με την καλόπιστη ή μη άσκηση των εξουσιών του Λειτουργού Μετανάστευσης ή την άκριτη επίκληση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Δημοκρατίας.

Οι αλλοδαποί συνθέτουν ήδη μια ολοκληρωμένη ενότητα που ο Επίτροπος Διοικήσεως εξακολουθεί να υπηρετεί και να αναδεικνύει ως σοβαρή πτυχή της πολιτισμικής επάρκειας του τόπου. Νομίζω πως ο ζωντανός τρόπος λειτουργίας του Θεσμού στη βάση των πραγματικών ιδιοτήτων του, ήταν το σημείο που τον έφερε πιο κοντά στον πολίτη που τον ανακαλύπτει ξανά και τον αξιοποιεί σε κάθε ευκαιρία, με αποκορύφωμα την έκρηξη των παραπόνων που σημειώθηκε το 2005.

Τα Ανθρώπινα Δικαιώματα δεσπόζουν σε όλη τη διάρκεια της πρώτης περιόδου αλλά και συνέχεια.

Η μεταχείριση πολιτών από την Αστυνομία και ο ευρύτερος ρόλος της αποδεικνύεται πρόσφορο έδαφος για τον Επίτροπο Διοικήσεως που ολοκληρώνεται με δύο εξέχουσες εκθέσεις.

Η μία (**Α/Π 1683/2005**) αφορά τα γεγονότα στο Τσιμεντοποιείο Μονής και έδωσε την ευκαιρία στον Επίτροπο να αναφερθεί στο δικαίωμα συνάθροισης απεργών που είχε παραβιαστεί από τη χρήση βίας καθώς και το δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση ως μια από τις ουσιαστικότερες αρχές της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Η δεύτερη είχε ως αντικείμενο την κακομεταχείριση δύο φοιτητών από μέλη της Αστυνομίας ενώ τελούσαν υπό σύλληψη (**Α/Π 3105 και 3106/2005**) όπου μέσα από μια σειρά εισηγήσεων καταλήγει ότι περιπτώσεις κακοποιήσεων πολιτών από την Αστυνομία θα πρέπει να επισύρουν δυσμενείς συνέπειες, ποινικές ή πειθαρχικές γι' αυτούς που την διέπραξαν και εν πάση περιπτώσει η Αστυνομία θα πρέπει να αποδεικνύει στην καθημερινή επαφή της με τους πολίτες, στα πλαίσια της αρμοδιότητάς της, ότι δε θέτει τον εαυτό της εκτός νομιμοποίησης και ότι σκοπός της δεν είναι να επιβάλλει αλλά να υπηρετεί το νόμο.

Οι εκθέσεις αυτές συμπυκνώνουν ουσιαστικά τις βασικές αρχές που διέπουν τη δράση της Αστυνομίας, λειτούργησαν όμως και ως καταλύτης στις σχέσεις της Αστυνομίας που από τότε εισέρχονται οριστικά σ' ένα στάδιο συνεργασίας και συνεννόησης.

Η δημιουργία της Ανεξάρτητης Επιτροπής Παραπόνων της Αστυνομίας δεν επηρεάζει τη δράση του Επιτρόπου στον τομέα αυτό, αφού η Επιτροπή εξετάζει περιπτώσιολογικά καταγγελίες προκειμένου να εντοπίσει ενδεχόμενες ευθύνες, ενώ ο Επίτροπος, απ' αφορμή το παράπονο, επιχειρεί ουσιαστική παρέμβαση στο ίδιο το σύστημα, για να επισημάνει παθογένειες και αδυναμίες που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα και το σύγχρονο χαρακτήρα του. Λειτουργεί δηλαδή διαχρονικά.

Χωρίς αμφιβολία το σημαντικότερο επίτευγμα αυτής της περιόδου είναι η ζωντανή διαλεκτική σχέση που δημιουργήθηκε με τον πολίτη. Η εμπέδωση της πίστης ότι είναι δυνατή η διεκδίκηση δικαιωμάτων μέσα από νόμιμες διαδικασίες και εν τέλει ότι η κατάκτηση δίκαιων αιτημάτων δεν αποτελεί ουτοπία.

Εξίσου σημαντική εξέλιξη είναι οι σχέσεις εμπιστοσύνης που εγκαθιδρύονται με τις Δημόσιες Υπηρεσίες στη βάση της συνεργασίας και του αμοιβαίου σεβασμού.

Οι Αρμοδιότητες

Ήδη από το 2000 κατοχυρώνεται θεσμικά ένα σοβαρό αίτημα του Επιτρόπου Διοικήσεως, η αυτεπάγγελτη παρέμβαση του, δηλαδή η έναρξη διερευνητικής διαδικασίας χωρίς την υποβολή παραπόνου, αλλά με την πρωτοβουλία του ίδιου του Επιτρόπου. Ο νόμος (**Ν.1(Ι)/2000**) τροποποιείται και στο άρθρο 5(γ) εισάγεται ρητή πρόνοια ότι ο Επίτροπος επιλαμβάνεται αυτεπαγγέλτως υποθέσεων γενικότερου ενδιαφέροντος.

Πρόκειται για μια εξαιρετικά ενδιαφέρουσα εξέλιξη αφού δίνεται η δυνατότητα στον Επίτροπο να υπερβαίνει το ατομικό παράπονο που φυσιολογικά επικεντρώνεται στην αξιοποίηση προσωπικών συμφερόντων και να προωθεί γενικότερα θέματα αρχών. Αυτό αγγίζει την καρδιά της αποστολής του Επιτρόπου Διοικήσεως που έχει να κάμει με το ίδιο το διοικητικό σύστημα, να επισημαίνει δηλαδή τις συστημικές αδυναμίες του και να το αναμορφώνει προοδευτικά. Το ατομικό παράπονο είναι απλά η αφορμή για αυτή τη διαδικασία και η αυτεπάγγελτη ενέργεια ξεφεύγει οριστικά από τα στενά αυτά πλαίσια.

Η αυτεπάγγελτη παρέμβαση αξιοποιήθηκε σχεδόν αμέσως και αποτελεσματικά από τον Επίτροπο Διοικήσεως. Πρώτη και ιστορική αυτεπάγγελτη έρευνα (**ΑΥΤ. 1/2001**) η εργοδότηση και το καθεστώς διακίνησης αλλοδαπών καλλιτέχνιδων στην Κύπρο και η εκμετάλλευσή τους που έθεσε για πρώτη φορά ευθέως το πρόβλημα της εμπορίας γυναικών. Οι πρώτες αντιδράσεις πολλές και έντονες, όμως η Έκθεση παραμένει μέχρι σήμερα σημείο αναφοράς και πρώτη ύλη στο θέμα αυτό που εξακολουθεί να είναι στην επικαιρότητα. Εξαιτίας της άλλαξαν σημαντικά πράγματα, οι όροι εργοδότησης καλλιτέχνιδων, η έννοια του όρου καλλιτέχνιδα, η αμοιβή, οι συνθήκες εργασίας τους και το κράτος υποχρεώθηκε να αναπτύξει πολιτικές για την αντιμετώπιση του φαινομένου διακίνησης γυναικών.

Το Σωφρονιστικό Ίδρυμα κατ' επανάληψη τέθηκε υπό τον έλεγχο της αυτεπάγγελτης δράσης του Επιτρόπου Διοικήσεως. Οι συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων, η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη τους, ιδιαίτερα των ψυχικά ασθενών κρατουμένων, το πρόβλημα των βαρυποινιτών και ισοβιτών κρατουμένων, η κοινωνική ένταξη τους, ήταν μερικά από τα θέματα που έφερε στο φως αποτελεσματικά η έρευνα. Οι εισηγήσεις στις εκθέσεις για την επίλυση του προβλήματος των ισοβιτών ήταν η βάση για τη θεσμική επιτέλους αντιμετώπιση του **(ΑΥΤ.1/2004)**.

Οι συνθήκες κράτησης των παιδιών στη Στέγη Νέα Ελεούσα και πάλι αντιμετωπίστηκαν μέσα από το πρίσμα της αυτεπάγγελτης παρέμβασης και έφερε στο φως πλημμέλειες και αδυναμίες που οδήγησαν στον επαναπροσδιορισμό του ρόλου του Ιδρύματος και την επίλυση ζωτικών προβλημάτων στην λειτουργία του **(ΑΥΤ. 3/2007)**.

Η δεύτερη διεύρυνση αρμοδιοτήτων ήταν σχεδόν επαναστατική. Με την ένταξη στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τις οδηγίες κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων τέθηκε η πρόκληση για την ανάληψη τους από τον Επίτροπο Διοικήσεως. Η πρόκληση και το ρίσκο ήταν προσωπική μου ευθύνη. Πίστευα όμως ότι οι μοναδικές ιδιότητες του θεσμού, της προσαρμογής, της ευελιξίας, της ανανέωσης αλλά και της ανατροπής, προσφέρονταν ιδανικά για το σκοπό αυτό.

Τέσσερα χρόνια μετά νομίζω ότι μπορούμε να πούμε ότι οι αρμοδιότητες αυτές υπήρξαν μια πηγή αναζωογόνησης του θεσμού και αξιοποίησης των δυνατοτήτων του. Ο τρόπος της εναρμόνισης των νέων αρμοδιοτήτων με τα ανθρώπινα δικαιώματα υπήρξε πιστεύω εξαιρετικά επιτυχής και αυτό μπορεί να κριθεί από το αποτέλεσμα. Οι διακρίσεις και οι ρατσιστικές συμπεριφορές αντιμετωπίζονται μέσα από την ευρύτερη διάσταση των γενικότερων δικαιωμάτων του ανθρώπου και την πρόοδο που έχει συντελεστεί τα τελευταία χρόνια στο θέμα αυτό και αξιοποιούνται οι θετικές εμπειρίες.

Η ένταξη των αρμοδιοτήτων στη δράση του Επιτρόπου Διοικήσεως οδήγησε τελικά σε μια νέα υπηρεσία που έχει εμπλουτιστεί και αναβαθμιστεί σε πολλά θέματα και έχει ένα καινούριο σύνθετο και πιο σημαντικό ρόλο.

Προς την ίδια κατεύθυνση λειτούργησε και η επιλογή του Επιτρόπου Διοικήσεως ως του Εθνικού Φορέα για την Πρόληψη της Κακομεταχείρισης με βάση το Προαιρετικό Πρωτόκολλο των Ηνωμένων Εθνών, που είναι η πιο πρόσφατη ενδυνάμωση των αρμοδιοτήτων του.

Η Υπηρεσία

Το 1998 το επιστημονικό προσωπικό του Γραφείου αριθμούσε 7 λειτουργούς. Το 2008 οι λειτουργοί έχουν φτάσει σε αριθμό τους 30. Πρόκειται, εκ πρώτης όψεως τουλάχιστον, για εντυπωσιακή αναβάθμιση αφού ο αριθμός είναι σχεδόν πενταπλάσιος. Μικρή διαφοροποίηση έχει γίνει και στο Γραμματειακό προσωπικό.

Παράλληλα δημιουργήθηκαν νέες θέσεις στην υπηρεσιακή ιεραρχία. Μία Λειτουργού Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως Α' και μία άλλη Ανώτερου Λειτουργού ενώ πολύ πρόσφατα στο συμπληρωματικό προϋπολογισμό του 2009 (ο χρόνος έκδοσης της Έκθεσης επιτρέπει την αναφορά) περιλαμβάνονται δύο νέες θέσεις στην Κλίμακα Α14 και μία στην Κλίμακα Α11. Θα πρέπει να σημειώσω ότι το αίτημα για δημιουργία θέσης στη Κλίμακα Α14 αποτελούσε πάγιο αίτημα του Γραφείου τα τελευταία χρόνια και θεωρώ εξαιρετικά ενθαρρυντικό το γεγονός ότι έχει τελικά επιτευχθεί. Με την έννοια ότι αρχίζει να γίνεται αντιληπτό ότι η αντιμετώπιση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως δεν μπορεί να γίνεται κατά τρόπο στατικό και με τη λογική της δεκαετίας του 1990.

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως του 2008 αποτελεί μια νέα υπηρεσία με διευρυμένες αρμοδιότητες που δεν περιορίζονται πλέον στη διερεύνηση παραπόνων. Ο Επίτροπος Διοικήσεως είναι ανεξάρτητος αξιωματούχος του Κράτους, η ίδια η υπηρεσία ανεξάρτητη αρχή. Επομένως οι διορισμοί στο Γραφείο θα πρέπει να εξυπηρετούν πρώτιστα αυτούς τους στόχους. Αυτό που προέχει ως επείγον είναι η δημιουργία μιας νέας δομής της υπηρεσίας που να της επιτρέπει την αναγκαία αποκέντρωση και την αποτελεσματική λειτουργία για ικανοποίηση των εξαιρετικά σοβαρών αρμοδιοτήτων που έχει αναλάβει.

Οι παρατηρήσεις δεν είναι άσχετες με την υπαγωγή του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως στις πρόνοιες του Νόμου περί Αξιολόγησης για Διορισμό στη Δημόσια Υπηρεσία 1998-2001 και τη συμπερίληψη του Γραφείου στον προκαταρκτικό κατάλογο με αποτέλεσμα να συμμετέχουν οι υποψήφιοι για διορισμό στη γραπτή εξέταση που διενεργείται γενικότερα για όλες δηλ. τις υπηρεσίες και να εκμηδενίζεται η συμμετοχή του Επιτρόπου Διοικήσεως στην επιλογή των υποψηφίων.

Τα καθήκοντα των λειτουργών του Γραφείου είναι ιδιόμορφα και πέραν από τα τυπικά προσόντα, ειδικότερη έμφαση δίδεται στην προσωπικότητα και την ικανότητα σχηματισμού κρίσης μέσα από μια διαλεκτική σκέψη, κάτι που δε διασφαλίζεται στη νομοθεσία που έχει τεθεί σε εφαρμογή. Η οποία παράλληλα φαίνεται να αγνοεί και την ιδιότητα του θεσμού ως ανεξάρτητης υπηρεσίας που την πλήττει αντί να τη διασφαλίζει.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως, με τη δυνατότητα που του προσφέρουν οι νέες θέσεις που έχουν πρόσφατα εγκριθεί, είναι αποφασισμένος να προχωρήσει στην αναγκαία αναδιάρθρωση της υπηρεσίας, αναμένοντας ότι τα προβλήματα που επισημαίνονται στην Έκθεση αυτή θα αντιμετωπιστούν από τους αρμόδιους στη βάση αυτής της λογικής και με την κατανόηση που αυτή προϋποθέτει.

Διεθνείς Σχέσεις

Το 2001 με τη συμπλήρωση 20 χρόνων από τη λειτουργία του θεσμού, πραγματοποιήθηκε στη Κύπρο το πρώτο, γι' αυτή τη δεκαετία Διεθνές Συνέδριο με θέμα «**Ο Θεσμός του Όμπουτμαν, Προκλήσεις και Προοπτικές για τον 21^ο αιώνα**». Αν και η διοργάνωση του, 12.9.2001, συνέπεσε με τραγικά διεθνή γεγονότα, η επιτυχία ξεπέρασε τις προσδοκίες και η παρουσία του τότε Ευρωπαίου Όμπουτμαν Γιακόπ Σότερμαν και η ουσιαστική συμμετοχή του σε όλες τις συζητήσεις όπως και των πιο διαπρεπών Όμπουτμαν στην Ευρώπη, έδωσαν τη δυνατότητα στο Συνέδριο να διακριθεί ως ένα από τα πιο επιτυχή που έγιναν στο χώρο των Όμπουτμαν. Το Συνέδριο υπήρξε όντως μια διεθνής επιτυχία και εξαιρετικά επωφελής για το Γραφείο και το Θεσμό.

Το 2003 πραγματοποιήθηκε στη Λευκωσία και πάλι, το δεύτερο διεθνές Συνέδριο με θέμα «**Ο Μεταβαλλόμενος Χαρακτήρας του Θεσμού του Όμπουτμαν στην Ευρώπη**». Το Συνέδριο συγκέντρωσε τους γνωστότερους Όμπουτμαν στην Ευρώπη, με επικεφαλής τον Ευρωπαίο Όμπουτμαν Γιακόπ Σότερμαν και τον τότε Συνήγορο του Πολίτη Νικηφόρο Διαμαντούρο που τον διαδέχθηκε στη συνέχεια. Η ποιότητα των εισηγήσεων του συνεδρίου ήταν τα πιο σοβαρά στοιχεία της επιτυχίας του.

Η διεθνής συμμετοχή αποτελεί πλέον μια από τις πιο σοβαρές προτεραιότητες του Γραφείου.

Παράλληλα, τόσο ο Επίτροπος Διοικήσεως, όσο και μέλη του Γραφείου συμμετέχουν σταθερά σε διεθνείς συναντήσεις και μεριμνούν για τη διεθνή εκπροσώπηση και παρουσία του Γραφείου στα σημαντικά γεγονότα.

Το 2009 με την ευκαιρία των εορτασμών για τα 200 χρόνια του θεσμού του Όμπουτςμαν, πραγματοποιήθηκε στην Πάφο το τρίτο κατά σειρά Συνέδριο, με θέμα «**Η Μετανάστευση και οι Επιπτώσεις της στο Έργο των Διαμεσολαβητών**». Επρόκειτο για την Έβδομη Συνάντηση των Εθνικών Όμπουτςμαν των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των υπό ένταξη κρατών και πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Γραφείο του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή.

Η οργάνωση τριών διεθνών Συνεδρίων σε περίοδο 10 χρόνων καταδεικνύουν και τη σημασία που αποδίδει το Γραφείο στις σχέσεις με τους άλλους Όμπουτςμαν και τους διεθνείς οργανισμούς Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων γενικότερα. Οι σχέσεις αυτές αποτελούν βασική παράμετρο στη δουλειά του Όμπουτςμαν, η αλληλοενημέρωση, το μοίρασμα εμπειριών, ο συγχρονισμός των παραπέρα βημάτων, καθορίζουν και το σύγχρονο χαρακτήρα του θεσμού και την ένταση της δυναμικής του.

Ο Πολίτης

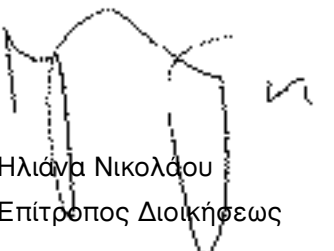
Ενδεχομένως το πιο σημαντικό θέμα για τον Επίτροπο Διοικήσεως. Υπήρξε το θεμέλιο στήριξης του θεσμού όλα αυτά τα χρόνια. Η στενή συνεργασία, ο ειλικρινής διάλογος, η αυθεντικότητα της σχέσης που έχει δημιουργηθεί, προσθέτουν στη δυνατότητα του θεσμού να προχωρήσει και σε πιο δύσκολα πεδία. Οι προβληματισμοί του πολίτη, οι έγνοιες, οι ανησυχίες, οι επισημάνσεις του τροφοδότησαν κατά κανόνα τις αυτεπάγγελτες παρεμβάσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως και εμπλουτίζουν τον προβληματισμό του. Η ικανοποίηση του πολίτη ήταν το πιο σοβαρό εφόδιο για την απρόσκοπτη πορεία του θεσμού. Ο ενεργός, ο σκεπτόμενος πολίτης, ο «ουκ απράγμων» προσδιορίζει πάντα τους στόχους του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Η υπόσχεση προς τον πολίτη είναι σταθερή, σαφής, ανεπιφύλακτη. Ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν υποκαθιστά την εκτελεστική εξουσία, δεν μπορεί να πάρει για λογαριασμό της, τις κατάλληλες αποφάσεις. Με κάθε τρόπο όμως θα συνεχίσει να μεριμνά ώστε ο πολίτης να έχει τη δίκαιη μεταχείριση που του αρμόζει, να μην ταλαιπωρείται αχρείαστα από αλαζονικές εξουσίες, να μην υφίσταται αυτός το κόστος λανθασμένων πολιτικών και αποφάσεων, από την άλλη δεν θα πάψει να ενθαρρύνει τις δημόσιες υπηρεσίες να αλλάζουν τις πολιτικές τους, όπου αυτό απαιτείται, να υιοθετούν σύγχρονους τρόπους δράσης, να μην επαναλαμβάνουν κακούς χειρισμούς, να μαθαίνουν από τις εκθέσεις και εισηγήσεις του Γραφείου. Να προσδοκούν και να μεριμνούν για ένα καλύτερο κράτος.

Ο Επίτροπος ο ίδιος θα συνεχίσει να μαθαίνει από τις δικές του εμπειρίες και τις ανησυχίες του πολίτη.

Η επιτυχία ενός θεσμού, κρίνεται από τα βήματα, τα μικρά έστω, που κάνει προς τα εμπρός. Πιστεύω πως αυτό έχει συμβεί τα τελευταία χρόνια για τον Επίτροπο Διοικήσεως. Γνωρίζω πως αυτά που πρέπει να γίνουν είναι ενδεχομένως περισσότερα.

Όμως από το σημείο που βρίσκεται σήμερα ο Επίτροπος Διοικήσεως τίποτε δεν είναι γι' αυτόν αδύνατο.

Ηλιόνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως

Στελέχωση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως

Το 2008 υπηρετούσαν στο Γραφείο συνολικά 33 Λειτουργοί. Δεκατρείς μόνιμοι και οι υπόλοιποι σε έκτακτη βάση. Πέντε από αυτούς ανεχώρησαν κατά τη διάρκεια του έτους, όπως ειδικότερα φαίνεται πιο κάτω.

Μόνιμοι Λειτουργοί

1. Ελίζα Σαββίδου	– Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
2. Άριστος Τσιάρτας	– Ανώτερος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
3. Ελένη Χ" Ττοφή	– Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
4. Μαρία Χριστοφόρου	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ. Α΄
5. Γιώργος Κρασσάς	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ. Α΄
6. Κώστας Ιωάννου	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ. Α΄
7. Χρυσάνθος Χρυσάνθης	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
8. Γεωργία Σταυρινίδου	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
9. Γιώργος Κακόςτας	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
10. Ελένη Συμεωνίδου	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
11. Νάσια Διονυσίου	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
12. Νικολέττα Κουτσάκου	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
13. Δέσποινα Μέρτακκα	– Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

Έκτακτοι Λειτουργοί

1. Έλενα Καρεκλά	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
2. Θέκλα Δημητριάδου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
3. Δέσπω Κωνή	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
4. Μελίνα Τριγγίδου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
5. Τάσος Κωστέας	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
6. Μαρία Καραγιάννη	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
7. Πρόδρομος Χριστοφή	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
8. Γεωργία Πέρδικου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
9. Πανίκκος Γιωργαλλής	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
10. Κατερίνα Καλλιτσιώνη	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
11. Νικόλας Κάιζερ	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
12. Δωρόθεος Δωροθέου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
13. Κατερίνα Χαρίτου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
14. Ζηναΐδα Ονουφρίου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
15. Νιόβη Γεωργιάδη	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
16. Χριστιάνα Κληρίδου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
17. Μαρία Τριανταφυλλίδου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
18. Στέλλα Κομνηνού	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
19. Χριστόδουλος Χριστοδούλου	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.
20. Τριαντάφυλλος Καππελαρής	– Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Ε.Δ.

Οι Ελένη Συμεωνίδου, Μόνιμη Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως και Χριστιάνα Κληρίδου, Μαρία Τριανταφυλλίδου, Στέλλα Κομνηνού και Χριστόδουλος Χριστοδούλου έκτακτοι Λειτουργοί, αποχώρησαν στις 15.9.2008, 9.10.2008, 1.7.2008, 1.7.2008 και 3.9.2008 αντίστοιχα.

Οι θεματικοί κύκλοι κατάταξης των παραπόνων παρέμειναν έξι, οι πιο κάτω:

Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης

Τομέας Κοινωνικής Προστασίας

Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων

Τομέας Οικονομικών και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Τομέας Σχέσεων Κράτους – Πολίτη

Στο Γραφείο λειτουργούν παράλληλα και οι δύο Αρχές, η **Αρχή κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων** και η **Αρχή Ισότητας**.

Σχέσεις με Εκτελεστική και Νομοθετική Εξουσία

Είναι γνωστό ότι η Νομοθετική και Εκτελεστική Εξουσία αποτελούν τους δύο κύριους άξονες στήριξης του θεσμού. Συντελώντας από κοινού στο διορισμό του Επιτρόπου, οι δύο εξουσίες του κράτους, παρακολουθούν το θεσμό και το έργο του συστηματικά και αδιάλειπτα αφού κάθε μήνα ο Επίτροπος Διοικήσεως ενημερώνει τη Βουλή και το Υπουργικό Συμβούλιο για τις εκθέσεις που υποβάλλονται και τα πεπραγμένα του Γραφείου. Η αρμόδια επιτροπή της Βουλής, η Επιτροπή Θεσμών, Αξιών και Επιτρόπου Διοικήσεως συνεργάζεται κατά κανόνα με τον Επίτροπο τον οποίο προσκαλεί σε συγκεκριμένες συνεδρίες της. Η συνεργασία του Επιτρόπου με την ομώνυμη κοινοβουλευτική επιτροπή έχει περιθώρια περαιτέρω ενίσχυσης. Τα τελευταία χρόνια παρουσιάζεται μάλλον στατική χωρίς την αναμενόμενη δυναμική που θα μπορούσε να αξιοποιηθεί θετικά από το θεσμό. Παρόμοιες παρατηρήσεις περιλαμβάνονται στην ετήσια Έκθεση για το προηγούμενο έτος.

Η Εκτελεστική Εξουσία

Αντίθετα οι σχέσεις με την Εκτελεστική Εξουσία βρίσκονται σε προωθημένο και δημιουργικό επίπεδο συνεργασίας. Το Υπουργικό Συμβούλιο εξετάζει ουσιαστικά τις εκθέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως και μεριμνά για την υλοποίηση των εισηγήσεων τους. Η διάθεση είναι ειλικρινής και για το λόγο αυτό αποτελεσματική. Η συμμόρφωση με τις εισηγήσεις του Επιτρόπου αναβαθμίζεται και ο θεσμός ενισχύει το κύρος και την αξιοπιστία του στις σχέσεις με τις διάφορες υπηρεσίες. Η στάση του Υπουργικού Συμβουλίου έχει καθοριστική σημασία αφού ενθαρρύνει τον Επίτροπο σε περαιτέρω προοδευτικά βήματα ενώ στηρίζει και το διαμεσολαβητικό χαρακτήρα της παρέμβασής του. Θα έλεγα ότι το εξαιρετικά καλό επίπεδο σχέσεων του Επιτρόπου με την Εκτελεστική Εξουσία το έτος αυτό, αποτελεί σημείο αναφοράς αφού δίνει στον Επίτροπο τη δυνατότητα ν' αξιοποιήσει κάθε μορφή δραστηριοποίησής του.

Διεθνής Παρουσία

- Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν σε συνέδριο που οργάνωσε στο Παρίσι το Γραφείο του Γάλλου Διαμεσολαβητή, με θέμα «**Deprivation of liberty and protection of human rights**» και είχαν συνάντηση στην Αθήνα με την Ένωση Κυπρίων Ελλάδας και την Ομοσπονδία Κυπριακών Οργανώσεων Ελλάδας (17 – 22 Ιανουαρίου 2008).
- Ο Λειτουργός Α' Γιώργος Κρασσάς συμμετείχε σε συνέδριο που οργάνωσε στο Στρασβούργο το Γραφείο του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 30 Ιανουαρίου – 2 Φεβρουαρίου 2008, με θέμα «**Enhancing the role of National Human Rights Structures in the execution of the European Court of Human Rights' judgements**».

- Η Ανώτερη Λειτουργός Ελίζα Σαββίδου και η Λειτουργός Στέλλα Κομνηνού συμμετείχαν σε συνάντηση των εθνικών Αρχών Ισότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες συστάθηκαν στα πλαίσια εναρμόνισης με την οδηγία 2002/73/ΕΚ σχετικά με την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την επαγγελματική εκπαίδευση (Βρυξέλλες, 21- 23 Φεβρουαρίου 2008).
- Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν σε σεμινάριο που οργάνωσε στο Στρασβούργο το Γραφείο του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 27 Φεβρουαρίου – 1η Μαρτίου 2008, με θέμα τη σχέση μεταξύ της ενσωμάτωσης (integration) και του αγώνα κατά του ρατσισμού και των φυλετικών διακρίσεων.
- Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν σε συνέδριο που οργάνωσε στην Πάδοβα της Ιταλίας το Γραφείο του Επιτρόπου για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 8 – 10 Απριλίου 2008, με θέμα **«Τα δικαιώματα των προσώπων που στερούνται την ελευθερία τους»**. Η Επίτροπος Διοικήσεως ήταν συντονίστρια στη συζήτηση που έγινε στις 9 Απριλίου 2008 για την εφαρμογή το Προαιρετικού Πρωτοκόλλου της Διεθνούς Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για την Καταπολέμηση των Βασανιστηρίων.
- Η Ανώτερη Λειτουργός Ελίζα Σαββίδου εκπροσώπησε το Γραφείο σε διεθνές συνέδριο που έγινε στο Κίεβο στις 11-15 Απριλίου 2008, με θέμα **«Modern Challenges to Human Rights and Freedoms»**.
- Ο Λειτουργός Α΄ Γιώργος Κρασσάς εκπροσώπησε το Γραφείο σε διεθνές συνέδριο που έγινε στη Γάνδη του Βελγίου στις 14-15 Απριλίου 2008 με θέμα την επίδραση και αποτελεσματικότητα των Όμπουτσμεν **«The impact of the Ombudsman»**. Το συνέδριο διοργανώθηκε από την Όμπουτσμαν της πόλης της Γάνδης σε συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Όμπουτσμεν.
- Η Λειτουργός Νάσια Διονυσίου συμμετείχε στην ετήσια γενική συνάντηση του Equinet που έγινε στις Βρυξέλες στις 17 -18 Απριλίου 2008.
- Ο Ανώτερος Λειτουργός Άριστος Τσιάρτας συμμετείχε σε Εργαστήριο που οργάνωσε το Γραφείο Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα: **«Ο χειρισμός παραπόνων εναντίον της παρανομίας και τους Εθνικούς μηχανισμούς προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων»** (Πάδοβα Ιταλίας, 21-22 Μαΐου 2008).
- Ο Λειτουργός Α΄ Γιώργος Κρασσάς συμμετείχε:
 - (α) σε πανηγυρική εκδήλωση για την προστασία των Ατομικών Δικαιωμάτων στην Πολωνία με αφορμή την 20η επέτειο από την ίδρυση του Πολωνού Όμπουτσμαν (Βαρσοβία, 13-16 Μαΐου 2008).
 - (β) Στην τακτική ενημερωτική συνάντηση των Liaison Officers του Ευρωπαϊού Διαμεσολαβητή (Στρασβούργο, 31 Μαΐου – 2 Ιουνίου 2008).
- Η Λειτουργός Νάσια Διονυσίου συμμετείχε στο συνέδριο **«Communicating Equality and Discrimination in the E.U.»** που διοργάνωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Μπέλφαστ–Β. Ιρλανδία (5-6 Ιουνίου 2008).
- Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχαν στη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης που οργάνωσε το Γραφείο του Επιτρόπου για τα ανθρώπινα Δικαιώματα του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα **«Εσωτερική προστασία ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Ενισχύοντας τους ανεξάρτητους Εθνικούς Μηχανισμούς»** (Δουβλίνο, 16-17 Σεπτεμβρίου 2008).

- Η Επίτροπος Διοικήσεως έλαβε μέρος ως επικεφαλής της Αντιπροσωπείας της Κύπρου στο Equality Summit που διοργάνωσε στο Παρίσι η Γαλλική Προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη συνάντηση έλαβε μέρος και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας. Κατά τη διάρκεια των εργασιών της Συνόδου συζητήθηκε η πορεία υλοποίησης του κοινοτικού κεκτημένου στα θέματα των διακρίσεων και αναζητήθηκαν τρόποι διεύρυνσης της συνεργασίας των κρατών μελών με σκοπό την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση του ρατσισμού και των διακρίσεων (Παρίσι, 29-30 Σεπτεμβρίου 2008).
- Ο Λειτουργός Γιώργος Κακότας συμμετείχε στο εκπαιδευτικό σεμινάριο του Equinet με θέμα «**How do we understand Multiple Discrimination and can we work to tackle it**» (Ρώμη, 8 – 11 Οκτωβρίου 2008).
- Ο Λειτουργός Α΄ Γιώργος Κρασσάς συμμετείχε σε διεθνές συνέδριο με θέμα «**The Promised Land of Law but also of Fairness**». Το συνέδριο διοργανώθηκε από το Γραφείο του Ombudsman της Βουλγαρίας σε συνεργασία με το Γραφείο του Ombudsman της Ολλανδίας (Σόφια, 17 Νοεμβρίου 2008).
- Ο Λειτουργός Α΄ Γιώργος Κρασσάς συμμετείχε στη 2η συνάντηση των Λειτουργών Επαφής (Contact Persons) του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης. Ο κ. Κρασσάς ήταν εισηγητής του θέματος «**Overview of Activities of NHRS in relation to LGBT human rights – The case of Cyprus**» (Στρασβούργο, 19-20 Νοεμβρίου 2008).
- Ο Ανώτερος Λειτουργός Άριστος Τσιάρτας συμμετείχε σε συνέδριο που οργάνωσε το Βρετανικό Συμβούλιο (British Council), με θέμα «**Migrant Cities Conference**» (Γλασκώβη, 26 Νοεμβρίου 2008).
- Ο Ανώτερος Λειτουργός Άριστος Τσιάρτας έλαβε μέρος σε πανηγυρική εκδήλωση που διοργάνωσε στην Κρακοβία ο Πολωνός Επίτροπος Προστασίας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την ευκαιρία της Διεθνούς Ημέρας των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των εορτασμών για την 60η επέτειο υπογραφής της Διεθνούς Διακήρυξης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών (Κρακοβία, 4-5 Δεκεμβρίου 2008).
- Η Ανώτερη Λειτουργός Ελίζα Σαββίδου συμμετείχε στη δεύτερη ετήσια συνάντηση των εθνικών Αρχών Ισότητας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι οποίες συστάθηκαν στα πλαίσια εναρμόνισης με την οδηγία 2002/73/ΕΚ σχετικά με την εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απασχόληση και την επαγγελματική εκπαίδευση. Η κ. Σαββίδου έκανε σύντομη παρουσίαση των αρμοδιοτήτων και των προβληματισμών της Κυπριακής Αρχής Ισότητας στα πλαίσια της αλληλοενημέρωσης των εκπροσώπων των εθνικών φορέων ισότητας ως προς τον τρόπο εναρμόνισης του κάθε κράτους μέλους στην οδηγία 2002/73/ΕΚ (Βρυξέλλες, 9 Δεκεμβρίου 2008).
- Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Λειτουργός Α΄ Γιώργος Κρασσάς έλαβαν μέρος στη δεύτερη συνάντηση των Όμπουτσμεν Μεσογειακών Χωρών. Στη συνάντηση εγκρίθηκε το Ιδρυτικό Έγγραφο της Οργάνωσης Μεσογειακών Όμπουτσμεν (Μασσαλία, 18-19 Δεκεμβρίου 2008).

Εκδηλώσεις - Διαλέξεις

- Η Επίτροπος Διοικήσεως μίλησε σε εκδήλωση που οργάνωσε ο Δήμος Στροβόλου στις 11 Μαρτίου 2008 για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας.
- Η Επίτροπος Διοικήσεως ήταν η βασική εισηγήτρια στην ημερίδα που οργάνωσε στις 4 Απριλίου 2008 το Γυμνάσιο Αποστόλου Ανδρέα στην Πάφο, με θέμα «**Η σημασία του διαπολιτισμικού διαλόγου στο σχολικό περιβάλλον**». Στα πλαίσια της εκδήλωσης παρουσιάστηκε έρευνα του σχολείου για το διαπολιτισμικό διάλογο και η Επίτροπος ενημέρωσε παράλληλα για τις παρεμβάσεις και εισηγήσεις της Αρχής Κατά του Ρατσισμού που λειτουργεί στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως από το 2004.

- Η Λειτουργός του Γραφείου Νάσια Διονυσίου, μετά από πρόταση του Τμήματος Φυλακών, έδωσε, στις 30 Απριλίου 2008, διάλεξη για τα δικαιώματα των κρατουμένων και των αρχών της ισότητας και της απαγόρευσης άσκησης βίας, σε ομάδα είκοσι επτά νεοπροσληφθέντων δεσμοφυλάκων.
- Η Επίτροπος Διοικήσεως συμμετείχε σε Ημερίδα που διοργανώθηκε στη Λευκωσία στις 11 Ιουλίου 2008 από το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης με θέμα: **«Η εφαρμογή των Ευρωπαϊκών Πολιτικών και του Κοινοτικού Κεκτημένου για την Ισότητα Ανδρών και Γυναικών στην Κύπρο – Οι Νέες Προκλήσεις για το Μέλλον»**. Στην εισήγησή της η Επίτροπος Διοικήσεως ενημέρωσε για τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες της Αρχής Ισότητας και τις μέχρι σήμερα εξελίξεις στα θέματα ισότητας φύλου, τις πρόνοιες της νομοθεσίας και την εφαρμογή τους.
- Στις 18 Ιουλίου 2008 παρουσιάστηκε στη Δημοσιογραφική Εστία στη Λευκωσία έρευνα που είχε διενεργήσει η Αρχή κατά του Ρατσισμού και Διακρίσεων με θέμα: **«Οι απόψεις και αντιλήψεις των Ελληνοκυπρίων έναντι των ατόμων με διαφορετικές θρησκευτικές πεποιθήσεις που διαμένουν στην Κύπρο»**. Τα πορίσματα της έρευνας σχολίασε ο Πρύτανης του Πανεπιστημίου Κύπρου Δρ Σταύρος Ζένιος και τη συζήτηση συντόνισε ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας Πέτρος Κληρίδης. Εισαγωγική ομιλία έκανε ο Προϊστάμενος της Αρχής κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας.
- Μετά από πρόσκληση του Κυπριακού Συνδέσμου Διεύθυνσης Ανθρώπινου Δυναμικού, η Επίτροπος Διοικήσεως παραβρέθηκε και μίλησε σε επαγγελματικό πρόγευμα του Συνδέσμου με θέμα **«Σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας»** (Λευκωσία, 14 Οκτωβρίου 2008).
- Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Υπουργός Παιδείας παρουσίασαν από κοινού, Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως για το ρατσισμό στα σχολεία, σε εκδήλωση που έγινε στο Υπουργείο Παιδείας. Η Επίτροπος είχε διερευνήσει, μετά από παράπονο που υποβλήθηκε στο Γραφείο, το θέμα της αναγραφής ρατσιστικών συνθημάτων στα σχολεία και περιστατικό απειλής και εκφοβισμού δεκατριάχρονης αλλοδαπής μαθήτριας από συμμαθητές της (Λευκωσία, 30 Οκτωβρίου 2008).
- Η Επίτροπος Διοικήσεως ήταν Εισηγητής σε σεμινάριο που διοργάνωσε η Επιτροπή Δημόσιου Τομέα του Συνδέσμου Εγκεκριμένων Λογιστών Κύπρου με θέμα **«Εφαρμογή των αρχών της Δημόσιας Διακυβέρνησης στο δημόσιο τομέα»**. Η Επίτροπος Διοικήσεως μίλησε για το ρόλο του Επιτρόπου Διοικήσεως στην εφαρμογή των αρχών της δημόσιας διακυβέρνησης του δημόσιου τομέα στην Κύπρο (Λευκωσία, 20 Νοεμβρίου 2008).
- Το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως σε συνεργασία με το Ερευνητικό Κέντρο Ισότητας Φύλου παρουσίασε έρευνα που είχε διενεργήσει το Κέντρο με θέμα **«Η εκπροσώπηση των δύο φύλων στο εκπαιδευτικό επάγγελμα και οι προεκτάσεις της στο εκπαιδευτικό και κοινωνικό γίγνεσθαι»**. Στην εκδήλωση απηύθυνε χαιρετισμό η Επίτροπος Διοικήσεως (Λευκωσία, 25 Νοεμβρίου 2008).

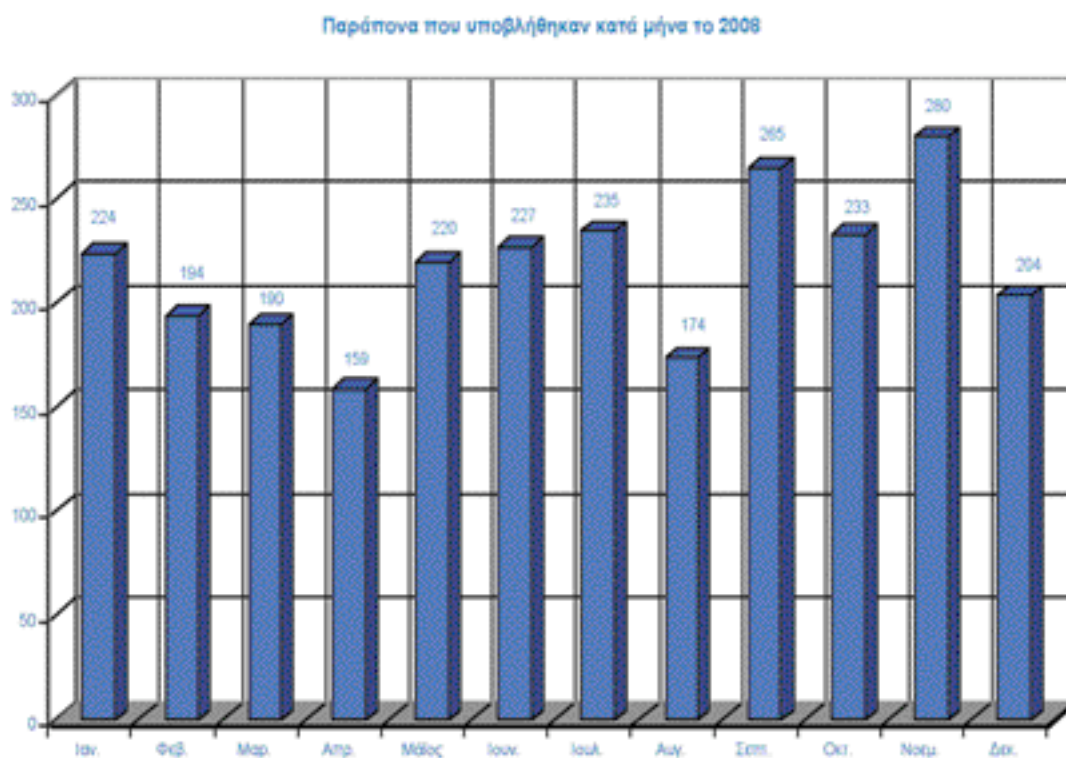
- Η Επίτροπος Διοικήσεως συμμετείχε και μίλησε σε συνέδριο που οργάνωσε η ΠΟΓΟ υπό την αιγίδα του Υπουργού Εσωτερικών κ. Νεοκλή Συλικιώτη με θέμα «**Οικιακές Βοηθεί, Γυναικεία Μετανάστευση και Κυπριακή Πραγματικότητα**» (Λευκωσία, 9 Δεκεμβρίου 2008).
- Την Ημέρα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων τίμησε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως με εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε σε συνεργασία με το Τμήμα Νομικής του Πανεπιστημίου Κύπρου. Εισηγητές στην εκδήλωση ήταν ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης Thomas Hammarberg με θέμα «**European Rights Standards – The need to implement**» και ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας Πέτρος Κληρίδης με θέμα «**Τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Κύπρο**». Η Εισαγωγική ομιλία έγινε από την Επίτροπο Διοικήσεως (Λευκωσία, 12 Δεκεμβρίου 2008).

Αριθμητική και στατιστική ανάλυση των παραπόνων που υποβλήθηκαν και διεκπεραιώθηκαν το 2008

Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2008

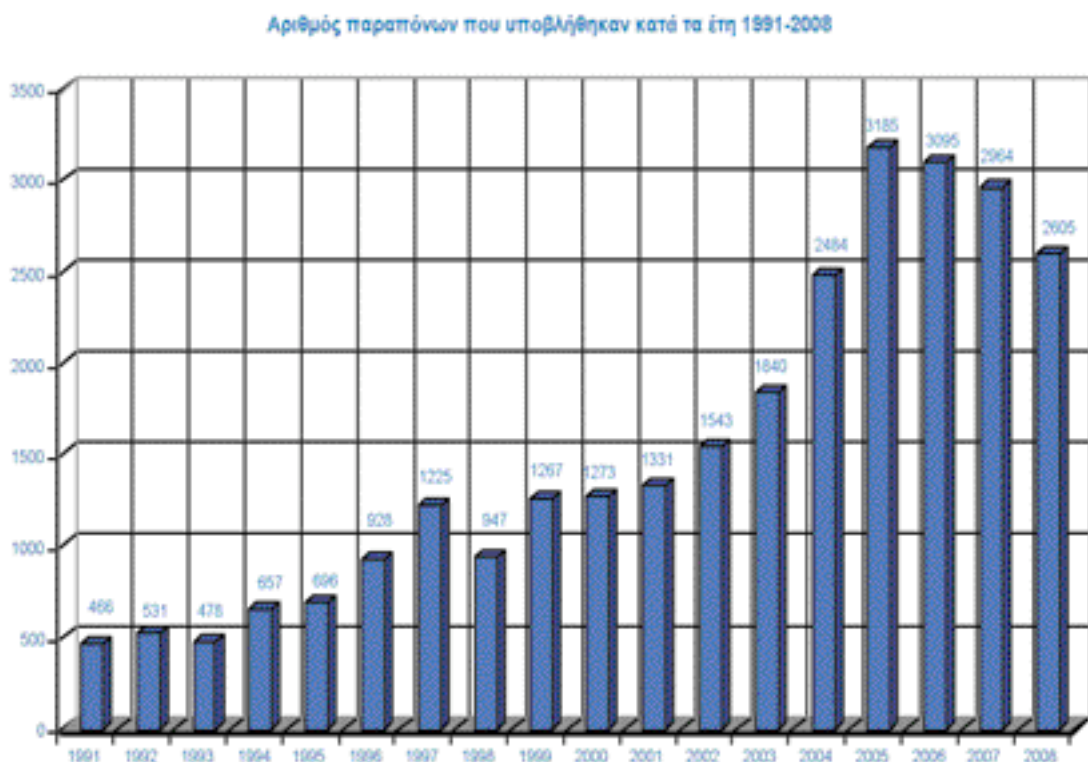
Κατά τη διάρκεια του 2008 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 2605 παράπονα. Ο αριθμός αυτός είναι ελαφρώς χαμηλότερος από εκείνο του προηγούμενου έτους (2007: 2964 παράπονα), είναι όμως ο τέταρτος υψηλότερος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο σε ένα ημερολογιακό έτος από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του, το 1991. Καταγγελίες/παράπονα υποβάλλονται όμως, παράλληλα - από το 2004, - και στις δύο Αρχές που λειτουργούν κάτω από την ομπρέλα του Γραφείου, την Αρχή Ισότητας και την Αρχή κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων.

Ο μηνιαίος μέσος όρος των υποβληθέντων παραπόνων ήταν 217 παράπονα, ενώ η κατά μήνα κατανομή των 2605 αυτών, νέων παραπόνων, με βάση την ημερομηνία υποβολής των, φαίνεται στο πιο κάτω ραβδόγραμμα:

Από το σύνολο των 2605 παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2008, τα 2259 (ή ποσοστό περίπου 86,7%,) κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε να ερευνηθούν, τα 316 (ή ποσοστό 12,1%,) κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και δε διερευνήθηκαν, ενώ άλλα 30 παράπονα (ή ποσοστό 1,2%) με βάση τη διακριτική εξουσία που παρέχουν στον Επίτροπο Διοικήσεως οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι, αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν. Τα ποσοστά αυτά παρουσιάζουν μικρές μόνο αποκλίσεις από τα αντίστοιχα του προηγούμενου έτους. Το γεγονός ότι τα 9, περίπου, στα 10 παράπονα που υποβάλλονται περιέχουν καταγγελίες που εμπίπτουν εντός των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου Διοικήσεως και κατά συνέπεια μπορούν να διερευνηθούν από αυτόν, καταδεικνύει το υψηλό ποσοστό ενημερότητας του κοινού για τα θέματα για τα οποία μπορεί κάποιος να επιζητήσει την παρέμβαση/εμπλοκή του Γραφείου του.

Από την έναρξη λειτουργίας του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, το Μάρτιο του 1991, έως την 31η Δεκεμβρίου 2008, υποβλήθηκαν στο Γραφείο συνολικά 27515 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατ' έτος στο Γραφείο, φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (ο αριθμός που αφορά το έτος 1991, αναφέρεται στους 9 περίπου μήνες λειτουργίας του Γραφείου κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου):

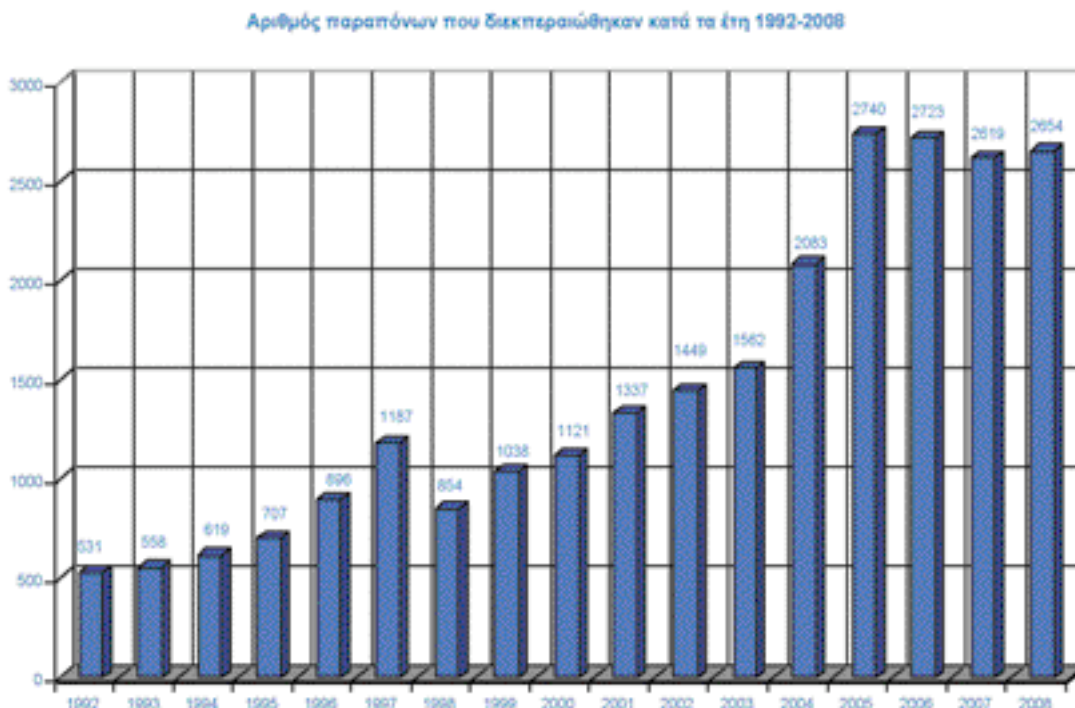

Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2008

Πέρα από τα 2605 παράπονα που υποβλήθηκαν το 2008, εκκρεμούσαν από προηγούμενα χρόνια άλλα 2683 παράπονα, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 10 παραπόνων που είχαν διεκπεραιωθεί σε προηγούμενα έτη, οι παραπονούμενοι επανήλθαν. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των παραπόνων προς διεκπεραίωση κατά το 2008 ήταν 5298.

Από τα 5298 αυτά παράπονα, διεκπεραιώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2008 τα 2654 (2007: 2619 παράπονα). Ο ρυθμός διεκπεραίωσης διατηρήθηκε, δηλαδή, στα ίδια περίπου επίπεδα με το προηγούμενο έτος. Ο μηνιαίος μέσος όρος των διεκπεραιωθέντων παραπόνων ήταν 221 (2007: 218 παράπονα), ενώ ο αριθμός των Λειτουργιών του Γραφείου ήταν περίπου ο ίδιος με εκείνο του προηγούμενου έτους.

Συγκριτική εικόνα των διεκπεραιωθέντων κατ' έτος παραπόνων κατά την περίοδο 1992 -2008 φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί.

Από τα 2654 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2008 –

- 422 παράπονα αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν για λόγους που εξηγούνται στη συνέχεια,
- σε 1845 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε για λόγους που, επίσης, εξηγούνται στη συνέχεια,
- σε 167 περιπτώσεις η έρευνα διακόπηκε μετά από παρέμβαση,
- σε 219 περιπτώσεις συντάχθηκε και υποβλήθηκε Έκθεση,
- Σε 1 περίπτωση έγινε αναφορά στην αρμόδια αρχή για εξέταση του ενδεχομένου λήψης πειθαρχικών μέτρων.

Αναλυτική κατάσταση των παραπόνων που διεκπεραιώθηκαν κατά τα τελευταία τρία χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1

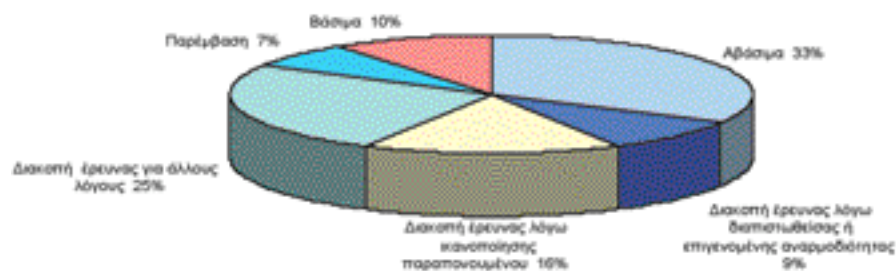
ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ								
	2006			2007			2008	
ΜΗ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΑ								
Λόγω αναρμοδιότητας	563			529			384	
Με βάση τη διακριτική ευχέρεια	77			70			38	
Σύνολο		640			599		422	
ΔΙΑΚΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ								
Λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου	279			315			367	
Λόγω αβάσιμου παραπόνου	748			702			737	
Λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας	239			157			193	
Διευθέτηση μετά από παρέμβαση	90			80			167	
Για άλλους λόγους	485			460			548	
Σύνολο		1841			1714		2012	
ΕΚΘΕΣΕΙΣ								
Αβάσιμα παράπονα	1			0			0	
Βάσιμα παράπονα	241			305			219	
Σύνολο		242			305		219	
Αναφορά στο Γεν. Εισαγγελέα για ποινικά μέτρα ή στην αρμόδια αρχή για πειθαρχικά μέτρα		0			1		1	
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ		2723			2619		2654	
ΕΚΚΡΕΜΟΥΝΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ		2331			2683		2644	
Γ Ε Ν Ι Κ Ο Σ Υ Ν Ο Λ Ο		5054			5302		5298	

Ανάλυση διερευνηθέντων παραπόνων

Από το σύνολο των 2232 παραπόνων των οποίων η διερεύνηση διακόπηκε ή ολοκληρώθηκε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2008, τα 737 κρίθηκαν ως αβάσιμα, τα 219 ως βάσιμα, για 367 παράπονα διακόπηκε η διερεύνηση λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου, για 193 λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας και για 548 διακόπηκε η διερεύνηση για άλλους λόγους. Σε 167 παράπονα η διερεύνηση τερματίστηκε, αφού επήλθε διευθέτηση της ουσίας του παραπόνου μετά από παρέμβαση του Γραφείου. Σε 1 περίπτωση έγινε αναφορά στην αρμόδια αρχή για πειθαρχικά μέτρα.

Συγκριτική εικόνα, με τα αντίστοιχα ποσοστά κατά κατηγορία, φαίνεται στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί:

Για όλες τις περιπτώσεις των αβάσιμων παραπόνων (737), η διερεύνηση διακόπηκε και οι λόγοι για τη διακοπή αυτή επεξηγήθηκαν αναλυτικά στους παραπονούμενους.

Αναλυτική κατάσταση των ερευνηθέντων παραπόνων παρατίθεται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί:

Πίνακας 2

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ	
Αβάσιμα παράπονα	737
Βάσιμα παράπονα	219
Διακοπή έρευνας λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου	367
Διακοπή έρευνας λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας	193
Διακοπή έρευνας για άλλους λόγους	548
Διευθέτηση παραπόνων μετά από παρέμβαση	167
Αναφορά στην Αρμόδια Αρχή για πειθαρχικά μέτρα	1
Σύνολο	2232

Τελικές Εκθέσεις

Κατά το 2008 υποβλήθηκαν, συνολικά, 219 Εκθέσεις. Σε 41 περιπτώσεις έγιναν συστάσεις και/ή εισηγήσεις προς την εμπλεκόμενη υπηρεσία και σε 178 περιπτώσεις οι Εκθέσεις περιείχαν και κριτική (πέρα από τις συστάσεις/εισηγήσεις.).

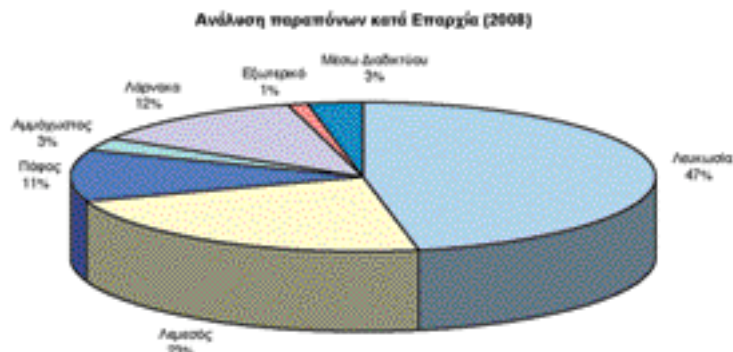
Συνοπτική εικόνα των τελικών Εκθέσεων που ετοιμάστηκαν κατά το 2008 φαίνεται στον Πίνακα 3 πιο κάτω:

Πίνακας 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ		
Αβάσιμα παράπονα		0
Βάσιμα παράπονα:		
– Με συστάσεις/εισηγήσεις	41	
– Με κριτική και συστάσεις/εισηγήσεις	178	
– Χωρίς κριτική, συστάσεις ή εισηγήσεις	0	219
Σύνολο		219

Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους τη Λευκωσία (47%). Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια, φαίνεται στον Πίνακα 4 που ακολουθεί:

Πίνακας 4

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ								
Επαρχία	2005		2006		2007		2008	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Λευκωσία	1621	50.9	1427	46.1	1316	44.4	1226	47.1
Λεμεσός	752	23.6	789	25.5	810	27.4	606	23.3
Πάφος	328	10.3	378	12.2	327	11.0	278	10.7
Αμμόχωστος	86	2.7	99	3.2	103	3.5	74	2.8
Λάρνακα	359	11.3	347	11.2	327	11.0	310	11.9
Κερύνεια	0	0.0	0	0.0	1	0.0	0	0.0
Εξωτερικό	39	1.2	55	1.8	38	1.3	37	1.4
Μέσω Διαδικτύου	0	0	0	0	42	1.4	74	2.8
Σύνολο	3185	100	3095	100	2964	100	2605	100

Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα

Ο μεγαλύτερος αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2008 αφορούσε σε “Υπαλληλικά/Εκπαιδευτικά/Εργατικά” θέματα (15,8% του συνόλου), ενώ μεγάλα επίσης ποσοστά αφορούσαν τα “Διαδικαστικά” θέματα και οι “Καθυστερήσεις” (18% του συνόλου), τα θέματα “Αλλοδαπών και Μετανάστευσης” (10,7% του συνόλου), τα “Προσφυγικά/Κρατικές Χορηγίες/Παραχωρήσεις” (6,2% του συνόλου) και τα θέματα “Απαλλοτριώσεις/Επιτάξεις/Κατασκευές”, “Οικονομικά/Φορολογικά/Δασμοί/Τέλη” και “Περιβαλλοντικά”. Αυξητικές τάσεις σε ότι αφορά στον αριθμό παραπόνων παρατηρήθηκαν σε θέματα όπως “Κακοδιοίκηση” και “Υποτροφίες/Φοιτητικές Χορηγίες”.

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά θέμα τα τελευταία τέσσερα χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 5 που ακολουθεί:

Πίνακας 5

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΘΕΜΑ								
	2005		2006		2007		2008	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
Απαλλοτριώσεις/Επιτάξεις/Κατασκευές	183	5.7	161	5.2	195	6.6	171	6.6
Υπαλληλικά/Εκπαιδευτικά/Εργατικά	652	20.5	537	17.4	493	16.6	410	15.8
Οικονομικά/Φορολογικά/Δασμοί/Τέλη	198	6.2	173	5.6	161	5.4	126	4.8
Προσφυγικά/Κρατικές Χορηγίες/Παραχωρήσεις	238	7.5	238	7.7	207	7.0	161	6.2
Υποτροφίες/Φοιτητικές Χορηγίες	38	1.2	30	1.0	62	2.1	70	2.7
Κτηματολογικά	121	3.8	172	5.6	126	4.3	73	2.8
Έκδοση Αδειών/Άδειες Οδικών Μεταφορών	43	1.4	41	1.3	36	1.2	16	0.6
Προσφορά Υπηρεσιών Υγείας	72	2.3	74	2.4	59	2.0	56	2.1
Διαδικαστικά/Καθυστερήσεις	225	7.1	290	9.4	395	13.3	471	18
Θέματα Αλλοδαπών και Μετανάστευσης	431	13.5	436	14.1	311	10.5	279	10.7
Πολεοδομικά	132	4.1	127	4.1	97	3.3	75	2.9
Άμυνας/Στρατολογικά θέματα	20	0.6	47	1.5	44	1.5	27	1
Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων	182	5.7	152	4.9	156	5.3	100	3.8
Περιβαλλοντικά Θέματα	158	5	164	5.3	184	6.2	162	6.2
Θέματα Κοινωνικών Ασφαλίσεων	61	2	97	3.1	84	2.8	71	2.8
Αναγνώριση Τίτλων Σπουδών	21	0.6	16	0.5	15	0.5	12	0.5
Κακοδιοίκηση	143	4.5	146	4.7	118	4.0	159	6.1
Άλλα	240	7.5	179	5.8	208	7.0	162	6.2
Σύνολο	3185	100	3095	100	2964	100	2605	100

Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία

Όπως συνέβη και κατά τα προηγούμενα χρόνια, ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2008 (ποσοστό περίπου 31% του συνόλου), στρεφόταν κατά υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών. Ο, συγκριτικά, πολύ μεγάλος αριθμός παραπόνων εναντίον Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών είναι, εν μέρει, φυσιολογικός, δεδομένου ότι πρόκειται για Τμήματα, όπως το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης κ.λπ., ή υπηρεσίες, όπως οι Επαρχιακές Διοικήσεις, που έχουν, εξ ορισμού, αυξημένου βαθμού επαφή με το κοινό και δέχονται και εξετάζουν πολλά αιτήματά του.

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια εναντίον των διαφόρων Υπουργείων, Ανεξάρτητων Υπηρεσιών, Νομικών Προσώπων Δημόσιου Δικαίου και Αρχών Τοπικής Διοίκησης, φαίνεται στον Πίνακα 6 που ακολουθεί. Ο συνολικός αριθμός παραπόνων για το 2008 στον εν λόγω Πίνακα παρουσιάζεται μεγαλύτερος από το συνολικό αριθμό παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2008, όπως αναλύεται στην παρ. 1 πιο πάνω. Ο λόγος είναι ότι ορισμένα από τα παράπονα στρέφονται εναντίον περισσότερων της μιας υπηρεσιών και στον Πίνακα 6 τα παράπονα αυτά παρουσιάζονται ως να είχαν υποβληθεί κεχωρισμένα εναντίον καθεμιάς από τις υπηρεσίες αυτές.

Πίνακας 6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ								
Υπουργεία	2005		2006		2007		2008	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
– Εσωτερικών	946	28	1030	31.4	915	28.8	872	31
– Οικονομικών	194	5.8	146	4.5	155	4.9	101	3.6
– Συγκοινωνιών και Έργων	84	2.5	100	3.1	123	3.9	79	2.8
– Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	246	7.3	270	8.2	266	8.4	232	8.2
– Παιδείας και Πολιτισμού	161	4.8	173	5.3	149	4.7	132	4.7
– Υγείας	157	4.7	132	4.0	121	3.8	116	4.1
– Άμυνας	43	1.3	73	2.2	73	2.3	56	2
– Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	50	1.5	70	2.1	36	1.1	46	1.6
– Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	17	0.5	20	0.6	32	1.0	20	0.7
– Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	376	11.1	289	8.9	270	8.5	226	8
– Εξωτερικών	17	0.5	11	0.3	13	0.4	18	0.6
Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Δικαίου	190	5.6	168	5.1	137	4.3	128	4.5
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	377	11.1	344	10.6	410	12.9	401	14.2
Κρατικές Υπηρεσίες που δεν υπάγονται σε Υπουργείο	214	6.3	170	5.2	183	5.8	162	5.7
Άλλες μη Κρατικές Υπηρεσίες	302	9	280	8.5	293	9.2	233	8.3
Σύνολο	3374	100	3276	100	3176	100	2822	100

Στον Πίνακα 7, πιο κάτω, δίνεται συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν εναντίον των διαφόρων Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια. Τα περισσότερα παράπονα στράφηκαν κατά του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως και του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Αυτό, επίσης, θα πρέπει να αποδοθεί, κατά κύριο λόγο, στη φύση και στην έκταση των σχέσεων των Τμημάτων αυτών με το κοινό.

Πίνακας 7

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΜΗΜΑΤΑ/ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ				
Υπουργεία	2005	2006	2007	2008
Υπουργείο Εσωτερικών (Διοίκηση)	71	78	64	56
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	141	131	139	111
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	146	148	196	180
Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης	326	392	264	230
Υπηρεσία Εγγραφής	0	1	0	0
Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας	50	62	47	46
Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού	60	50	37	72
Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου	7	7	6	7
Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας	26	28	23	38
Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου	41	42	43	36
Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκαταστάσεως Εκτοπισθέντων	26	38	27	20
Υπηρεσία Θήρας	6	4	4	9
Υπηρεσία Διαχειρίσεως Τ/Κ Περιουσιών	16	21	19	19
Υπηρεσία Εγγραφής Σωματείων και Ιδρυμάτων	0	2	1	1
Πολιτική Άμυνα	3	1	0	0
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	2	2	2	1
Υπηρεσία Ασύλου	25	22	43	46
Υπηρεσία Εκλογών	0	1	0	0
Σύνολο	946	1030	915	872

KENH

Μέρος Β

Απολογισμός έργου

KENH

Εισαγωγή

Το 2008 αποτέλεσε τη χρονιά εδραίωσης ενός νέου τρόπου λειτουργίας του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στη βάση των καινοτομιών που έλαβαν χώρα κατά το 2007, τόσο αναφορικά με το εύρος των θεμάτων τα οποία πραγματεύεται ο τομέας, όσο και σε σχέση με τον τρόπο παρέμβασης στη δράση της διοίκησης. Σταθερός προσανατολισμός παραμένει η έμπρακτη συμμόρφωση της διοίκησης με τις αρχές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτά κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα αλλά και σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Υπό την έννοια αυτή, η δράση του Τομέα για το 2008 αποτυπώνει τις διακυμάνσεις σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την κυπριακή δημόσια διοίκηση απέναντι στα δικαιώματα των Κυπρίων πολιτών και των αλλοδαπών, καθώς και το βαθμό απόλαυσης των δικαιωμάτων τους στην κυπριακή έννομη τάξη.

Το σύνολο της δράσης του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για το 2008, παρά το ότι δεν παρουσιάζεται εξαντλητικά στο παρόν κείμενο, αναδεικνύει τις προκλήσεις που αντιμετωπίζει η κυπριακή δημόσια διοίκηση στις προσδοκίες μιας συνεχώς εξελισσόμενης και μεταβαλλόμενης κοινωνίας και στις προδιαγραφές ενός σύγχρονου κράτους δικαίου.

Θέματα όπως η προστασία των βασικών ατομικών δικαιωμάτων της ελευθερίας, της έκφρασης, της σωματικής ακεραιότητας, της ασφάλειας, η διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης των πολιτών, η προώθηση του σεβασμού της ανθρωπίνης αξιοπρέπειας, που παραδοσιακά συνθέταν το βασικό πεδίο ενασχόλησης του Τομέα, συνεχίζουν να καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων του. Παράλληλα, τα ζητήματα αλλοδαπών και μετανάστευσης, γενικότερα, συμπληρώνουν το πλαίσιο των εργασιών του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και επεκτείνουν τα περιθώρια παρέμβασης.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι βασική επιλογή του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων ήταν, πλέον, η συστημική προσέγγιση και αντιμετώπιση, καθώς και η ουσιαστική παρέμβαση σε ζητήματα που δεν αφορούσαν απλώς μεμονωμένα περιστατικά. Αποφασιστικό παράγοντα για την προσέγγιση αυτή αποτέλεσε ο όγκος των παραπόνων που υποβάλλονται και αφορούν ευάλωτες ομάδες του πληθυσμού ή ένα ευρύ φάσμα προσώπων σε συνδυασμό με τη σοβαρότητα των προβλημάτων και τις δομικές παθογένειες που επιδεικνύει η δημόσια διοίκηση για αποτελεσματική αντιμετώπιση τους.

Η λογική και επιλογή αυτή αποσκοπεί στη επεξεργασία της θεσμικής εμπειρίας του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως στα ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη μετουσίωση της σε κανονιστικούς προσανατολισμούς και στην υποβολή εισηγήσεων για λήψη μέτρων συστημικού χαρακτήρα. Αυτό δεν απέκλεισε, φυσικά, και εξατομικευμένες παρεμβάσεις, όπου αυτό κρίθηκε απαραίτητο.

Παράλληλα, παρόλο που διαπιστώθηκε μια κάποια μείωση στον αριθμό των υποβληθέντων παραπόνων, εντούτοις, το έργο του Τομέα και η συνεισφορά του στη γενική αποστολή του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως ήταν σαφώς σημαντική και, μάλιστα, τις πλείστες φορές, καθοριστική, ως προς τη διαμόρφωση πολιτικής και καθορισμό γραμμής πλεύσης από πλευράς διοίκησης. Χαρακτηριστική είναι η στάση της Αστυνομίας, η οποία σε ορισμένες περιπτώσεις ενσωμάτωσε αυτούσιες υποδείξεις της Επιτρόπου Διοικήσεως σε κανονιστικές αποφάσεις και εγκυκλίους, ιδίως όσον αφορά τη στάση που θα πρέπει να τηρούν τα μέλη της Αστυνομικής Δύναμης απέναντι στους πολίτες και τη μεταχείριση που θα πρέπει να τυγχάνουν οι δεύτεροι.

Επιπλέον, κατά το 2008, έχοντας ως ουσιαστική επιδίωξη την επίλυση των υποθέσεων, ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επένδυσε στις σχέσεις φιλικής συνεργασίας με τη διοίκηση, κυρίως με τις υπηρεσίες που αποτελούν το συχνότερο στόχο παραπόνων. Εξάλλου, σκοπός δεν είναι η αντιπαράθεση και η αντιπαλότητα μεταξύ της Επιτρόπου Διοικήσεως και των αρχών του κράτους, αλλά η συνεργασία και η εξομάλυνση των σχέσεων, με στόχο την εύρυθμη λειτουργία της κρατικής μηχανής, που θα φέρει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία ενός κράτους κοινωνικής πρόνοιας, ενός κράτους που ενδιαφέρεται για τους πολίτες του, ενός κράτους όπου η απόλαυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από τους διοικούμενους θα θεωρείται δεδομένη και αναμφισβήτητη. Προς το σκοπό αυτό, για τα θέματα που ενέπιπταν στον Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αξιοποιήθηκε κατάλληλα ο διαμεσολαβητικός ρόλος του Επιτρόπου Διοικήσεως και επιλύθηκαν ζητήματα, προς ικανοποίηση των παραπονούμενων, χωρίς να καταστεί αναγκαία η εκπόνηση σχετικής έκθεσης.

Δυστυχώς, όμως, η πιο πάνω θέση δεν αποτελεί την καθολική προσέγγιση που λαμβάνουν οι παρεμβάσεις της Επιτρόπου, και πιο συγκεκριμένα, αυτές του Τομέα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, καθώς συχνά δίνεται η εντύπωση από πλευράς διοίκησης ότι τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν είναι αναφαίρετες και εγγενείς αξίες, αλλά μια πολυτέλεια που μπορεί κανείς να περιορίσει δίχως κόστος. Συνεπώς, στις παρεμβάσεις του ο Τομέας, εκτός από επίκληση της νομοθεσίας, κατέβαλλε προσπάθειες απαλλαγής και διαφοροποίησης συντηρητικών και απηρχαιωμένων αντιλήψεων και νοοτροπιών και διαμόρφωσής τους, ώστε να συνάδουν με τις θέσεις και απαιτήσεις ενός προοδευτικού κράτους, ενός κράτους δικαίου, που επιδεικνύει σεβασμό στις πανανθρώπινες αξίες και δικαιώματα.

Αστυνομία

Τρόπος και μέσα που χρησιμοποιεί η Αστυνομία κατά τη διενέργεια εξώδικων καταγγελιών

Ο τρόπος που η Αστυνομία διενεργεί εξώδικες καταγγελίες για τροχαίες παραβάσεις αποτέλεσε αντικείμενο σημαντικού αριθμού παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο. Οι ισχυρισμοί και οι αμφισβητήσεις των πολιτών αφορούσαν τόσο στην ορθότητα των καταγγελιών όσο και στη συμπεριφορά που επιδείκνυαν έναντί τους οι αστυνομικοί. Ενόψει των γενικότερων παραμέτρων αυτών των παραπόνων, του μεγάλου αριθμού των επηρεαζόμενων πολιτών, αλλά και του ότι ο τροχονομικός έλεγχος διενεργείται κάτω από ιδιάζουσες συνθήκες και διέπεται από ένα ρευστό πλαίσιο, η Επιτροπή Διοικήσεως αποφάσισε τη διενέργεια μιας ευρύτερης έρευνας για το υπό αναφορά θέμα. Προς το σκοπό αυτό, επιλέγηκαν τρία από τα υποβληθέντα παράπονα (**Α/Π 121/2007, Α/Π 237/2008, Α/Π 581/2008**), για τα οποία ζητήθηκαν και εξασφαλίστηκαν τα σχόλια και οι απόψεις του Αρχηγού Αστυνομίας.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής Διοικήσεως διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

- Στο πρώτο παράπονο, η εξώδικη καταγγελία επιδόθηκε στην παραπονούμενη, για χρήση κινητού τηλεφώνου με τα χέρια, ενώ οδηγούσε. Η ίδια δεν παραδέχθηκε τη διάπραξη του αδικήματος και υπέβαλε, μάλιστα, αίτημα υπόψη του Αρχηγού Αστυνομίας για διαγραφή της εξώδικης καταγγελίας, παραθέτοντας βεβαιώσεις από την ΑΤΗΚ ότι κατά την ώρα της καταγγελίας για χρήση τηλεφώνου, δεν πραγματοποιήθηκαν εισερχόμενες ή εξερχόμενες κλήσεις από το κινητό της. Παρόλο που αρχικά ενδέχεται η Αστυνομία να ταξινομήσει την υπόθεση ως άλλως διευθετηθείσα, εν τέλει, ενέμεινε στην αρχική της θέση, για προώθηση της καταγγελίας εις βάρος της παραπονούμενης, με αποτέλεσμα η υπόθεση να προωθηθεί ενώπιον του Δικαστηρίου.
- Στη δεύτερη υπόθεση, η παραπονούμενη καταγγέλθηκε για παράνομη στάθμευση. Όπως διαπιστώθηκε, η ίδια είναι μητέρα ανάπηρου παιδιού και, κατά τη συγκεκριμένη μέρα, μετέφερε το παιδί της στο σχολείο. Το εν λόγω σχολείο, όμως, δε διαθέτει χώρους στάθμευσης και, δεδομένου ότι τη συγκεκριμένη μέρα έβρεχε και κατά μήκος του δρόμου πραγματοποιούνταν οδικά έργα, η παραπονούμενη αναγκάστηκε να σταθμεύσει το όχημά της έξω από το σχολείο, ώστε να μπορεί να μεταφέρει το παιδί της, το οποίο δεν είναι σε θέση να κινείται μόνο του. Η διάπραξη του αδικήματος της παράνομης στάθμευσης δεν αμφισβητήθηκε από την παραπονούμενη. Εντούτοις, οι ιδιαίτερες συνθήκες κάτω από τις οποίες διαπράχθηκε αυτό, συνεκτιμήθηκαν, εν τέλει, από την Αστυνομία και η εξώδικη καταγγελία διαγράφηκε για ανθρωπιστικούς λόγους.
- Στο τρίτο παράπονο, ο παραπονούμενος καταγγέλθηκε εξώδικα για παράβαση του ορίου ταχύτητας. Ο ίδιος, παρόλο που κατέβαλε το πρόστιμο που του επιβλήθηκε, υποστήριξε ότι δεν είχε ξεπεράσει το επιτρεπόμενο όριο και θεωρεί ότι η καταγγελία ενδεχομένως να προέκυψε ως αποτέλεσμα λανθασμένου χειρισμού της συσκευής ταχυμέτρου από τον εμπλεκόμενο αστυνομικό. Η ένστασή του, όμως, δεν έγινε αποδεκτή και οι ισχυρισμοί του απορρίφθηκαν.

Και στις τρεις περιπτώσεις έγινε αναφορά στην κακή και πολλές φορές προκλητική συμπεριφορά των εμπλεκόμενων αστυνομικών προς τους πολίτες.

Η Επίτροπος τόνισε ότι ο ρόλος της Αστυνομίας στη διαπίστωση και καταγγελία των οδικών παραβάσεων, η οποία συμβάλλει και στη μείωση των ατυχημάτων που προκύπτουν από τροχαίες παραβάσεις, είναι αποφασιστικός. Με βάση, δε, το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο, οι καταγγελίες για οδικές παραβάσεις συνιστούν ποινικά αδικήματα, τα οποία δύνανται να διευθετηθούν εξωδικαστικά με την παρέμβαση της Αστυνομίας, ώστε να αποφεύγεται η συσσώρευση τέτοιας μορφής υποθέσεων ενώπιον των Δικαστηρίων.

Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Αστυνομία πρέπει να εξετάζει τα παράπονα που υποβάλλονται από πολίτες, σχετικά με καταγγελίες για οδικές παραβάσεις στη βάση των αρχών της αντικειμενικότητας, της αμεροληψίας, της αναλογικότητας και της επιείκειας. Η ανταπόκριση της Αστυνομίας στις ενστάσεις των πολιτών είναι η έγκαιρη και αποτελεσματική διερεύνησή τους αποτελεί, άλλωστε, θεμελιώδη δείκτη της αξιοπιστίας, ευαισθησίας και πειστικότητάς της. Θα πρέπει, ειδικότερα, η Αστυνομία να εξετάζει ενστάσεις, όχι μόνο όταν για ανθρωπιστικούς λόγους ενδείκνυται η διαγραφή της καταγγελίας, αλλά και σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η διάπραξη του αδικήματος αμφισβητείται βάσιμα, νοουμένου ότι έχουν προσκομιστεί ενώπιόν της αδιάσειστα στοιχεία. Έτσι, θα διασφαλίζεται πρακτικά και ουσιαστικά το δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης.

Για σκοπούς αντιμετώπισης της καχυποψίας, που όπως διαπίστωσε η Επίτροπος, επικρατεί στο κοινό, ως προς την επάρκεια και ορθότητα των ηλεκτρονικών μέσων που χρησιμοποιούνται από την Αστυνομία, για τη διαπίστωση διάπραξης τροχαίων παραβάσεων, η τελευταία θα πρέπει να προχωρήσει σε σχετική ενημέρωση των πολιτών, αναφορικά με τον τρόπο λειτουργίας και χρήσης των μέσων αυτών, με εκστρατείες πληροφόρησης, οι οποίες θα συμβάλουν στην ενίσχυση της εμπιστοσύνης των πολιτών έναντι της δράσης της Αστυνομίας γενικότερα.

Σε σχέση με το ζήτημα της συμπεριφοράς των μελών της Αστυνομικής Δύναμης, πάγια θέση της Επιτρόπου είναι ότι ο σεβασμός του πολίτη αποτελεί πρωταρχική υποχρέωση των δημοσίων Λειτουργών και των μελών της Αστυνομίας, ειδικότερα, η οποία απορρέει από την αρχή της αξίας του ανθρώπου και αποτελεί θεμελιώδες χαρακτηριστικό μιας δικαιοκρατούμενης πολιτείας, που προστατεύει τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Από τη συγκεκριμένη έρευνα που διενεργήθηκε, διαφάνηκε ότι η επίτευξη καλών σχέσεων μεταξύ Αστυνομίας και πολίτη βρίσκεται ανάμεσα στις προτεραιότητες της Αστυνομίας, όπως φαίνεται από τις ρυθμίσεις του Κώδικα Αστυνομικής Δεοντολογίας και των σχετικών οδηγιών προς τα μέλη της Αστυνομίας που έχουν εκπονηθεί από την Αστυνομική Ακαδημία Κύπρου. Πέραν, όμως, της εκπαίδευσης, η οποία και πρέπει να συνεχιστεί ή ακόμα και να εντατικοποιηθεί, η Επίτροπος τόνισε ότι η Αστυνομία οφείλει να επιδεικνύει μηδενική ανοχή σε μη αποδεκτές συμπεριφορές από τα μέλη της και να συμβάλλει αποφασιστικά στην εξάλειψη του φαινομένου. Ως εκ τούτου, θεωρεί αναγκαία την αποτελεσματική αντιμετώπιση περιστατικών επίδειξης κακής συμπεριφοράς από Αστυνομικούς εναντίον πολιτών, ιδίως στις περιπτώσεις όπου έχει τεθεί υπόψη της Αστυνομίας σημαντικός αριθμός καταγγελιών εναντίον συγκεκριμένου Αστυνομικού. Κάτι τέτοιο θα αποτελέσει σημαντικό βήμα στη δημιουργία των συνθηκών εκείνων που θα δώσουν τη δυνατότητα στα μέλη της Αστυνομίας να αναδεικνύουν το καλό πρόσωπο της Δύναμης στις καθημερινές τους σχέσεις με τους πολίτες και στην ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης μεταξύ τους.

Μετά την υποβολή της πιο πάνω Έκθεσης, ο Αρχηγός Αστυνομίας, με επιστολή του ημερομ. 11 Αυγούστου 2008, διαβίβασε στην Επίτροπο Διοικήσεως εγκύκλιό του προς τους Αστυνομικούς Διευθυντές όλων των Επαρχιών, αναφορικά με το θέμα της Συμπεριφοράς μελών της Τροχαίας έναντι του κοινού. Στην εν λόγω εγκύκλιο παρατίθενται, αυτούσια, αποσπάσματα από την Έκθεση της Επιτρόπου, με οδηγίες όπως οι σχετικές της υποδείξεις τεθούν υπόψη όλων των μελών της Αστυνομίας, ιδίως όσων υπηρετούν στους Κλάδους Τροχαίας και έρχονται σε καθημερινή επαφή με τους πολίτες. Ο Αρχηγός της Αστυνομίας επαναλαμβάνει, στην εγκύκλιό του, την «αδήριτη ανάγκη για επίδειξη άμεμπτης, αντικειμενικής και επαγγελματικής συμπεριφοράς που χαρακτηρίζεται από ευγένεια, υπομονή και αυτοσυγκράτηση» από τα μέλη της Αστυνομίας και σημειώνει ότι «τυχόν διαπίστωση απαράδεκτης συμπεριφοράς έναντι των πολιτών θα αποτελέσει το έναυσμα για άμεση λήψη των μέτρων που ενδείκνυνται υπό τις περιστάσεις της κάθε υπόθεσης ξεχωριστά».

Εντούτοις, παρά την έκδοση της εν λόγω εγκυκλίου, υποβλήθηκε νέο παράπονο (**Α/Π 1897/2008**) στο Γραφείο, το οποίο η Επίτροπος κλήθηκε να διερευνήσει. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η παραπονούμενη κατήγγειλε τον τρόπο με τον οποίο μέλος της Αστυνομίας προέβη στην εξώδικη καταγγελία της για χρήση κινητού τηλεφώνου κατά την οδήγηση. Αντικείμενο του παραπόνου αποτελούσε, κυρίως, το γεγονός ότι η παραπονούμενη κλήθηκε από τον εμπλεκόμενο Λοχία να προσέλθει, άμεσα, στην Αστυνομική Διεύθυνση Λευκωσίας, για να παραλάβει εξώδικη κλήση για το πιο πάνω αδίκημα, επειδή ο ίδιος δεν είχε, τη δεδομένη στιγμή, στην κατοχή του εξώδικες κλήσεις. Η παραπονούμενη υποστήριξε ότι ο εν λόγω Λοχίας την υποχρέωσε, ουσιαστικά, να τον ακολουθήσει στον Αστυνομικό Σταθμό, αφού κατακράτησε την άδεια οδήγησής της, την οποία η ίδια του είχε προηγουμένως παραδώσει.

Από τη μελέτη του σχετικού νομοθετικού πλαισίου προέκυψε τόσο η αρμοδιότητα του Αστυνομικού να προβεί στην καταγγελία της παραπονούμενης όσο και η δυνατότητα επίδοσης της εξώδικης κλήσης σε αυτήν εντός σαράντα πέντε ημερών από τη διάπραξη του αδικήματος. Διαπιστώθηκε, δε, ότι δεν υπάρχουν κανονισμοί ή οδηγίες, οι οποίες να ορίζουν με σαφήνεια τη δυνατότητα των Αστυνομικών να προβαίνουν σε εξώδικες καταγγελίες και να καλούν τους καταγγελλόμενους πολίτες να προσέρχονται σε Αστυνομικού Σταθμούς για σκοπούς έκδοσης και επίδοσης της κλήσης.

Η Επίτροπος τόνισε ξανά την αναγκαιότητα διεξαγωγής τροχαίων ελέγχων για πρόληψη των δυστυχημάτων και για αποτελεσματική αντιμετώπιση των τροχαίων παραβάσεων. Παρόλα αυτά, διατύπωσε τη θέση ότι η έκδοση κατάλληλων οδηγιών που να προσδιορίζουν τον τρόπο δράσης των Αστυνομικών σε παρόμοιες με την υπό εξέταση περίπτωση, θα συνεισφέρει σημαντικά στην εξάλειψη συναισθημάτων ανασφάλειας που, ενδεχομένως, δημιουργούνται στους πολίτες σε σχέση με τα όρια δράσης της Αστυνομίας, ενώ παράλληλα θα συμβάλει τόσο στην εξασφάλιση αποτελεσματικής αστυνόμευσης και στην αναβάθμιση του κύρους της Αστυνομίας έναντι των πολιτών, όσο και στην ανάδειξη του φιλικού προς τον πολίτη προσώπου της Δύναμης.

Ο Αρχηγός Αστυνομίας, υιοθετώντας τις εισηγήσεις της Επιτρόπου, εξέδωσε νέες οδηγίες προς τους Αστυνομικούς Διευθυντές όλων των Επαρχιών, με τίτλο «Εξώδικη Ρύθμιση και Χειρισμός Παραβατών Τροχαίας», η οποία αναφερόταν στο αντικείμενο του πιο πάνω παραπόνου και τις θέσεις της Επιτρόπου επ' αυτού. Ο Αρχηγός σημειώνει ότι «σε περίπτωση που μέλος της Αστυνομίας προτίθεται να καταγγείλει εξωδίκως οποιοδήποτε παραβάτη και δεν έχει στην κατοχή του βιβλιário εξωδίκων ή μικροϋπολογιστή, να σημειώνει τα απαραίτητα στοιχεία του παραβάτη (όνομα, αρ. εγγραφής οχήματος κτλ) και το εξώδικο να του επιδίδεται αργότερα σε λογικό τόπο και χρόνο, ο οποίος θα καθορίζεται από κοινού με τον παραβάτη, έτσι ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε αχρείαστη ταλαιπωρία πολιτών».

Πρόκληση τροχαίου δυστυχήματος και βαρύτατου τραυματισμού μοτοσυκλετιστή κατά την καταδίωξή του από μέλη της Αστυνομίας

Στο **Α/Π 1933/2007**, η Επίτροπος διερεύνησε καταδίωξη μοτοσυκλετιστή, η οποία είχε ως αποτέλεσμα το βαρύτατο τραυματισμό του ίδιου. Η καταδίωξη έλαβε χώρα στον αυτοκινητόδρομο Λεμεσού – Λευκωσίας και συνεχίστηκε και εντός της κατοικημένης περιοχής Λευκωσίας, γεγονός που προκάλεσε πανικό και αναστάτωση στους παριστάμενους πολίτες. Η Αστυνομία ισχυρίστηκε ότι αποκλειστικά υπαίτιος για την πρόκληση του δυστυχήματος ήταν ο μοτοσυκλετιστής, λόγω της υπερβολικής ταχύτητας που ανέπτυξε, καθώς και το ηλικιωμένο πρόσωπο με το όχημα του οποίου συγκρούστηκε.

Από την έρευνα, διαπιστώθηκε ότι η Αστυνομία καταδίωξε στενά το μοτοσυκλετιστή, παραβιάζοντας τους όρους ασφαλούς καταδίωξης, γεγονός που προκάλεσε πανικό σε αυτόν, ο οποίος στην προσπάθειά του να διαφύγει ανέπτυξε ιλιγγιώδη ταχύτητα, με αποτέλεσμα την πρόκληση του ατυχήματος. Προέκυψε, επίσης, ότι η Αστυνομία κατέβαλε προσπάθεια συγκάλυψης των ευθυνών της, παροτρύνοντας έναν από τους αυτόπτες μάρτυρες να δώσει δεύτερη κατάθεση, με την οποία απάλλασσε τους Αστυνομικούς από κάθε ευθύνη, χαρακτηρίζοντας αβάσιμες τις σχετικές διαμαρτυρίες των πολιτών.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την τήρηση των αρχών της Αστυνομικής Διάταξης 2/38, αναφορικά με τον τρόπο διεξαγωγής μιας καταδίωξης. Συγκεκριμένα, η εν λόγω Διάταξη ορίζει ότι η καταδίωξη πρέπει να γίνεται πάντοτε με ασφάλεια και μόνο όταν ο κίνδυνος από αυτή είναι μικρότερος από τον αναμενόμενο κίνδυνο στην περίπτωση που ο παραβάτης παραμείνει ανεξέλεγκτος. Εισηγήθηκε, επίσης, την υιοθέτηση του μέτρου της συμμετοχής βαθμοφόρου σε κάθε επιχειρησιακό ουλαμό της Αστυνομίας, καθώς και την παροχή αυστηρών οδηγιών για τη διεκπεραίωση των ερευνών και τη στελέχωση των οργάνων της έρευνας με άτομα εγνωσμένου κύρους, ειδικών μορφωτικών ικανοτήτων και ισχυρής προσωπικότητας.

Ο Αρχηγός Αστυνομίας, προς υλοποίηση των εισηγήσεων της Επιτρόπου, εξέδωσε εγκύκλιο προς τους Αστυνομικούς Διευθυντές όλων των Επαρχιών, με την οποία τόνισε την ανάγκη να τεθούν ενώπιον όλων των μελών της Αστυνομικής Δύναμης οι θέσεις της Επιτρόπου και ανακοίνωσε τη διενέργεια σεμιναρίων στα μέλη της Τροχαίας, με στόχο την εκπαίδευσή τους σε θέματα επαγγελματικής συμπεριφοράς.

Σωφρονιστικό Σύστημα

Μεταχείριση υποδίκων και πειθαρχικό μέτρο απομόνωσης

Το ζήτημα της μεταχείρισης των υποδίκων κρατουμένων καθώς και το πειθαρχικό μέτρο της απομόνωσης απασχόλησαν την Επίτροπο κατά την εξέταση του παραπόνου **Α/Π 1377/2006**, που υπέβαλε υπόδικος, στον οποίο επιβλήθηκε το μέτρο της απομόνωσης για 34 ημέρες, για τα πειθαρχικά αδικήματα της χειροδικίας και της απειλής εναντίον μέλους του προσωπικού.

Η Επίτροπος, στην προκειμένη περίπτωση, εξέτασε κατά πόσο, δεδομένου του καθεστώτος του παραπονούμενου ως υποδίκου και της κατάστασης της ψυχικής του υγείας -παρακολουθείτο από τον ψυχίατρο των φυλακών και λάμβανε θεραπευτική αγωγή- η ληφθείσα απόφαση προσέβαλλε τα δικαιώματά του για ανθρώπινη μεταχείριση και προστασία της σωματικής, ψυχικής και ηθικής του ακεραιότητας. Η Επίτροπος σημείωσε ότι ο παραπονούμενος δεν υποβοηθήθηκε να προσαρμοστεί στο περιβάλλον των φυλακών και να αντιμετωπίσει το πρόβλημα εξάρτησης από ναρκωτικές ουσίες που αντιμετώπιζε, κάτι που ενδεχομένως συνέβαλε στο να μην αποτραπεί η μετέπειτα αντιδραστική συμπεριφορά του. Παράλληλα, ο διαχωρισμός του από το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον των φυλακών για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα ήταν ένα ιδιαίτερα σκληρό μέτρο, δυσανάλογο προς τους σκοπούς που επιτελούσε και στο οποίο δεν προσμέτρησαν οι ιδιαίτερες περιστάσεις του παραπονούμενου.

Για το λόγο αυτό και για αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον, η Επίτροπος τόνισε ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί πως κάθε νεοεισερχόμενος στις φυλακές κρατούμενος θα περνά από πρόγραμμα ψυχολογικής υποστήριξης και θα του παρέχεται ένας ελάχιστος χρόνος προσαρμογής, κατά τον οποίο η συμπεριφορά του θα κρίνεται με λιγότερη αυστηρότητα απ' ό,τι θα κρινόταν υπό κανονικές συνθήκες. Παράλληλα, σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να επιβάλλεται το μέτρο της απομόνωσης ή του περιορισμού χωρίς τη σύμφωνη γνώμη του ιατρού, του ψυχιάτρου και του ψυχολόγου, ύστερα από προσωπική εξέταση του κρατουμένου. Σε περίπτωση, δε, εφαρμογής του μέτρου, η επιλογή του οποίου θα γίνεται αφού πρώτα εξαντληθούν όλα τα ηπιότερα, θα πρέπει σε τακτά χρονικά διαστήματα, που θα προκαθοριστούν, η εξέταση του κρατουμένου να επαναλαμβάνεται.

Τέλος, η Επίτροπος εισηγήθηκε τη διαφοροποιημένη και ιδιαίτερη μεταχείριση των υποδίκων, ώστε οι γενικότερες συνθήκες κράτησής τους να ανταποκρίνονται στο τεκμήριο αθωότητας και στο γεγονός ότι η προσωρινή κράτηση δεν αποτελεί προκαταβολή οποιασδήποτε ποινής.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης, η Διεύθυνση των Κεντρικών Φυλακών, ανταποκρινόμενη στις εισηγήσεις που τέθηκαν σε αυτή, ενημέρωσε την Επίτροπο για την εισαγωγή και εφαρμογή νέων μέτρων με σκοπό την απάμβλυνση των προβλημάτων που πιθανόν να αντιμετωπίζουν οι νεοεισερχόμενοι κρατούμενοι, είτε υπόδικοι είτε κατάδικοι. Όσον αφορά τη συγκεκριμένη περίπτωση, ενέμεινε στην άποψη ότι ο παραπονούμενος έτυχε της ανάλογης, υπό τις περιστάσεις, μεταχείρισης.

Συμπεριφορά σωφρονιστικού προσωπικού

Η συμπεριφορά του σωφρονιστικού προσωπικού απέναντι σε υπόδικη που κρατείτο στη Γυναικεία Πτέρυγα αποτέλεσε αντικείμενο διερεύνησης από την Επίτροπο στο παράπονο Α/Π 1925/2008. Στην παρούσα υπόθεση, η παραπονούμενη κατήγγειλε ότι συγκεκριμένα πρόσωπα του προσωπικού των φυλακών της φέρονταν με υβριστικό τρόπο, εστιάζοντας κυρίως στο έγκλημα για το οποίο κατηγορείτο.

Στα συμπεράσματα της η Επίτροπος υπογράμμισε ότι, το σοβαρό αυτό παράπονο, εκτός από την αυτονόητη σημασία του για την αποτελεσματική προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της παραπονούμενης ως υπόδικης κρατούμενης, επαναφέρει στο προσκήνιο το κρίσιμο ζήτημα του υπερπληθυσμού των φυλακών και του συγχρωτισμού διαφορετικών κατηγοριών κρατουμένων, συμπεριλαμβανομένων ελαφροποινιτών και βαρυποινιτών, υποδίκων και καταδίκων. Το δεδομένο αυτό έχει πολλαπλές αρνητικές συνέπειες για το σύνολο των κρατουμένων, ενώ αποκλίνει σαφώς από τους κανόνες του διεθνούς, ευρωπαϊκού και εθνικού δικαίου, δημιουργώντας γενικότερο προβληματισμό.

Η Επίτροπος τόνισε τη σημασία του τεκμηρίου αθωότητας και τη διττή υποχρέωση που αυτό συνεπάγεται εκ μέρους του σωφρονιστικού προσωπικού: από τη μία θα πρέπει το ίδιο το προσωπικό να συμπεριφέρεται στον κάθε υπόδικο με σεβασμό στα δικαιώματά του και ως αθώο, αλλά και να διασφαλίζει το σεβασμό στο πρόσωπο του από τους υπόλοιπους κρατούμενους. Το τεκμήριο αθωότητας πρέπει να διαφυλάσσεται όχι μόνο από τα δικαστήρια αλλά και από τις σωφρονιστικές αρχές, οι οποίες θα πρέπει να αναλαμβάνουν την ευθύνη διασφάλισης των ενδεδειγμένων, για την περίπτωση των υποδίκων, συνθηκών κράτησης.

Συγχρόνως, η Επίτροπος ανέφερε ότι έστω και αν οι υλικές συνθήκες διαβίωσης στη γυναικεία Πτέρυγα κρίνονταν γενικά ικανοποιητικές, η απαξιωτική, προς την παραπονούμενη, συμπεριφορά κάποιων μελών του προσωπικού, συνιστούσε απαράδεκτη παραβίαση του δικαιώματος της στην αξιοπρέπεια. Η προσωποκράτηση εν αναμονή της δίκης αποσκοπεί ουσιαστικά στη διασφάλιση της εμφάνισής του υποδίκου στο δικαστήριο και συνεπάγεται τη στέρηση της προσωπικής του ελευθερίας. Όμως, σε καμία περίπτωση η προσωποκράτηση δεν μπορεί να οδηγεί στη μείωση της αξιοπρέπειας του υποδίκου, δικαίωμα το οποίο είναι απόλυτο και δεν επιδέχεται κανένα περιορισμό.

Τέλος, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η Διεύθυνση των Φυλακών εξετάσει άμεσα το ενδεχόμενο έκδοσης εγκυκλίου, με την οποία να επιστήκει την προσοχή του προσωπικού των Κεντρικών Φυλακών στην ισχύ, τις συνέπειες και κυρίως τις ειδικότερες υποχρεώσεις που απορρέουν από την εφαρμογή του τεκμηρίου αθωότητας στην περίπτωση των υπόδικων κρατούμενων.

Δυστυχώς, μετά την υποβολή της Έκθεσης, δεν υπήρξε καμία ανταπόκριση από πλευράς της Διεύθυνσης των Κεντρικών Φυλακών. Μάλιστα, η παραπονούμενη επανήλθε επί του θέματος, ισχυριζόμενη τη συνέχιση της μη ενδεδειγμένης συμπεριφοράς από συγκεκριμένα μέλη του σωφρονιστικού προσωπικού, η οποία φάνηκε να επιτάθηκε μετά τη δημοσίευση της Έκθεσης. Το μόνο που μπορεί να εκληφθεί ως εξέλιξη είναι, βάσει των πληροφοριών που παρέθεσε η παραπονούμενη, η προσπάθεια για διαχωρισμό, στη Γυναικεία Πτέρυγα, μεταξύ υπόδικων και καταδίκων.

Εθνική Φρουρά

Ποινή αυστηρής φυλάκισης

Τα παράπονα με αρ. **Α/Π 631/2005** και **Α/Π 649/2005** υποβλήθηκαν κατά του Υπουργείου Άμυνας, αναφορικά με την επιβολή στους παραπονούμενους της ποινής της «αυστηρής φυλάκισης», λόγω διάπραξης πειθαρχικών παραπτώματων, καθώς και τις συνθήκες έκτισης της ποινής αυτής στα πειθαρχεία του στρατοπέδου Στρατονομίας στην Κλήρου.

Σε σχέση με την πρώτη υπόθεση, διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος, τιμωρήθηκε, επειδή κατ' επανάληψη είχε θεωρηθεί ως αδικαιολόγητα απών. Με βάση, ωστόσο, τους Πειθαρχικούς Κανονισμούς, αυτό δε θεωρείται βαρύ πειθαρχικό παράπτωμα, ώστε και όταν ακόμη γίνεται καθ' υποτροπή, να μπορεί να δικαιολογήσει την ποινή της αυστηρής φυλάκισης. Στη δεύτερη υπόθεση, ο παραπονούμενος τιμωρήθηκε επειδή είχε εγκαταλείψει το στρατόπεδό του χωρίς άδεια, γεγονός που επισύρει την ποινή που του επιβλήθηκε. Ωστόσο, η Επίτροπος παρατήρησε ότι οι λόγοι υγείας που επικαλέστηκε ο παραπονούμενος ενδεχομένως να μην εξετάστηκαν δεόντως, ώστε να διαφανεί κατά πόσο μπορούσαν να αποτελέσουν ελαφρυντικούς παράγοντες κατά την αξιολόγηση της συμπεριφοράς του.

Οι διαπιστώσεις αυτές, υπογράμμισε η Επίτροπος, οδηγούν σε προβληματισμό ως προς τη διαδικασία που ακολουθείται για την κατάφαση της ενοχής των στρατιωτών που καταγγέλλονται και την επιβολή σε αυτούς ποινής, σημειώνοντας ότι κάποιες ελάχιστες εγγυήσεις αντικειμενικότητας και ορθότητας της διαδικασίας, όπως η ενημέρωση του προσώπου για τα παραπτώματα για τα οποία κατηγορείται, η παροχή σε αυτό της ευκαιρίας να ακουστεί πριν να του επιβληθεί η ποινή και η υποχρέωση του αποφασίζοντος οργάνου να αιτιολογεί την απόφασή του, πρέπει να τηρούνται. Επιπρόσθετα, ανέφερε, αναγκαία προϋπόθεση νομιμότητας της διαδικασίας συνιστά η εκ των προτέρων ολοκληρωμένη πληροφόρηση όλων των μελών του στρατού για τις συμπεριφορές, οι οποίες συνιστούν πειθαρχικά παραπτώματα, τις ποινές που επισύρουν και τις περιστάσεις οι οποίες μπορούν ενδεχομένως να τις δικαιολογήσουν. Τα πιο πάνω, κατέληξε, δεν φαίνεται να είναι εμπεδωμένα στην Εθνική Φρουρά ή να αποτελούν μέρος μιας θεσμοθετημένης πρακτικής.

Σε σχέση με τις συνθήκες έκτισης της ποινής της αυστηρής φυλάκισης, η Επίτροπος, παρότι αναγνώρισε ότι τα πειθαρχεία, που επισκέφθηκαν οι λειτουργοί του Γραφείου της, φαίνεται να πληρούν σε μεγάλο βαθμό τους αναγκαίους όρους κράτησης, συνέστησε, όπως αυτά επιθεωρηθούν και από το αρμόδιο Υπουργείο.

Περαιτέρω, παρατήρησε ότι σε καίριας σημασίας ζητήματα, για την προστασία της ψυχικής υγείας των κρατούμενων στρατιωτών κατά τον εγκλεισμό τους, δε φαίνεται να έχει αποδοθεί η πρόποσα σημασία και ζήτησε τη λήψη προληπτικών μέτρων, όπως τη διασφάλιση της δυνατότητας των κρατουμένων για καθημερινή σωματική άσκηση εκτός του χώρου του πειθαρχείου, τη ρύθμιση του δικαιώματος τους για τηλεφωνική επικοινωνία με συγγενικά ή φιλικά τους πρόσωπα και την πρόσβασή τους σε βασικές ευκαιρίες ψυχαγωγίας ή απασχόλησης, με την παρακολούθηση, λόγου χάρη, τηλεόρασης ή ραδιόφωνου ή την παροχή εφημερίδων, περιοδικών ή βιβλίων. Εισηγήθηκε επίσης, όπως, παράλληλα, εξοπλιστούν τα κελιά με την αναγκαία προς τούτο επίπλωση, όπως καρέκλα και γραφείο.

Το Γενικό Επιτελείο Εθνικής Φρουράς, αφού μελέτησε την Έκθεση της Επιτροπής και λαμβάνοντας υπόψη της εισηγήσεις της, στις 28 Δεκεμβρίου 2008, έδωσε γραπτές οδηγίες στη Διεύθυνση Στρατονομίας για να προβεί στην τροποποίηση της Πάγιας Διαταγής με αρ. 4-44/2007 και τίτλο «Περί Αρμοδιοτήτων – Καθηκόντων Στρατονομίας».

Θέματα Μετανάστευσης

Ζητήματα που παρέμειναν άλυτα κατά το 2008

Τα θέματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση αποτελούν σημαντικότατο μέρος των ζητημάτων τα οποία χειρίζεται ο Τομέας. Πολλά από αυτά, δυστυχώς, είναι διαχρονικά και παραμένουν άλυτα, παρόλες τις παρεμβάσεις του Επιτροπής και τις προσπάθειες που καταβάλλονται.

Ένα από αυτά είναι το θέμα της **καθυστέρησης της εξέτασης των αιτήσεων ασύλου**, με αποτέλεσμα, όπως έγινε αναφορά και στην Ετήσια Έκθεση του Γραφείου για το 2007, σημαντικός αριθμός αιτητών να βρίσκεται σε ευάλωτη θέση για μεγάλο χρονικό διάστημα, αφενός και αφετέρου, να καθυστερεί η αναγνώριση των προσώπων που χρήζουν διεθνούς προστασίας και, κατά συνέπεια, και η παροχή προς αυτούς αυξημένων δικαιωμάτων.

Άλυτο παρέμεινε, επίσης, και το θέμα της **μακρόχρονης κράτησης υπό απέλαση απορριφθέντων αιτητών ασύλου ή παράτυπων μεταναστών**, παρόλο που, με μεγάλη ικανοποίηση διαπιστώθηκε ότι οι αρμόδιες υπηρεσίες του κράτους αποφάσισαν όπως όλοι οι Ιρανοί κρατούμενοι, οι οποίοι βρίσκονται υπό κράτηση δυνάμει διαταγμάτων κράτησης και απέλασης, και των οποίων η απέλαση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί, αφήνονται ελεύθεροι με τη συμπλήρωση 6 μηνών κράτησης και, στη συνέχεια, τους παραχωρείται άδεια παραμονής και εργασίας διάρκειας ενός έτους, με τον όρο της παρουσίας τους μια φορά το μήνα στα επαρχιακά κλιμάκια της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Η απόφαση αυτή αποτέλεσε, σε μεγάλο βαθμό, υλοποίηση της εισήγησης που κατ' επανάληψη υπέβαλε η Επιτροπή, για καθορισμό του μέγιστου χρόνου κράτησης εντός του οποίου θα πρέπει να εκτελεστεί η απέλαση, ενώ στην περίπτωση που ο χρόνος αυτός παρέλθει χωρίς η απέλαση να έχει επιτευχθεί, η κράτηση τερματίζεται και αντικαθίσταται με περιοριστικούς όρους. Στο πρόσωπο, δε, παραχωρείται άδεια προσωρινής παραμονής στη Δημοκρατία, η οποία ανακαλείται όταν η απομάκρυνσή του από τη χώρα καταστεί εφικτή.

Το μέτρο, όμως, το οποίο έχει αποφασιστεί αφορά μόνο σε κρατούμενους υπηκόους του Ιράν και δεν επεκτείνεται σε κρατούμενους οι οποίοι κατάγονται από άλλες χώρες, παρά το γεγονός ότι και αυτών η διάρκεια κράτησης υπερβαίνει τους έξι μήνες και η απέλαση είναι ανέφικτη. Η Επιτροπή εξέφρασε τη γνώμη ότι ο τρόπος διάκρισης των κρατουμένων βάσει της καταγωγής τους και όχι των ιδιαίτερων στοιχείων της περίπτωσης τους είναι προβληματική και αδικαιολόγητη, αφού δύναται εν μέρει να λύσει ένα πρόβλημα, αλλά παράλληλα να δημιουργήσει πολλά άλλα.

Επιπλέον, όσον αφορά το θέμα αυτό, σε αρκετές περιπτώσεις, ιδίως όταν έχει προηγηθεί καταδίκη για ποινικό αδίκημα, η διάρκεια κράτησης υπερβαίνει τους έξι μήνες, ακόμη και στην περίπτωση Ιρανών υπηκόων. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση ενός Ιρανού υπηκόου, απορριφθέντα αιτητή ασύλου, ο οποίος καταδικάστηκε για κατοχή και διακίνηση ναρκωτικών. Μετά την έκτιση της ποινής του, μεταφέρθηκε στην Πτέρυγα 10 των Κεντρικών Φυλακών, όπου κρατείται από το Νοέμβριο του 2007, καθώς αρνείται την έκδοση ταξιδιωτικών εγγράφων και επιμένει σθεναρά στους ισχυρισμούς του ότι σε περίπτωση επιστροφής στη χώρα καταγωγής τους, τίθεται σε σοβαρό κίνδυνο η σωματική του ακεραιότητα.

Πρόβλημα παρατηρείται, ακόμα, στην **εφαρμογή της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2003/109/ΕΚ, σχετικά με το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες**. Ενώπιον της Επιτρόπου τέθηκαν παράπονα αναφορικά με τη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων για παραχώρηση του εν λόγω καθεστώτος και κυρίως, τις απορριπτικές αποφάσεις.

Ένα άλλο θέμα το οποίο παρέμεινε άλυτο είναι ο χειρισμός του **δικαιώματος εισόδου και παραμονής πολίτη τρίτης χώρας που είναι σύζυγος ή σύντροφος Κύπριου ή Ευρωπαίου πολίτη**, κυρίως όσον αφορά την έκδοση ή ανανέωση της άδειας παραμονής. Παρά τις επισημάνσεις και εισηγήσεις της Επιτρόπου, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, ως αρμόδιο για το θέμα, δεν προχώρησε στη θεσμική ρύθμισή του, με αποτέλεσμα η στάση του να συνεχίζει να χαρακτηρίζεται από αποσπασματικότητα και αντιφάσεις, ενώ περιπτώσεις που έτυχαν θετικής προσέγγισης ήταν αποτέλεσμα παρέμβασης της Επιτρόπου και απόφασης του Υπουργού Εσωτερικών.

Επιπρόσθετα, χωρίς οποιαδήποτε θεσμική ρύθμιση ή αλλαγή παρέμεινε το ζήτημα του **χειρισμού (κατακράτησης, ρευστοποίησης) των τραπεζικών εγγυητικών που καταβάλλονται για την εργοδότηση υπηκόων τρίτων χωρών**. Η Επίτροπος σε Έκθεσή της, κατά το 2007, εισηγήθηκε την κάλυψη του νομοθετικού κενού με την τροποποίηση της υφιστάμενης νομοθεσίας, ώστε να ρυθμίζονται επαρκώς και με σαφήνεια όλες οι παράμετροι του ζητήματος και παράλληλα, τη σύνταξη και κυκλοφορία σχετικών οδηγιών και πληροφοριών προς όλους τους εμπλεκόμενους και ενδιαφερομένους. Παρόλο που παρατηρήθηκε κάποιο ενδιαφέρον και συζήτηση για το θέμα, με εισήγηση, ως πρώτο μέτρο, την καταβολή των εγγυητικών εξ ημισίας από τον εργοδότη και τον εργοδοτούμενο, εντούτοις, καμία ουσιαστική επίλυση του θέματος δεν επήλθε.

Τέλος, το πολυσυζητημένο πλέον θέμα **της έκδοσης ή/και ανανέωσης των αδειών παραμονής των αλλοδαπών**, ανεξαρτήτως καθεστώτος, δυστυχώς, είναι ένα από τα ζητήματα για τα οποία η διοίκηση δεν κατάφερε να παράσχει λύση. Η αδικαιολόγητη καθυστέρηση που παρατηρείται και οι συναφείς δυσκολίες και δυσχέρειες που προξενούνται στους αλλοδαπούς θα έπρεπε να είχαν εδώ και καιρό προβληματίσει τις αρχές, οι οποίες φαίνεται να αδιαφορούν για τις συνέπειες που προκαλούνται.

Αιτητές Ασύλου

Το θέμα της έκδοσης διαταγμάτων κράτησης και απέλασης αιτητή ασύλου, εκκρεμούσης της προσφυγής του ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων εξέτασε η Επίτροπος Διοικήσεως στο παράπονο με αρ. **Α/Π 495/2005**.

Η Επίτροπος διαπίστωσε ότι στην εξετασθείσα περίπτωση υπήρξε σαφής παραβίαση τόσο των γενικών αρχών του προσφυγικού δικαίου όσο και των νομοθετικών διατάξεων που ρυθμίζουν το καθεστώς και τα δικαιώματα των αιτητών ασύλου. Κατέληξε στο ότι η σύλληψη και κράτηση του παραπονούμενου αποτελεί άμεση παραβίαση του δικαιώματός του για παραμονή και ελεύθερη διακίνηση στη Δημοκρατία μέχρι τη λήψη της τελικής απόφασης για το αίτημά του από τα αρμόδια διοικητικά όργανα. Χαρακτήρισε, επίσης, επικίνδυνη τη στάση της Αστυνομίας, σε σχέση με την προστασία των δικαιωμάτων των αιτητών. Επισήμανε ότι η Αστυνομία διακατέχεται από λανθασμένη

εντύπωση, αναφορικά με την εξουσία, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητές της και από έλλειψη ενημέρωσης και γνώσεων αναφορικά με τις πρόνοιες της νομοθεσίας που διέπουν το καθεστώς παραμονής των αιτητών ασύλου και τα δικαιώματά τους. Η Επίτροπος παρατήρησε ότι υπάρχει έλλειψη προθυμίας για έλεγχο του καθεστώτος οποιουδήποτε προσώπου και για παροχή βοήθειας ή προστασίας σε αυτό, με διαφαινόμενη προδιάθεση απαλλαγής της εδώ παρουσίας του το συντομότερο δυνατό. Τέλος, η απέλαση του παραπονούμενου, με τον τρόπο και στο χρόνο που έλαβε χώρα, κρίθηκε ότι αποτελεί κατάφωρη παραβίαση της αρχής της μη επαναπροώθησης, γεγονός από το οποίο δεν εκτίθενται μόνο οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες ή οι αρμόδιοι λειτουργοί, αλλά και η ίδια η Δημοκρατία, αφού πρόκειται για πράξεις, που δεν αποτελούν παραβίαση μόνο μιας εσωτερικής νομοθετικής διάταξης, αλλά διεθνών συμβάσεων που η Κύπρος έχει προσυπογράψει.

Παρόμοιο αντικείμενο είχε και το παράπονο **Α/Π 1799/2007**, το οποίο επίσης εξετάστηκε στη βάση των δικαιωμάτων των αιτητών ασύλου, εκκρεμούσης της διαδικασίας για λήψη απόφασης στο αίτημά τους. Η Επίτροπος επανέλαβε τις πιο πάνω θέσεις και εισηγήθηκε, επιπλέον, όπως οι επιχειρήσεις απέλασης διεξάγονται κατά τρόπο ο οποίος να διασφαλίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα, την αξιοπρέπεια και το σεβασμό της προσωπικότητας των απελαυνομένων και όπως ασκείται η απολύτως απαραίτητη και αναλογούσα προς το σκοπό βία, όταν αυτό καθίσταται εκ των πραγμάτων αναπόφευκτο.

Σημαντική περίπτωση υπήρξε και το παράπονο με αρ. **Α/Π 206/2008**. Η Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως περιστράφηκε γύρω από την προβληματική που απορρέει από την ερμηνεία και εφαρμογή των προνοιών της νομοθεσίας όσον αφορά τις περιπτώσεις αιτητών ασύλου, οι οποίοι καθίστανται – για λόγους ανεξάρτητους από την αίτησή τους – απαγορευμένοι μετανάστες.

Κατά τη διερεύνηση του παραπόνου, προέκυψε ότι ο παραπονούμενος κηρύχθηκε απαγορευμένος μετανάστης και συνελήφθη κατόπιν ατεκμηρίωτων ενδείξεων και ανώνυμης μαρτυρίας για ανάμειξή του σε παράνομες δραστηριότητες. Ο παραπονούμενος, αφ' ότου τέθηκε υπό κράτηση, απέσυρε την προσφυγή του, η οποία εκκρεμούσε ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων και, εν τέλει, απελάθηκε.

Η Επίτροπος, ερμηνεύοντας τις διατάξεις των περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και των περί Προσφύγων Νόμων, κατέληξε στο ότι η κράτηση αιτητή ασύλου λόγω διάπραξης ποινικού αδικήματος και η έκδοση διατάγματος απέλασης με αναστολή δεν προσκρούει στις διατάξεις του προσφυγικού δικαίου, καθώς ο αιτητής δεν κρατείται λόγω της ιδιότητάς του ως αιτητής ασύλου και, παράλληλα, δεν παραβιάζεται η αρχή της μη επαναπροώθησης.

Επιπλέον, σημειώθηκε η ουσιαστική διαφοροποίηση των πραγματικών και νομικών δεδομένων της περίπτωσης αλλοδαπού που κρατείται λόγω καταδίκης του σε ποινή φυλάκισης και της περίπτωσης αλλοδαπού που τέθηκε υπό κράτηση, επειδή υπήρξαν ενδείξεις για ενδεχόμενη εμπλοκή του σε ποινικό αδίκημα, τονίζοντας ότι, στην περίπτωση λήψης μέτρων εναντίον ενός υπόπτου, απλώς, και όχι αποδεδειγμένα ενόχου, αυτή πρέπει να γίνεται υπό αυστηρούς περιορισμούς και με διαφανή κριτήρια, αφού, σε αντίθετη περίπτωση, παραβιάζεται δυνητικά η θεμελιώδης αρχή του τεκμηρίου αθωότητας. Στην περίπτωση, δε, που αλλοδαπός βρίσκεται στη χώρα υπό καθεστώς αυξημένης προστασίας, όπως αυτό προβλέπεται από το διεθνές προσφυγικό δίκαιο, η λήψη μέτρων εναντίον του, και μάλιστα τόσο δραστικών όσο η στέρηση της ελευθερίας και η έκδοση, έστω και με αναστολή, διατάγματος απέλασης, θα πρέπει, σύμφωνα με την Επίτροπο, να διαφυλάσσεται ως ύστατη επιλογή. Η Επίτροπος εισηγήθηκε την αναθεώρηση της πρακτικής κράτησης αιτητών ασύλου βάσει διατάγματος απέλασης, ούτως ώστε να λαμβάνει χώρα μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις και για ιδιαίτερα σοβαρούς λόγους δημόσιας τάξης και ασφάλειας, με επαρκή και συγκεκριμένη αιτιολόγηση, με τρόπο που να μην αποτελεί μορφή πίεσης για απόσυρση του αιτήματος για άσυλο και που να διασφαλίζει, ταυτόχρονα, την έγκαιρη πληροφόρηση των αιτητών για τους λόγους της κράτησής τους, καθώς και για το δικαίωμά τους για ακρόαση.

Στο ίδιο πλαίσιο κινούνται οι θέσεις της Επιτρόπου και στο παράπονο με αρ. **A/Π 1805/2007**, όπου αιτητής ασύλου συνελήφθη και τέθηκε υπό κράτηση, επειδή υπήρξαν πληροφορίες που τον ενέπλεκαν σε τρομοκρατική οργάνωση. Ο ίδιος κατάγγειλε ότι κατά την κράτησή του ασκήθηκε εναντίον του σωματική και ψυχική βία.

Η Επίτροπος, εκτός από την αναφορά στη συνδυασμένη εφαρμογή των προνοιών των περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και των περί Προσφύγων Νόμων, επεκτάθηκε και στη νομοθεσία των περί δικαιωμάτων προσώπων που συλλαμβάνονται και τελούν υπό κράτηση. Στο σημείο αυτό, τόνισε την ανάγκη για διασφάλιση των δικαιωμάτων των κρατούμενων, ιδίως όσον αφορά το θέμα της επικοινωνίας, αλληλογραφίας και μη υποβολής σε οποιαδήποτε απάνθρωπη μεταχείριση. Τα δικαιώματα αυτά θα πρέπει να τυγχάνουν σεβασμού και να μη γίνεται προσπάθεια περιορισμού τους.

Όσο, δε, αφορά τη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η κράτηση του παραπονούμενου και η έκδοση διατάγματος απέλασής του δεν ήταν νόμιμη, εφόσον κατά τη διάρκεια της κράτησής του οι Αρχές έλαβαν πληροφορίες που τον αποσυνέδεαν από οποιαδήποτε έκνομη δραστηριότητα και, συνεπώς, έπαψε να υφίσταται οποιαδήποτε ταυτόχρονη συνδρομή στο πρόσωπό του των προνοιών του περί Προσφύγων Νόμου με αυτές του περί Αλλοδαπών και Μετανάστευσης Νόμου. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος εισηγήθηκε την ανάκληση των εκδοθέντων διαταγμάτων και την απελευθέρωσή του.

Η μόνη αντίδραση στις παρατηρήσεις της Επιτρόπου ήταν η απόφαση του Υπουργείου Εσωτερικών, κατά τη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου στις 30 Ιουλίου 2008, να λάβει υπόψη τις υπό αναφορά επιστημονικές και να προχωρήσει στον καθορισμό κατευθυντήριων γραμμών πολιτικής, σε συνεργασία με την Αστυνομία και το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Εντούτοις, όσον αφορά την τελευταία περίπτωση, υπήρξε συμμόρφωση της διοίκησης και ο παραπονούμενος αφέθηκε ελεύθερος, εφόσον εκκρεμούσε η αίτησή του για άσυλο που είχε ήδη υποβληθεί.

Άδειες παραμονής

Εξασφάλιση άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

Με αφορμή την υποβολή των παραπόνων **A/Π 1377/2007** και **A/Π 460/2008** από το ίδιο πρόσωπο, η Επίτροπος εξέτασε το θέμα της εξασφάλισης άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους και στη συνέχεια, το χειρισμό των αιτημάτων του κατόχου της άδειας αυτής, για πρόσβαση στις υπηρεσίες πρόνοιας, υγείας και εργασίας.

Κατά τη διερεύνηση του παραπόνου, διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος βρίσκεται στην Κύπρο από το 1991, αρχικά κατά διαστήματα, και από το 2002 χωρίς διακοπή. Από το 2005 η άδεια παραμονής του ανανεωνόταν για ανθρωπιστικούς λόγους, μέχρι το Μάρτιο του 2006, για σκοπούς αποθεραπείας του από κατάθλιψη και επιληπτικές κρίσεις από τα οποία πάσχει. Έκτοτε, παρά τις ιατρικές βεβαιώσεις για την κατάσταση της υγείας του και την αναγκαιότητα συνέχισης της θεραπείας του, η αδειά του δεν ανανεώθηκε, με αποτέλεσμα να διακοπούν, παράλληλα, η χορήγηση δημοσίου βοηθήματος και η ανανέωση της ταυτότητας νοσηλείας του, με δυσμενείς συνέπειες στην επιβίωση και στην υγεία του. Κατόπιν άμεσης παρέμβασης της Επιτρόπου, εν όψει της σοβαρότητας της περίπτωσης, δόθηκε στον παραπονούμενο εξάμηνη άδεια παραμονής, το Σεπτέμβριο του 2007, χωρίς ωστόσο να εκδοθεί σε έντυπη μορφή, και χωρίς οδηγίες για το χειρισμό της περίπτωσης από τις κοινωνικές υπηρεσίες και τις υπηρεσίες υγείας. Όταν ο παραπονούμενος ζήτησε εκ νέου παράταση της άδειας, επισυνάπτοντας σχετικό ιατρικό πιστοποιητικό, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης τον ενημέρωσε ότι έπρεπε να εργαστεί πλήρως σε προσοδοφόρα εργασία, αφού δε θα λάμβανε πλέον δημόσιο βοήθημα και δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Με αφορμή τις παραμέτρους του συγκεκριμένου παραπόνου, η Επίτροπος έθεσε στο μικροσκόπιο το γενικότερο ζήτημα της άδειας παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, η οποία χορηγείται ως «ειδική άδεια» από τον Υπουργό Εσωτερικών σε συγκεκριμένα άτομα ή/ και οικογένειες, αφού κρίνει κατά περίπτωση ότι υπέρ της έκδοσης της άδειας συντρέχουν ανθρωπιστικοί λόγοι. Όπως παρατήρησε στην Έκθεση της η Επίτροπος, για τη χορήγηση του συγκεκριμένου καθεστώτος δεν παρατηρείται μόνο έλλειψη και των ελάχιστων απαιτούμενων προϋποθέσεων, αλλά και απουσία οποιασδήποτε νομοθετικής ή κανονιστικής πρόνοιας, σε σχέση με τη δυνατότητα πρόσβασης του ατόμου με το καθεστώς αυτό στην αγορά εργασίας και στα συστήματα κοινωνικών παροχών και υγείας. Με αυτό τον τρόπο δημιουργείται το παράδοξο να χορηγείται προσωρινή άδεια παραμονής σε εξαιρετικά ευάλωτες ομάδες μεταναστών χωρίς καθόλου ή με περιορισμένα δικαιώματα στην εργασία, την υγεία και τις παροχές πρόνοιας. Όπως επεσήμανε, επιπλέον, η Επίτροπος, η έλλειψη γενικών αρχών και οδηγιών, ως προς το χειρισμό αυτών των περιπτώσεων, δημιουργεί σύγχυση στους αρμόδιους λειτουργούς των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, με αποτέλεσμα, τα αιτήματα των ατόμων με άδεια παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους να τυγχάνουν χειρισμού κατά περίπτωση, χωρίς συνέπεια και με ενίοτε αντιφατικά και παράλογα αποτελέσματα. Ως εκ τούτου, εισήγηση της Επιτρόπου ήταν όπως καθοριστούν με σαφήνεια τα δικαιώματα των υπαγόμενων στο ειδικό αυτό καθεστώς προσώπων και απλουστευθούν πάραυτα οι σχετικές διαδικασίες κατά τρόπο που να μην αφήνεται περιθώριο οποιωνδήποτε αποκλεισμών.

Κατόπιν της υποβολής της Έκθεσης, η Επίτροπος παρατήρησε ότι οι υπηρεσίες, προφασιζόμενες τη διαπιστωμένη απουσία σαφούς θεσμικού πλαισίου, συνέχισαν για ένα διάστημα να ασκούν πιέσεις στον παραπονούμενο για ανεύρεση πλήρους απασχόλησης. Δόθηκαν, ωστόσο, εν τέλει, οδηγίες για την έκδοση άδειας παραμονής και εγκρίθηκε και η χορηγία δημοσίου βοηθήματος.

Συνεπώς, και πάλι αποδείχθηκε ότι τα αιτήματα αυτής της ομάδας προσώπων τυγχάνουν χειρισμού κατά περίπτωση, χωρίς να θεσπιστεί οποιοδήποτε πλαίσιο εντός του οποίου να λαμβάνονται οι αποφάσεις.

Μη ανανέωση άδειας παραμονής και απέλαση αλλοδαπού ενταγμένου σε πρόγραμμα απεξάρτησης

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον είχε το παράπονο που υποβλήθηκε κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, αναφορικά με τη μη ανανέωση της άδειας παραμονής αλλοδαπού προσώπου και τη συνεπακόλουθη απέλασή του, ενώ ήταν ενταγμένο σε πρόγραμμα απεξάρτησης από την ηρωίνη (Α/Π 584/2006).

Το συγκεκριμένο πρόσωπο βρισκόταν στην Κύπρο υπό το καθεστώς του αιτητή ασύλου. Εκκρεμότητας της εξέτασης της αίτησής του, ο ίδιος εντάχθηκε αρχικά σε κλειστό πρόγραμμα απεξάρτησης και, ακολούθως, σε πρόγραμμα επανένταξης, το οποίο στόχευε στην επαγγελματική του κατάρτιση και την ένταξή του στην αγορά εργασίας. Όταν η αίτηση του για άσυλο απορρίφθηκε, ο ίδιος ήδη συμμετείχε στο δεύτερο μέρος της θεραπείας του και βρισκόταν στο στάδιο εξεύρεσης εργοδότη. Τότε, ενημερώθηκε από τη Διευθύντρια του Τμήματος ότι το αίτημα του για ανανέωση της άδειας παραμονής του, για σκοπούς ολοκλήρωσης του προγράμματος, απορρίφθηκε και ότι ο ίδιος έπρεπε να αναχωρήσει από την Κύπρο. Παρά τις εκκλήσεις της Υπεύθυνης του θεραπευτικού προγράμματος για την αναγκαιότητα μετάβασης του παραπονούμενου στο ανοιχτό πρόγραμμα, λόγω ενδεχόμενης οπισθοδρόμησης στη θεραπεία του, η Διευθύντρια της εμπλεκόμενης υπηρεσίας δεν προχώρησε στην έκδοση άδειας παραμονής. Έτσι, τον Ιανουάριο του 2007, ο παραπονούμενος συνελήφθη κατηγορούμενος για κλοπή και, παρόλο που οι κατηγορίες εναντίον του αποσύρθηκαν, ο ίδιος απελάθηκε.

Σημειώνεται ότι κατά τη διερεύνηση του παραπόνου, γνωστοποιήθηκε στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι ο παραπονούμενος, μετά τον επαναπατρισμό του, έχασε τελικά τη ζωή του, λόγω υποτροπής στη χρήση ηρωίνης. Ως εκ τούτου, η Επίτροπος δεν προέβη στην υποβολή οποιασδήποτε διορθωτικής εισήγησης για τη συγκεκριμένη περίπτωση.

Με αφορμή, ωστόσο, το χειρισμό της και της τραγικής κατάληξης που αυτή είχε, η Επίτροπος υπογράμμισε τη σημασία της κοινωνικής επανένταξης και της αποθεραπείας των ουσιοεξαρτημένων ατόμων, όπως αυτή αναγνωρίζεται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό Κέντρο Παρακολούθησης Ναρκωτικών και Τοξικομανίας (EMCDDA) ο κοινωνικός αποκλεισμός των ατόμων που έχουν ολοκληρώσει προγράμματα απεξάρτησης – απόρροια της στεγαστικής, επαγγελματικής και οικονομικής τους αστάθειας – είναι ένας από τους κυριότερους παράγοντες υποτροπής στη χρήση ουσιών. Κατά συνέπεια, η επανείσοδος των απεξαρτημένων ατόμων στην έμμοσθη εργασία αποτελεί τον πιο δύσκολο επιτεύξιμο στόχο στην εφαρμογή των προγραμμάτων επανένταξης, αλλά και με τη μεγαλύτερη σημασία για την επιτυχία τους, καθώς διασφαλίζει όχι μόνο οικονομική σταθερότητα στα άτομα αυτά, αλλά και αυτοεκτίμηση, υπόληψη και έναν ομαλό ρυθμό ζωής, στοιχεία απαραίτητα για την ολοκλήρωση και συνέχιση της απεξάρτησής τους από τις ουσίες.

Όπως σημείωσε η Επίτροπος στην Έκθεσή της, στην προκειμένη περίπτωση το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, παραβλέποντας την κρισιμότητα της κατάστασης του παραπονούμενου και τη δυσμενή επιρροή που είχε η αναμονή της απόφασης στην ψυχολογία, αλλά και την αποθεραπεία του, επέδειξε αδικαιολόγητη καθυστέρηση και αντιμετώπισε την περίπτωση γραφειοκρατικά, εκθέτοντας τον παραπονούμενο σε οριακό και πραγματικό κίνδυνο.

Το παρόν ζήτημα αποτέλεσε άλλο ένα θέμα συζήτησης κατά τη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου στις 30 Ιουλίου 2008, στα πρακτικά της οποίας αναφέρετο ότι οι παρατηρήσεις της Επιτροπής είχαν σημειωθεί, επισημαίνοντας, εντούτοις, ότι η διαδικασία αξιολόγησης παρόμοιων περιπτώσεων δε θα μπορούσε να παραβλέψει την παράμετρο που αφορά το συνεπαγόμενο βάρος που υφίσταται το σύστημα κοινωνικής πρόνοιας της Δημοκρατίας και τις δυνατότητες που αυτό έχει.

Μη ανανέωση άδειας παραμονής οικιακής βοηθού σε εργοδότη με προβλήματα υγείας

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 58/2008** αφορούσε στην παράλειψη του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης να εξετάσει το αίτημα του παραπονούμενου, για ανανέωση τη άδειας παραμονής της οικιακής βοηθού του, υπό το πρίσμα των σοβαρών προβλημάτων υγείας που αντιμετώπιζε ο ίδιος.

Στην παρούσα υπόθεση, ο παραπονούμενος αντιμετώπιζε πολλά και σοβαρότατα προβλήματα υγείας και από το 2002, ανέλαβε τη φροντίδα του η συγκεκριμένη οικιακή βοηθός. Όταν, ωστόσο, τον Ιούλιο του 2007, ο παραπονούμενος ζήτησε την περαιτέρω ανανέωση της άδειας παραμονής της, στη βάση των εξαιρετικών περιπτώσεων για τις οποίες αποφασίστηκε όπως δίδεται παράταση αορίστου χρόνου, το Τμήμα αρνήθηκε, επικαλούμενο τη συμπλήρωση του μεγίστου επιτρεπόμενου χρόνου παραμονής στην Κύπρο.

Η παράταση της παραμονής οικιακής βοηθού πέραν των 4 χρόνων, σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο του Τμήματος, επιτρέπεται για ανθρωπιστικούς λόγους, σε εξαιρετικές περιπτώσεις που αφορούν υπερήλικες και πάσχοντες από συγκεκριμένες ασθένειες, σωματικής και νοητικής φύσης. Δεδομένης της κατάστασης της υγείας του παραπονούμενου, ο οποίος έπασχε από ασθένειες που αναφέρονται στην εν λόγω εγκύκλιο, το αίτημά του για παράταση της άδειας παραμονής της οικιακής του βοηθού θα έπρεπε να είχε εξεταστεί αναλόγως.

Η Επίτροπος κατέληξε ότι η Διευθύντρια του Τμήματος, όταν απέρριψε το αίτημα του παραπονούμενου, δεν άσκησε ορθά τη διακριτική της ευχέρεια, πρώτον, γιατί τα κριτήρια επιτρέπουν ή/και επιβάλλουν την ανανέωση της άδειας παραμονής, δεύτερον, γιατί στη λήψη απόφασης φαίνεται να συνεκτιμήθηκαν εξωδικαιϊκά στοιχεία, τα οποία αφορούσαν στην προσωπική ζωή του παραπονούμενου και, τρίτον, γιατί η απομάκρυνσή της από την Κύπρο θα είχε για τον παραπονούμενο εξαιρετικά δυσμενείς συνέπειες, με αποτέλεσμα να παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε την αναστολή της απέλασης της βοηθού και την άμεση επανεξέταση του αιτήματος του παραπονούμενου, στη βάση των ιδιαίτερων περιστατικών της υγείας του και στο πνεύμα των πιο πάνω παρατηρήσεών της, εισηγήση στην οποία υπήρξε άμεση συμμόρφωση, αφού η κοπέλα αφέθηκε ελεύθερη, κατόπιν οδηγιών του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών και της εκδόθηκε νέα άδεια παραμονής, για σκοπούς φροντίδας του παραπονούμενου.

Συνθήκες απέλασης αλλοδαπού αρραβωνιαστικού Κύπριας παραπληγικής

Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στο παράπονο που υποβλήθηκε κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης και αφορούσε στις συνθήκες απέλασης αλλοδαπού προσώπου, αρραβωνιαστικού Κύπριας η οποία είναι παραπληγική εδώ και 18 χρόνια (**Α/Π 1677/2008**).

Ο παραπονούμενος ήταν αιτητής ασύλου, του οποίου το αίτημα απορρίφθηκε και ο ίδιος απελάθηκε, με συνοπτικές διαδικασίες, χωρίς να του δοθεί η ευκαιρία και ο χρόνος να αναχωρήσει οικειοθελώς. Υπήρξαν, δε, υποψίες ότι συγγενικό πρόσωπο της παραπονούμενης διαδραμάτισε ρόλο στην παρεμπόδιση της προσπάθειάς της για αποτροπή της απέλασης του αρραβωνιαστικού της και στην ταχεία ολοκλήρωση της διαδικασίας απέλασης.

Η Επίτροπος εξέφρασε την έκπληξή της για την ταχύτητα με την οποία συνελήθη και απελάθηκε ο αλλοδαπός και το γεγονός ότι δε λήφθηκαν καθόλου υπόψη τα ιδιαίτερα περιστατικά της υπόθεσης και, συγκεκριμένα, η σχέση του αλλοδαπού με την παραπονούμενη, σε συνδυασμό με τη δύσκολη κατάσταση της υγείας της. Ειδικότερα, κατέληξε ότι, αν και η σχέση τους δε νομιμοποιούσε, κατ' αρχή, την παραμονή του στην Κύπρο, εντούτοις, η ιδιαιτερότητα της κατάστασης θα μπορούσε να λειτουργήσει αποτρεπτικά για τη διεκπεραίωση της υπό κρίση απέλασης.

Αναφορικά, δε, με την πιθανότητα εμπλοκής του συγγενικού προσώπου, η Επίτροπος υπογράμμισε ότι αυτό παραπέμπει σε αναχρονιστικές πρακτικές κακοδιοίκησης που δε συνάδουν με τις αρχές του κράτους δικαίου και τις εγγυήσεις προστασίας των δικαιωμάτων υπό απέλαση αλλοδαπών.

Αρνηση για παραχώρηση άδειας παραμονής σε σύζυγο Κύπριας πολίτιδας

Το παράπονο **Α/Π 744/2008**, το οποίο υποβλήθηκε από Κύπρια πολίτιδα, επικεντρωνόταν στη μη παραχώρηση άδειας παραμονής στον αλλοδαπό σύζυγό της, καθώς και στη συνεχιζόμενη αρνητική στάση και προκατάληψη του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης τόσο προς το άτομό της όσο και προς το σύζυγό της.

Η Επίτροπος επισήμανε την έντονη καχυποψία και προκατάληψη που επιδείχθηκε έναντι της παραπονούμενης, λόγω της προηγούμενης ιδιότητάς της ως ιερόδουλης. Επίσης, η αντιμετώπιση του ζεύγους χαρακτηριζόταν από έλλειψη σεβασμού στην ιδιωτική και οικογενειακή τους ζωή και από μια προφανή σύγχυση της διαφύλαξης της αρχής της νομιμότητας με πρότυπα κοινωνικής ηθικής, που στην πρόσληψη και αποδοχή τους έχουν έντονο υποκειμενικό και εν πολλοίς αμφισβητούμενο χαρακτήρα. Η στάση, δε, αυτή επηρέασε αρνητικά το θέμα της θεώρησης της γνησιότητας του γάμου της παραπονούμενης και της παραχώρησης άδειας παραμονής στον αλλοδαπό σύζυγό της.

Επιπλέον, τόνισε για ακόμη μια φορά ότι το θέμα της αμφισβήτησης της γνησιότητας ενός γάμου δεν μπορεί να δικαιολογηθεί, παρά μόνο εφόσον συντρέχουν σοβαρές και εξατομικευμένες ενδείξεις και ιδιαίτερης βαρύτητας πιθανολογήσεις εικονικότητας. Και σε τέτοια περίπτωση, θα πρέπει να τίθεται σε εφαρμογή και να ακολουθείται απαρέγκλιτα το θεσμικό πλαίσιο εξέτασης της εικονικότητας που εγκαθιδρύει η οικεία νομοθεσία, το οποίο διαλαμβάνει διαδικασίες και ουσιαστικές ρυθμίσεις και προϋποθέσεις αντικειμενικής εξέτασης των υποθέσεων αυτών.

Η Επίτροπος, σημείωσε, ακόμη, ως σημαντικό, το γεγονός ότι το όργανο που εξετάζει το θέμα της γνησιότητας ενός γάμου, τόσο κατά την έρευνα όσο και κατά την αξιολόγηση των πληροφοριών που συλλέγονται, θα πρέπει να διαφυλάσσει την αντικειμενικότητά του από τις υποκειμενικές και, ενδεχομένως, κακόπιστες κρίσεις και εκτιμήσεις τρίτων. Η τελική, δε, απόφαση που λαμβάνεται πρέπει να αιτιολογείται πλήρως και εξειδικευμένα και να στηρίζεται σε επαληθεύσιμους συλλογισμούς, που θα καθιστούν ευχερή τον ιεραρχικό έλεγχο.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης, δόθηκαν οδηγίες από τον Υπουργό Εσωτερικών για έκδοση άδειας παραμονής στο σύζυγο της παραπονούμενης, μέχρι το Μάρτιο του 2009. Εντούτοις, το όνομά του παρέμεινε στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (stop-list).

Άρνηση για ανανέωση άδειας παραμονής σε ενήλικα τέκνα αλλοδαπού

Το θέμα της άδειας παραμονής σε ενήλικα τέκνα αλλοδαπού εξέτασε η Επίτροπος με αφορμή τα παράπονα με αρ. **A/Π 2763/2006** και **A/Π 1621/2007**. Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής διαπιστώθηκαν τα ακόλουθα:

- Στην πρώτη περίπτωση, η παραπονούμενη, η οποία κατάγεται από τη Σρι Λάνκα, ήρθε στην Κύπρο πριν από 13 χρόνια, έχει βαπτιστεί χριστιανή ορθόδοξη και από το γάμο της με Κύπριο, απέκτησε την Κυπριακή υπηκοότητα. Τα τρία ενήλικα παιδιά της, τα οποία εισήλθαν στην Κύπρο ως επισκέπτες, υιοθετήθηκαν από τον Κύπριο σύζυγό της, σε ηλικία 21, 22 και 26 ετών. Δύο από τα παιδιά της βαπτίστηκαν χριστιανοί ορθόδοξοι και απέκτησαν ελληνικά ονόματα, ενώ η κόρη της απέκτησε το 2002 και την Κυπριακή υπηκοότητα. Όπως διαπιστώθηκε, τα παιδιά της παραπονούμενης, πέραν των δυσκολιών ως προς τις διαδικασίες εξασφάλισης άδειας παραμονής, αντιμετωπίζουν παράλληλα την άγνοια των λειτουργιών στις διάφορες υπηρεσίες σχετικά με το καθεστώς τους και κατ' επέκταση το χειρισμό των αιτημάτων τους.
- Στη δεύτερη περίπτωση, προέκυψε ότι τα δύο ενήλικα τέκνα της παραπονούμενης, η οποία είναι παντρεμένη με Κύπριο πολίτη από το 1995 και είχε ήδη αποταθεί για απόκτηση της Κυπριακής υπηκοότητας, την επισκέφτηκαν το 2004, όταν ο Κύπριος σύζυγός της καταχώρησε αίτηση υιοθεσίας τους στο Οικογενειακό Δικαστήριο. Ωστόσο, εκκρεμούσης της διαδικασίας, η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, αρνήθηκε να ανανεώσει τις άδειες παραμονής του. Έτσι, τα παιδιά κηρύχθηκαν αναζητούμενα και ένα εκ των δύο, μάλιστα, απελάθηκε, παρά την άμεση παρέμβαση της Επιτροπής για αναστολή της, μέχρι την ολοκλήρωση της διερεύνησης του παραπόνου. Να σημειωθεί, δε, ότι την ίδια στιγμή η μητέρα έπασχε από καρκίνο και ο σύζυγός της αντιμετώπιζε σοβαρά καρδιολογικά προβλήματα, γεγονός που ενισχύει το αίτημα της παραπονούμενης για την παρουσία των παιδιών της.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τα ενήλικα τέκνα αλλοδαπού αντιμετωπίζονται, για σκοπούς παραχώρησης άδειας παραμονής, με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζεται οποιοσδήποτε αλλοδαπός που εισέρχεται στη Δημοκρατία, με σκοπό την απασχόληση ή τη φοίτηση ή τη σύντομη επίσκεψη, χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες συνθήκες της κάθε υπόθεσης, όπως η ύπαρξη συγγένειας με πρόσωπα που διαμένουν μόνιμα στη Δημοκρατία, το ενδεχόμενο να έχουν υιοθετηθεί ή να εκκρεμεί διαδικασία υιοθεσίας τους από Κύπριο πολίτη, σύζυγο του βιολογικού τους γονέα, το καθεστώς και η διάρκεια παραμονής του βιολογικού ή θετού γονέα, εξαιρετικοί λόγοι υγείας κτλ.

Η Επίτροπος επεσήμανε ότι το δικαίωμα της οικογενειακής ενότητας αναγνωρίζεται ως όρος ύπαρξης της οικογενειακής ζωής του μετανάστη στην Κύπρο και επεκτείνεται πέραν του πυρήνα μιας οικογένειας μεταναστών (σύζυγος και ανήλικα τέκνα). Δεδομένου ότι στα θέματα εισόδου, παραμονής και διαμονής αλλοδαπών στην Κύπρο οι αρμόδιες αρχές διαθέτουν ευρεία διακριτική εξουσία, η Επίτροπος τόνισε ότι αυτή δεν πρέπει να ασκείται κατά τρόπο που να προκαλεί δυσανάλογα προς τον επιδιωκόμενο σκοπό αποτελέσματα. Στην πρώτη περίπτωση, ενδεχόμενη απέλαση ενός εκ των παιδιών της παραπονούμενης, θα αποτελούσε πλήγμα στην οικογενειακή ενότητα και στις υφιστάμενες οικογενειακές σχέσεις, ενώ θα παρέλειπε να λάβει υπόψη τις ιδιάζουσες συνθήκες της περίπτωσης, οι οποίες έχρηζαν προσεκτικότερης μελέτης κατά την εξέταση του αιτήματος για παραμονή των παιδιών της παραπονούμενης στην Κύπρο, κάτι το οποίο δυστυχώς έλαβε χώρα στη δεύτερη.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε την άμεση εξέταση και διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου που να διέπει το ζήτημα της παραμονής των ενήλικων τέκνων αλλοδαπών που διαμένουν στην Κύπρο, ώστε να πάψει να είναι ανελαστικό και δύσκαμπτο, αλλά να παρέχει τη δυνατότητα συνεκτίμησης όλων των κρίσιμων περιστατικών της κάθε περίπτωσης. Κάλεσε, δε, στα πλαίσια αυτά, να επανεξεταστούν οι περιπτώσεις των παραπονουμένων και των παιδιών τους.

Για την πρώτη περίπτωση, το θέμα επανεξετάστηκε και παραχωρήθηκαν άδειες παραμονής και εργασίας και στα δύο παιδιά της παραπονούμενης, για ένα χρόνο. Για τη δεύτερη, όμως, περίπτωση, δεν προέκυψε οποιαδήποτε ενέργεια. Ως προς το ευρύτερο θέμα της παραμονής ενήλικων τέκνων αλλοδαπών που διαμένουν μόνιμα στην Κύπρο, αυτό συζητήθηκε και πάλι στη συνεδρία του Υπουργικού Συμβουλίου ημερ. 30 Ιουλίου 2008, και φάνηκε ότι το Υπουργείο Εσωτερικών αντιμετωπίζει ευνοϊκά την εισήγηση της Επιτροπής για διαμόρφωση θεσμικού πλαισίου.

Μη ανανέωση άδειας παραμονής σε συζύγους Κυπρίων πολιτών, εκκρεμότητας της διαδικασίας διαζυγίου

Το θέμα της ακύρωσης ή μη ανανέωσης της άδειας παραμονής των συζύγων Κυπρίων πολιτών, αρχομένης ή εκκρεμότητας της διαδικασίας διαζυγίου απασχόλησε την Επίτροπο Διοικήσεως, ιδιαίτερα μετά την υποβολή σημαντικού αριθμού παραπόνων (**A/Π 2366/2005, A/Π 2369/2005, A/Π 3153/2005, A/Π 1343/2007, A/Π 2256/2007 και A/Π 440/2008**).

Η Επίτροπος επέκρινε το γεγονός ότι μόλις γίνει αντιληπτό από τη διοίκηση ότι ζεύγος (από μικτό γάμο) δε συζεί πλέον, αποστέλλεται γραπτή ειδοποίηση στον αλλοδαπό ή στην αλλοδαπή σύζυγο, με την οποία καλείται να αναχωρήσει αμέσως από την Κύπρο. Ταυτόχρονα, πληροφορείται ότι, σε αντίθετη περίπτωση, θα ληφθούν τα αναγκαία μέτρα για την απέλασή του ή της, παρά το γεγονός ότι εκκρεμούν ενώπιον των Δικαστηρίων οι αιτήσεις διαζυγίου τους, παραβιάζοντας έτσι το δικαίωμα της δίκαιης δίκης, που διασφαλίζεται από το Άρθρο 30 του Συντάγματος της Δημοκρατίας.

Η Επίτροπος επισήμανε επίσης ότι το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης έχει υποχρέωση να διευκολύνει με κάθε τρόπο την αποτελεσματική άσκηση του δικαιώματος για δίκαιη δίκη και μάλιστα η ρύθμιση αυτή πρέπει να είναι προσανατολισμένη στη βάση του κοινοτικού κεκτημένου, κάνοντας αναφορά σε πρόνοιες της Οδηγίας 2004/38/EK που αφορούν το δικαίωμα παραμονής στην Κύπρο μελών οικογενειών Ευρωπαίων πολιτών, μετά από την ακύρωση του γάμου ή το διαζύγιο.

Παράλληλα, η Επίτροπος εισηγήθηκε, κάνοντας αναφορά σε απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου, όπως οι διάδικοι αλλοδαποί σε οικογενειακής φύσεως υποθέσεις, οι οποίοι τη δεδομένη στιγμή βρίσκονταν στη Δημοκρατία, να μην απελαθούν, αλλά εφόσον πληρούσαν τις προϋποθέσεις που θέτει ο περί Γάμων Νόμος, να τους παραχωρηθεί προσωρινή άδεια παραμονής στην Κύπρο, υπό συγκεκριμένο καθεστώς, για περίοδο 6 έως 12 μηνών, ούτως ώστε να ήταν παρόντες στις υποθέσεις τους ενώπιον των Δικαστηρίων. Σε αντίθετη περίπτωση, όταν δηλαδή οι αλλοδαποί είχαν ήδη απελαθεί και η ακρόαση ήταν ορισμένη σε μελλοντική ημερομηνία, το εμπλεκόμενο Τμήμα όφειλε, σύμφωνα με το Άρθρο 35 του Συντάγματος, να επιτρέψει την επιστροφή τους και να διευθετήσει την ολιγοήμερη παραμονή τους στην Κύπρο, σε συνεργασία με όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

Τέλος, εισηγήθηκε την επανεξέταση του αιτήματος των παραπονουμένων των οποίων η αίτηση διαζυγίου ακόμη εκκρεμούσε ενώπιον των Δικαστηρίων, για χορήγηση άδειας παραμονής, για σκοπούς παρουσίας τους ενώπιον των Δικαστηρίων, κατά τη διάρκεια της ακροαματικής διαδικασίας των αιτήσεων για λύση των γάμων τους.

Διαδικασία αλλαγής εργοδότη αλλοδαπού εργαζόμενου

Αφορμή για διερεύνηση του ζητήματος σχετικά με τη διαδικασία αλλαγής εργοδότη αλλοδαπού εργαζόμενου αποτέλεσε το παράπονο με αρ. **Α/Π 1447/2006**, το οποίο υποβλήθηκε κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης.

Η παραπονούμενη κηρύχθηκε απαγορευμένη μετανάστρια, επειδή δεν υπέβαλε έγκαιρα αίτηση για απασχόλησή της σε νέο εργοδότη, μετά την αποδέσμευσή της από τον προηγούμενο, λόγω του ότι δεν είχε στην κατοχή της το πρωτότυπο έγγραφο αποδέσμευσής της, αλλά φωτοαντίγραφο αυτού, το οποίο δεν έγινε δεκτό από την αρμόδια αρχή. Ως αποτέλεσμα, η αίτησή της υποβλήθηκε εκπρόθεσμα, η άδεια παραμονής της ακυρώθηκε και η ίδια απελάθηκε.

Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω, εξ αφορμής των ισχυρισμών της παραπονούμενης, τέθηκε υπό διερεύνηση και η ίδια η διαδικασία αλλαγής εργοδότη οικιακών βοηθών μέσω του εγγράφου αποδέσμευσης (release paper). Η διαδικασία αυτή, που αφορά στη συναινετική αποδέσμευση των οικιακών βοηθών από τον εργοδότη τους, έχει ρυθμιστεί μόνο ως προς την προθεσμία εντός της οποίας επιβάλλεται η εξεύρεση νέου εργοδότη από την οικιακή βοηθό. Για οποιαδήποτε άλλη παράμετρο, διαφάνηκε ότι οι αρμόδιες αρχές ενεργούν βάσει ανεπίσημης πρακτικής, που επιτρέπει την κατοχή ενός και μόνου αυθεντικού εγγράφου αποδέσμευσης από τον εργοδότη, στην καλή θέληση του οποίου επαφίεται το κατά πόσο θα συγκατανεύσει, ακολούθως, στην κατάθεσή του στην Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, όταν η οικιακή βοηθός αποταθεί εντός της σχετικής προθεσμίας για υποβολή αίτησής της για απασχόληση σε νέο εργοδότη. Ταυτόχρονα, εξασφαλίζεται το δικαίωμα στον εργοδότη, με την εκπνοή της προθεσμίας, να καταθέσει το έγγραφο και να λύσει κάθε εργασιακή σχέση με την οικιακή βοηθό, η οποία περιπίπτει σε καθεστώς ανομίας. Η ασαφής και αρρυθμιστη αυτή πρακτική λειτουργεί συγχρόνως εις βάρος της οικιακής βοηθού, η οποία καθίσταται έκθετη και ευάλωτη στις προθέσεις του εργοδότη της και τελεί υπό εξάρτησή του, ακόμα και στα πλαίσια της διαδικασίας «συναινετικής» αποδέσμευσής της από αυτόν.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε τη θέσπιση σχετικής διαδικασίας κατά τρόπο που να διασφαλίζεται η ισότητα των δύο συμβαλλόμενων μερών και η ισότητα προστασίας των δικαιωμάτων τους. Ειδικότερα, ως μέτρο υλοποίησης της πιο πάνω εισήγησης, η Επίτροπος πρότεινε την υπογραφή δύο αυθεντικών εγγράφων αποδέσμευσης και την κατάθεση του ενός στον προσωπικό φάκελο της οικιακής βοηθού, ώστε, αφενός, να μπορεί η ίδια απερίσπαστα να προχωρεί στην αναζήτηση νέου εργοδότη και, αφετέρου, να είναι ενήμερο το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης για το γεγονός αυτό.

Τέλος, η Επίτροπος επισήμανε ότι, για τη διαδικασία που θα ακολουθείται, απαραίτητη για την επιτυχή εφαρμογή των θεσπισμένων μέτρων είναι η γραπτή ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και ιδιαίτερα της Αστυνομίας, καθώς και η ετοιμασία σχετικού ενημερωτικού φυλλαδίου που θα προσαρτάται στον έντυπο αποδέσμευσης, για σκοπούς ενημέρωσης των εργοδοτών και των εργοδοτούμενων ως προς τις δικές τους αντίστοιχες υποχρεώσεις.

Για το θέμα αυτό, το εμπλεκόμενο Τμήμα αποφάσισε όπως στο εξής υπογράφονται δύο αυθεντικά έγγραφα αποδέσμευσης, εκ των οποίων το ένα να κρατείται από τον εργοδότη, ενώ το δεύτερο να βρίσκεται στην κατοχή του αλλοδαπού. Κατά την υποβολή νέας αίτησης για αλλαγή εργοδότη, ο αλλοδαπός θα επισυνάπτει το έγγραφο στην πρωτότυπή του μορφή. Δε λήφθηκε, ωστόσο, οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με το ενημερωτικό φυλλάδιο.

Διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικού βεβαίωσης γάμου και προληπτικός έλεγχος για τυχόν εικονικότητα γάμου μεταξύ αλλοδαπών και Κυπρίων πολιτών

Ένα σοβαρό ζήτημα που απασχόλησε την Επίτροπο Διοικήσεως ήταν η διαδικασία που ακολουθείτο από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης κατά την έκδοση πιστοποιητικού βεβαίωσης γάμου, καθώς και ο προληπτικός έλεγχος για τυχόν εικονικότητα γάμου μεταξύ αλλοδαπού και Κύπριου πολίτη, στον οποίο το εμπλεκόμενο Τμήμα προβαίνει. Αφορμή για τη διερεύνηση του θέματος αυτού αποτέλεσε ο σημαντικός αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο (Α/Π 2128/2005, Α/Π 821/2007, Α/Π 834/2007, Α/Π 920/2007, Α/Π 1342/2008).

Αντικείμενο των εν λόγω παραπόνων ήταν η άρνηση και/ή αδικαιολόγητη καθυστέρηση από το εμπλεκόμενο Τμήμα να εκδώσει σε αλλοδαπούς και Κύπριους πολίτες το απαραίτητο για τέλεση πολιτικού γάμου «πιστοποιητικό βεβαίωσης γάμου». Τα ζητήματα που εξετάστηκαν στα πλαίσια των οικείων ρυθμίσεων, του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου επικεντρώνονται στο θέμα της απόρριψης αιτήσεως για πιστοποιητικό βεβαίωσης γάμου, στη βάση της παράνομης παραμονής αλλοδαπού μετά την υποβολή της αίτησης και της διενέργειας ελέγχου για εικονικότητα γάμου που πρόκειται να τελεστεί.

Η Επίτροπος Διοικήσεως διαπίστωσε ότι η ακολουθούμενη πρακτική, σε σχέση με την παραχώρηση της βεβαίωσης γάμου σε αλλοδαπούς, που προτίθενται να συνάψουν γάμο με ημεδαπό, εγείρει σοβαρά θέματα νομιμότητας, καθώς και συμβατότητας της με το Σύνταγμα και με θεμελιώδεις αρχές προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Το πιστοποιητικό βεβαίωσης γάμου εκδίδεται με βάση τις πρόνοιες του άρθρου 31(1) του περί Γάμου Νόμου και πιστοποιεί ότι το πρόσωπο που αφορά δεν έχει τελέσει γάμο και ότι δεν έχει δηλωθεί ούτε τέλεση θρησκευτικού γάμου. Συνεπώς, η αυτόματη επέκταση των κριτηρίων ελέγχου εικονικότητας γάμου, που έχει ήδη τελεστεί και σε γάμους που πρόκειται να τελεστούν, όσο καλόπιστα και αν υποθεθεί ότι ασκείται, στερείται νομικού ερείσματος και είναι παράνομη, ενώ, αναπόφευκτα, οδηγεί σε ανασφάλεια δικαίου και στη δημιουργία, ενδεχομένως, αυθαιρεσιών και αθέμιτων προσβολών του δικαιώματος του γάμου. Η πρακτική αυτή της επέκτασης των εν λόγω κριτηρίων συγκρούεται και με την σκοπιμότητα του Τμήματος για αποτροπή της εικονικότητας των γάμων, στα πλαίσια διατήρησης της έννομης τάξης, ενώ εμπεριέχει, για τους λόγους που αναφέρονται στο κείμενο της Έκθεσης, μια λανθάνουσα δυσπιστία και μια a priori καχυποψία εικονικότητας απέναντι στους μικτούς γάμους.

Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος σημειώνει ότι στις περιπτώσεις όπου νόμιμα δύναται να εξεταστεί η γνησιότητα γάμου, όπως λ.χ. από το Λειτουργό Τέλεσης Γάμου, σύμφωνα με το άρθρο 10 του περί Γάμου Νόμου, αυτό πρέπει να γίνεται κατ' εξαίρεση, όπου είναι αναπόφευκτο και με φειδώ, βάσει νηφάλιων και ήπιων σταθμίσεων, τηρουμένης της αρχής της αναλογικότητας, ενόψει των δικαιωμάτων που κάθε φορά δοκιμάζονται και των ιδιαιτερώσεων παραμέτρων της κάθε συγκεκριμένης περίπτωσης.

Διαπιστώθηκε, περαιτέρω, ότι οι περισσότερες αιτήσεις για έκδοση βεβαίωσης γάμου, από όσες τέθηκαν ενώπιόν της αρμόδιας υπηρεσίας, υποβλήθηκαν πριν από τη λήξη άδειας παραμονής του ενδιαφερόμενου αλλοδαπού. Για την εκπρόθεσμη ή καθυστερημένη υποβολή εγγράφων, επομένως, ευθύνη φέρει συχνά το ίδιο το Τμήμα για το μεγάλο χρονικό διάστημα που απαιτείται για την εξέταση της αίτησης, που παρατείνεται πολλές φορές μέχρι και τη λήξη της άδειας παραμονής.

Στη σχετική Έκθεσή της, η Επίτροπος επεσήμανε, ότι κατά την υποβολή αιτήσεων για βεβαίωση γάμου, απουσιάζει η ορθή και εμπεριστατωμένη πληροφόρηση σχετικά με τις προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις καθίσταται αδύνατη η προσκόμιση των απαιτούμενων πιστοποιητικών εγγράφων, συνεπεία διακοπής των δεσμών του αλλοδαπού με το κράτος ιθαγένειας του ή άλλων λόγων. Τα ζητήματα αυτά, ανεξαρτήτως της τελικής απόφασης του Τμήματος, απαιτείται να αντιμετωπίζονται με ανάλογη στάθμιση των δεδομένων, ούτως ώστε τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα να τυγχάνουν στοιχειώδους σεβασμού ως προς τα θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα. Σημείωσε, επίσης, η Επίτροπος ότι η άσκηση των δικαιωμάτων γάμου, τα οποία απολαμβάνουν ειδικής θετικής προστασίας, δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη νόμιμη παραμονή στην Κύπρο.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως καλυφθούν άμεσα τα κενά που παρουσιάζονται στη διαδικασία έκδοσης πιστοποιητικών βεβαίωσης γάμου και της διαδικασίας ελέγχου της εικονικότητας του γάμου που πρόκειται να τελεστεί, με άμεση, δεσμευτικού τύπου θεσμική και/ή ερμηνευτική διασαφήνισή τους. Το Υπουργείο Εσωτερικών συμφώνησε με τις θέσεις της Επιτροπής και αποφάσισε τη θεσμοθέτηση ρυθμίσεων στα πλαίσια προωθούμενων τροποποιήσεων του περί Γάμου Νόμου, οποίες θα αποτελέσουν ασφαλιστικές δικλίδες για τη νομιμότητα των σχετικών δράσεων της διοίκησης και για την προληπτική αντιμετώπιση των εικονικών γάμων.

Διαδικασία καταχώρησης και διαγραφής αλλοδαπών στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (stop-list)

Το θέμα της καταχώρισης και διαγραφής αλλοδαπών στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (stop-list) κρίθηκε ως ένα από τα πολύ σημαντικά ζητήματα με τα οποία καταπιάστηκε η Επίτροπος Διοικήσεως. Είναι ένα ζήτημα, το οποίο προκύπτει σε διάφορες περιπτώσεις, χωρίς συγκεκριμένα κριτήρια και το οποίο, σαφώς, επηρεάζει μεγάλο αριθμό προσώπων. Στο Γραφείο της Επιτροπής υποβλήθηκαν αρκετά παράπονα, των οποίων τα πραγματικά γεγονότα διέφεραν, το αντικείμενό τους, όμως, ταυτιζόταν και σχετιζόταν ακριβώς με την καταχώριση αλλοδαπών στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων ή τη διαδικασία διαγραφής τους από αυτόν.

Ενδεικτικά, για σκοπούς διερεύνησης του θέματος, η Επίτροπος χρησιμοποίησε ως παραδείγματα τα παράπονα με αρ. **Α/Π 81/2006, Α/Π 511/2006, Α/Π 1070/2006, Α/Π 259/2007 και Α/Π 1988/2007.**

Τα πιο πάνω παράπονα αφορούν στα κριτήρια και διαδικασίες καταχώρισης και διαγραφής αλλοδαπών στον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων. Το θέμα αυτό εξετάστηκε στα πλαίσια της εθνικής νομοθεσίας και νομολογίας, της σχετικής Αστυνομικής Διάταξης, της πολιτικής και των ερμηνευτικών εγκυκλίων που ακολουθούνται από το Τμήμα και την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης (ΥΑΜ) αλλά και το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, ιδιαίτερα το Σύστημα Πληροφόρησης Σένγκεν.

Η Επίτροπος Διοικήσεως διαπίστωσε ότι ο γενικευμένος και συχνά αυτοματοποιημένος τρόπος καταχώρησης προσώπων στον κατάλογο συνιστά μέσο παρεμπόδισης της νόμιμης εισόδου αλλοδαπών στην Κύπρο ενώ, ακόμα και στις περιπτώσεις παράνομων μεταναστών, η πρακτική των μεταναστευτικών αρχών κατά την εγγραφή και διαγραφή τους, παρουσιάζει έντονη προβληματικότητα. Η έλλειψη επαρκούς αιτιολογίας για την απέλαση και η παράλειψη συνεκτίμησης και αναφοράς των προσωπικών και οικογενειακών συνθηκών κάθε επηρεαζόμενου προσώπου, που ενδεχομένως να επενεργούσαν αποτρεπτικά στην απέλαση, υποκρύπτει δυνητικά τον καταχρηστικό χαρακτήρα του μέτρου τοποθέτησης αλλοδαπών στο stop-list. Περαιτέρω, η υφιστάμενη πρακτική επιτρέπει την εφαρμογή του μέτρου της απέλασης και της τοποθέτησης στο stop-list, με τρόπο αυτοματοποιημένο και ισοπεδωτικό προς αλλοδαπούς που έχουν διαπράξει μικρής απαξίας αδίκημα, πρακτική αντίθετη με τη νομιμότητα και την αρχή της αναλογικότητας.

Επιμέρους, αλλά εξίσου σημαντικό πρόβλημα, διαπιστώθηκε ότι αποτελούν οι συχνές καθυστερήσεις στην ανταπόκριση του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, σε αιτήματα για διαγραφή στοιχείων από το stop-list ή για εξασφάλιση άδειας παραμονής στο κράτος, ενώ η παραβίαση του συνταγματικά κατοχυρωμένου δικαιώματος αναφοράς είναι συστηματική.

Ενόψει της απουσίας εξειδικευμένων ρυθμίσεων και θεσμοθετημένων κριτηρίων και προϋποθέσεων εγγραφής και διαγραφής προσωπικών δεδομένων από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων, η Επίτροπος εισηγήθηκε τη διεξοδική αναμόρφωση του νομικού καθεστώτος που διέπει τον κατάλογο, αλλά και το δικαίωμα εισόδου και την απαγορευμένη μετανάστευση, γενικότερα.

Ειδικότερα, πρότείνει τον καθορισμό κριτηρίων και διαδικασίας καταχώρισης και αφαίρεσης προσωπικών στοιχείων σε αυτόν, στη βάση του Συστήματος Πληροφόρησης Σένγκεν, την τροποποίηση της Αστυνομικής Διάταξης αρ. 1/57 και εξέφρασε προβληματισμό σχετικά με ορισμένες πρόνοιες του Περί Αλλοδαπών και Μεταναστεύσεως Νόμου, τη συμβατότητά τους με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις σύγχρονες πραγματικότητες. Μέχρι την οριστική αυτή αναμόρφωση, η Επίτροπος εισηγήθηκε τη στενή ερμηνεία της δυνατότητας καταχώρισης προσώπου στο stop-list και, παράλληλα, τη φειδωλή εφαρμογή της με βάση επαληθεύσιμα στοιχεία, έτσι ώστε να αρθεί η υφιστάμενη αυθαιρεσία και να διασφαλίζονται αποτελεσματικότερα τα ανθρώπινα δικαιώματα των επηρεαζόμενων αλλοδαπών.

Απόκτηση Κυπριακής υπηκοότητας

Τα τελευταία χρόνια υποβλήθηκε στο Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως μεγάλος αριθμός παραπόνων, αναφορικά με τις διαδικασίες που ακολουθούνται κατά την εξέταση αιτήσεων για απόκτηση της Κυπριακής υπηκοότητας, είτε με εγγραφή, όταν υποβάλλεται από σύζυγο Κύπριου πολίτη, είτε με πολιτογράφηση. Αντικείμενο των παραπόνων αποτελεί η αντιμετώπιση και ο χειρισμός του θέματος από το εμπλεκόμενο Τμήμα, δηλαδή το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (ΤΑΠΜ) και τα προβλήματα που απορρέουν, ως αποτέλεσμα, ακριβώς, του χειρισμού αυτού.

Ειδικότερα, όσον αφορά τις αιτήσεις που υποβάλλονται δυνάμει εγγραφής, όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη Ετήσια Έκθεση του Γραφείου (2007), η Επίτροπος κατά το 2006 εξέφρασε την άποψη ότι ο απόλυτος και απαρέγκλιτος τρόπος με τον οποίο το Τμήμα ερμηνεύει τη σχετική νομοθετική διάταξη που διέπει το θέμα της προηγούμενη παράνομης παραμονής στη Δημοκρατία ήταν εσφαλμένος, αφού δε συνυπολογίζετο το γεγονός ότι την παράνομη παραμονή ακολούθησε η νομιμοποίηση της παραμονής και η δημιουργία μόνιμων οικογενειακών και άλλων δεσμών του ενδιαφερόμενου με την Κύπρο.

Η θέση αυτή της Επιτροπής τέθηκε και ενώπιον του Υπουργού Εσωτερικών, ο οποίος, τον Ιούνιο του 2008, αποφάσισε την υιοθέτηση πολιτικής που να ανταποκρίνεται στα δεδομένα της κάθε περίπτωσης κατά το χειρισμό αιτήσεων για απόκτηση της Κυπριακής υπηκοότητας, δυνάμει εγγραφής, με βάση το γάμο τους με Κύπριο πολίτη. Συγκεκριμένα, βάσει αυτής, εξειδικεύονται τα κριτήρια έγκρισης αιτήσεων για απόκτηση της κυπριακής ιθαγένειας από συζύγους Κυπρίων, κατά τρόπο με τον οποίο η γνησιότητα του γάμου, η δημιουργία οικογένειας και η θεμελίωση πραγματικών δεσμών με τη χώρα συνεκτιμούνται επαρκώς.

Εντούτοις, το γενικό θέμα της απόκτησης της Κυπριακής υπηκοότητας αποτέλεσε αντικείμενο ευρύτερης έρευνας, η οποία, ωστόσο, δεν ολοκληρώθηκε εντός του 2008. Παρόλα αυτά, συγκεκριμένα παράπονα, τα γεγονότα των οποίων απαιτούσαν ιδιαίτερο χειρισμό, έτυχαν διερεύνησης και υποβλήθηκαν, σχετικά, Εκθέσεις.

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε για τα παράπονα **A/Π 729/2006** και **A/Π 1309/2006**, εξετάστηκε ο τρόπος αξιολόγησης του κριτηρίου του «καλού χαρακτήρα», το οποίο πρέπει να πληρούται από τους αιτητές τόσο κατά τις διαδικασίες εγγραφής όσο και πολιτογράφησης. Και στις δύο περιπτώσεις οι αιτήσεις απορρίφθηκαν για λόγους μη επίδειξης καλού χαρακτήρα.

- Στην πρώτη, η αίτηση απορρίφθηκε λόγω προηγούμενου εικονικού γάμου της παραπονούμενης, πράξη η οποία συνέβη επτά χρόνια πριν την υποβολή της αίτησης για εγγραφή και για την οποία, εν πάση περιπτώσει, η παραπονούμενη τιμωρήθηκε.
- Στη δεύτερη, η αίτηση απορρίφθηκε εξαιτίας της προηγούμενης παράνομης παραμονής και απέλασης της παραπονούμενης, καθώς και του γεγονότος ότι η ίδια στη συνέχεια προχώρησε σε δήλωση ψευδών στοιχείων για να επιτύχει νέα είσοδο στη χώρα.

Η Επίτροπος υποστήριξε ότι η προϋπόθεση του «καλού χαρακτήρα» μπορεί να οδηγήσει σε αποφάσεις αμφισβητούμενης ορθότητας. Έκρινε ότι με την προϋπόθεση αυτή εισάγεται σε κανονιστικό επίπεδο μία έννοια με μεταβλητό περιεχόμενο, δύσκολα εξειδικεύσιμη και ανοιχτή σε ερμηνείες, με αποτέλεσμα η ιδιαίτερα ασαφής και αόριστη αναφορά στον «καλό χαρακτήρα» του προσώπου να καταλείπει στην αρμόδια αρχή ευρέα περιθώρια υποκειμενικής ερμηνείας.

Επίσης, διέκρινε ότι καθώς η έννοια του «καλού χαρακτήρα» δεν ταυτίζεται με κανενός είδους αδικηματική συμπεριφορά, η κατά περίπτωση εξειδίκευσή της παραπέμπει με τρέχοντες όρους στην ταύτισή της με ζητήματα της ιδιωτικής ζωής των αιτητών, που δεν είναι εύκολα αξιολογήσιμα, γεγονός που συμβάλλει στην αμφισβήτηση της αντικειμενικότητας της έρευνας και της τελικής απόφασης αναφορικά με την αίτηση.

Η Επίτροπος κατέληξε στο ότι η περαιτέρω εξειδίκευση της έννοιας του «καλού χαρακτήρα» είναι αναγκαία, δεδομένων των δυσχερειών που προκύπτουν κατά τη διαδικασία διαπίστωσής του και των κινδύνων να υπερβεί η απαίτηση για συνδρομή του τα ανεκτά όρια που υπαγορεύει η κάθε περίπτωση.

Για το λόγο αυτό, εισηγήθηκε όπως υιοθετηθούν ασφαλή κριτήρια προσδιορισμού της έννοιας που θα αντικειμενικοποιούν, στο μέγιστο βαθμό, τα όρια εφαρμογής της και θα απαντούν με επάρκεια στο ερώτημα, βάσει ποιων κριτηρίων μπορεί να θεωρηθεί ότι ο συγκεκριμένος αιτητής πληροί την εν λόγω προϋπόθεση του νόμου. Εξέφρασε, δε, την άποψη ότι, κατά τη θέσπιση των κριτηρίων αυτών, θα πρέπει να αξιοποιηθούν οι εμπειρίες και οι πρακτικές άλλων κρατών, ενώ θα πρέπει να μην παραγνωρίζονται θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, όπως της αναλογικότητας και της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου προς το κράτος. Στόχος είναι η εξισορρόπηση μεταξύ της εξατομικευμένης ερμηνείας, βάσει των ιδιαίτερων συνθηκών κάθε υπό εξέταση περίπτωσης και της ανάγκης εμπέδωσης βεβαιότητας δικαίου και αποτροπής έκδοσης ανεπιεικών, αντιφατικών και αυθαίρετων αποφάσεων.

Το παράπονο **A/Π 229/2008** αφορούσε την απόρριψη του αιτήματος του παραπονούμενου και της οικογένειάς του για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας. Ο παραπονούμενος, ο οποίος είναι Παλαιστινιακής καταγωγής από το Λίβανο, διέμενε στην Κύπρο με την οικογένειά του από το 1984 και υπέβαλε για πρώτη φορά αίτηση για πολιτογράφηση το 1997. Μέχρι το 2002, ωστόσο, η αίτηση δεν εξετάστηκε, ούτε και μπορούσε να εντοπιστεί στο διοικητικό φάκελο του παραπονούμενου. Έτσι, αναγκάστηκε να υποβάλει εκ νέου αίτηση, η εξέταση της οποίας έπρεπε να γίνει εξ υπαρχής. Το 2007, το αίτημά του απορρίφθηκε για το λόγο ότι ο ίδιος δεν πληρούσε το κριτήριο του «καλού χαρακτήρα» που απαιτεί η νομοθεσία, χωρίς να του παρασχεθούν οποιεσδήποτε περαιτέρω διευκρινίσεις.

Η Επίτροπος υποστήριξε ότι η περίπτωση αυτή αποτέλεσε χαρακτηριστικό παράδειγμα των εγγενών αδυναμιών που συνεπάγεται η επίκληση της προϋπόθεσης του «καλού χαρακτήρα», κατά την εξέταση αιτήσεων για απόκτηση της Κυπριακής υπηκοότητας. Συγκεκριμένα, από τα σημειώματα και τις εκθέσεις των υπηρεσιών, δεν προέκυψαν οποιαδήποτε πειστικά στοιχεία εναντίον του παραπονούμενου, που να δικαιολογούν το χαρακτηρισμό του ως ατόμου μη «καλού χαρακτήρα». Αντιθέτως, η Επίτροπος διαπίστωσε, ότι οι σχετικές αποφάσεις, εισηγήσεις ή παρατηρήσεις βασίζονταν σε «πληροφορίες», οι οποίες, εν πάση περιπτώσει, ουδέποτε στοιχειοθετήθηκαν, ώστε για να προσδώσουν πειστικότητα και κύρος στην απόφαση αυτή.

Επίσης, επισήμανε την αλλαγή της στάσης των υπηρεσιών εναντίον του παραπονούμενου, μετά την υποβολή της αίτησής του για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας. Σημείωσε, δε, την έμφαση που δόθηκε στη σχέση του παραπονούμενου με τη χώρα, στην ένταξή του στο κοινωνικό σύνολο, στη γνώση της ελληνικής γλώσσας και στην προσαρμογή του στον κυπριακό τρόπο ζωής, στα ήθη και στα έθιμα του τόπου, στοιχεία που, βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας, δεν αποτελούν αφ' εαυτών προϋποθέσεις για την έγκριση ή απόρριψη της υπό εξέταση αίτησης.

Η Επίτροπος σχολίασε, επιπλέον, την άποψη που διατυπώθηκε από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ότι η σχέση του παραπονούμενου με τη χώρα, μετά από εικοσιτετράχρονη μόνιμη παραμονή, είναι μόνο εργασιακή και υποστήριξε ότι αυτή δεν είναι πειστική, αφού είναι αδύνατο μια οικογένεια, με δύο ανήλικα, μέχρι την υποβολή της αίτησης, παιδιά, που ζει, λειτουργεί και αναπτύσσεται σε μια χώρα, να περιορίζεται στη διατήρηση εργασιακών και μόνο σχέσεων.

Η Επίτροπος τόνισε ότι, επειδή η νομοθεσία παρέχει ευρεία διακριτική ευχέρεια στην αρμόδια αρχή και, εν τέλει, στον ίδιο τον Υπουργό να αποφασίσει, είναι απαραίτητο, η όποια απόφαση, ιδίως όταν αυτή είναι απορριπτική, να αιτιολογείται επαρκώς. Πολύ δε περισσότερο, κατά την Επίτροπο, αποτελεί ουσιώδη υποχρέωση της αρμόδιας αρχής η πλήρης, επαρκής και λεπτομερής αιτιολόγηση της οποιασδήποτε τυχόν απορριπτικής απόφασης, σε αίτηση που πληροί μεν το τυπικό προσόν του χρόνου παραμονής στην Κύπρο, αλλά όχι τα άλλα κριτήρια που έχουν από τη φύση τους έντονο το στοιχείο της υποκειμενικής κρίσης, μη αποκλεισμένου, ως εκ τούτου, του κινδύνου της προκατάληψης.

Τέλος, ήταν της άποψης ότι η απόρριψη της αίτησης του παραπονούμενου βασίστηκε σε ισχυρισμούς που δε στοιχειοθετήθηκαν, αλλά ούτε υποστηρίχθηκαν από τα στοιχεία του φακέλου της υπόθεσης και, ως εκ τούτου, εισηγήθηκε την επανεξέταση της αίτησης του παραπονούμενου.

Με την υποβολή της Έκθεσης, δόθηκαν σχετικές οδηγίες και η αίτηση του παραπονούμενου έτυχε επανεξέτασης.

Σχετικό με το θέμα της εξέτασης των αιτήσεων για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας είναι, επίσης, το παράπονο με αρ. **A/Π 1621/2007**, για το οποίο έγινε ξανά αναφορά πιο πάνω, εφόσον η μια πτυχή του αφορούσε θέματα αδειών παραμονής. Η δεύτερη πτυχή του αφορούσε την απόρριψη της αίτησης της παραπονούμενης για απόκτηση της Κυπριακής υπηκοότητας με εγγραφή, αφού από το 1995 ήταν παντρεμένη με Κύπριο πολίτη.

Η αίτηση της παραπονούμενης απορρίφθηκε λόγω προηγούμενης παράνομης παραμονής, την οποία συνιστούσαν καθυστερήσεις διάρκειας 1 μέχρι 3 μηνών στην υποβολή αίτησης για ανανέωση της άδειας παραμονής της, που, όμως, εν τέλει, κάθε φορά ανανεωνόταν. Η Επίτροπος τόνισε για άλλη μια φορά ότι η ερμηνεία της σχετικής νομοθεσίας, με τρόπο που να οδηγεί στο παράλογο και ανεπιεικές αποτέλεσμα της μη εγγραφής οποιουδήποτε προσώπου που παρέμεινε για κάποιο διάστημα παράνομα στη Δημοκρατία, ανεξαρτήτως της μετέπειτα νομιμοποίησης της παραμονής του και των πραγματικών οικογενειακών δεσμών που απέκτησε στην Κύπρο, παραβιάζει τις αρχές της χρηστής διοίκησης και της εμπιστοσύνης του διοικούμενου προς το κράτος.

Θέματα Εκπαιδευτικών και Μαθητών

Δικαίωμα έκφρασης των εκπαιδευτικών λειτουργών

Το **Α/Π 1332/2007** αφορούσε το δικαίωμα των εκπαιδευτικών λειτουργών στην ελεύθερη έκφραση. Με αφορμή επιστολή της Διευθύντριας Μέσης Εκπαίδευσης προς εκπαιδευτικό λειτουργό (παραπονούμενο), με την οποία τον καλούσε να είναι πιο προσεκτικός σε μελλοντική αρθρογραφία του, επικαλούμενη το άρθρο 51(2) των περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμων, η Επίτροπος τόνισε ότι η ελευθερία της έκφρασης δεν επιδέχεται περιορισμούς και ότι στο πεδίο προστασίας της εντάσσονται όχι μόνο οι ευνοϊκές αλλά και οι δυσμενείς κρίσεις και απόψεις. Η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αρθρογραφία του παραπονούμενου, παρά την ένστασή της, δε συνιστούσε λόγο προληπτικής παρέμβασης της προϊστάμενης αρχής εις βάρος του και ότι οι όποιοι περιορισμοί τίθενται στο υπό αναφορά άρθρο της νομοθεσίας αφορούν αποκλειστικά σε υπηρεσιακά θέματα. Όσο, δε, αφορά το ενδεχόμενο κάποια πρόσωπα να θίγονται από την αρθρογραφία του παραπονούμενου, η Επίτροπος ανέφερε ότι υπάρχει γι' αυτό κατάλληλο μέσο προστασίας, που είναι η προσφυγή στη δικαιοσύνη.

Με τις απόψεις της Επιτρόπου συμφώνησε και ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο οποίος ζήτησε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να εξετάσει το ενδεχόμενο επαναδιατύπωσης του σχετικού άρθρου της νομοθεσίας. Η διαδικασία αυτή έχει ήδη τροchioδρομηθεί. Επίσης, με την υποβολή της Έκθεσης, η Γενική Διευθύντρια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ενημέρωσε τον παραπονούμενο για το γεγονός ότι το Υπουργείο επεξεργάζεται τροποποίηση του εν λόγω άρθρου, ώστε να συνάδει με τις σύγχρονες αντιλήψεις. Μέχρις ότου, δε, ολοκληρωθεί η διαδικασία, το Υπουργείο δε θα βασιζόταν στο άρθρο αυτό, ούτε για περιορισμό της ελευθερίας της έκφρασης ούτε για πειθαρχική δίωξη οποιουδήποτε εκπαιδευτικού.

Κατοχή και χρήση κινητών τηλεφώνων από μαθητές στα σχολεία

Το θέμα της κατοχής και χρήσης κινητών τηλεφώνων από μαθητές στα σχολεία απασχόλησε την Επίτροπο Διοικήσεως, μετά την υποβολή παραπόνου από εκπαιδευτικό λειτουργό (**Α/Π 542/2008**). Το παράπονο αφορούσε στην αλόγιστη και επικίνδυνη κατοχή και χρήση κινητών τηλεφώνων από μαθητές εντός του σχολικού χώρου, κάτι με το οποίο παραβιάζονται προσωπικά δεδομένα των καθηγητών, διευκολύνονται οι πράξεις παραβατικότητας, ενώ επηρεάζεται, σύμφωνα με τον παραπονούμενο και η γλωσσική έκφραση των μαθητών.

Κατά τη διερεύνηση του θέματος, βρισκόταν ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας τροποποίηση του Κανονισμού για τη συμπεριφορά στους σχολικούς χώρους, η οποία είχε εγκριθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Νομική Υπηρεσία. Οι ενστάσεις της Επιτρόπου επί του θέματος επικεντρώνονταν στον κίνδυνο παραβίασης προσωπικών δεδομένων των μαθητών και την πρόνοια για αποβολή τους διά παντός από το σχολείο όπου φοιτούν, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις χρήσης του κινητού τηλεφώνου.

Ο εν ισχύι τότε κανονισμός προέβλεπε ότι, στην περίπτωση χρήσης κινητού τηλεφώνου από μαθητή, αυτό απενεργοποιείται, κατακρατείται από το Διευθυντή και παραδίδεται στους γονείς του μαθητή, οι οποίοι ενημερώνονται σχετικώς. Βάσει της προτεινόμενης τροποποίησης, εισάγονται πειθαρχικά μέτρα που αρχίζουν από απλή παρατήρηση και φτάνουν μέχρι τη διά παντός αποβολή από το σχολείο. Οι ρυθμίσεις αφορούν την παρουσία, την ενεργοποίηση και τη χρήση κινητού τηλεφώνου κατά την ώρα του μαθήματος, συγκεντρώσεως ή εκδηλώσεως. Δεν υπάρχει ρύθμιση για τα διαλείμματα, εκτός εάν προκύψει θέμα παραβίασης προσωπικών δεδομένων από τη χρήση του κινητού τηλεφώνου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε πως οι οποιεσδήποτε γενικευμένες αυστηρές απαγορεύσεις έχουν εκ των πραγμάτων αμφισβητούμενη αποτελεσματικότητα, αν και επικρότησε τη σύσταση ειδικής επιτροπής από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για εξέταση του θέματος, με τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων. Αυτό που διαπίστωσε είναι ότι, οι προτεινόμενες ρυθμίσεις, που προνοούν κυρώσεις είναι μονομερώς προσανατολισμένες στη χρήση κινητών τηλεφώνων από μαθητές. Επίσης, επισημαίνεται ότι λόγω της σύνθετης φύσης και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών του προβλήματος, η αποτελεσματικότητα και η αποτρεπτική δύναμη των κυρωτικών μέτρων καθίσταται επισφαλής. Κατά την Επίτροπο, δε θα έπρεπε να αποκλείεται η προσφυγή σε πειθαρχικού χαρακτήρα μέτρα, αλλά μόνο κατ' εξαίρεση και κάτω από συγκεκριμένες συνθήκες να αποτελούν ύστατο μέτρο παιδαγωγικού χαρακτήρα. Επισήμανε, ακόμη, ότι θα πρέπει να ισχύει η αρχή της αναλογικότητας και, με αυτήν την έννοια, θεώρησε προβληματική την ιδιαιτέρως αυστηρή ποινή αυτήν της αποβολής διά παντός από το σχολείο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι θα υπάρξουν δυσκολίες στην εφαρμογή των μέτρων που προτείνονται, καθώς δεν υπάρχει αναφορά στις διαδικασίες, στους τρόπους, αλλά και στα όργανα που θα ελέγχουν τους μαθητές για τη χρήση τηλεφώνων. Εξέφρασε, μάλιστα, το φόβο ότι μπορεί να υπάρξει εκτροπή του ρόλου των καθηγητών, σε ρόλους που δε συνάδουν με τον παιδαγωγικό χαρακτήρα του λειτουργημάτων τους. Η Επίτροπος χαρακτήρισε, επίσης, παραδοξότητα, το γεγονός της απουσίας εγγυήσεων σεβασμού των δικαιωμάτων και των απόρρητων προσωπικών δεδομένων των μαθητών.

Τέλος, τόνισε πως το πρόβλημα δεν αντιμετωπίζεται μόνο με κατασταλτικού τύπου μέτρα, που έχουν αμφίβολη αποτελεσματικότητα και που δε συνάδουν με τις σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις, χαρακτήρισε, δε, δικαιολογημένη την απαγόρευση χρήσης κινητών τηλεφώνων κατά την εκπαιδευτική διαδικασία, τόσο από μαθητές όσο και από καθηγητές. Πρότεινε να υπάρξουν και μέτρα ενημερωτικού και πληροφοριακού χαρακτήρα, που θα ευαισθητοποιούν τους μαθητές για τις συνέπειες που ενδεχομένως θα έχει στην υγεία τους η χρήση κινητού τηλεφώνου, αλλά και για την ανάγκη διασφάλισης του ακωλύτου της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού μελέτησε την Έκθεση της Επιτροπής και ανέφερε ότι οι εισηγήσεις της θα ληφθούν υπόψη κατά τη συζήτηση για υιοθέτηση των Κανονιστικών ρυθμίσεων.

Αποκλεισμός εκπροσώπων Κεντρικών Μαθητικών Συμβουλίων από την εκλογική διαδικασία ανάδειξης της Επαρχιακής Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών

Με αφορμή τα παράπονα **Α/Π 2048/2008** και **Α/Π 2081/2008**, που υποβλήθηκαν, η Επίτροπος προέβη σε διερεύνηση του θέματος του αποκλεισμού εκπροσώπων Κεντρικών Μαθητικών Συμβουλίων (Κ.Μ.Σ.) από την εκλογική διαδικασία ανάδειξης της Επαρχιακής Συντονιστικής Επιτροπής Μαθητών (Ε.Σ.Ε.Μ.).

Και στις δύο περιπτώσεις, οι εκπρόσωποι δύο Λυκείων της Πάφου, κλήθηκαν αρχικά να συμμετάσχουν στη διαδικασία ανάδειξης της Ε.Σ.Ε.Μ. Πάφου. Στη συνέχεια, όμως, και αφού μάλιστα μία από αυτούς εξελέγη στην Επιτροπή, η διαδικασία διακόπηκε, επειδή διατυπώθηκε ο ισχυρισμός ότι η παρουσία των εκπροσώπων αυτών δεν ήταν νόμιμη και ότι δεν είχαν δικαίωμα συμμετοχής, λόγω του γεγονότος ότι το Λύκειο στο οποίο φοιτούσαν λειτουργούσε μόνο Α' τάξη.

Η δικαιολογία αυτή βασίστηκε σε υποπαράγραφο εγκυκλίου του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, ημερ. 18 Σεπτεμβρίου 2005. Δόθηκε, δε, οδηγία από το αρμόδιο Υπουργείο όπως η διαδικασία επαναληφθεί εντός ολίγων ημερών και όπως οι εκπρόσωποι αυτοί μετάσχουν μόνο υπό το καθεστώς του παρατηρητή, χωρίς δικαίωμα εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

Οι ενστάσεις που υπέβαλαν οι μαθήτριες που αποκλείστηκαν εξετάστηκαν από τριμελή Επιτροπή, η οποία αποφάνθηκε ότι παρατύπως αποκλείστηκαν από τις αρχαιρεσίες. Υποστήριξαν ότι η εγκύκλιος, την οποία επικαλέστηκε το εμπλεκόμενο Υπουργείο, έχει ημερομηνία προγενέστερη των αναθεωρημένων Κανονισμών για τη λειτουργία των σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης, ημερ. 23 Δεκεμβρίου 2005. Και σε αυτούς του Κανονισμούς καμία αναφορά δε γίνεται στην εν λόγω εγκύκλιο, αλλά ούτε και γενικότερα στο θέμα της εκπροσώπησης των Λυκείων που δεν έχουν Β' και Γ' τάξη.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, τόνισε πως οι εκλογές για την ανάδειξη όλων των Μαθητικών Επιτροπών έχουν παιδευτικό χαρακτήρα και συνιστούν βασικό ποιοτικό στοιχείο του σύγχρονου σχολείου. Κατέστησε σαφές ότι οι εγκύκλιοι (όπως αυτή που επικαλέστηκε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού) είναι κανονιστικές πράξεις νομοθετικού περιεχομένου και, ως εκ τούτου, δεν έχουν εκτελεστικό χαρακτήρα. Επισημάνε, ακόμα, ότι αν στους Κανονισμούς υπήρχε υιοθέτηση της εγκυκλίου που απέκλειε μαθητές από τις εκλογικές διαδικασίες, θα αποτελούσε αυθαιρεσία και θα καταστρατηγούσε κάθε αρχή ισότητας, ίσης μεταχείρισης και αρμονικής συμβίωσης μεταξύ όλων των μαθητών και, κυρίως, θα παραβίαζε το θεμελιώδες δικαίωμα του εκλέγειν και εκλέγεσθαι.

Εξάλλου, αναφορικά με την παρούσα περίπτωση, η Επίτροπος παρατήρησε, καταρχήν, ότι η απόφαση ακύρωσης και επανάληψης της διαδικασίας στερείται νόμιμης κανονιστικής βάσης, δεδομένου ότι, στους εν ισχύι Κανονισμούς δεν περιέχεται παρόμοια πρόνοια. Ως εκ τούτου, έκρινε ότι η παρέμβαση λειτουργών του αρμόδιου Υπουργείου μετά το αποτέλεσμα των πρώτων εκλογών, εφόσον δεν θεμελιώνεται νομικά, δεν μπορεί να έχει αποτέλεσμα ή να επηρεάσει την κατάσταση που είχε δημιουργηθεί. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος, απευθυνόμενη προς την αρμόδια υπηρεσία, την κάλεσε να προβεί σε όλες τις απαραίτητες ενέργειες ώστε, να συνεχιστεί η νόμιμη διαδικασία που είχε διακοπεί και να καταρτισθεί σε σώμα η Ε.Σ.Ε.Μ. Πάφου.

Οι θέσεις αυτές της Επιτροπής και τα σχόλιά της σχετικά με τους Κανονισμούς που διέπουν τις εκλογές για ανάδειξη των μαθητικών συμβουλίων θα τεθούν ενώπιον της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας για συζήτηση, με στόχο τη συμπλήρωση και/ή τροποποίησή τους.

Άλλα Θέματα Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Ισότιμη προβολή υποψηφίων προέδρων από το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου

Παράπονο κατά του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (ΡΙΚ) (Α/Π 2797/2007) υποβλήθηκε από υποψήφιο πρόεδρο, σε σχέση με την υποχρέωση για ακριβοδίκαιη μεταχείριση των υποψηφίων. Η Επίτροπος επισήμανε ότι η προσήλωση του ΡΙΚ στην αρχή της ακριβοδικαίας μεταχείρισης των υποψηφίων αποτελεί υποχρέωση που απορρέει από τον περί του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου Νόμο και μεταφράζεται σε πραγμάτωση των αρχών της αντικειμενικότητας και της ισοτιμίας. Από την εξέταση των ειδικότερων παραμέτρων του παραπόνου, η Επίτροπος σχολίασε, επίσης, ότι, σε γενικές γραμμές, το ρυθμιστικό πλαίσιο βάσει του οποίου κατανέμεται ο χρόνος προεκλογικής προβολής των υποψηφίων παρουσιάζει ορισμένες αδυναμίες και ελλείψεις. Ως εκ τούτου, εισηγήθηκε αναθεώρηση του υφιστάμενου μηχανισμού, ώστε να διασφαλίζεται η ελάχιστη ίση προβολή όλων.

Το ΡΙΚ, υιοθετώντας τις εισηγήσεις της Επιτροπής, αποφάσισε να μελετήσει ενδελεχώς το ενδεχόμενο θέσπισης λεπτομερών κανόνων και κριτηρίων για τη ρύθμιση του θέματος της ακριβοδίκαιης μεταχείρισης. Δεν παρέλειψε, ωστόσο, να εκφράσει τους ενδιασμούς του για κάτι τέτοιο, καθώς, κατά την άποψή του, αυτό πιθανό να οδηγούσε σε μια ανελαστική και όχι ιδιαίτερα πλουραλιστική και δημοκρατική αντιμετώπιση των πολιτικών πραγμάτων.

Απόρριψη αίτησης για αλλαγή επωνύμου

Αντικείμενο του **Α/Π 2456/2007** ήταν, αρχικά, η καθυστέρηση που σημειώθηκε στη διαδικασία εξέτασης της αίτησης της παραπονούμενης για αλλαγή επωνύμου. Ενώσω η διερεύνηση του παραπόνου βρισκόταν σε εξέλιξη, όμως, η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης τοποθετήθηκε επί της επίμαχης αίτησης και κοινοποίησε στην Επίτροπο Διοικήσεως σχετική επιστολή που απευθυνόταν στην παραπονούμενη, με την οποία η τελευταία πληροφορείτο για την απόρριψη της αίτησής της για αλλαγή επωνύμου, δύο σχεδόν χρόνια μετά την υποβολή της.

Από τα στοιχεία που τέθηκαν υπόψη της Επιτροπής διαπιστώθηκε ότι το επίσημο όνομα της παραπονούμενης, η οποία κατάγεται από την Ουκρανία, ήταν Arina Valerievna Lazareva. Μετά το γάμο της με Κύπριο πολίτη το 1994 πήρε το επώνυμο του συζύγου της (Ευτυχίου). Ο γάμος της λύθηκε με απόφαση Δικαστηρίου, ημερομ. 18 Απριλίου 2000. Η παραπονούμενη, η οποία είναι πλέον πολίτης της Κυπριακής Δημοκρατίας, μόνιμα εγκατεστημένη στην Κύπρο, αιτήθηκε στις 3 Οκτωβρίου 2006 αλλαγή επωνύμου από Ευτυχίου σε Λαζάρου, το οποίο θεωρεί ότι αποτελεί, ουσιαστικά, μετάφραση του πατρικού της ονόματος (Lazareva) στα Ελληνικά. Η αίτηση απορρίφθηκε, επειδή οι λόγοι που επικαλέστηκε η παραπονούμενη για την αλλαγή δεν κρίθηκαν ικανοποιητικοί από την υπηρεσία ούτε και αξιόπιστοι, αφού λήφθηκε υπόψη το γεγονός ότι το διαζύγιο από τον πρώην σύζυγό της είχε εκδοθεί σε χρόνο αψώτερο των έξι ετών πριν την υποβολή της αίτησης.

Με βάση την ισχύουσα μέχρι την υποβολή της Έκθεσης νομοθεσία, προϋπόθεση για την αλλαγή ονοματεπωνύμου ήταν η προσκόμιση μαρτυρίας, την οποία ο Ληξίαρχος θα θεωρούσε ικανοποιητική, χωρίς να εξειδικεύει ρητά σε τι πρέπει να αφορά η μαρτυρία αυτή. Λόγω του κενού αυτού, ούτε το ενδιαφερόμενο, για αλλαγή του ονόματός του, πρόσωπο γνωρίζει τα κριτήρια που πρέπει να πληρούνται για να γίνει αποδεκτή η αλλαγή, αλλά ούτε και η αρμόδια υπηρεσία καθοδηγείται ως προς το πώς πρέπει να ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια, ώστε να καταλήξει στο εάν θα αποδεχτεί ή όχι την αιτούμενη αλλαγή. Έτσι, η Επίτροπος προχώρησε στην υποβολή Έκθεσης και αξιολόγησε την απορριπτική απόφαση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, υπό το πρίσμα των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου και των αρχών της πλήρους και ουσιαστικής ισότητας των δύο φύλων που πρέπει να διέπουν τη δράση της διοίκησης. Όπως, δε, διαπίστωσε, η απόφαση αυτή φαινόταν να στηρίζεται σε ατεκμηρίωτες και αόριστες κρίσεις, ενώ, από το σκεπτικό της απουσίαζε η επίκληση στοιχείων, από τα οποία να προκύπτει ότι η απόρριψη της αίτησης εξυπηρετούσε συγκεκριμένους λόγους δημοσίου συμφέροντος. Επιπλέον, άξιο απορίας ήταν, σύμφωνα με την Επίτροπο, το γεγονός ότι η διοίκηση επιχειρηματολόγησε στη βάση του χρονικού διαστήματος που διέρρευσε μεταξύ του διαζυγίου και της υποβολής της αίτησης, τη στιγμή που η ίδια η διοίκηση καθυστέρησε, αδικαιολόγητα, για δύο χρόνια να αποφασίσει επί του αιτήματος της παραπονούμενης.

Επιπλέον, σύμφωνα με την Επίτροπο, δε θα έπρεπε να παραβλεφθεί το γεγονός ότι, στην προκειμένη περίπτωση, την αίτηση για αλλαγή επωνύμου υπέβαλε μια μετανάστρια-γυναίκα και ότι η απόρριψη είχε ως συνέπεια αυτή να συνεχίσει να φέρει το επώνυμο του πρώην συζύγου της, με τον οποίο χώρισε πριν από οκτώ χρόνια.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος έκρινε ότι η επίμαχη απόφαση έπασχε και, ως τέτοια, έχρηζε άμεσης επανεξέτασης και αναθεώρησης από την αρμόδια αρχή. Με αφορμή, δε, τα όσα προέκυψαν κατά τη διερεύνηση της συγκεκριμένης υπόθεσης, η Επίτροπος σημείωσε ότι καθίστατο ακόμα πιο επιτακτική η ανάγκη της θέσπισης κριτηρίων, που θα εξειδικεύουν τις προϋποθέσεις αλλαγής ενός ονόματος ή επωνύμου.

Βάσει των πρακτικών της Συνεδρίας του Υπουργικού Συμβουλίου, ημερ. 30 Δεκεμβρίου 2008, καθώς και Σημειώματος του Υπουργού Εσωτερικών, ημερ. 28 Νοεμβρίου 2008, η αιτήτρια ενημερώθηκε για τη δυνατότητα επανεξέτασης του αιτήματός της, υπό το φως των υποδείξεων της Επιτροπής Διοικήσεως.

Διαμεσολάβηση και επίλυση ζητημάτων χωρίς την εκπόνηση Έκθεσης

Ο Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ακριβώς λόγω της φύσης των παραπόνων που αντιμετωπίζει, καλείται πολλές φορές να παρέμβει και να ενεργήσει άμεσα για την επίλυση ζητημάτων που προκύπτουν, χωρίς αναγκαστικά την υποβολή σχετικής με την κάθε περίπτωση Έκθεσης. Κατ' ακρίβεια, θα μπορούσε να αναφερθεί ότι στον Τομέα αυτό είναι έντονος και σημαντικός ο διαμεσολαβητικός ρόλος του Επιτρόπου, που του επιτρέπει να παρέμβει, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, σε θέματα τα οποία χρήζουν άμεσου χειρισμού. Στόχος, εξάλλου, του Επιτρόπου Διοικήσεως δεν είναι η καταγγελία ή η αντιπαράθεση με τις αρχές του κράτους, αλλά η εύρυθμη λειτουργία της κρατικής μηχανής, προς όφελος τόσο της Δημοκρατίας, ως διοίκησης, όσο και των διοικουμένων, μέσω του σεβασμού και της διασφάλισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ενδεικτικά, παρατίθενται πιο κάτω ορισμένες από τις σημαντικότερες περιπτώσεις:

A/Π 1082/2008

Ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι η Αστυνομία προέβη σε λανθασμένη καταγραφή κατάθεσης που αφορούσε σε αυτοκινητικό δυστύχημα, στο οποίο αυτός ενεπλάκη και, επιπρόσθετα, αρνείτο να του παράσχει αντίγραφο της εν λόγω κατάθεσης. Μετά την παρέμβαση του Γραφείου, η Αστυνομία αναγνώρισε τη λανθασμένη/ελλιπή καταγραφή της κατάθεσης του παραπονούμενου και, επίσης, διαβίβασε στην Επίτροπο αντίγραφο της, το οποίο απεστάλη στον παραπονούμενο.

A/Π 1422/2008

Μητέρα κρατουμένου έθεσε υπόψη της Επιτροπής τα προβλήματα υγείας που αντιμετώπιζε ο γιος της, ο οποίος έπασχε από διαβήτη. Όπως υποστήριξε, ήταν άμεση ανάγκη ο γιος της να υποβληθεί σε εξειδικευμένες εξετάσεις, οι οποίες πραγματοποιούνταν μόνο στον ιδιωτικό τομέα, προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν εναλλακτικοί τρόποι αντιμετώπισης των προβλημάτων υγείας του. Μετά από σχετικές τηλεφωνικές επαφές και συναντήσεις με Λειτουργούς του Τμήματος Φυλακών, διευθετήθηκε και πραγματοποιήθηκε η μεταφορά του κρατουμένου σε ιδιώτη ιατρό, για να υποβληθεί στις εν λόγω εξετάσεις.

A/Π 435/2008

Το παράπονο αφορούσε σε οικογένεια απορριφθέντων αιτητών ασύλου, που για την υπόθεση τους εκκρεμούσε προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο και οι οποίοι στερούνταν πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες υγείας, λόγω ακύρωσης της άδειας παραμονής τους. Το γεγονός έθετε σε κίνδυνο και δυσμενή θέση τη σύζυγο του παραπονούμενου, η οποία ήταν έγκυος και η εγκυμοσύνη της παρουσίαζε επιπλοκές, καθώς επίσης και το παιδί τους που, κατά το χρόνο υποβολής του παραπόνου, ασθενούσε και χρειαζόταν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη.

Στα πλαίσια άμεσης παρέμβασης του Γραφείου, ζητήθηκε από τη Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης όπως εξετάσει το ενδεχόμενο παραχώρησης ειδικής άδειας παραμονής στην οικογένεια, για ανθρωπιστικούς λόγους και για λόγους προστασίας της μητρότητας, τουλάχιστον μέχρι την ολοκλήρωση της κύησης της συζύγου του παραπονούμενου. Καθώς η λήψη απόφασης καθυστέρησε και η κατάσταση της συζύγου δεν επέτρεπε περαιτέρω ολιγωρία, ζητήθηκε, με επείγουσα επιστολή, από το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας να προβεί στις απαραίτητες διευθετήσεις για την πρόσβασή της στις κρατικές υπηρεσίες υγείας και την παραχώρηση των αναγκαίων διευκολύνσεων για τον τοκετό της.

Εν τέλει, η Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης αποφάσισε να επιτρέψει στην οικογένεια – χωρίς όμως την έκδοση άδειας παραμονής – να παραμείνει στη Δημοκρατία μέχρι τον τοκετό και δύο μήνες μετά τη γέννηση του παιδιού. Παράλληλα, το αίτημα για δωρεάν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη της παραπονούμενης στα κρατικά νοσηλευτήρια εγκρίθηκε, διευκρινίζοντας ότι η απόφαση αφορούσε μόνο τον τοκετό της. Στο ίδιο πνεύμα, κατόπιν παρέμβασης του Γραφείου, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εξέτασαν και ενέκριναν αίτημα των παραπονούμενων για χορήγηση έκτακτου δημοσίου βοηθήματος για τρεις μήνες, για σκοπούς επιβίωσης της οικογένειας μέχρι και μετά τον τοκετό.

A/Π 623/2008

Το παράπονο αυτό αφορούσε αιτητή ασύλου, ο οποίος επτά μήνες μετά την υποβολή της αίτησής του για δημόσιο βοήθημα δεν έλαβε οποιαδήποτε απάντηση. Μετά από παρέμβαση του Γραφείου, το δημόσιο βοήθημα τού χορηγήθηκε αναδρομικά για όλους του προηγούμενους μήνες.

A/Π 2283/2008

Η παραπονούμενη αποτάθηκε στο Γραφείο, ζητώντας την παρέμβαση της Επιτρόπου για την αφαίρεση του ονόματος του συζύγου της, Σύριου υπηκόου, από τον κατάλογο απαγορευμένων προσώπων (Stop-list). Η ίδια, η οποία είναι Κύπρια πολίτιδα, τέλεσε γάμο με το σύζυγό της στη Συρία, μετά την απέλαση του τελευταίου από την Κύπρο το Φεβρουάριο του 2008. Το ζευγάρι διέμενε ήδη για έξι περίπου μήνες στη Συρία όταν αποφάσισε να επιστρέψει στην Κύπρο μετά από πληροφορίες ότι το όνομα του συζύγου είχε ήδη αφαιρεθεί από το stop-list. Παρόλα αυτά, τον Ιούλιο του 2008, κατά την άφιξη του ζευγαριού στον αερολιμένα Λάρνακας, ο σύζυγος συνελήφθη, η δε παραπονούμενη, η οποία τότε διένυε τον 5ο μήνα της εγκυμοσύνης της, απευθύνθηκε με επιστολή στη Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, ζητώντας την ακύρωση της απέλασης του συζύγου της, ενημερώνοντας την για την ιδιαίτερη της κατάσταση. Παρά την πληροφόρηση που έλαβε ότι το θέμα της θα εξεταστεί, ο σύζυγός της τελικά απελάθηκε τον Αύγουστο του 2008.

Κατά τη διερεύνηση του παραπόνου, προέκυψε ότι ο διοικητικός φάκελος του παραπονούμενου είχε χαθεί, με αποτέλεσμα να μην εξεταστεί το αίτημα της παραπονούμενης για ακύρωση της απέλασής του. Μετά από γραπτές παρεμβάσεις της Επιτρόπου προς το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών και τον Υπουργό Εσωτερικών, το όνομα του συζύγου αφαιρέθηκε από το stop-list και ο ίδιος κατάφερε να επιστρέψει στην Κύπρο, δυστυχώς, όμως, μετά από τη γέννηση του παιδιού του.

A/Π 1973/2008

Ο παραπονούμενος, αιτητής ασύλου από τη Νιγηρία, υπέβαλε παράπονο σχετικά με την κράτησή του στη Πτέρυγα 10 των Κεντρικών Φυλακών. Ο ίδιος ισχυριζόταν ότι δεν έλαβε ποτέ κλήση για συνέντευξη από την Υπηρεσία Ασύλου και ότι, απλώς, ενημερώθηκε για το κλείσιμό του φακέλου του από την εν λόγω Υπηρεσία. Πεισμένος για την ύπαρξη κάποιου λάθους ζητούσε την απελευθέρωση του από τα κρατητήρια.

Από την προκαταρκτική έρευνα του παραπόνου, προέκυψε ότι η κλήση για συνέντευξη απεστάλη εκ παραδρομής σε λανθασμένη διεύθυνση και ότι ο παραπονούμενος πράγματι δεν ενημερώθηκε ποτέ για την ημερομηνία συνέντευξής του. Ο φάκελος του στην Υπηρεσία Ασύλου είχε ήδη κλείσει, αλλά ανοίχθηκε εκ νέου, μετά τη διαπίστωση του λάθους. Παρόλα αυτά ο παραπονούμενος εξακολουθούσε να τελεί υπό κράτηση. Μετά από γραπτές παρεμβάσεις της Επιτρόπου προς το Διοικητή της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης και το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εσωτερικών, ο παραπονούμενος αφέθηκε ελεύθερος.

A/Π 2312/2008

Ο παραπονούμενος, αιτητής ασύλου από τη Σενεγάλη, υπέβαλε παράπονο αναφορικά με το αίτημα του για εξεύρεση εργασίας, κατάλληλης για το πρόβλημα υγείας που αντιμετώπιζε (κρίσεις ημικρανίας). Παρά το ότι δεν είχε καταστεί δυνατό, μέχρι την ημερομηνία υποβολής του παραπόνου, να του προταθεί εργασία που να μην προϋποθέτει έκθεση στον ήλιο (επιβαρυντικός παράγοντας για το πρόβλημα υγείας του), ο παραπονούμενος ισχυριζόταν ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας δεν του χορηγούσαν το προβλεπόμενο βοήθημα για το διάστημα που δεν εργαζόταν. Ως εκ τούτου, η οικονομική του κατάσταση ήταν ιδιαίτερα επαχθής.

Στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου, στάληκε επιστολή προς το Διευθυντή του Τμήματος Εργασίας (με κοινοποίηση στη Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας), με την παράκληση όπως η υπόθεση τύχει επεικούς χειρισμού, στη βάση των ιδιαίτερων συνθηκών του παραπονούμενου. Τελικά, λόγω της αδυναμίας εξεύρεσης κατάλληλης εργασίας, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας προχώρησαν στη χορήγηση δημοσίου βοηθήματος στον παραπονούμενο.

A/Π 2051/2008

Αιτητής ασύλου από το Καμερούν, υπέβαλε παράπονο, σχετικά με το κλείσιμο του φακέλου του στο Τμήμα Εργασίας και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Ο παραπονούμενος βρίσκεται στην Κύπρο με τη σύζυγο του και τα δύο παιδιά τους, ηλικίας 9 ετών και 6 μηνών. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του, το Τμήμα Εργασίας τον παρέπεμψε αρχικά σε εργοδότες που δεν είχαν εργασία να του προσφέρουν ή δεν τον θεωρούσαν κατάλληλο για τη φύση της εργασίας που χρειαζόνταν. Η μοναδική φορά που ο ίδιος απέρριψε εργασία που του προσφέρθηκε ήταν λόγω του ότι, όπως ισχυρίστηκε, ο τόπος εργασίας ήταν πολύ απομακρυσμένος από την κατοικία του και δεν υπήρχε δυνατότητα ούτε διαμονής του ιδίου και της οικογένειάς του στην περιοχή, ούτε μεταφοράς της κόρης του στο σχολείο. Συνέπεια της άρνησής του αυτής ήταν να απορριφθεί η αίτησή του για χορήγηση δημόσιου βοηθήματος. Η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς ήταν εξαιρετικά επαχθής καθώς, όπως ανέφερε η σύζυγός του παραπονούμενου, ούτε η ίδια μπορούσε να εργαστεί λόγω ασθένειας. Στα πλαίσια της διερεύνησης του παραπόνου, η Επίτροπος απευθύνθηκε γραπτώς στο Τμήμα Εργασίας και στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και ο παραπονούμενος άρχισε τελικά να λαμβάνει δημόσιο βοήθημα.

A/Π 1796/2007

Αναγνωρισμένη πρόσφυγας, υπέβαλε παράπονο κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, αναφορικά με τις δυσκολίες που αντιμετώπιζε ο σύζυγός της στην προσπάθειά του να ανανεώσει την άδεια παραμονής του. Η Επίτροπος, στα πλαίσια εξέτασης του παραπόνου, απέστειλε επιστολή προς τη Διευθύντρια του εμπλεκόμενου Τμήματος, εφιστώντας την προσοχή της στο γεγονός ότι από τη στιγμή που η παραπονούμενη είναι αναγνωρισμένη πρόσφυγας, δικαίωμα παραμονής στη Δημοκρατία έχουν επίσης και τα μέλη της οικογένειάς της. Μετά την παρέμβαση αυτή της Επιτρόπου, διαπιστώθηκε ότι το Τμήμα εξέτασε το αίτημα του συζύγου της παραπονούμενης και αποφάσισε να του παραχωρήσει άδεια παραμονής, βάσει του γάμου τους.

A/Π 2318/2007

Η παραπονούμενη ήταν αιτήτρια ασύλου από την Αρμενία και υπέβαλε παράπονο κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, για το λόγο ότι από τον Αύγουστο του 2007 οι Υπηρεσίες σταμάτησαν την παροχή δημοσίου βοηθήματος, παρά την άσχημη κατάσταση της υγείας της. Από την έρευνα που έγινε, διαπιστώθηκε ότι το αίτημα της παραπονούμενης για άσυλο απορρίφθηκε τόσο από την Υπηρεσία Ασύλου, όσο και από την Αναθεωρητική Αρχή Προσφύγων από τον Ιούλιο του 2007. Η παραπονούμενη, ωστόσο, δεν έλαβε ποτέ την απορριπτική απόφαση της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων, παρά το ότι αυτή στάλθηκε διπλοσυστημένη, με αποτέλεσμα η ίδια να μη γνωρίζει την εξέλιξη της εξέτασης της αίτησής της.

Η κατάσταση της υγείας της, ωστόσο, είχε επιδεινωθεί και, βάσει ιατρικών πιστοποιητικών, η ίδια θα έπρεπε να υποβληθεί σε χειρουργική επέμβαση για αφαίρεση νεφρού. Όμως, μετά τον τερματισμό της λήψης δημοσίου βοηθήματος, ο υποσιτισμός και η κακή διατροφή συνέτειναν στην εξασθένηση της υγείας της σε τέτοιο βαθμό, που ήταν δύσκολη η υποβολή της στην εν λόγω επέμβαση.

Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος, σε επιστολή προς τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας Ασύλου, ανέφερε ότι η εξέλιξη της κατάστασης της υγείας της παραπονούμενης κατέστησε αναγκαία την άμεση ιατρική περίθαλψή της και, πιθανόν, την παραμονή της στην Κύπρο. Σημείωσε, επίσης, ότι στην Κύπρο η παραπονούμενη συνοδευόταν μόνο από τη δεκατετράχρονη κόρη της, η οποία εξαρτάται εξολοκλήρου από την ίδια. Έτσι, εισηγήθηκε την επανεξέταση της υπόθεσης και την πιθανότητα παραχώρησης άδειας παραμονής στην παραπονούμενη για ανθρωπιστικούς λόγους. Η εισήγηση της Επιτρόπου έγινε αποδεκτή και παραχωρήθηκε άδεια για διάστημα ενός χρόνου, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η περίθαλψη της ασθενούς.

A/Π 2826/2007

Αιτήτρια ασύλου από το Ιράν, έθεσε ενώπιον της Επιτρόπου το αίτημα που υπέβαλε στην Υπηρεσία Ασύλου να ανοιχτεί ξανά ο φάκελός της και να εξεταστεί η αίτησή της ανεξάρτητα από αυτήν του πρώην συζύγου της, αφού ο γάμος τους είχε λυθεί με απόφαση του Οικογενειακού Δικαστηρίου. Σε τηλεφωνική επικοινωνία με την Υπηρεσία Ασύλου, τέθηκαν υπόψη του αρμόδιου λειτουργού οι ισχυρισμοί της παραπονούμενης, με την παράκληση όπως εξεταστεί το ενδεχόμενο να ανοιχθεί ξανά ο φάκελός της. Η Υπηρεσία Ασύλου αντιμετώπισε θετικά την πιο πάνω εισήγηση και αποφάσισε, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος, να εξετάσει εκ νέου το αίτημα της παραπονούμενης. Αυτή, μάλιστα, κλήθηκε σε προσωπική συνέντευξη κατά την καθορισμένη διαδικασία.

A/Π 22/2008

Το παράπονο αφορούσε καθυστέρηση στην εξέταση της αίτησης του παραπονούμενου για αποκήρυξη της Κυπριακής ιθαγένειας. Μετά από γραπτή, αλλά και τηλεφωνική παρέμβαση της Επιτρόπου, η διαδικασία εξέτασης προωθήθηκε και, εν τέλει, το αίτημα εγκρίθηκε.

A/Π 844/2008

Το παράπονο αφορούσε καθυστέρηση στην έκδοση ταξιδιωτικού εγγράφου σε πρόσωπο το οποίο βρίσκεται στη Δημοκρατία με καθεστώς συμπληρωματικής προστασίας. Η παραπονούμενη υπέβαλε αίτηση για έκδοση των εγγράφων, ωστόσο, η εξέτασή της καθυστέρουσε, λόγω μη εντοπισμού του διοικητικού φακέλου της παραπονούμενης. Μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου, εντοπίστηκε ο φάκελος και, εντός σύντομου χρονικού διαστήματος, εγκρίθηκε η αίτηση και παραχωρήθηκε ταξιδιωτικό έγγραφο διάρκειας τριών μηνών.

A/Π 2163/2007

Η παραπονούμενη, η οποία ήταν αναγνωρισμένη πρόσφυγας, υπέβαλε αίτηση στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης για αλλαγή του καθεστώτος του συζύγου της από αιτητή ασύλου σε σύζυγο αναγνωρισμένου πρόσφυγα. Η εξέταση της αίτησης, ωστόσο, καθυστέρησε, με αποτέλεσμα ο σύζυγος να μην είναι σε θέση να εργαστεί, γεγονός που έθετε την ίδια σε επαχθή θέση, καθώς, κατά τη δεδομένη χρονική περίοδο, ήταν έγκυος και αντιμετώπιζε διάφορα προβλήματα. Η υπόθεση κρίθηκε ως επείγουσα και έτυχε άμεσου χειρισμού. Έτσι, μετά από επικοινωνία με το αρμόδιο Τμήμα, δόθηκε προτεραιότητα στην υπόθεση και εκδόθηκε άδεια παραμονής και διαβατήριο στο σύζυγο της παραπονούμενης.

A/Π 2379/2007

Ευρωπαίος πολίτης, από τη Ρουμανία, υπέβαλε παράπονο εκ μέρους της συζύγου του, η οποία ήταν Μολδαβή υπήκοος, κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, για το λόγο ότι το όνομά της καταχωρήθηκε στον κατάλογο απαγορευμένων μεταναστών (stop-list) και δεν της επιτρεπόταν η επιστροφή και είσοδος στη Δημοκρατία.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι η παραπονούμενη στο παρελθόν ήταν αιτήτρια ασύλου, της οποίας το αίτημα απορρίφθηκε. Στη συνέχεια, τέλεσε γάμο στην Κύπρο με τον παραπονούμενο και αναχώρησαν και οι δύο μαζί για τη Ρουμανία, λόγω προβλημάτων υγείας που αντιμετώπιζε η ίδια. Στην επιστροφή τους, όμως, δεν επιτράπη στην παραπονούμενη να εισέλθει στη Δημοκρατία, καθώς το όνομά της είχε καταχωρηθεί στο stop-list.

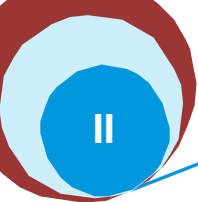
Η Επίτροπος παρενέβη, με την παράκληση όπως επιτραπεί στην παραπονούμενη να επιστρέψει στην Κύπρο, εφιστώντας την προσοχή στο δικαίωμα συζύγου Ευρωπαίου πολίτη για είσοδο και παραμονή στη χώρα. Η εξέταση της υπόθεσης καθυστέρησε, λόγω μη εντοπισμού και πάλι του διοικητικού φακέλου της παραπονούμενης. Όμως, μετά από πολλές παρεμβάσεις και ενέργειες, αυτός εντοπίστηκε και εγκρίθηκε η παραχώρηση άδειας εισόδου και παραμονής στη Δημοκρατία.

A/Π 1100/2008

Το παράπονο αφορούσε στην καθυστέρηση της ανανέωσης της άδειας παραμονής της παραπονούμενης, ενώ εκκρεμούσε ακόμη η προσφυγή της ενώπιον της Αναθεωρητικής Αρχής Προσφύγων. Η Επίτροπος επικοινωνήσε με το εμπλεκόμενο Τμήμα, δηλαδή το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, το οποίο συνεργάστηκε και προχώρησε στην ανανέωση της άδειας παραμονής της παραπονούμενης.

A/Π 2266/2008

Η συγκεκριμένη περίπτωση αφορούσε Ιρανό αιτητή ασύλου, ο οποίος τελούσε υπό κράτηση, αφού η αίτησή του είχε απορριφθεί. Παρόλα αυτά, ο ίδιος ισχυρίστηκε ότι στο μεταξύ προέκυψαν νέα στοιχεία, τα οποία θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη και να εξεταστεί εκ νέου η αίτησή του. Δεδομένης της παρατεταμένης κράτησής του, καθώς και των ιδιαίτερων προσωπικών συνθηκών κατά την υποβολή της αρχικής του αίτησης για άσυλο, η Επίτροπος εισηγήθηκε να αφεθεί ελεύθερος και, παράλληλα, να επανεξεταστεί το αίτημά του από την Υπηρεσία Ασύλου, υπό το φως των νέων δεδομένων, εισήγηση η οποία ακολουθήθηκε.

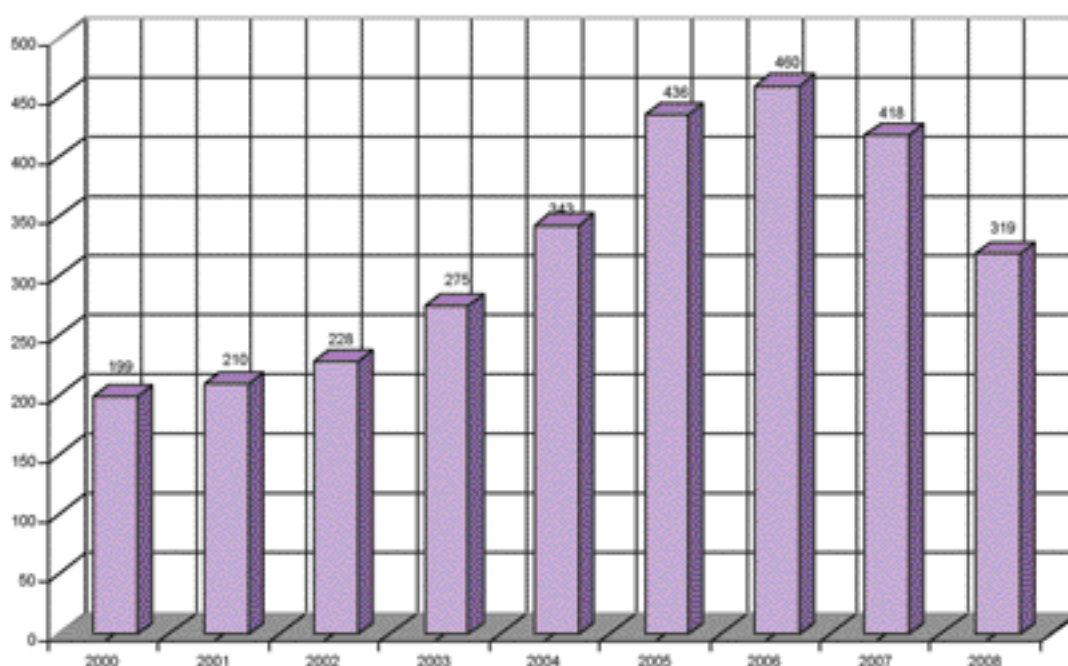

Τομέας Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Ανάπτυξης

Εισαγωγή

Ο Τομέας αυτός επικεντρώνεται στα ζητήματα που ανακύπτουν μεταξύ διοίκησης και πολιτών και διοικουμένων αναφορικά με ενέργειες, αποφάσεις και παραλείψεις της πρώτης, που σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την ακίνητη ιδιοκτησία και την ανάπτυξη της.

Το 2008 υποβλήθηκαν 319 παράπονα, δηλαδή σημειώθηκε μείωση του αριθμού τους κατά 23,68% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος, κατά το οποίο είχαν υποβληθεί 418 παράπονα.

Το αντικείμενο των παραπόνων αλλά και τα αποτελέσματα της διερεύνησης τους, καταδεικνύουν ότι σοβαρά προβλήματα που εντοπίστηκαν τα προηγούμενα χρόνια σε σχέση με τα οποία έγιναν από την Επίτροπο Διοικήσεως εισηγήσεις για επίλυση τους, εξακολουθούν να υφίστανται, ενώ επηρεάζουν τη λειτουργικότητα και αποδοτικότητα των δημοσίων υπηρεσιών, συντηρούν αποκλίσεις από τη νομιμότητα, όπως και ορισμένες αντιλήψεις και πρακτικές που δεν συμβάλλουν στην επίτευξη σχέσεων συνεργασίας και εμπιστοσύνης με τους πολίτες.

Η Επίτροπος Διοικήσεως συνεχίζει τη διαμεσολαβητική της προσπάθεια και μαζί με τις συστάσεις και εισηγήσεις της επιδιώκει όχι μόνο να προβάλλει τις παθογένειες, αλλά και τις αιτίες τους και παράλληλα υποδεικνύει πώς θα αντιμετωπιστεί η εσωστρέφεια της διοίκησης, που εκδηλώνεται κατά κανόνα με απροθυμία έγκαιρης προσαρμογής στις σύγχρονες απαιτήσεις, ευρείας προσέγγισης των δικαιωμάτων των πολιτών και πρακτικής εφαρμογής σημαντικών αρχών που πρέπει να διέπουν τη δράση της.

Υπουργείο Εσωτερικών

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 2519/2007** αφορούσε στην παράλειψη του Υπουργείου Εσωτερικών να απαντήσει έγκαιρα σε ένσταση των παραπονούμενων εναντίον γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης μέρους τεμαχίου τους.

Διαπιστώθηκε ότι δημοσιεύθηκε το διάταγμα απαλλοτρίωσης, προσφέρθηκε στις παραπονούμενες αποζημίωση, αλλά για την απόφαση στην ένσταση τους ενημερώθηκαν αργότερα και χωρίς στη σχετική επιστολή, που έλαβαν από το Υπουργείο Εσωτερικών, να περιέχονται οι λόγοι της απόρριψής της.

Σχετικό είναι και το παράπονο με αρ. **Α/Π 588/2007**. Ο παραπονούμενος είχε υποβάλει ένσταση εναντίον γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης μέρους τεμαχίου του, αλλά ουδέποτε ενημερώθηκε γραπτώς από το Υπουργείο Εσωτερικών για την απόφαση που λήφθηκε από την αρμόδια Υπουργική Επιτροπή.

Στην αρχή της διαφάνειας αλλά και στο δικαίωμα των παραπονούμενων να ενημερώνονται πλήρως και με σαφήνεια για τις αποφάσεις που επηρεάζουν άμεσα την ιδιοκτησία τους, φαίνεται σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, να αποδίδεται ελάχιστη ή καθόλου σημασία.

Όπως ανέφερε στην έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως, ο περί Αναγκαστικής Απαλλοτρίωσης Νόμος δεν καθορίζει ρητά σχετική υποχρέωση της απαλλοτριούσας αρχής, αλλά αυτό δε δικαιολογεί τυχόν συμπέρασμα ότι δεν υφίσταται τέτοια υποχρέωση. Αντίθετα, μπορεί να υποστηριχθεί ότι ο νομοθέτης δεν έκρινε αναγκαίο να ορίσει το αυτονόητο, ότι δηλαδή από το δικαίωμα υποβολής της ένστασης προκύπτει και το δικαίωμα στη γνώση της απόφασης που λαμβάνεται. Εξάλλου, το δικαίωμα της ένστασης δεν είναι θεωρητικό, αποτελεί ευκαιρία για τον πολίτη να αμφισβητήσει την πράξη της διοίκησης που θα επηρεάσει το ιδιοκτησιακό δικαίωμα του και από το περιεχόμενο, και ειδικότερα την αιτιολογία της απόφασης στην ένσταση, εξαρτάται η άρση της αμφισβήτησης της απαλλοτρίωσης την οποία ενδείκνυται να επιδιώκει η απαλλοτριούσα αρχή, επειδή αποτρέπει τη διατήρηση αρνητικών σε βάρος της εντυπώσεων σε σχέση με την εργασία που επιτέλεσε και συμβάλλει στη δημιουργία εμπιστοσύνης έναντι της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να διασφαλίζει την έγκαιρη ενημέρωση των ιδιοκτητών ακίνητης ιδιοκτησίας για τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε ενστάσεις τους εναντίον γνωστοποιήσεων απαλλοτρίωσης και οπωσδήποτε και για την αιτιολογία τους.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 402/2008** είχε αντικείμενο την παράλειψη του Υπουργείου Εσωτερικών να αξιοποιήσει επαρκώς το χρονικό διάστημα ισχύος διατάγματος με το οποίο ορισμένη περιοχή στα όρια του Δήμου Λεμεσού κηρύχθηκε σε Λευκή Ζώνη. Σύμφωνα με την παραπονούμενη, το Υπουργείο δεν κατέστη δυνατό να λάβει έγκαιρα οριστικές αποφάσεις στα ζητήματα που αποτέλεσαν την αιτιολογική βάση του διατάγματος και, για το λόγο αυτό, πιθανόν να ζητούσε την έκδοση νέου. Κάτι τέτοιο, όμως, θα παρέτεινε τον περιορισμό του δικαιώματος ιδιοκτησίας της.

Το Υπουργικό Συμβούλιο, το έτος 2006 άσκησε τη διακριτική εξουσία που του παρέχει το άρθρο 35 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου και κήρυξε με διάταγμα του, περιοχή στα όρια του Δήμου Λεμεσού σε Λευκή Ζώνη, στην οποία περιλαμβάνονταν και το τεμάχιο της παραπονούμενης και εξουσιοδότησε δημόσιες αρχές, να προβούν εντός ορισμένου χρονικού διαστήματος στις αναγκαίες ενέργειες, για την επίτευξη του σκοπού δημόσιας ωφέλειας που καθορίστηκε στο διάταγμα.

Στις 13 Ιουλίου 2008 έληγε η ισχύς και δεύτερου διατάγματος που εκδόθηκε το έτος 2007, ενώ δεν είχαν ακόμα ολοκληρωθεί οι αναγκαίες ενέργειες. Η Επίτροπος Διοικήσεως, στην Έκθεση της, χαρακτήρισε βάσιμη την ανησυχία της παραπονούμενης για έκδοση τρίτου διατάγματος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι η Λευκή Ζώνη μπορεί, μεν, να συνιστά περιορισμό του δικαιώματος ιδιοκτησίας, όπως κρίθηκε από το Ανώτατο Δικαστήριο, ο οποίος επιτρέπεται βάσει του άρθρου 23 του Συντάγματος, η επαναλαμβανόμενη, όμως, αξιοποίηση του μέτρου αυτού, για λόγους που συναρτώνται αποκλειστικά και μόνο με διοικητικές παραλείψεις ή αδυναμίες στην υπέρβαση των παραγόντων που παρακωλύουν τη συμπλήρωση των αναγκαίων μελετών και τη λήψη οριστικών αποφάσεων, επιφέρει άδικα και ανεπιεική αποτελέσματα σε βάρος των ιδιοκτητών των τεμαχίων, κατά παράβαση της αρχής της χρηστής διοίκησης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε επίσπευση των ενεργειών επίτευξης του σκοπού του διατάγματος Λευκής Ζώνης που ήταν σε ισχύ, προκειμένου να μην παραστεί ανάγκη έκδοσης νέου και να τερματιστεί, έτσι, ο περιορισμός του δικαιώματος ιδιοκτησίας της παραπονούμενης.

Σε άλλη περίπτωση (**Α/Π 507/2007**), το Υπουργείο Εσωτερικών αντιμετώπισε αρνητικά το αίτημα της παραπονούμενης να της επιστραφεί μέρος τεμαχίου της, το οποίο απαλλοτριώθηκε το 1978, για τη στέγαση εκτοπισθέντων, που, όμως, τελικά δε χρησιμοποιήθηκε για το σκοπό αυτό.

Η επιστροφή στον προηγούμενο ιδιοκτήτη, ακίνητης ιδιοκτησίας του που απαλλοτριώθηκε αλλά δε χρησιμοποιήθηκε από την απαλλοτριούσα αρχή για την επίτευξη του σκοπού της απαλλοτρίωσης, όπως αυτός είχε καθοριστεί στη γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης, προβλέπεται τόσο στο άρθρο 23 του Συντάγματος, όσο και στον περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμο και, όπως σημείωσε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της, στην προκειμένη περίπτωση, το Υπουργείο Εσωτερικών παραβίασε τις σχετικές διατάξεις τους. Για το λόγο αυτό, εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να προωθήσει τη διαδικασία προσφοράς στην παραπονούμενη του μέρους του τεμαχίου της.

Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

Η γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης μέρους τεμαχίου της παραπονούμενης δημοσιεύθηκε τον Ιανουάριο 2001, ολοκληρώθηκε η διεύρυνση / βελτίωση του δρόμου στον οποίο αφορούσε, αλλά δεν της προσφέρθηκε αποζημίωση εντός της προθεσμίας που καθορίζεται στον περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμο. Η διαδικασία της απαλλοτρίωσης, συνεπώς, ατόνησε και θεωρήθηκε ως εγκαταλειφθείσα (**Α/Π 2046/2005**). Ως αποτέλεσμα, εκτελέστηκε έργο δημόσιας ωφέλειας με τη χρήση μέρους ιδιωτικού τεμαχίου, χωρίς η ιδιοκτήτρια του που το αποστερήθηκε να αποζημιωθεί, όπως απαιτεί το άρθρο 23 του Συντάγματος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της επεσήμανε ότι η διοίκηση εξακολουθεί να μην αντιμετωπίζει υπεύθυνα το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της ιδιοκτησίας και να μην ανταποκρίνεται στις υποχρεώσεις της έναντι των φορέων του δικαιώματος. Για το λόγο αυτό, όπως διαπιστώθηκε επανειλημμένα και σε άλλες περιπτώσεις, είναι συχνά εκτός των πλαισίων της νομιμότητας η εκτέλεση έργων δημόσιας ωφέλειας.

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Το ζήτημα της απαλλοτρίωσης ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας που δε χρησιμοποιήθηκε για την εξυπηρέτηση του σκοπού δημόσιας ωφέλειας ο οποίος καθορίστηκε στη γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης απασχόλησε την Επίτροπο Διοικήσεως και στα πλαίσια της έρευνας του παραπόνου με αρ. **Α/Π 55/2008** κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.

Τεμάχια της παραπονούμενης είχαν απαλλοτριωθεί το 2001 από το Υπουργείο αυτό για την ανέγερση σχολείου. Οι σχετικές εργασίες δεν άρχισαν, το αίτημα, όμως, που υπέβαλε το 2006 για επιστροφή των τεμαχίων στην ίδια παρέμεινε σε εκκρεμότητα μέχρι το 2008.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε την καθυστέρηση λήψης απόφασης στο αίτημα της παραπονούμενης και αναφέρθηκε εκτενώς στις νομοθετικές διατάξεις και στη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, που επιβάλλουν την επιστροφή στον προηγούμενο ιδιοκτήτη της ιδιοκτησίας που δε χρησιμοποιήθηκε εντός 3 ετών από την απαλλοτρίωση για το σκοπό που προορίστηκε.

Σύμφωνα με την Έκθεση, οι τυχόν διοικητικές ή και οικονομικές δυσχέρειες στον προγραμματισμό και την έναρξη της εκτέλεσης έργων δημόσιας ωφέλειας, εξαιτίας των οποίων δεν αξιοποιείται απαλλοτριωθείσα ιδιοκτησία, δεν αφορούν τους πολίτες, ούτε δικαιολογούν απόκλιση από τις συνταγματικές και νομοθετικές διατάξεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να ενεργήσει στην προκειμένη περίπτωση βάσει της διαδικασίας που καθορίζει το άρθρο 15 του περί Αναγκαστικής Απαλλοτριώσεως Νόμου.

Τα παράπονα με αρ. **A/Π 146/2006** και **A/Π 42/2008** αφορούσαν στην παράλειψη του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να αντιμετωπίσει προβλήματα που προέκυπταν από τη λειτουργία ιδιωτικού σχολείου (Νηπιαγωγείου, Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης) σε παράνομες οικοδομές, που δεν προορίζονταν για αυτό το σκοπό.

Από την έρευνα του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι το σχολείο λειτουργούσε σε οικοδομές για τις οποίες δεν είχαν εξασφαλιστεί από την αρμόδια αρχή, το Δήμο Λευκωσίας, οι απαραίτητες άδειες, πολεοδομική και οικοδομική, ενώ το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού είχε χορηγήσει στους ιδιοκτήτες του πιστοποιητικά ίδρυσης και λειτουργίας μόνο του Νηπιαγωγείου και του Δημοτικού.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι το συνταγματικό δικαίωμα στην εκπαίδευση, συνίσταται στην ελευθερία παροχής εκπαίδευσης όσο και στην εξασφάλιση εκπαίδευσης από το σχολείο που επιλέγεται. Σε αυτό το πλαίσιο και για τη διασφάλιση της ποιότητας της παρεχόμενης εκπαίδευσης, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού υποχρεούται να εφαρμόζει τις διατάξεις της νομοθεσίας που αφορούν στη νόμιμη ίδρυση και λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων και να λαμβάνει μέτρα, όταν οι προβλέψεις της δεν πληρούνται.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού την αντιμετώπιση της λειτουργίας του ιδιωτικού σχολείου σε παράνομα υποστατικά με τη λήψη των προβλεπόμενων στη νομοθεσία μέτρων, όπως και την αναθεώρηση της διαδικασίας έγκρισης αιτήσεων ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών σχολείων, προκειμένου να αποτρέπονται, έτσι, έγκαιρα, παρόμοια περιστατικά.

Τμήμα Αρχαιοτήτων

Τα παράπονα με αρ. **A/Π 1209/2007**, **A/Π 1409/2007** και **A/Π 1435/2007** κατά του Τμήματος Αρχαιοτήτων αφορούσαν παραλείψεις του, εξαιτίας των οποίων οι παραπονούμενοι, όπως υποστήριξαν, είχαν υποστεί οικονομικό κόστος και ταλαιπωρία, συγκεκριμένη, δε, περιοχή αρχαιολογικής σημασίας δεν έτυχε της δέουσας προστασίας και διαφύλαξης.

Οι τάσεις ανάπτυξης της περιοχής, στην οποία αναφέρθηκαν οι παραπονούμενοι, άρχισαν από το τέλος περίπου της δεκαετίας του 1990. Διαφάνηκε από τότε ότι διαθέτει σημαντικό αρχαιολογικό υλικό, αλλά οι ενέργειες του Τμήματος Αρχαιοτήτων για προστασία του ήταν περιορισμένες και κυρίως αποσπασματικές, συνάρτηση, δε, με παραλείψεις του, δεν αποφεύχθηκαν εντυπώσεις για μεροληψία προς όφελος ιδιοκτητών συγκεκριμένου τεμαχίου και ανησυχίες για τυχόν αρχαιότητες σε οικόπεδα που ήδη αναπτύχθηκαν με την ανέγερση οικοδομών χωρίς τη συστηματική επίβλεψή του.

Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως, αν το Τμήμα Αρχαιοτήτων, από το έτος 2001, αντιμετώπιζε με τη δέουσα βαρύτητα την περιοχή, δεδομένης της σημαντικότητας των τότε ευρημάτων σε υπό διαχωρισμό τεμάχιο, αν προχωρούσε σε εύλογο χρόνο σε συστηματικές ανασκαφές, είτε το ίδιο είτε με την ανάθεση τους σε ξένη αποστολή, θα αξιολογούνταν έγκαιρα και θα προστατεύονταν τα αρχαιολογικά ευρήματα, το κόστος, δε, της απαλλοτρίωσης ιδιωτικής ιδιοκτησίας, που θα ήταν αναγκαία, θα ήταν χαμηλότερο, αφού η αύξηση, έκτοτε, της αξίας της γης ήταν ραγδαία.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της σημείωσε τη σημασία των αρχαιοτήτων και την υποχρέωση του Τμήματος για προστασία τους και εισηγήθηκε να επαναξιολογήσει την πρόταση του για απαλλοτρίωση τεμαχίων στη περιοχή, να αποφασίσει οριστικά αν είναι αναγκαία σε σχέση με όλα τα τεμάχια και να αιτιολογήσει ικανοποιητικά τις θέσεις του.

Από την έρευνα των παραπόνων εγέρθηκε γενικότερο ζήτημα, σε σχέση με τις δυνατότητες του Τμήματος Αρχαιοτήτων, ενόψει της συνεχούς αναπτυξιακής δραστηριότητας, να παρακολουθεί στενά και να παρεμβαίνει προληπτικά, αποτρεπτικά και προστατευτικά προς όφελος των αρχαιοτήτων. Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, η αναβάθμιση και ενίσχυση του Τμήματος για να ανταποκριθεί στη δυναμική που απαιτεί ο τομέας δράσης του είναι ζητήματα που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης και εισηγήθηκε να ακολουθήσουν σχετικές πρωτοβουλίες σε συνεργασία με το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων.

Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

Το Τμήμα αυτό, παρά τη σημαντική θέση του στο διοικητικό σύστημα και την καθοριστική σημασία των αρμοδιοτήτων του στην ανάπτυξη της ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας, εξακολουθεί, όπως προκύπτει από τη διερεύνηση των παραπόνων που υποβάλλονται, να δυσλειτουργεί και να αδυνατεί να εξυπηρετήσει έγκαιρα και αποτελεσματικά τους διοικούμενους.

Οι αιτήσεις στα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία, για ρύθμιση περιουσιακής φύσης ζητημάτων, όπως για οριοθέτηση τεμαχίων, διαχωρισμό και διανομή μεταξύ των συνιδιοκτητών, επίλυση συνοριακών διαφορών, έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας, διάθεση κρατικής γης, εκκρεμούν για χρόνια.

Οι Επαρχιακοί Κτηματολογικοί Λειτουργοί απέδωσαν επανειλημμένα το πρόβλημα της καθυστέρησης στη διεκπεραίωση των αιτήσεων στο φόρτο εργασίας των Γραφείων τους και στο περιορισμένο ανθρώπινο δυναμικό τους, επισημαίνοντας ότι το σύνολο της ενώπιον τους εργασίας περιλαμβάνει, εκτός από τις αιτήσεις των ιδιωτών, αυτές που υποβάλλονται από κρατικές υπηρεσίες και άλλους δημόσιους οργανισμούς.

Σύμφωνα με τους Επαρχιακούς Κτηματολογικούς Λειτουργούς, το προσωπικό των Γραφείων τους επικεντρώνεται στην κατά το δυνατό εξυπηρέτηση του δημόσιου τομέα. Σε σχέση με τις αιτήσεις των ιδιωτών, επιδιώκεται η προώθηση τους με χρονολογική σειρά.

Οι προσπάθειες τεχνολογικής αναβάθμισης του Τμήματος και αντιμετώπισης της συσσώρευσης αιτήσεων, με την πρόσληψη προσωπικού σε έκτακτη βάση, ή ακόμα και με την εργασία ανά τεμάχιο εκτός του καθορισμένου ωραρίου, δεν είχαν ικανοποιητικά αποτελέσματα. Κατά κανόνα, τα παράπονα που αφορούν στην επί μακρόν αναμονή διεκπεραίωσης αιτήσεων είναι βασίμα.

Αίτηση για αναγκαστικό διαχωρισμό συνιδιόκτητων τεμαχίων υποβλήθηκε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού στα μέσα του 1992 και μέχρι τις αρχές του 2008, η αναγκαία διαδικασία δεν είχε ακόμα συμπληρωθεί. Στα πλαίσια της, είχαν προκύψει προβλήματα που έπρεπε να επιλυθούν, όμως, οι αναγκαίες ενέργειες δεν ήταν σταθερά συνεχείς, γίνονταν κατά διαστήματα που απείχαν μεταξύ τους υπερβολικά και ως αποτέλεσμα, ο συνολικός χρόνος που αναλώθηκε υπερέβαινε τα 15 χρόνια.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της, ανέφερε ότι η αρμόδια αρχή έφερε ευθύνη για τη μακροχρόνια εκκρεμότητα και την ταλαιπωρία των παραπονούμενων, σημείωσε ότι δεν ήταν η πρώτη φορά που είχε διαπιστωθεί τόσο σημαντική καθυστέρηση σε σχέση με αίτηση για αναγκαστικό διαχωρισμό, ο θεσμός, δε, αυτός, ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή για την αντιμετώπιση των δυσχερειών της συνιδιοκτησίας που επενεργεί σε βάρος της αξιοποίησης τεμαχίων επί των οποίων αυτή υφίσταται, τείνει να καταστεί αναποτελεσματικός.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, σε συνεργασία με τα Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία, να επικεντρωθούν στο πώς θα επιτυγχάνεται η έγκαιρη υπέρβαση των παραγόντων στους οποίους οφείλονται οι συστηματικές και παρατεταμένες καθυστερήσεις (**Α/Π 1499/2006**).

Το 2001, ιδιοκτήτρια τεμαχίου γης, υπέβαλε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου 3 αιτήσεις για επίλυση συνοριακών διαφορών μεταξύ αυτής και ιδιοκτητών γειτονικών της ακινήτων.

Στις αρχές του 2007 ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός πληροφόρησε την Επίτροπο Διοικήσεως ότι προγραμματίστηκε η επανεξέταση των αιτήσεων, χωρίς να αναφερθεί στους λόγους που την επέβαλλαν. Ωστόσο και μετά την πάροδο 18 μηνών, η επανεξέταση δεν είχε ακόμα γίνει, ενώ είχαν παρέλθει 7 χρόνια από την υποβολή των αιτήσεων.

Στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου εκκρεμούσε επίσης από το 1999 αίτηση για επίλυση συνοριακής διαφοράς μεταξύ τεμαχίου άλλης ιδιοκτήτριας και ιδιοκτήτη γειτονικού τεμαχίου.

Η αναγκαία επιτόπια έρευνα έγινε 4 χρόνια μετά την υποβολή της αίτησης και κατά τον έλεγχο της διαπιστώθηκαν τεχνικά προβλήματα που επέβαλλαν τη διεξαγωγή νέας εργασίας, επιτόπου και με νέες μεθόδους και την αποτύπωση της ευρύτερης περιοχής. Η εν λόγω εργασία μέχρι το 2008 δεν είχε ακόμα γίνει και ουσιαστικά η αίτηση ήταν σε αδράνεια.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στις εκθέσεις για τα δύο πιο πάνω παράπονα (**Α/Π 2365/2006** και **Α/Π 1677/2007**), επισήμανε ότι οι δυσχέρειες που πιθανόν να προκύπτουν στα πλαίσια της εξέτασης οποιασδήποτε αίτησης δεν αποτελούν ικανοποιητική αιτιολογία της παρατεταμένης εκκρεμότητας τους. Αντίθετα, είναι λόγος επίσπευσης της εργασίας που πρέπει να γίνει για την αντιμετώπιση τους σε εύλογο χρόνο, τα δε αποτελέσματα της θα πρέπει να αξιοποιούνται από τα αρμόδια Επαρχιακά Κτηματολογικά Γραφεία και στα πλαίσια της εξέτασης άλλων αιτήσεων σε σχέση με τεμάχια της ίδιας περιοχής.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου την επίλυση των προβλημάτων που σημειώθηκαν στις περιπτώσεις των παραπονούμενων, προκειμένου να καταστεί δυνατή η λήψη αποφάσεων στις αιτήσεις τους από το Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Εισηγήθηκε, επίσης, να συστηματοποιήσει το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο τη δράση του σε σχέση με άλλες παρόμοιες περιπτώσεις, με την ετοιμασία και υλοποίηση σχετικού προγράμματος.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 867/2005** αφορούσε καθυστέρηση εξέτασης αίτησης του παραπονούμενου από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου για κατάργηση δικαιώματος διάβασης.

Η αίτηση είχε υποβληθεί το 2003 και 5 χρόνια αργότερα δεν είχε ληφθεί απόφαση, ενώ ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός δεν ανέφερε στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι προέκυψαν οποιεσδήποτε δυσκολίες ή προβλήματα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Έκθεση της να εξασφαλιστούν τα απαραίτητα στοιχεία και να ετοιμαστεί έκθεση σε σχέση με την αίτηση, για να ληφθεί το συντομότερο απόφαση από το Διευθυντή του Τμήματος.

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2462/2007** διαπιστώθηκε ότι, στα πλαίσια εξέτασης αίτησης για παραχώρηση δημόσιου δρόμου, το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο κάλεσε να παρευρεθεί στην αναγκαία επιτόπια έρευνα μόνο ένας από τους αιτητές. Ακολούθως, το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο ετοίμασε σχέδιο, στο οποίο, το μέρος του δρόμου που ζητήθηκε από τον παραπονούμενο που δεν κλήθηκε να παρευρεθεί στην επιτόπια έρευνα, μειώθηκε προς όφελος του άλλου αιτητή.

Ο παραπονούμενος δεν αποδέχθηκε το εν λόγω σχέδιο. Ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός τον διαβεβαίωσε ότι η αίτηση δε θα προωθείτο περαιτέρω, αλλά, εν τέλει, τέθηκε στην αρμόδια Υπουργική Επιτροπή για λήψη απόφασης, ωσάν να είχε ετοιμαστεί από τους αιτητές, ενώ στη σχετική έκθεση στην Υπουργική Επιτροπή αναφέρθηκε ότι ο παραπονούμενος δεν ενδιαφερόταν πλέον για την αίτηση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο ότι η Υπουργική Επιτροπή, κατά τη λήψη της απόφασης της τελούσε υπό την εσφαλμένη εντύπωση ότι ο παραπονούμενος έπαυσε να ενδιαφέρεται για την αίτηση και ότι το σχέδιο που τέθηκε υπόψη της είχε ετοιμαστεί από τους αιτητές.

Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, ο χειρισμός της αίτησης ήταν αντίθετος με τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, που επιβάλλουν ικανοποιητική έρευνα, ορθή αξιολόγηση των γεγονότων, αντικειμενική και πλήρη παράθεση τους. Υπό τις περιστάσεις, η Επίτροπος εισηγήθηκε επανεξέταση της αίτησης και ετοιμασία και υποβολή νέας έκθεσης προς την Υπουργική Επιτροπή.

Το αποτέλεσμα επανεκτίμησης της αξίας κατοικίας του παραπονούμενου διαβιβάστηκε από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού στο Δήμο Λεμεσού, ο οποίος στη βάση της προχώρησε στον υπολογισμό της φορολογίας που έπρεπε να επιβάλει στον παραπονούμενο, ο ίδιος, όμως, δεν ενημερώθηκε, όπως προβλέπεται στην εφαρμοστέα νομοθετική διάταξη (**Α/Π 1818/2008**).

Εξαιτίας της παράλειψης του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου να ενημερώσει τον παραπονούμενο για τη συμπλήρωση της επανεκτίμησης και το αποτέλεσμά της, αυτός στερήθηκε τη δυνατότητα να ασκήσει το δικαίωμα υποβολής, σχετικά, ένστασης, που πιθανόν να επιθυμούσε να υποβάλει.

Η εν λόγω παράλειψη του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως, εφόσον παραβιάζει συγκεκριμένη νομοθετική διάταξη, είναι ουσιώδης, με συνέπειες στο κύρος της επανεκτίμησης. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο θεωρήσει την επανεκτίμηση ως μη γενόμενη και όπως ενημερώσει σχετικά το Δήμο Λεμεσού και οποιαδήποτε άλλη δημόσια αρχή, στην οποία, ενδεχομένως, είχε ήδη κοινοποιήσει το αποτέλεσμά της.

Τα παράπονα με αρ. **Α/Π 11/2007** και **Α/Π 2760/2007** στρέφονταν κατά των αποφάσεων του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου Λευκωσίας να πωλήσει σε δημόσιο πλειστηριασμό συνιδιόκτητα τεμάχια, βάσει του άρθρου 28 του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου, επειδή έκρινε ότι δεν είναι εφικτός ο διαχωρισμός τους, όπως προβλέπεται στο άρθρο 29 του ίδιου Νόμου.

Οι παραπονούμενες ισχυρίστηκαν ότι κανένας λόγος δε συνέτρεχε για την πώληση των συνιδιόκτητων τεμαχίων τους σε δημόσιο πλειστηριασμό, αφού βρίσκονται εντός του ορίου ανάπτυξης και είναι εφικτός ο διαχωρισμός τους σε οικόπεδα, βάσει του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου.

Διαπιστώθηκε ότι το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα κατά την εξέταση αιτήσεων για αναγκαστικό διαχωρισμό συνιδιόκτητων τεμαχίων εντός του ορίου ανάπτυξης, τα οποία οφείλονται στις προσωπικές επιλογές των συνιδιοκτητών και αφορούν στις μεταξύ τους σχέσεις και στο διαφορετικό τρόπο με τον οποίο ο καθένας μπορεί να αποφασίζει για το πώς θα διαχειριστεί το ιδιοκτησιακό του δικαίωμα. Σύμφωνα, δε, με την Επίτροπο Διοικήσεως, κανένα διοικητικό ή νομοθετικό μέτρο δεν επιτρέπεται να υιοθετηθεί, ώστε, εν τέλει, οι συνιδιοκτήτες να υποχρεούνται σε κοινή συναίνεση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Έκθεση της, να επικεντρωθεί ο προβληματισμός του Τμήματος κυρίως στο κατά πόσο δικαιολογείται να συνεχίσει το ίδιο να εμπλέκεται στην εξέταση αιτήσεων για αναγκαστικό διαχωρισμό τεμαχίων εντός του ορίου ανάπτυξης, λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη ότι το άρθρο 27 του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου δεν επιτρέπει το διαχωρισμό αυτό, παραπέμποντας ευθέως στην ειδική για το σκοπό αυτό νομοθεσία.

Σε σχέση με την άποψη του Τμήματος ότι η μη συγκατάθεση ενός από τους συνιοδιοκτήτες στο διαχωρισμό είναι αρκετή για να χορηγηθεί πιστοποιητικό αδιανεμήτου και να προωθηθεί η πώληση του τεμαχίου σε δημόσιο πλειστηριασμό, η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε στην Έκθεση της ότι δεν τη βρίσκει σύμφωνη. Στο άρθρο 28 του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου δε γίνεται καμία αναφορά σε πιστοποιητικό αδιανεμήτου, παρά μόνο σε πιστοποιητικό ότι ο διαχωρισμός δεν είναι δυνατό να γίνει χωρίς να παραβιαστούν οι διατάξεις του άρθρου 27. Δηλαδή, η έκδοση του πιστοποιητικού αυτού είναι δυνατή, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, μόνο εάν και όταν ο Διευθυντής βεβαιωθεί ότι δεν μπορεί να διαχωριστεί το συνιδιόκτητο τεμάχιο.

Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2169/2007** διαπιστώθηκε ότι από το 1972 εκδόθηκε άδεια κατασκευής εξωποτάμιας δεξαμενής στη περιοχή Χα Ποτάμι. Αργότερα, ιδιωτική εταιρεία που δραστηριοποιείται στην περιοχή στον τομέα των γηπέδων γκόλφ, κατασκεύασε παράνομο φράγμα για την άρδευση τους.

Το 2006 το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως χορήγησε στην εταιρεία καλυπτική πολεοδομική του άδεια φράγματος, πάρα το ότι η Περιβαλλοντική Αρχή κατέληξε πως η Μελέτη Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον, που ετοιμάστηκε από την εταιρεία σε σχέση με την ανάπτυξη, δεν παρείχε τα απαιτούμενα στοιχεία, από τη λειτουργία του φράγματος παραβιαζόταν η νομοθεσία, δεν ήταν, δε, δυνατό να δοθεί γνωμάτευση από μέρους της, μέχρι να υποβληθεί εκ νέου η Μελέτη, με όλα τα στοιχεία, αναφορικά με τη χλωρίδα, την πανίδα και τους αρχαιολογικούς χώρους της περιοχής.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της εισηγήθηκε στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως την ανάκληση της πολεοδομικής άδειας, επειδή, όπως ανέφερε, δεν προσμέτρησε τις συνέπειες της ανάπτυξης στο οικοσύστημα και το ανθρωπογενές περιβάλλον, η απόφαση χορήγησης της, δε, είναι εκτός πλαισίου νομιμότητας.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 435/2007** αφορούσε στην καθυστέρηση του Επαρχιακού Γραφείου Λεμεσού του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως να λάβει απόφαση στην αίτηση της παραπονούμενης για πολεοδομική άδεια ανέγερσης κατοικίας σε τεμάχιο της.

Η αίτηση υποβλήθηκε το 2001, η πολεοδομική άδεια εκδόθηκε 5 και πλέον χρόνια αργότερα ενώ, με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, η Πολεοδομική Αρχή υποχρεούται να κοινοποιεί στον αιτητή την απόφαση της σε αίτηση για πολεοδομική άδεια εντός 3 μηνών από την υποβολή της, εκτός αν εξασφαλίσει τη συγκατάθεση του στην παράταση της προθεσμίας αυτής.

Η Πολεοδομική Αρχή είχε εξασφαλίσει τη συγκατάθεση της παραπονούμενης στην παράταση της τρίμηνης προθεσμίας μέχρι το Δεκέμβριο του 2003, θέτοντας την αίτηση στο περιθώριο μέχρι τη συμπλήρωση κτηματολογικών διαδικασιών που βρίσκονταν σε εξέλιξη κατά την υποβολή της. Οι διαδικασίες αυτές δεν αφορούσαν στην επίλυση συνοριακής διαφοράς, δεν ήταν όμως άσχετες με το υπό ανάπτυξη τεμάχιο. Ενδεχομένως η έκβαση τους να επηρέαζε το εμβαδόν και το σχήμα του.

Ωστόσο, ήδη περί το τέλος του 2003, είχε συμπληρωθεί η αναπροσαρμογή των συνόρων που εκκρεμούσε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού και στα μέσα του 2004 είχε οριστικοποιηθεί από το Διευθυντή του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας η διόρθωση λάθους που έπρεπε να γίνει. Στο πλαίσιο αυτό, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της, περαιτέρω έρευνα της Πολεοδομικής Αρχής και, ειδικότερα, διαβουλεύσεις με το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο για να διευκρινιστεί κατά πόσον η συμπλήρωση της αίτησης για πολεοδομική άδεια θα μπορούσε να προχωρήσει, δεν έγιναν, ενώ, αν γίνονταν, πιθανόν να είχαν θετικό αποτέλεσμα. Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, η αναστολή εξέτασης αίτησης δεν μεταθέτει, άνευ ετέρου, την ευθύνη ενεργοποίησης της διαδικασίας στον αιτητή. Εξυπακούεται ότι η Πολεοδομική Αρχή εξακολουθεί να έχει την υποχρέωση λήψης απόφασης από την οποία απορρέει και η υποχρέωση να διερευνά κατά τακτά διαστήματα αν οι λόγοι της αναστολής εξακολουθούν να υφίστανται ή έχουν, έστω, δημιουργηθεί προϋποθέσεις που επιτρέπουν τον τερματισμό της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η δυσарέσκεια που εξέφρασε η παραπονούμενη, σε σχέση με την καθυστέρηση συμπλήρωσης της εξέτασης της αίτησής της, ήταν δικαιολογημένη και εισηγήθηκε η Πολεοδομική Αρχή να αξιοποιήσει τις προαναφερθείσες παρατηρήσεις σε παρόμοιες περιπτώσεις στο μέλλον, όχι μόνο για να αποφεύγεται η ταλαιπωρία των πολιτών και η παραβίαση της νομοθεσίας που αφορά στην προθεσμία λήψης αποφάσεων στις πολεοδομικές αιτήσεις, αλλά και για την πρόοδο της εργασίας που καλείται εκάστοτε να διεκπεραιώσει.

Σε άλλη περίπτωση (**Α/Π 945/2006**) διαπιστώθηκε ότι αίτηση για πολεοδομική άδεια λατομείου υποβλήθηκε στις αρχές του 2006, αλλά μέχρι τα μέσα του 2008 δε λήφθηκε οποιαδήποτε απόφαση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επανέλαβε στην Έκθεση της την υποχρέωση των Πολεοδομικών Αρχών να κοινοποιούν στους αιτητές τις αποφάσεις τους επί αιτήσεων για πολεοδομικές άδειες εντός 3 μηνών από την υποβολή τους, στις περιπτώσεις, δε, που ενδεχομένως οι ίδιοι ζητούν τη διατήρησή τους σε εκκρεμότητα για οποιοδήποτε λόγο, να εξασφαλίζεται η γραπτή συγκατάθεσή τους για παράταση της προθεσμίας αυτής.

Σε σχέση με τη συγκεκριμένη αίτηση, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη λήψη απόφασης εντός 15 ημερών.

Η αίτηση για πολεοδομική άδεια ανέγερσης κατοικίας στο Επαρχιακό Γραφείο Λεμεσού του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως η οποία αποτελούσε αντικείμενο του παραπόνου **Α/Π 48/2007**, υποβλήθηκε στα μέσα Ιουνίου 2006.

Διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή ανέμενε να αποδεχθεί ο αιτητής την πρότασή της να διαφυλάξει μέρος του τεμαχίου του, όπως υποδείχθηκε από το Τμήμα Δημοσίων Έργων, με σκοπό να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για την κατασκευή δρόμου και, για το λόγο αυτό, μέχρι τα μέσα του 2008, η αίτηση ήταν σε εκκρεμότητα. Ωστόσο, όπως επισήμανε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της:

- το μέρος του τεμαχίου του παραπονούμενου που καθορίστηκε από το Τμήμα Δημοσίων Έργων, με βάση τα σχέδια προμελέτης του έργου ως αναγκαίο να διαφυλαχθεί, ενδέχεται, σύμφωνα με το Διευθυντή του Τμήματος αυτού, να μειωθεί, δηλ. δεν έχει ακόμα οριστικοποιηθεί ο ακριβής επηρεασμός του τεμαχίου από το έργο και, επομένως, ο παραπονούμενος κλήθηκε να υιοθετήσει ένα προκαταρκτικό επηρεασμό,
- η διαφύλαξη / δέσμευση μέρους τεμαχίου κατά τον τρόπο που υποδείχθηκε και ζητήθηκε, χωρίς να έχει απαλλοτριωθεί και χωρίς να έχει καταβληθεί αποζημίωση έναντι της αξίας του, ισοδυναμεί με στέρησή του από τον παραπονούμενο η οποία, σύμφωνα με τη νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου, δεν επιτρέπεται με βάση το Άρθρο 23 του Συντάγματος,

- η Πολεοδομική Αρχή υποχρεούτο να αποφασίσει για την αίτηση του παραπονούμενου, έστω και αν ο ίδιος δεν υπέβαλε τα νέα χωροταξικά σχέδια που του είχαν ζητηθεί. Ήδη είχε παρέλθει προ πολλού η προθεσμία των 3 μηνών που αυτή έχει στη διάθεση της σε κάθε περίπτωση αίτησης για πολεοδομική άδεια και εκ μέρους της υφίσταται παράλειψη οφειλόμενης νόμιμης ενέργειας, δηλ. λήψης απόφασης στην αίτηση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως, εντός ενός μηνός ληφθεί απόφαση, σε ένα μήνα στην αίτηση, υπό το φως των πιο πάνω επισημάνσεων και ιδιαίτερα της νομολογίας του Ανώτατου Δικαστηρίου.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 665/2007** διαπιστώθηκε ότι παρήλθαν πέραν των 45 μηνών, χωρίς το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως να λάβει απόφαση σε σχέση με αίτηση για πολεοδομική άδεια προσθήκης αποθηκευτικού χώρου σε υφιστάμενο εργοστάσιο του.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι η φύση της προτεινόμενης ανάπτυξης πιθανόν να μην επέτρεπε τη λήψη απόφασης σε 3 μήνες, όμως η παρέλευση 45 μηνών είναι υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα και καταδεικνύει αδυναμία αντιμετώπισης των ιδιαιτεροτήτων ορισμένων αιτήσεων, σε συνεργασία με άλλες δημόσιες αρχές, όπως η Υπηρεσία Περιβάλλοντος και εισηγήθηκε τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του Τμήματος για την εξυπηρέτηση των αιτητών.

Επιβεβαιώθηκαν ισχυρισμοί παραπονούμενου ότι ιδιοκτήτης γειτονικού του τεμαχίου προέβη σε επιχωματώσεις και εναπόθεση μπαζών με αποτέλεσμα την αλλοίωση των φυσικών υψομέτρων, αλλά το Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως παρέλειψε να επιδώσει στον παρανομούντα ειδοποίηση επιβολής.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της σημείωσε ότι η αποτελεσματικότητα της διοίκησης εξαρτάται από το πόσο έγκαιρα παρεμβαίνει, αξιοποιώντας την ισχύουσα νομοθεσία προς την κατεύθυνση της άρσης των παρανομιών και της αποτροπής της παγίωσης τους, εισηγήθηκε, δε, την παρέμβαση της αρμόδιας αρχής για επαναφορά του τεμαχίου στην προηγούμενη κατάσταση του (**Α/Π 69/2006**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 105/2007** αφορούσε στην παράλειψη του Επαρχιακού Γραφείου Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως να μεριμνήσει για άρση παράνομης ανάπτυξης σε τεμάχιο που γειτνιάζει με τεμάχιο του παραπονούμενου.

Η Πολεοδομική Αρχή είχε χορηγήσει σε εταιρεία, στις αρχές του 2006, πολεοδομική άδεια λατομείου, η οποία έληξε στις αρχές του 2007. Δεύτερη αίτηση της εταιρείας για πολεοδομική άδεια απορρίφθηκε το Μάιο 2007, ωστόσο, αυτή συνέχισε παράνομα τις λατομικές εργασίες.

Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, οι λατομικές εργασίες είναι από τη φύση τους οχληρές. Πολύ περισσότερο όταν διεξάγονται παράνομα, χωρίς κανένα έλεγχο και όρους ως προς την αποκατάσταση του τοπίου, αποφέροντας, ταυτόχρονα, οικονομικά οφέλη, εκθέτουν την Πολεοδομική Αρχή σε δικαιολογημένες επικρίσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Πολεοδομική Αρχή να προχωρήσει στη λήψη των μέτρων που προβλέπει η νομοθεσία, εναντίον της εταιρείας, για να τερματιστούν σύντομα οι παράνομες λατομικές εργασίες και να θέσει επίσης σε εφαρμογή πρόγραμμα ελέγχου των αναπτύξεων, για να διασφαλίσει τη νομιμότητα τους, όπως υποχρεούται.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 23/2008** αφορούσε στις προκαταρκτικές απόψεις του Επαρχιακού Γραφείου Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως αναφορικά με την ανάπτυξη τεμαχίου του παραπονούμενου και τις μετέπειτα ενέργειες του Γραφείου αυτού, σε σχέση με τα ίδια τεμάχια.

Ο παραπονούμενος υπέβαλε σχετική καταγγελία στο Υπουργείο Εσωτερικών, το οποίο ζήτησε τη διεξαγωγή έρευνας από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Η έκθεση που ετοιμάστηκε μετά τη συμπλήρωση της έρευνας διαβιβάστηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών, ο Γενικός Διευθυντής του οποίου ενημέρωσε τον παραπονούμενο ότι δεν διαπιστώθηκε εκ μέρους οποιουδήποτε λειτουργού του Επαρχιακού Γραφείου Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως παρατυπία ή πράξη που ενέχει πειθαρχική ευθύνη. Ο Γενικός Διευθυντής χαρακτήρισε την έκθεση εμπιστευτική και δεν έθεσε υπόψη του παραπονούμενου την αιτιολογία της απόφασης αυτής. Επίσης, στον παραπονούμενο δεν εξηγήθηκαν οι λόγοι για τους οποίους η έκθεση του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, σε σχέση με τις καταγγελίες του, χαρακτηρίστηκε εμπιστευτική.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επισήμανε ότι το αντικείμενο της έρευνας και το περιεχόμενο της έκθεσης / πορίσματος που ετοιμάστηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως δε δικαιολογείτο να θεωρούνται εμπιστευτικά / απόρρητα, επειδή δεν υπεισέρχονται σε στοιχεία που εμπίπτουν αυστηρά στην έννοια της προσωπικής / ιδιωτικής ζωής, ούτε σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Ως γενική αρχή, η εμπιστευτικότητα κάθε έκθεσης / πορίσματος που αφορά καταγγελίες πολιτών, αντιβαίνει στην αρχή της διαφάνειας που ενισχύει και εδραιώνει τη δημοκρατία και για το λόγο αυτό επιβάλλεται να διέπει τη δράση της δημόσιας διοίκησης. Η διαφάνεια διασφαλίζει στους πολίτες το δικαίωμα στην πρόσβαση στις διοικητικές ενέργειες, αποφάσεις και δημόσια έγγραφα για αξιολόγηση, επαλήθευση και άσκηση δικαιωμάτων τους και ταυτόχρονα λειτουργεί προς όφελος της διοίκησης, επειδή όχι μόνο τεκμηριώνει αλλά και βελτιώνει τη δράση της και περιορίζει ή και αποτρέπει φαινόμενα διαφθοράς και κακοδιοίκησης.

Η εξαιρετική σημασία της διαφάνειας αναγνωρίστηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο ειδικότερα με το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών, το οποίο κατοχυρώνει το δικαίωμα των πολιτών στις πληροφορίες και την πρόσβαση στα δημόσια έγγραφα. Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, με τη Σύσταση της αρ. Rec (2002) 2 κάλεσε όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου να διασφαλίσουν, στην ευρεία έννοιά του, το δικαίωμα αυτό και η αρνητική προσέγγιση του να αποτελεί εξαίρεση που θα αιτιολογείται επαρκώς. Αρκετές χώρες έχουν υιοθετήσει ήδη σχετική νομοθεσία, η Ελλάδα, δε, το έχει κατοχυρώσει στο Σύνταγμα της.

Η αντίρροπη σχέση του δικαιώματος στην πληροφόρηση, την πρόσβαση στις διοικητικές αποφάσεις και τα δημόσια έγγραφα με το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή και τα προσωπικά δεδομένα, αναδεικνύει μια προβληματική διάσταση η οποία, ωστόσο, δε δικαιολογεί την απόδοση υπέρμετρης βαρύτητας είτε στο ένα είτε στο άλλο δικαίωμα, ούτε, οπωσδήποτε, το χαρακτηρισμό όλων των δημοσίων εγγράφων ως απόρρητων και εμπιστευτικών. Αντίθετα, επιβάλλει την από μέρους της διοίκησης αντικειμενική στάθμιση των δικαιωμάτων με βάση τα πραγματικά γεγονότα των ενόπιων της συγκεκριμένων περιπτώσεων.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Υπουργείο Εσωτερικών να αξιολογεί κάθε έκθεση που ετοιμάζεται στα πλαίσια διοικητικής έρευνας που διεξάγεται μετά από καταγγελίες πολιτών, με βάση το αντικείμενο και το περιεχόμενο της και ο εμπιστευτικός / απόρρητος ή μη χαρακτήρας της να κρίνεται και να αιτιολογείται ειδικά.

Περαιτέρω, ακόμα και όταν αποφασίζεται ότι έκθεση είναι απόρρητη, το ενδιαφερόμενο πρόσωπο θα πρέπει, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως να ενημερώνεται για τους λόγους που χαρακτηρίστηκε ως τέτοια.

Επαρχιακές Διοικήσεις

Ο χειρισμός αιτήσεων για άδειες οικοδομής από την Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας ήταν το αντικείμενο του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1440/2006**. Από τη διερεύνηση του διαπιστώθηκε ότι η πρώτη αίτηση του παραπονούμενου υποβλήθηκε το 2002, χωρίς να αντιμετωπιστεί θετικά, επειδή κρίθηκε ότι το τεμάχιο του δε διέθετε ικανοποιητική πρόσβαση σε δημόσιο δρόμο. Όμως, δεν είχε ληφθεί υπόψη το πραγματικό πλάτος του υφιστάμενου δρόμου, παρά μόνο εκείνο που σημειωνόταν στο χωρομετρικό σχέδιο.

Το 2004 ο παραπονούμενος ζήτησε επανεξέταση της αίτησης του και η Επαρχιακή Διοίκηση του ζήτησε να υιοθετήσει σχέδιο διεύρυνσης και συνέχισης του υφιστάμενου δρόμου. Ο παραπονούμενος δεν ανταποκρίθηκε και η λήψη απόφασης στην αίτηση παρέμεινε σε εκκρεμότητα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της σημείωσε ότι η νομοθεσία επιτρέπει στην αρμόδια αρχή την επιβολή όρων σε άδεια οικοδομής, για παραχώρηση στο δημόσιο μέρους του τεμαχίου για διεύρυνση υφιστάμενου δρόμου, όταν έχει δημοσιευθεί το σχέδιο διεύρυνσης και έχει δοθεί στον ιδιοκτήτη το δικαίωμα να υποβάλει τυχόν ένσταση του. Στη προκειμένη περίπτωση, κανένα τέτοιο σχέδιο δεν είχε δημοσιευθεί, γι' αυτό, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, η Επαρχιακή Διοίκηση δεν νομιμοποιείτο να απορρίψει την αίτηση του παραπονούμενου με το αιτιολογικό ότι αυτός δεν ανταποκρίθηκε στην πιο πάνω πρόταση της, ούτε να εκδώσει την άδεια υπό τον όρο παραχώρησης στο δημόσιο μέρους του τεμαχίου για την υλοποίηση του μη δημοσιευθέντος σχεδίου.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1936/2007** διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού προέβη, πριν από αρκετά χρόνια, στη διάνοιξη δρόμου, καταλαμβάνοντας για το σκοπό αυτό μέρος τεμαχίου της παραπονούμενης, ενώ δεν είχε προηγηθεί απαλλοτρίωση του, ούτε εξασφάλιση, έστω, της συγκατάθεσής της.

Η άρση της παράνομης επέμβασης, με τη μετακίνηση του δρόμου, όπως υποστηρίχθηκε από την Έπαρχο Λεμεσού, δεν ήταν δυνατή, επειδή θα δημιουργείτο επικίνδυνη στροφή και για το λόγο αυτό, προωθείτο η διαδικασία απαλλοτρίωσης του μέρους του τεμαχίου της παραπονούμενης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση τόνισε ότι η ιδιωτική ιδιοκτησία δεν αποτελεί αγαθό το οποίο η διοίκηση μπορεί να χρησιμοποιεί οποτεδήποτε. Οφείλει, με βάση το Άρθρο 23 του Συντάγματος, σεβασμό στο δικαίωμα της ιδιοκτησίας και τήρηση των διατάξεων του στις περιπτώσεις που κρίνει ότι είναι αναγκαία για την εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιας ωφέλειας. Σε αυτό το πλαίσιο, η αυθαίρετη αποστέρηση της ιδιωτικής ιδιοκτησίας για τη διάνοιξη / κατασκευή δρόμου είναι νόμιμη μόνο όταν η απαλλοτρίωση προηγείται και όχι όταν προωθείται εκ των υστέρων. Σύμφωνα με τη νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου, η προσπάθεια νομιμοποίησης παρανομίας από τη διοίκηση δεν επιτρέπεται με βάση τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση την αποκατάσταση της νομιμότητας σε σχέση με το τεμάχιο της παραπονούμενης

Παραπονούμενος υποστήριξε ότι ιδιοκτήτρια γειτονικού του τεμαχίου ανήγειρε επικίνδυνο τοίχο αντιστήριξης. Ο Έπαρχος Πάφου πληροφόρησε την Επίτροπο Διοικήσεως ότι για την ανέγερση του τοίχου εξασφαλίστηκαν οι απαραίτητες άδειες, αλλά τα εγκριθέντα με αυτές σχέδια παραβιάστηκαν. Για το λόγο αυτό, κλήθηκε η ιδιοκτήτρια του τεμαχίου να αποταθεί στη Πολεοδομική Αρχή για να εξεταστεί το ενδεχόμενο χορήγησης τροποποιητικής πολεοδομικής άδειας, όπως η επιτόπου κατάσταση.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της επισήμανε ότι αν ο τοίχος αντιστήριξης ανεγέρθηκε κατά τρόπο που πραγματικά θέτει σε κίνδυνο την ασφάλεια του παραπονούμενου και της οικογένειάς του, πιθανόν η υποβολή αίτησης για τροποποιητική πολεοδομική άδεια να μην αποτελεί λύση. Συνεπώς, η Επαρχιακή Διοίκηση θα έπρεπε να υπεισέλθει στην ουσία της καταγγελίας του παραπονούμενου, επειδή είναι κρίσιμης σημασίας να διασφαλίζεται ότι κανένας κίνδυνος δεν υπάρχει από υφιστάμενες οικοδομές (**Α/Π 1952/2007**).

Στις αρχές του 2006 ο Έπαρχος Λάρνακας ενημέρωσε την Επίτροπο Διοικήσεως ότι είχε καλέσει τους κατόχους παράνομων υποστατικών να τα κατεδαφίσουν, διαφορετικά θα λαμβάνονταν εναντίον τους δικαστικά μέτρα. Ένα και πλέον χρόνο αργότερα, ο Έπαρχος απέστειλε στους παρανομούντες νέα επιστολή με το ίδιο περιεχόμενο. Ωστόσο μέχρι το Φεβρουάριο 2008, δεν είχαν ακόμα συμμορφωθεί.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της σημείωσε ότι είναι εύλογο να παρέχεται ορισμένος χρόνος στους παρανομούντες για να κατεδαφίζουν παράνομα υποστατικά, αλλά δε δικαιολογείται η επί μακρόν αναμονή εκ μέρους της αρμόδιας αρχής, επειδή οι παρανομίες παγιώνονται και δημιουργείται η εντύπωση απροθυμίας εκ μέρους της να αξιοποιήσει τις νομοθετικές διατάξεις για την αποκατάσταση της νομιμότητας.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε να ληφθούν αμέσως δικαστικά μέτρα εναντίον των παρανομούντων (**Α/Π 2742/2006**).

Σε άλλη περίπτωση, η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας, ενώ εξασφάλισε από το Δικαστήριο διάταγμα κατεδάφισης παράνομης οικοδομής που ανεγέρθηκε στην τάρατσα πολυκατοικίας που διαμένουν οι παραπονούμενοι και στο οποίο δεν υπήρξε συμμόρφωση, παρέλειψε να προχωρήσει με αίτηση στο Δικαστήριο για την παρακοή του διατάγματος. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση να ενεργήσει όπως προβλέπεται στη νομοθεσία (**Α/Π 1124/2007**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 2485/2007** αφορούσε στην παράλειψη της Επαρχιακής Διοίκησης Λάρνακας να λάβει μέτρα για την ανέγερση παράνομων κτηνοτροφικών υποστατικών, από τη λειτουργία των οποίων προκαλείτο οχληρία.

Διαπιστώθηκε ότι τα υποστατικά ανεγέρθηκαν σε τουρκοκυπριακό τεμάχιο που κατεχόταν παράνομα. Η Επίτροπος Διοικήσεως, στην Έκθεση της, επισήμανε ότι το ζήτημα της παράνομης επέμβασης και κατοχής του τεμαχίου δεν ήταν αμελητέο, στο δε παρανομούντα δόθηκε αρκετός χρόνος για τερματισμό των παράνομων ενεργειών του, χωρίς, όμως, να ανταποκριθεί. Για τους λόγους αυτούς, εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση να μεριμνήσει για την αποκατάσταση της νομιμότητας.

Σε άλλη περίπτωση, η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας παρέλειψε αδικαιολόγητα να παρέμβει, ενόψει της παρακοής δικαστικού διατάγματος, με το οποίο ιδιωτική εταιρεία διατάχθηκε να τερματίσει παράνομη επέμβαση της σε τουρκοκυπριακό τεμάχιο, που χρησιμοποιούσε για τις εργασίες της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση να επικεντρώσει τις ενέργειες της στην άρση επέμβασης και της παράνομης χρήσης του τεμαχίου, εξαιτίας των οποίων επηρεάζονταν η ποιότητα ζωής των περιοίκων (**Α/Π 1916/2007**).

Η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού ανέχθηκε την παράνομη κατοχή και χρήση τουρκοκυπριακών τεμαχίων κοντά στη κατοικία παραπονούμενου, τα οποία χρησιμοποιούνταν κατά τρόπο που προκαλείτο οχληρία στη περιοχή.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της επισήμανε ότι, σύμφωνα με τη νομοθεσία και τη νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου, η ευθύνη της Επαρχιακής Διοίκησης, αναφορικά με την αντιμετώπιση της παράνομης κατοχής και χρήσης τουρκοκυπριακής ιδιοκτησίας, είναι κρίσιμης σημασίας. Η έγκαιρη ενεργοποίηση της είναι επιβεβλημένη, επειδή, κατά κανόνα, η αδράνεια και η ανοχή παγιώνουν τις παράνομες ενέργειες και, στις πλείστες περιπτώσεις, ταλαιπωρούν τους περιοίκους. Η προκειμένη περίπτωση δεν ήταν η μοναδική και η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Επαρχιακή Διοίκηση τη διενέργεια ελέγχου και καταγραφής των παρόμοιων περιπτώσεων και λήψης μέτρων για ανάκτηση της κατοχής τους.

Τουρκοκυπριακό υποστατικό είχε εκμισθωθεί σε πρόσωπο που ανέλαβε συγκεκριμένες υποχρεώσεις, στις οποίες δεν ανταποκρίθηκε εντός της καθορισμένης στη σχετική σύμβαση προθεσμίας. Δεν υπέβαλε στην αρμόδια αρχή αίτηση, ούτε αρχιτεκτονικά σχέδια για την έκδοση άδειας χρήσης του υποστατικού ως καφενείου, ούτε προέβη σε οποιεσδήποτε εργασίες που θα καθιστούσαν εφικτή τη λειτουργία του, με αποτέλεσμα το υποστατικό για δυο χρόνια να μη χρησιμοποιείται για το σκοπό που εκμισθώθηκε.

Σύμφωνα με τη νομολογία του Ανώτατου Δικαστηρίου, η αρμόδια αρχή οφείλει να επιλαμβάνεται παραβιάσεων συμβατικών υποχρεώσεων όσων κατέχουν τουρκοκυπριακές περιουσίες και να προχωρεί στον τερματισμό των συμβάσεων για να διασφαλίζεται η προοπτική επίτευξης των σκοπών για τους οποίους ανατέθηκε η διαχείριση τους. Οι πιθανές δυσκολίες των μισθωτών να ανταποκρίνονται έγκαιρα στις συμβατικές τους υποχρεώσεις είναι παράγοντας που πρέπει να συνεκτιμάται, αλλά ταυτόχρονα πρέπει να καθορίζονται από την αρμόδια αρχή τα χρονικά όρια αναμονής της, για να αποφεύγεται η δημιουργία εσφαλμένων εντυπώσεων, όπως για μη διατάραξη των συμβατικών σχέσεων και μεροληπτική μεταχείριση των μισθωτών.

Στην προκειμένη περίπτωση, σύμφωνα με την έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, υπήρξε παραβίαση ουσιώδους όρου της σύμβασης. Δόθηκε, έτσι, χρόνος στο μισθωτή να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του και εφόσον αυτός παρήλθε χωρίς αποτέλεσμα, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τον τερματισμό της σύμβασης μίσθωσης και την ενημέρωση του μισθωτή ότι οφείλει να παραδώσει την κατοχή (**Α/Π 2278/2007**).

Σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως για το παράπονο με αρ. **Α/Π 1306/2008**, η Υπηρεσία Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού δεν υπεισερχόταν σε ικανοποιητικό βαθμό στο ζήτημα της νόμιμης ή μη κατοχής των τουρκοκυπριακών επαγγελματικών υποστατικών, ενώ έχει ευθύνη και καθήκον διαρκούς ελέγχου. Αυτό ισχύει και για το ζήτημα της καταβολής των ενοικίων, αφού θα πρέπει να επιβεβαιώνει κατά πόσον εξυπηρετούνται οι δυο σκοποί της νομοθεσίας, οι ανάγκες των εκτοπισθέντων και τα συμφέροντα των ιδιοκτητών τους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως οι ενέργειες της Επαρχιακής Διοίκησης, που είχαν ήδη αρχίσει, για ανάκτηση της κατοχής αριθμού τουρκοκυπριακών υποστατικών, λάβουν σταθερό και συστηματικό χαρακτήρα, για να επιτευχθεί κατά το δυνατό καλύτερη διαχείριση και ικανοποίηση των αναγκών εκείνων των προσώπων, που πραγματικά πληρούν τις προϋποθέσεις εξασφάλισης αδειών χρήσης τους.

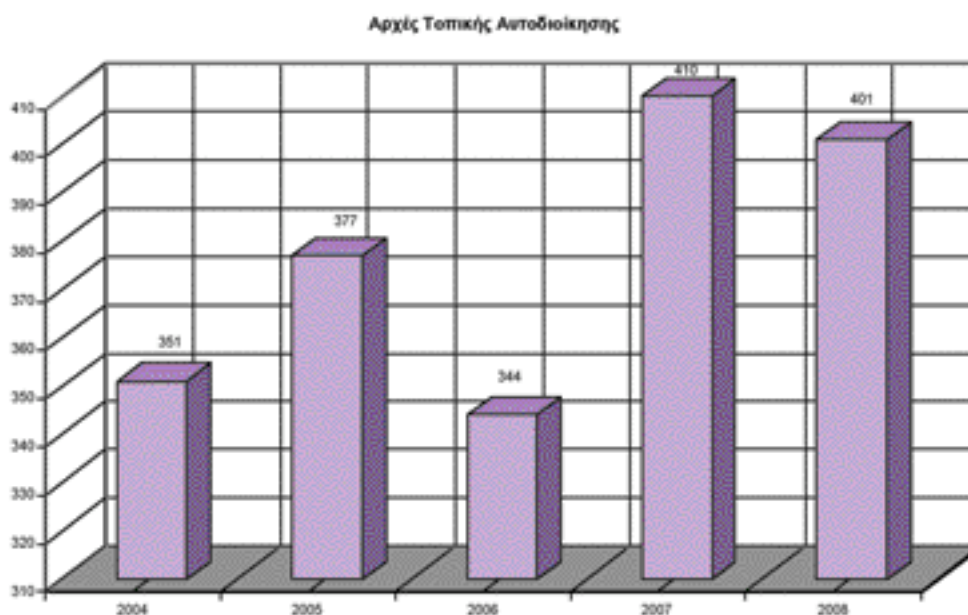
Τοπική Αυτοδιοίκηση

Με την αποκέντρωση και το θεσμικό πλαίσιο που διέπει την τοπική αυτοδιοίκηση, κυρίως οι Δήμοι και τα Κοινοτικά Συμβούλια μπορούν να αναπτύσσουν πολυδιάστατη δραστηριότητα, με επίκεντρο τους πολίτες και τα τοπικά προβλήματα, να επιτυγχάνουν τη συμμετοχή και τη συνεργασία τους στην επίλυση τους και κατ' επέκταση την κοινωνική συνοχή και την πρόοδο.

Ωστόσο, παθογένειες της κεντρικής διοίκησης, που εκφράζονται με νοοτροπίες και προσεγγίσεις που βρίσκονται σε διάσταση με τις σύγχρονες αντιλήψεις και προσδοκίες, όπως αυτές διαμορφώνονται στο υπό διαρκή εξέλιξη κοινωνικό περιβάλλον, παρατηρούνται τόσο στους Δήμους όσο και στα Κοινοτικά Συμβούλια και, για το λόγο αυτό, αρκετά προβλήματα διαιωνίζονται ή επαναλαμβάνονται.

Συνεπώς, είναι σημαντικό να δοθεί προτεραιότητα από τις τοπικές αρχές όχι μόνο στη διαχείριση των ζητημάτων που απασχολούν τους πολίτες ή αφορούν αιτήματά τους, αλλά και στην γενικότερη προσαρμογή της δράσης τους στις μεταβαλλόμενες συνθήκες και απαιτήσεις.

Το 2008 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 401 παράπονα κατά των τοπικών αρχών, σημειώθηκε δηλαδή μείωση τους κατά 2,2% σε σχέση με το προηγούμενο έτος, κατά το οποίο είχαν υποβληθεί 410 παράπονα.

Τα παράπονα με αρ. **Α/Π 700/2007** και **Α/Π 1202/2007**, αφορούσαν στην προώθηση από το Δήμο Λευκωσίας του έργου Ανάπλασης της Πλατείας Ελευθερίας και του Περιβάλλοντα Χώρου και με αυτά προβάλλονταν ισχυρισμοί για αδιαφανή και παράτυπη διαδικασία.

Από την έρευνα που διεξήχθη διαπιστώθηκε ότι στην αφετηρία της διαδικασίας εκτέλεσης του έργου, αλλά και στα επόμενα στάδια της, δεν έγινε καμία δημόσια ενημέρωση του κοινού και επομένως καμία ευκαιρία δε δόθηκε, για ενεργοποίηση και συμμετοχή του σε ένα σχετικό δημόσιο διάλογο.

Όπως ανέφερε στην Έκθεση της η Επιτροπος Διοικήσεως, η διαφάνεια στα διαφορετικά αλλά συναφή στάδια της διαδικασίας και ειδικότερα η δημιουργία των προϋποθέσεων εμπλοκής του κοινού σε αυτήν, για την ανάπτυξη μιας κατά το δυνατό δημόσιας συζήτησης, τόσο για την αναγκαιότητα του έργου όσο και για τις παραμέτρους, το χαρακτήρα και τις διαστάσεις του, ήταν επιβεβλημένες ενέργειες βάσει της νομοθεσίας. Τα δημόσια έργα ανήκουν στους πολίτες και επομένως πρέπει να παρέχεται έγκαιρα η δυνατότητα / ευχέρεια διατύπωσης του λόγου τους στο σχεδιασμό και την εκτέλεση τους.

Επιπρόσθετα, η μελέτη εκτίμησης των επιπτώσεων του έργου στο περιβάλλον έγινε από το Δήμο Λευκωσίας και υποβλήθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή το έτος 2007, ενώ, σύμφωνα με τη νομοθεσία, έπρεπε να είχε προηγηθεί της ετοιμασίας των όρων του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού, προκειμένου να δοθεί η ευκαιρία στην εν λόγω Αρχή να μελετήσει το ενδεχόμενο να συντρέχουν λόγοι, σχετικοί με θέματα περιβάλλοντος, που επέβαλλαν τη μη περαιτέρω προώθηση του έργου, ή να θέσει τους όρους που θα έκρινε αναγκαίους, για να αποτελέσουν μέρος του αρχιτεκτονικού διαγωνισμού.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως, η συναίνεση που επιτεύχθηκε στο Δημοτικό Συμβούλιο τον Μάιο 2007, για υλοποίηση του έργου, αφού συνεκτιμήθηκαν όλες οι πτυχές, όπως διαμορφώθηκαν κυρίως κατά τα έτη 2004 – 2005, δημιουργεί νέες απαιτήσεις και ευθύνες, στις οποίες εισηγήθηκε να επικεντρωθεί ο Δήμος, κυρίως προς την κατεύθυνση της υιοθέτησης των εισηγήσεων που έγιναν και αποβλέπουν σε βελτιώσεις του σχεδιασμού, που θα αντανakλούν στο σύνολο του έργου και θα επιτύχουν την ανάδειξη των αρχαίων μνημείων και τη λειτουργική συνύπαρξη τους με τη νέα διάσταση της πλατείας.

Ιδιαίτερη σημασία εισηγήθηκε η Επιτροπος Διοικήσεως να δοθεί στην εναρμόνιση του έργου με τον περιβάλλοντα χώρο, στο σεβασμό της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς της περιοχής, στην ένταξη του στο ευρύτερο περιβάλλον και στη χρήση υλικών συμβατών με το χαρακτήρα και την ιστορική φυσιογνωμία της περιοχής.

Εξυπακούεται, κατέληξε η Επιτροπος Διοικήσεως, ότι στο εξής η διαφάνεια ως προς τα υπόλοιπα στάδια της διαδικασίας, μέχρι την έναρξη των κατασκευαστικών εργασιών θα είναι στο επίκεντρο των ενεργειών του Δήμου, όπως και η συνεργασία του με την Περιβαλλοντική Αρχή και η υλοποίηση των όρων που αυτή θα επιβάλει για τη μέγιστη δυνατή περιβαλλοντική προστασία.

Αντικείμενο των παραπόνων με αρ. **A/Π 1597/2004, A/Π 2523/2005, A/Π2798/2005, A/Π 2699/2005, A/Π 38/2006, A/Π 2255/2006, A/Π 2567/2007 και A/Π 209/2008**, ήταν η απροθυμία του Δήμου Πέγειας να δώσει πληροφορίες στους παραπονούμενους αναφορικά με οικοδομές που άρχισαν να ανεγείρονται και να τους επιτρέψει την πρόσβαση στα σχετικά έγγραφα, όπως οι άδειες οικοδομών, οι όροι τους και τα εγκριμένα με αυτές σχέδια.

Στην Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως έγινε εκτενής αναφορά στο δικαίωμα της πληροφόρησης που κατοχυρώνεται στο άρθρο 19 του Συντάγματος, στο άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών, στον περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο και στον Ευρωπαϊκό Κώδικα Ορθής Διοικητικής Συμπεριφοράς.

Στον περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο προβλέπεται η τήρηση μητρώου με στοιχεία των αιτήσεων για πολεοδομικές άδειες και των σχετικών πολεοδομικών αποφάσεων, στο οποίο καταχωρούνται επίσης πιστοποιημένα αντίγραφα τους. Το μητρώο είναι διαθέσιμο στο κοινό για επιθεώρηση με την καταβολή των καθορισμένων τελών.

Στο Δήμο Πέγειας δεν τηρείται μητρώο των αιτήσεων για άδειες οικοδομής, ούτε των αποφάσεων σε αυτές, αλλά παρέχεται, αν ληφθεί θετική απόφαση από το Δημοτικό Συμβούλιο, πληροφορική πληροφόρηση στους ενδιαφερόμενους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επισήμανε ότι η εν λόγω πρακτική του Δήμου είναι εκτός των πλαισίων της αρχής της διαφάνειας και δε συνάδει με τις προαναφερθείσες νομοθετικές διατάξεις, δημιουργεί, δε, καχυποψία στους δημότες. Εισηγήθηκε, συναφώς, τη δημιουργία μητρώου, με βάση το πρότυπο του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, στο οποίο να έχουν πρόσβαση οι ενδιαφερόμενοι, μετά από αίτημα τους, χωρίς να απαιτείται, σε κάθε περίπτωση, απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Τα παράπονα με αρ. **Α/Π 2063/2008** και **2302/2008** αφορούσαν διεξαγόμενες εργασίες σε υποστατικό, για τη διαμόρφωση του χώρου και τη σύνδεση του ισογείου με τον πρώτο όροφο. Το γεγονός προκάλεσε στους παραπονούμενους ανησυχίες ότι το σύνολο της πρόσοψης του κτηρίου θα καλυφθεί από την επωνυμία της συγκεκριμένης εταιρίας.

Ο Δήμος ανέφερε ότι είχε υποβληθεί αίτηση για πολεοδομική και οικοδομική άδεια η οποία εκκρεμούσε και ότι οι εργασίες είχαν αρχίσει χωρίς τις ως άνω άδειες. Για το λόγο αυτό, ειδοποιήθηκαν οι ενδιαφερόμενοι να σταματήσουν τις εργασίες, ειδάλλως θα λαμβάνονταν σε βάρος τους δικαστικά μέτρα. Από επιτόπια επίσκεψη λειτουργών του Γραφείου της Επιτρόπου Διοικήσεως διαπιστώθηκε ότι οι εργασίες συνεχίζονταν.

Στον περί Πολεοδομίας Νόμο και στον περί Ρύθμισης Οδών και Οικοδομών Νόμο ορίζεται ότι καμία εργασία δεν μπορεί να ξεκινήσει προτού εξασφαλισθούν η πολεοδομική και η οικοδομική άδεια, ενώ στον περί Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμο ορίζεται ότι το διοικητικό όργανο πρέπει να ασκεί την αρμοδιότητα του μέσα σε εύλογο χρόνο, ώστε η απόφαση του να είναι πραγματικά επίκαιρη.

Με βάση τα πιο πάνω, η Επίτροπος κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ο Δήμος παρέλειψε να ανταποκριθεί στην υποχρέωση που του θέτει η νομοθεσία να λάβει τα αναγκαία μέτρα για την αναστολή των εκτελούμενων εργασιών, με αποτέλεσμα να κλονίζεται η εμπιστοσύνη του κοινού προς αυτόν, ως διοικητική αρχή. Εισηγήθηκε τη λήψη άμεσων μέτρων, για την αναστολή των εκτελούμενων εργασιών, μέχρι τη λήψη της πολεοδομικής και της οικοδομικής άδειας.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 214/2008** αφορούσε στην παράλειψη του Δήμου Λεμεσού να αντιμετωπίσει παράνομη στάθμευση των προσώπων που εργάζονται και φοιτούν σε σχολή κομμωτικής που λειτουργεί απέναντι από την κατοικία του παραπονούμενου.

Ο Δήμος Λεμεσού είχε χορηγήσει άδεια αλλαγής της χρήσης οικοδομής από κλινική σε σχολή κομμωτικής, με τους απαιτούμενους, όπως υποστήριξε, χώρους στάθμευσης. Σύμφωνα όμως με το Δήμο, στην περιοχή λειτουργούν και άλλες αναπτύξεις που προσελκύουν κοινό και κατ' επέκταση οχήματα. Όπως σημείωσε στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως, τα τελευταία χρόνια αυξήθηκε γενικότερα η χρήση των ιδιωτικών οχημάτων, όπως και οι ανάγκες για χώρους στάθμευσης, η έλλειψη ικανοποιητικού αριθμού των οποίων οδηγεί στην παράνομη στάθμευση που παρατηρείται καθημερινά σε όλες τις πόλεις.

Η αστυνόμευση, πρόσθεσε η Επίτροπος Διοικήσεως, δεν αποτελεί μέτρο που μπορεί να επιλύσει οριστικά το πρόβλημα της παράνομης στάθμευσης, το οποίο θα υφίσταται ενόσω δε μειώνεται η χρήση των ιδιωτικών οχημάτων, δεν υπάρχουν μέσα μαζικής μεταφοράς και ικανοποιητικοί δημόσιοι χώροι στάθμευσης. Ωστόσο οι ανέσεις, ιδιαίτερα των οικιστικών χρήσεων, πρέπει να διαφυλάσσονται στο μέγιστο δυνατό βαθμό και για το σκοπό αυτό, οι τοπικές αρχές φέρουν την ευθύνη να επιλαμβάνονται, με τη δέουσα σοβαρότητα, των παραπόνων για διατάραξη τους από παράνομη στάθμευση και να υιοθετούν πρόγραμμα συστηματικού ελέγχου των περιοχών στις οποίες αφορούν, ιδιαίτερα αν η παράνομη στάθμευση τείνει να λαμβάνει χαρακτήρα μονιμότητας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως Δήμος Λεμεσού εντάξει την περιοχή στην οποία βρίσκεται η σχολή και η κατοικία του παραπονούμενου στις προτεραιότητες της εργασίας των τροχονόμων του, για να μεριμνούν ώστε, με συστάσεις και υποδείξεις, να αποτρέπεται η παράνομη στάθμευση και σταδιακά να μειωθεί, τουλάχιστον, το πρόβλημα.

Σύμφωνα με τη νομοθεσία, η έγκριση διενέργειας ανάπτυξης σε τεμάχιο, προϋποθέτει την υπόδειξη των αναγκαίων χώρων στάθμευσης. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, η Πολεοδομική Αρχή μπορεί να εγκρίνει ανάπτυξη και να χορηγήσει πολεοδομική άδεια, αφού συμφωνήσει με τον αιτητή την εξαγορά των χώρων στάθμευσης, με την από μέρους του κατάθεση στο Ειδικό Ταμείο που διατηρεί, χρηματικού ποσού που θα χρησιμοποιηθεί στο μέλλον για την κατασκευή δημόσιων χώρων στάθμευσης.

Ωστόσο, ο Δήμος Λάρνακας, όπως διαπιστώθηκε από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2508/2007**, ενέκρινε την ανέγερση πολυκατοικίας χωρίς τους απαιτούμενους χώρους στάθμευσης και χωρίς να εξετάσει το ενδεχόμενο εξαγοράς τους από τον αιτητή.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της τόνισε την παράλειψη του Δήμου να τηρήσει κατά τη λήψη απόφασης στην αίτηση για πολεοδομική άδεια ανέγερσης της πολυκατοικίας τις διατάξεις της νομοθεσίας που αφορούν στη χωροθέτηση χώρων στάθμευσης ή την εξαγορά τους και εισηγήθηκε να προβεί στις αναγκαίες για το σκοπό αυτό ενέργειες.

Σε αίτηση για πολεοδομική άδεια ανάπτυξης ιδιοκτήτριας τεμαχίου, ο Δήμος Λάρνακας δεν έλαβε απόφαση, ενώ είχε παρέλθει προ πολλού η προθεσμία των 3 μηνών, εντός των οποίων υποχρεούται, με βάση τη νομοθεσία, να αποφασίζει σε κάθε σχετική αίτηση. Επίσης, ο Δήμος ζήτησε από αυτήν να παραχωρήσει στο δημόσιο μέρος του τεμαχίου της, για τη δημιουργία οδικού δικτύου στο μέλλον.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της επισήμανε την παράλειψη του Δήμου να αποφασίσει στην αίτηση της παραπονούμενης και πρόσθεσε ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, είναι απαραίτητη η δημοσίευση των σχεδίων του μελλοντικού οδικού δικτύου των περιοχών ανάπτυξης, διαφορετικά η αρμόδια αρχή δε νομιμοποιείται να ζητά, για την υλοποίησή τους, την παραχώρηση μέρους των τεμαχίων ή να επιβάλλει σχετικούς όρους στις πολεοδομικές άδειες.

Η νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου, υπέδειξε η Επίτροπος Διοικήσεως, πρέπει να καθοδηγεί τις αρμόδιες αρχές, κατά την εξέταση και λήψη αποφάσεων σε αιτήσεις και εισηγήθηκε ο Δήμος Λάρνακας να τοποθετηθεί επί της αίτησης της παραπονούμενης στο πλαίσιο της νομολογίας (**Α/Π 382/2008**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1010/2008** αφορούσε στην καθυστέρηση του Δήμου Λεμεσού να εξετάσει αίτηση της παραπονούμενης για πολεοδομική άδεια ανάπτυξης τουρκοκυπριακού τεμαχίου.

Η παραπονούμενη είχε εξασφαλίσει άδεια χρήσης του τεμαχίου από τον Κηδεμόνα Τουρκοκυπριακών Περιουσιών και κατέβαλλε το καθορισμένο στη σχετική σύμβαση μηνιαίο ενοίκιο, ενώ δεν ήταν δυνατό να το αξιοποιήσει εξαιτίας της εκκρεμότητας της αίτησης της για πολεοδομική άδεια.

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι ενδέχεται η Πολεοδομική Αρχή σε ορισμένες αιτήσεις να χρειάζεται περισσότερο χρόνο από τον καθορισμένο στη νομοθεσία για να συμπληρώσει την έρευνα της και να λάβει απόφαση, είτε λόγω της φύσης και του είδους των αιτήσεων, είτε λόγω απρόβλεπτων και αστάθμητων παραγόντων. Όμως στις περιπτώσεις αυτές θα πρέπει να ενημερώνει τους αιτητές για τους λόγους στους οποίους πιθανόν να οφείλεται η καθυστέρηση και να ζητά τη συγκατάθεση τους για τον επιπλέον χρόνο που θα απαιτηθεί.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη συμπλήρωση της εξέτασης της αίτησης της παραπονούμενης και τη λήψη απόφασης στην επόμενη συνεδρίαση του Δημοτικού Συμβουλίου.

Παραπονούμενη υπέβαλε στο Δήμο Παραλιμνίου αίτηση για έκδοση πιστοποιητικού έγκρισης κατοικίας της, η εξέταση της οποίας άρχισε 8 και πλέον μήνες αργότερα και σύμφωνα με Λειτουργό της Τεχνικής Υπηρεσίας του Δήμου δεν ήταν δυνατό να προσδιοριστεί ο χρόνος εντός του οποίου θα συμπληρωνόταν.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της επισήμανε ότι το πιστοποιητικό έγκρισης είναι προϋπόθεση για την έκδοση τίτλου ιδιοκτησίας της οικοδομής στην οποία αφορά και η σχετική απόφαση στην κάθε αίτηση πρέπει να λαμβάνεται σε εύλογο χρόνο, χωρίς αχρείασθη καθυστέρηση ή αδράνεια που ταλαιπωρεί τους ενδιαφερόμενους και παρεμποδίζει τις περαιτέρω ενέργειες τους, σε σχέση με την ιδιοκτησία τους (**Α/Π 1953/2008**).

Ο Δήμος Λεμεσού χορήγησε πολεοδομική άδεια για την ανέγερση κατοικίας, με χαλάρωση ως προς την απόσταση της από το σύνορο του τεμαχίου, λόγω, όπως υποστήριξε, του μεγέθους του τεμαχίου. Όμως αυτή η χαλάρωση, με βάση τις διατάξεις της νομοθεσίας, είναι δυνατή αν δεν επηρεάζονται αρνητικά οι ανέσεις γειτονικών ιδιοκτησιών.

Σε σημείωμα τεχνικού του Δήμου αναφερόταν ότι θα επηρεάζονταν οι ανέσεις της παραπονούμενης από τη χαλάρωση, αλλά στα πλαίσια της έρευνας του παραπόνου, δεν τέθηκε υπόψη της Επιτρόπου Διοικήσεως κανένα στοιχείο που να τεκμηριώνει ότι απασχόλησε περαιτέρω το Δήμο το ζήτημα αυτό. Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στην Έκθεση της ότι ο Δήμος, με τη χορήγηση της χαλάρωσης, ενήργησε εκτός του πλαισίου της νομιμότητας, δεδομένου ότι δεν πρόβαλε πειστική αιτιολογία ότι δε θα επέφερε επιπτώσεις στις ανέσεις της παραπονούμενης και για το λόγο αυτό έχει ευθύνη έναντι της (**Α/Π 2955/2005**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 966/2007** αφορούσε επέμβαση σε ποταμό εξαιτίας της οποίας πλημμύριζε η κατοικία της παραπονούμενης. Από την έρευνα του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι το 1988, αποφασίστηκε από Υπουργική Επιτροπή, τμήμα της κοίτης του ποταμού να μετατραπεί σε οχετό, με την τοποθέτηση αγωγών και την κάλυψη της. Το πλάτος της κοίτης του ποταμού περιορίστηκε, τα νερά της βροχής δεν εύρισκαν διέξοδο διαφυγής και κατέληγαν στη κατοικία της παραπονούμενης.

Ο Δήμος Λεμεσού παραδέχθηκε ότι δεν τηρήθηκαν οι όροι της Υπουργικής Επιτροπής, επειδή κάτι τέτοιο ήταν πρακτικά αδύνατο και ενδεδειγμένη λύση ήταν η μετατροπή του δρόμου που υπάρχει πάνω από τον οχετό σε πεζόδρομο με φωτισμό και υλικά φιλικά στο περιβάλλον.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι τα υδάτινα οικοσυστήματα πρέπει να προστατεύονται και να αποφεύγεται η μετατροπή ή η κάλυψη τους. Εισηγήθηκε δε στο Δήμο Λεμεσού την αποκατάσταση της κοίτης του ποταμού και την τοπιοτέχνηση των παρόχθιων τμημάτων του. Ως βραχυπρόθεσμο μέτρο εισηγήθηκε τον εγκυβωτισμό τμήματος του ποταμού που διέρχεται μπροστά από την κατοικία της παραπονούμενης και την αφαίρεση των αγωγών που μετέτρεψαν τον ποταμό στο σημείο που τοποθετήθηκαν, σε οχετό.

Ο Δήμος Λεμεσού κατασκεύασε γήπεδο καλαθόσφαιρας εντός δημόσιου χώρου πρασίνου και ενώ, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της, παρόμοιες αναπτύξεις προσφέρονται για την υγιή απασχόληση των νέων, εντούτοις, οι χώροι πρασίνου που περιέρχονται στο δημόσιο στα πλαίσια της ανάπτυξης ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας, προορίζονται, με βάση το Τοπικό Σχέδιο Λεμεσού και σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα, μόνο για το σκοπό αυτό, δηλ. ως πνεύμονες πρασίνου και όχι ως χώροι αθλοπαιδιών (**Α/Π 541/2004**).

Σε άλλη περίπτωση, σε δημόσιο χώρο πρασίνου ανεγέρθηκε παράνομο περίπτερο. Ο Δήμος Λάρνακας ανέφερε στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι υποβλήθηκε αίτηση για καλυπτική πολεοδομική άδεια.

Η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε στο Δήμο ότι είναι εκτός πλαισίου νομιμότητας η χρήση δημόσιων χώρων πρασίνου για σκοπούς οποιασδήποτε ανάπτυξης. Αυτοί μπορούν να διαμορφώνονται κατάλληλα, να συντηρούνται και να διατηρούνται για την ελεύθερη χρήση και απόλαυση τους από το κοινό (**Α/Π 1516/2007**).

Σχετικό είναι επίσης το παράπονο με αρ. **Α/Π 2401/2007**, από τη διερεύνηση του οποίου διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Λάρνακας συμφώνησε με ιδιώτη την ανέγερση περιπτέρου σε δημόσιο χώρο πρασίνου. Το περίπτερο ανεγέρθηκε σε τμήμα δημόσιου πεζόδρομου και δημόσιου χώρου πρασίνου.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επανέλαβε τα προαναφερθέντα και τόνισε την ευθύνη του Δήμου να διαφυλάσσει τα δημόσια αγαθά που αποτελούν μέρος του αστικού περιβάλλοντος και συμβάλουν στην εξυπηρέτηση του κοινού και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.

Σε τουρκοκυπριακό υποστατικό, στην περιοχή ειδικού χαρακτήρα Λάρνακας και εντός της οικιστικής ζώνης, έγινε παράνομη επέμβαση και αυτό μετατράπηκε σε ξυλουργικό εργαστήριο, το οποίο, σύμφωνα με την παραπονούμενη, προκαλούσε κατά τη λειτουργία του οχληρία.

Ο Δήμος Λάρνακας έλαβε δικαστικά μέτρα εναντίον του κατόχου του εργαστηρίου για παράνομες προσθήκες και επεκτάσεις σ' αυτό, ωστόσο, η Επίτροπος Διοικήσεως, εισηγήθηκε στο Δήμο να εξετάσει και το ζήτημα της πρόκλησης οχληρίας από τη λειτουργία του, για να εξακριβώσει κατά πόσον είναι δημόσια και πρέπει να αντιμετωπιστεί με μέτρα (**Α/Π 2687/2007**).

Σε άλλη περίπτωση, παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι προκαλείτο οχληρία από τη λειτουργία υπεραγοράς στο Δάλι κοντά στις κατοικίες τους. Για την ανέγερση της υπεραγοράς δεν είχε εξασφαλιστεί από το Δήμο άδεια οικοδομής και η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι η κατοχή και χρήση οικοδομής χωρίς άδεια και πιστοποιητικό έγκρισης της, απαγορεύεται και αποτελεί ποινικό αδίκημα.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, οι ρυθμίσεις στις οποίες προέβη ο ιδιοκτήτης της υπεραγοράς, χωρίς καμία νόμιμη εξουσιοδότηση, με την εγκατάσταση και λειτουργία αεροσυμπιεστών, μηχανημάτων και μεταλλικής κατασκευής, επιβάρυναν τις ανέσεις όσων διέμεναν σε γειτονικές κατοικίες.

Η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε ότι αποτελούσε ευθύνη του Δήμου να εξασφαλίσει από το Δικαστήριο διάταγμα τερματισμού της παράνομης κατοχής και χρήσης της οικοδομής, για να αποτραπεί και η οχληρία σε βάρος των περιοίκων, μέχρι τη λήψη απόφασης στην αίτηση του ιδιοκτήτη της για άδεια οικοδομής και τον καθορισμό των όρων διασφάλισης των ανέσεων των περιοίκων (**Α/Π 445/2008** και **Α/Π 1387/2008**).

Η λειτουργία ψαροταβέρνας σε κατάσταση, διαπιστώθηκε ότι δεν είχε απασχολήσει το Δήμο Μέσα Γειτονιάς πριν από τις διαμαρτυρίες των παραπονούμενων και με τη συγκεκριμένη παράνομη χρήση του καταστήματος υπήρξε επί μακρόν συμβιβασμός της τοπικής αρχής, αφού δεν έλαβε μέτρα τερματισμού της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επλήμανε ότι οι χρήσεις των υποστατικών δεν είναι άνευ ετέρου νόμιμες και για το λόγο αυτό οι τοπικές αρχές έχουν καθήκον να επιβεβαιώνουν συστηματικά τη νομιμότητα των χρήσεων τους, για να παρεμβαίνουν έγκαιρα με βάση τη νομοθεσία, να αποφεύγεται η παγίωση τους και να διασφαλίζεται προς όφελος των πολιτών η πολυεδομική και οικοδομική ευταξία, που είναι απαραίτητη για τη διατήρηση και περαιτέρω αναβάθμιση του περιβάλλοντος διαβίωσης και εργασίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Δήμο Μέσα Γειτονιάς να εξετάσει αμέσως τον ισχυρισμό των παραπονούμενων για πρόκληση οχληρίας από τη λειτουργία της ψαροταβέρνας και να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα της παράνομης στάθμευσης των πελατών της, στο ζήτημα των καπνών και οσμών, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι περίοικοι έχουν δικαίωμα σε ποιοτική διαβίωση, σε περιβάλλον απαλλαγμένο από παράγοντες που την υποβαθμίζουν (**Α/Π 1447/2008**).

Ιδιοκτήτης τεμαχίου εξασφάλισε πολεοδομική άδεια για ανέγερση δύο κατοικιών και μίας κολυμβητικής δεξαμενής, αλλά ανήγειρε ταβέρνα. Ο Δήμος Πέγειας καταχώρησε στο Δικαστήριο ποινική υπόθεση εναντίον του παρανομούντος, την οποία όμως απέσυρε.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επισήμανε ότι ενώ ο Δήμος ενημερώθηκε έγκαιρα για την έναρξη των παράνομων οικοδομικών εργασιών και όφειλε να συνεχίσει τη δικαστική διαδικασία που αποτελεί το προσφορότερο μέτρο σε τέτοιες περιπτώσεις, επέδειξε αδικαιολόγητη ανοχή και αποδοχή της διαμορφωθείσας κατάστασης. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την εκ νέου ποινική δίωξη του παρανομούντος (**Α/Π 1444/2006**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1852/2007** αφορούσε στην παράλειψη του Δήμου Γεροσκήπου να λάβει μέτρα για την αποτροπή παράνομων εργασιών που εκτελούνταν σε πολυκατοικία, η οποία ανεγείρόταν σε τεμάχιο γειτονικό της παραπονούμενης. Η Πολεοδομική Αρχή, όταν διαπίστωσε τις παράνομες οικοδομικές εργασίες, ανταποκρίθηκε στις ευθύνες της, σε αντίθεση με το Δήμο Γεροσκήπου που παρέμεινε εν πολλοίς αδρανής.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος σημείωσε ότι η όλη στάση του Δήμου συνιστά παραβίαση της νομοθεσίας, η οποία είχε ως αποτέλεσμα την αποπεράτωση της πολυκατοικίας κατά τρόπο που δεν καλυπτόταν ουσιαστικά από καμία άδεια. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την ποινική δίωξη των παρανομούντων.

Ο Δήμος Αραδίππου έλαβε δικαστικά μέτρα εναντίον ιδιοκτήτη οικοδομής που παρέλειψε να συμμορφωθεί με όρους των αδειών ανέγερσης της, όμως το Δικαστήριο δεν του επέβαλε καμία ποινή, επειδή έκρινε ότι ήταν ανέφικτη η συμμόρφωση του και υπήρξε καθυστέρηση στην καταχώρηση της σχετικής ποινικής υπόθεσης.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της επισήμανε την ευθύνη των τοπικών αρχών να παρεμβαίνουν έγκαιρα, με τη λήψη των προβλεπόμενων στη νομοθεσία μέτρων, στις περιπτώσεις παραβίασης των όρων των αδειών ανέγερσης οικοδομών, για να αποκαθίσταται έγκαιρα η νομιμότητα. Εισηγήθηκε δε, ο Δήμος Αραδίππου να εξετάσει το δεύτερο λόγο για τον οποίο δεν επιβλήθηκε ποινή στον κατηγορούμενο και, σε συνεργασία με την Πολεοδομική Αρχή, να αποφασίσουν πώς υπό τις περιστάσεις θα κατασκευαστεί το αναγκαίο οδικό δίκτυο της περιοχής (**Α/Π 1635/2008**).

Από την έρευνα του παραπόνου με αρ. **Α/Π 2595/2007** διαπιστώθηκε ότι οι κάτοχοι τεμαχίου, ενώ εκκρεμούσε αίτηση τους για πολεοδομική άδεια κατά παρέκκλιση του Τοπικού Σχεδίου Λευκωσίας, προχώρησαν σε κατασκευές στο κοινό σύνορο με το τεμάχιο των παραπονούμενων.

Οι διατάξεις της νομοθεσίας που αφορούν στην υποχρέωση των ιδιοκτητών τεμαχίων να εξασφαλίζουν πολεοδομική άδεια και άδεια οικοδομής πριν από την έναρξη της ανάπτυξης τους, έχουν σκοπό να διασφαλίσουν την επίτευξη των στόχων του Τοπικού Σχεδίου με την επιβολή των όρων που θα κριθούν απαραίτητοι. Συνεπώς, η έναρξη οποιασδήποτε ανάπτυξης πριν από την έκδοση των αδειών αυτών, μπορεί να δημιουργήσει δεδομένα τα οποία θα είναι δύσκολο να ανατραπούν εκ των υστέρων. Για το λόγο αυτό, είναι απαραίτητη η παρέμβαση των τοπικών αρχών για τον έγκαιρο τερματισμό οποιωνδήποτε παράνομων οικοδομικών εργασιών.

Από την έρευνα των παραπόνων με αρ. **A/Π 2770/2007, A/Π 2771/2007, A/Π 2772/2007, A/Π 2773/2007** και **A/Π 2811/2007** διαπιστώθηκε καθυστέρηση στην ολοκλήρωση των εργασιών ανάπλασης και πλακόστρωσης της λεωφόρου Κυριάκου Μάτση στον Άγιο Δομετίο.

Σύμφωνα με το Δήμο Αγίου Δομετίου οι εργασίες άρχισαν στα μέσα Ιουλίου 2007 και έπρεπε να ολοκληρωθούν μέχρι τα μέσα Ιανουαρίου 2008, πλην όμως η λεωφόρος τέθηκε στην κυκλοφορία 20 περίπου μέρες αργότερα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της ανέφερε ότι έργα σημαντικής εμβέλειας, που επηρεάζουν επαγγελματικά υποστατικά και κατ' επέκταση τις δραστηριότητες των ιδιοκτητών τους, πρέπει να δημοσιοποιούνται, να παρέχεται η δυνατότητα διατύπωσης των απόψεων των δημοτών και να συνεκτιμούνται οι τυχόν ενστάσεις και ανησυχίες τους. Επίσης, θα πρέπει να δίδεται βαρύτητα στην ελαχιστοποίηση του χρόνου εκτέλεσης τους και να εξετάζεται το ενδεχόμενο συμπερίληψης στα συμβόλαια με τις ιδιωτικές κατασκευαστικές εταιρείες, όρων διεξαγωγής εργασιών κατά τις βραδινές ώρες, για να μετριάζονται οι επιπτώσεις στο κοινό.

Όσον αφορά στην πιθανολογούμενη ηχορύπανση από το γεγονός ότι μέρος της λεωφόρου έγινε πλακόστρωτο, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Δήμο Αγίου Δομετίου τη διενέργεια σχετικής μελέτης και αν καταδειχθεί σημαντική αύξηση του επιπέδου του θορύβου, να εξεταστεί το ενδεχόμενο αφαίρεσης του πλακόστρωτου ή, πιθανόν, λήψης άλλων μέτρων αντιμετώπισης του.

Ο Δήμος Κ. Πολεμιδιών παρέλειψε να αντιμετωπίσει την παραβίαση όρων άδειας πλανοδιοπώλησης που είχε χορηγήσει σε ιδιοκτήτη πλανόδιας καντίνας. Ο Δήμος υποστήριξε ότι κατά κανόνα οι ιδιοκτήτες πλανόδιων καντίνων παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στην ίδια περιοχή, παρόλον ότι οφείλουν να τις μετακινούν.

Η μόνιμη παρουσία καντίνας σε συγκεκριμένο χώρο δημιουργεί μόνιμη πελατεία και φήμη, ωστόσο, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, είναι οξύμωρο η τοπική αρχή να χορηγεί άδεια πλανοδιοπώλησης και να αποδέχεται την παραβίαση της με την ανοχή της μόνιμης παρουσίας της καντίνας στην οποία αφορά σε ένα συγκεκριμένο μόνο μέρος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Δήμο να καλέσει τον ιδιοκτήτη της καντίνας και να του υποδείξει να συμμορφωθεί με τους όρους της άδειας πλανοδιοπώλησης που του παραχωρήθηκε (**A/Π 804/2007**).

Ορισμένα παράπονα κατά των τοπικών αρχών είχαν αντικείμενο τη διατάραξη των συνθηκών διαβίωσης των παραπονούμενων από οχληρία που προκαλείτο από τη διαμονή σκύλων σε γειτονικές τους κατοικίες και άλλα υποστατικά (**A/Π 2422/2006, A/Π 351/2007, A/Π 1256/2007, A/Π 1612/2007, A/Π 2124/2007, A/Π 2422/2007, A/Π 2552/2007** και **A/Π 2720/2007**).

Στην έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι για την υλοποίηση των στόχων του περί Σκύλων Νόμου, στις τοπικές αρχές ανατέθηκαν όχι μόνο αρμοδιότητες αλλά και σημαντικές ευθύνες και οπωσδήποτε δεν αρκεί να εκδίδουν άδειες κατοχής σκύλων. Εξάλλου η αδειοδότηση της κατοχής των σκύλων δεν είναι τυπικού χαρακτήρα. Προϋποθέτει ενέργειες που αποβλέπουν στον ετήσιο έλεγχο τουλάχιστον της υγείας των σκύλων από εγγεγραμμένο κτηνίατρο. Οι περαιτέρω ενέργειες των τοπικών αρχών προς την κατεύθυνση της ανταπόκρισης τους στις διατάξεις της νομοθεσίας και κατ' επέκταση στις προσδοκίες αλλά και αξιώσεις των πολιτών, εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τη συστηματικότητα, τη σταθερότητα και τη συνέπεια τους. Εξυπακούεται ότι απαιτείται και η συνδρομή των κατόχων σκύλων, οι υποχρεώσεις των οποίων είναι καθορισμένες στον ίδιο Νόμο. Στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, φαίνεται να εντάσσονται οι θετικές πρωτοβουλίες τοπικών αρχών που αφορούν στην έκδοση έντυπου ενημερωτικού υλικού και στη συμπερίληψη σχετικών οδηγιών / κατευθύνσεων στις ιστοσελίδες τους.

Όμως, διαπιστώθηκε ότι αρκετές δημοτικές αρχές δεν έχουν προχωρήσει στην ενημέρωση / διαφώτιση του κοινού και ότι μεγάλος αριθμός κοινοτικών αρχών είναι γνωστό ότι δε διαθέτει υγειονομικές υπηρεσίες που να μπορούν να επιληφθούν του ζητήματος αυτού και των υπόλοιπων που άπτονται των αρμοδιοτήτων τους βάσει του περί Σκύλων Νόμου.

Γενικότερα, εντοπίστηκαν σοβαρές αδυναμίες στην αντιμετώπιση της οχληρίας που επηρεάζει δημόσιους χώρους και τις συνθήκες διαβίωσης των ανθρώπων, αλλά αντανakλά και εκείνες των ζώων, ενώ η ευημερία αποτελεί προτεραιότητα για όλους.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, η λήψη δικαστικών μέτρων για πρόκληση οχληρίας από σκύλους αποτελεί δυνατότητα, η οποία σπάνια φαίνεται να αξιοποιείται, εξαιτίας κυρίως των δυσχερειών τεκμηρίωσης του δημόσιου χαρακτήρα της, αλλά και της απροθυμίας τοπικών αρχών για παρόμοιες ποινικές διώξεις. Όμως, για ορισμένα ζητήματα άμεσα συνδεδεμένα με την ποιότητα της καθημερινότητας, πρόσθεσε η Επίτροπος Διοικήσεως, προέχει η πρόληψη και η συνεργασία.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη συνεργασία μεταξύ των τοπικών αρχών, ιδιαίτερα των Κοινοτικών Συμβουλίων:

- για την ετοιμασία και υλοποίηση προγραμμάτων ενημέρωσης του κοινού για τις υποχρεώσεις του, με βάση τους περί Σκύλων και περί Προστασίας της Ευημερίας των Ζώων Νόμους, και την παροχή οδηγιών για το πώς η συνύπαρξη ανθρώπων και ζώων μπορεί να επιτυγχάνεται ικανοποιητικά,
- για τη διοργάνωση συναντήσεων και συζητήσεων υγειονομικών λειτουργών και κτηνιάτρων με κατόχους σκύλων και άλλους ενδιαφερόμενους, που μπορεί να συμβάλουν στην ουσιαστικοποίηση της φιλοζωικής συνείδησης,
- την ανάρτηση σε δημόσιους χώρους, πάρκα και πλατείες προειδοποιήσεων για αποφυγή εγκατάλειψης περιττωμάτων σκύλων και την τοποθέτηση στους ίδιους χώρους ειδικών απορριμματοδοχείων για τη συλλογή και απόρριψη τους,
- τον καθορισμό κατάλληλων χώρων περιπάτου για σκύλους,
- την υιοθέτηση προγράμματος τακτικής επιθεώρησης των υποστατικών για τον εντοπισμό των περιπτώσεων κατοχής σκύλων χωρίς άδειες και την εξακρίβωση των συνθηκών διαβίωσης των σκύλων,
- την άμεση εξέταση καταγγελιών που αφορούν δημόσια οχληρία, για να εξακριβώνεται η βασιμότητά τους και να επικεντρώνονται οι ενέργειες στη μη επανάληψη της,
- τη λήψη μέτρων εναντίον των κατόχων σκύλων που παραλείπουν συστηματικά να συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους, τις γραπτές υποδείξεις και συστάσεις των υγειονομικών υπηρεσιών.

Επίσης, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε οι Ενώσεις Δήμων και Κοινοτήτων να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης περιορισμών στον αριθμό των σκύλων που είναι δυνατό να κατέχονται και να διαμένουν σε κατοικίες ή διαμερίσματα, λαμβάνοντας υπόψη κυρίως την υποχρέωση όλων για ευημερία των ζώων.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Γιόλου εξασφάλισε πριν από 20 χρόνια τις συγκαταθέσεις ιδιοκτητών τεμαχίων για τη διάνοιξη δρόμου, όχι όμως και τη συγκατάθεση του παραπονούμενου, ο οποίος υποστήριξε ότι έγινε παράνομη επέμβαση στο τεμάχιο του, καταλήφθηκε μέρος του και χρησιμοποιείτο ως δρόμος.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο αμφισβήτησε τον ισχυρισμό του παραπονούμενου για παράνομη επέμβαση και εισηγήθηκε να αποταθεί ο παραπονούμενος στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο και να ζητήσει οριοθέτηση του τεμαχίου του.

Η εισήγηση του Κοινοτικού Συμβουλίου απέβλεπε στη διευκρίνιση των πραγμάτων αλλά, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, με δεδομένη τη σαφήνεια της αντίθετης θέσης που εξέφρασε η Επαρχιακή Διοίκηση, ότι έγινε και υφίστατο παράνομη επέμβαση στο τεμάχιο του παραπονούμενου και της ατεκμηρίωτης αμφισβήτησης της από το Κοινοτικό Συμβούλιο, η εισήγηση αυτή δεν ήταν εύλογη.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο θα έπρεπε, αμέσως μετά που ο παραπονούμενος διατύπωσε τον ισχυρισμό για παράνομη επέμβαση, να ήταν σε θέση να αντιπαραβάλει επαρκή αιτιολογία για το πώς πέτυχε τη διάνοιξη και επίστρωση του δρόμου, χωρίς να χρησιμοποιήσει μέρος του τεμαχίου του. Με την αιτιολογία αυτή θα μπορούσε, ενδεχομένως, να τεκμηριώσει τη θέση του ότι δεν προέβη σε ενέργειες σε βάρος του τεμαχίου του παραπονούμενου κατά παράβαση του άρθρου 23 του Συντάγματος που προστατεύει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και επιβάλλει υποχρέωση σεβασμού του από τις αρμόδιες αρχές και αποχή τους από οποιεσδήποτε ενέργειες συνεπάγονται τη στέρηση του. Δεδομένου ότι δε δόθηκε καμία ικανοποιητική αιτιολογία από το Κοινοτικό Συμβούλιο, παρά μόνο αμφισβητήθηκε γενικά και αόριστα ο ισχυρισμός του παραπονούμενου, την ευθύνη εξακρίβωσης της κατάστασης, φέρει το ίδιο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση της εισηγήθηκε το Κοινοτικό Συμβούλιο να εξετάσει και να υιοθετήσει μια από τις δυο λύσεις που πρότείνει η Επαρχιακή Διοίκηση για τη διευθέτηση του προβλήματος που προέκυψε, δηλαδή, είτε την άρση της επέμβασης, είτε την απαλλοτρίωση του μέρους του τεμαχίου του παραπονούμενου (**Α/Π 1321/2006**).

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Καλοπαναγιώτη επενέβη παράνομα σε τεμάχιο του παραπονούμενου και κατασκεύασε το 2001 υδαταποθήκη. Η διαδικασία απαλλοτρίωσης του τεμαχίου άρχισε το 2008 και η σημαντική αυτή καθυστέρηση αποδόθηκε σε λάθος που έγινε ως προς το ποιο ακριβώς τεμάχιο είχε επιλεγεί ως κατάλληλο για την κατασκευή της υδαταποθήκης.

Η πιο πάνω ενέργεια, αναφέρει η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της, στοιχειοθετεί παράβαση από το Κοινοτικό Συμβούλιο του άρθρου 23 του Συντάγματος, που απαγορεύει τη χρήση ιδιωτικής ιδιοκτησίας για την εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιας ωφέλειας, χωρίς προηγούμενα να απαλλοτριωθεί και να αποζημιωθεί ο ιδιοκτήτης του (**Α/Π 1049/2008**).

Παραπονούμενοι από το 2004 ζήτησαν τη διάνοιξη δρόμου στον οποίο έγιναν παράνομες επεμβάσεις από ιδιοκτήτη γειτονικού τεμαχίου, αλλά το Κοινοτικό Συμβούλιο παρέλειψε να ανταποκριθεί, επικαλούμενο οικονομικά προβλήματα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεσή της επισήμανε ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο δεν παρέθεσε οποιαδήποτε στοιχεία, ούτε αναφέρθηκε σε άλλης, ψηλότερης προτεραιότητας έργα, που απαιτούν οικονομικό κόστος. Ως αποτέλεσμα, δημιουργείται η εντύπωση απροθυμίας του να εντάξει, έστω, τη διάνοιξη του συγκεκριμένου δρόμου στο μελλοντικό προγραμματισμό του και να συνεργαστεί με την Επαρχιακή Διοίκηση για την εξεύρεση του αναγκαίου να διατεθεί για το σκοπό αυτό χρηματικού ποσού.

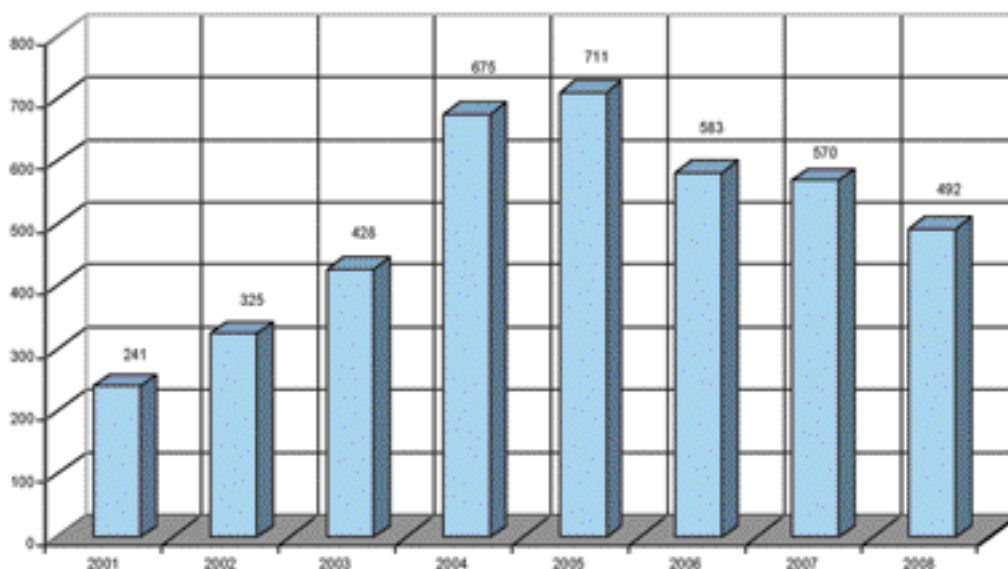
Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη συνεργασία του Κοινοτικού Συμβουλίου με την Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού σε σχέση με το πώς και πότε θα ήταν εφικτό ένας δημόσιος δρόμος, που στην πραγματικότητα δεν υφίσταται, να λάβει, ουσιαστικά, υπόσταση, αφού αρθούν και οι παράνομες σε αυτό επεμβάσεις (**Α/Π 3026/2005**).

Εισαγωγή

Ο Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων κλήθηκε και κατά το υπό ανασκόπηση έτος να αντιμετωπίσει παράπονα που περιλαμβάνονται σε δύο θεματικές ενότητες: τα θέματα παιδείας (που περιλαμβάνουν παράπονα μαθητών κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και κατά των καθηγητικών συλλόγων, παράπονα κατά του Πανεπιστημίου Κύπρου, καθώς και παράπονα που αφορούν την παραχώρηση υποτροφιών και φοιτητικών χορηγιών) και τα παράπονα που προέρχονται από υπαλλήλους της δημόσιας υπηρεσίας και της δημόσιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας, του ημικρατικού τομέα και των αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης και που αφορούν τις σχέσεις μεταξύ του κράτους, ως εργοδότη και των εν λόγω υπαλλήλων.

Τετρακόσια ενενήντα δύο παράπονα, από το σύνολο των υποβληθέντων, ενέπιπταν, θεματικά, στον Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων.

Συνολικός αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2008 κατά θέμα στον
Τομέα Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα παράπονα που θεματικά ενέπιπταν στον υπό αναφορά Τομέα δεν περιορίστηκαν στα ζητήματα εκείνα που και στο παρελθόν υπήρξαν αντικείμενο παραπόνων στο Γραφείο μου. Νέα θέματα, ενδιαφέρονται και συνάμα καίριας σημασίας, τέθηκαν στην κρίση της Επιτρόπου, η οποία είχε, έτσι την ευκαιρία, μέσα από τη διερεύνησή τους, να εντοπίσει συστηματικές αδυναμίες, ελλείψεις και κενά.

Σημαντικό, για παράδειγμα, θέμα, ήταν αυτό της ασφάλειας μικρών παιδιών, τα οποία μεταφέρονται με λεωφορεία σε περιφερειακά νηπιαγωγεία και που, από τη διεξαχθείσα έρευνα, διαπιστώθηκε η απουσία νομοθετικού πλαισίου που να το ρυθμίζει, με όλες τις αναμενόμενες από το γεγονός αυτό συνέπειες και ενδεχόμενα.

Εξίσου σοβαρό και ενδιαφέρον ζήτημα, με το οποίο ασχολήθηκε η Επίτροπος ήταν και αυτό της καταχώρησης εγγράφων, με αμφίβολης εγκυρότητας περιεχόμενο, σε προσωπικούς φακέλους μελών της Αστυνομίας. Η αμαύρωση προσωπικών φακέλων με τέτοιες καταχωρήσεις, χωρίς να προηγηθεί δέουσα έρευνα είναι πρακτική με την οποία η Επίτροπος διαφώνησε. Αυτό που κυρίως, όμως, εντοπίστηκε, ήταν η μη κατοχύρωση του δικαιώματος των μελών της Αστυνομίας να λαμβάνουν έγκαιρα γνώση των καταχωρήσεων αυτών και να προβάλλουν, συνακόλουθα, τις θέσεις τους.

Η παραβίαση των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου, με τη μορφή έλλειψης αιτιολογίας ή δέουσας έρευνας αλλά και η μη τήρηση πρακτικών θα πρέπει να λεχθεί ότι ήταν κυρίαρχη ανάμεσα στις διαπιστώσεις της Επιτρόπου σε σχέση με τα παράπονα που διερευνήθηκαν από τον υπό αναφορά Τομέα.

Θέματα Παιδείας

Με το θέμα της απονομής βραβείων στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης είχε την ευκαιρία να ασχοληθεί η Επίτροπος, με αφορμή παράπονο από μητέρα τελειόφοιτης μαθήτριας Λυκείου τής Λεμεσού (**Α/Π 1774/2007**).

Στο συγκεκριμένο Λύκειο διαπιστώθηκε ότι, κατά παράβαση τού κριτηρίου απονομής συγκεκριμένου βραβείου το οποίο τέθηκε από την οικογένεια που το αθλοθέτησε, αυτό απονεμήθηκε εξίσου σε δύο μαθήτριες, αντί να απονεμηθεί αποκλειστικά στην παραπονούμενη, που ανάμεσα στις δύο, είχε εξασφαλίσει μεγαλύτερη βαθμολογία.

Η Διεύθυνση του σχολείου επικαλέστηκε το δικαίωμα των μαθητών στην παροχή ίσων ευκαιριών, θέση την οποία η Επίτροπος δεν αποδέχθηκε στην προκειμένη περίπτωση, αφού η απονομή βραβείου, όπως είπε, δεν αποτελεί ευκαιρία αλλά επιβράβευση και κίνητρο για μελέτη και επιμέλεια, γι' αυτό θα πρέπει να αποφεύγονται πράξεις και αποφάσεις οι οποίες το καθιστούν, εν τέλει, πηγή πικρίας και αισθημάτων αδικίας.

Με αφορμή παράπονο που υπέβαλε μητέρα ατόμων τα οποία παρακάθισαν σε εξέταση για την απόκτηση πιστοποιητικού κατοχής πολύ καλής γνώσης της ελληνικής (**Α/Π 2647/2007**), η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η πληροφόρηση που παρέχεται στους υποψηφίους σε σχέση με την εξεταστέα ύλη είναι ανεπαρκής. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι η πληροφόρηση των υποψηφίων γίνεται με αναφορά στην ύλη και το επίπεδο τής τρίτης Λυκείου πράγμα που δεν είναι επαρκώς κατατοπιστικό. Λαμβανομένου υπόψη και του γεγονότος ότι οι πλείστοι υποψήφιοι που παρακάθονται στη συγκεκριμένη εξέταση είναι μαθητές και/ή απόφοιτοι ιδιωτικών σχολών και, συνεπώς, είναι αδύνατον να γνωρίζουν ποια είναι η ύλη τής τρίτης Λυκείου των δημόσιων σχολείων. Έγινε, συναφώς, εισήγηση για λεπτομερή και πλήρη πληροφόρηση, που να παρέχεται γραπτώς, προς τους υποψηφίους παρόμοιων διαδικασιών και που θα τους καθοδηγεί επαρκώς για τα πεδία στα οποία θα πρέπει να προετοιμαστούν προκειμένου να επιτύχουν, εισήγηση η οποία, όπως η Επίτροπος πληροφορήθηκε από το εμπλεκόμενο Υπουργείο, υλοποιήθηκε.

Με το πολύ σοβαρό θέμα της ασφάλειας των μικρών παιδιών κατά τη μεταφορά τους με λεωφορεία σε περιφερειακά νηπιαγωγεία ασχολήθηκε η Επίτροπος (**Α/Π 2432/2007**), διαπιστώνοντας ότι με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, υποχρέωση, είτε του ιδιοκτήτη, είτε του οδηγού λεωφορείου, που μεταφέρει νήπια ή μικρά παιδιά, να προνοεί, κατά τη διάρκεια τής μεταφοράς, για την παρουσία συνοδού, δεν προβλέπεται. Κι αυτό, παρόλο που το έτος 2002 το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού επεδίωξε και πέτυχε έγκριση ποσών για κάλυψη των δαπανών που απαιτούνται για συνοδεία των παιδιών αυτών, με σχετικές προβλέψεις στους Προϋπολογισμούς, αρχικά στις δαπάνες τού Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και, από το έτος 2004, του Τμήματος Οδικών Μεταφορών.

Η Επίτροπος τονίζει στην Έκθεσή ότι θα πρέπει να καταστεί υποχρεωτική η παρουσία συνοδού στα λεωφορεία που μεταφέρουν μικρά παιδιά. Η ανάγκη αυτή διαπιστώθηκε σε όλες τις σχετικές συσκέψεις και την ανταλλαγείσα επί του θέματος αλληλογραφία, χωρίς, όμως, το όλο θέμα να έχει επιλυθεί.

Η Επίτροπος κάλεσε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το Τμήμα Οδικών Μεταφορών και την Αρχή Αδειών να εγκύψουν με ζήλο στο θέμα και να εξεύρουν λύση. Η Έκθεση κοινοποιήθηκε στον Πρόεδρο της Επιτροπής Παιδείας της Βουλής, ώστε να επιληφθεί του νομοθετικού κενού που διαπιστώθηκε ότι υπάρχει ως προς το θέμα των συνοδών στα λεωφορεία που μεταφέρουν μικρά παιδιά.

Υπαλληλικά Θέματα

Αξιολογήσεις Εκπαιδευτικών

Η διαδικασία αξιολόγησης των εκπαιδευτικών λειτουργιών καθορίζεται στις διατάξεις των περί Εκπαιδευτικών Λειτουργιών (Επιθεώρησης και Αξιολόγησης) Κανονισμών του 1976, οι οποίοι ισχύουν, χωρίς να τύχουν οποιασδήποτε τροποποίησης, μέχρι σήμερα.

Το Γραφείο της Επιτρόπου, μέσα από τις έρευνες που διεξήγαγε από τα πρώτα χρόνια της ιδρύσεώς του, εντόπισε πλήθος αδυναμιών στο υφιστάμενο σύστημα αξιολόγησης, που πηγάζουν είτε από τους ίδιους τους Κανονισμούς είτε οφείλονται στη δράση των κλιμακίων αξιολόγησης. Παρά τις επανειλημμένες εισηγήσεις της Επιτρόπου, που υποβλήθηκαν προς το αρμόδιο υπουργείο με τις επί μέρους Εκθέσεις της, έχει διαπιστωθεί, και κατά το χρόνο που μας πέρασε, ότι τα γενικότερα προβλήματα που παρουσιάζει το υφιστάμενο σύστημα αξιολόγησης, έχουν προσλάβει μορφή επαναλαμβανομένων φαινομένων και έχουν καταστεί χρόνια.

Είναι δε σαφές, ότι αποσπασματικές τροποποιήσεις στη σχετική νομοθεσία, δεν θα επιφέρουν, στον επιθυμητό βαθμό, βελτιώσεις στο υπάρχον σύστημα, αφού, όπως έχει διαπιστωθεί, πάσχει λόγω της υποκειμενικότητας που εισάγεται μέσα από τη φιλοσοφία του ισχύοντος νομοθετήματος. Για το λόγο αυτό, πάγια θέση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως είναι η υιοθέτηση και εφαρμογή ενός νέου συστήματος αξιολόγησης, που να βασίζεται σε αντικειμενικά στοιχεία κρίσης που να μην οδηγούν σε ισοπεδωτικές καταστάσεις και να προωθούν το καλώς νοούμενο συμφέρον της δημόσιας παιδείας.

Μέσα από τις έρευνες που διεξήχθησαν κατά το έτος 2008 διαπιστώθηκε, ότι οι αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών λειτουργιών, πάσχουν, κυρίως, για τους πιο κάτω λόγους:

- (α) Συστηματική έλλειψη επαρκούς και νόμιμης αιτιολογίας, που να στηρίζει τις αποφάσεις των κλιμακίων κατά τη διαδικασία αξιολόγησης.
- (β) Αντιφατικότητα μεταξύ του περιεχομένου των διοικητικών φακέλων και κυρίως του περιεχομένου της συνήθους έκθεσης, που ετοιμάζεται από τον οικείο Επιθεωρητή και των απόψεων των κλιμακίων, στα οποία προεδρεύει ο οικείος Επιθεωρητής. Ειδικότερα έχει διαπιστωθεί, ότι τα κλιμάκια επικαλούνται στοιχεία για αιτιολόγηση των αποφάσεών τους, που όχι μόνο δεν υποστηρίζονται από το υπάρχον υλικό, αλλά βρίσκονται και σε πλήρη αντίθεση με αυτό. Συνεπεία τούτου, γεννάται, πολλές φορές, το εύλογο ερώτημα, κατά πόσο οι αξιολογητές λαμβάνουν υπόψη τους, όπως ο νόμος ορίζει, το περιεχόμενο των διοικητικών φακέλων, ή ενεργούν υπό το καθεστώς μιας άλλης λογικής.

Η δε συνεχιζόμενη επανάληψη του φαινομένου αυτού εύλογα μπορεί να συνδεθεί, με τις επί σειρά ετών, καταγγελίες των εκπαιδευτικών, ότι οι βαθμολογίες τους είναι εκ των προτέρων καθορισμένες, θέση η οποία, στην πορεία του χρόνου φαίνεται ότι, με τα στοιχεία που προκύπτουν, μπορεί πλέον να υποστηριχθεί.

- (γ) Αδυναμία εξέτασης των ενστάσεων των εκπαιδευτικών λειτουργιών, λόγω αφυπηρέτησης, κατά τον ουσιώδη χρόνο, δύο εκ των τριών μελών του κλιμακίου αξιολόγησης. Για το θέμα αυτό γνωμοδότησε ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, ο οποίος δήλωσε, ότι υφίσταται νομικό κώλυμα για τη συνέχιση της διαδικασίας σε περίπτωση αποχώρησης δύο εκ των τριών μελών του κλιμακίου. Όμως, επειδή με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, η αξιολόγηση καθίσταται τελική είτε με τη μη υποβολή ένστασης, εντός της προθεσμίας που τάσσει ο σχετικός νόμος, είτε με την εξέταση της ένστασης, γεννάται θέμα με τους εκπαιδευτικούς εκείνους, οι οποίοι στερήθηκαν του δικαιώματος να έχουν απάντηση επί της ένστασής τους, λόγω αποχώρησης δύο εκ των τριών αξιολογητών, θέτοντας τους, κατ' αυτό τον τρόπο, σε άνιση μοίρα έναντι των υπολοίπων.

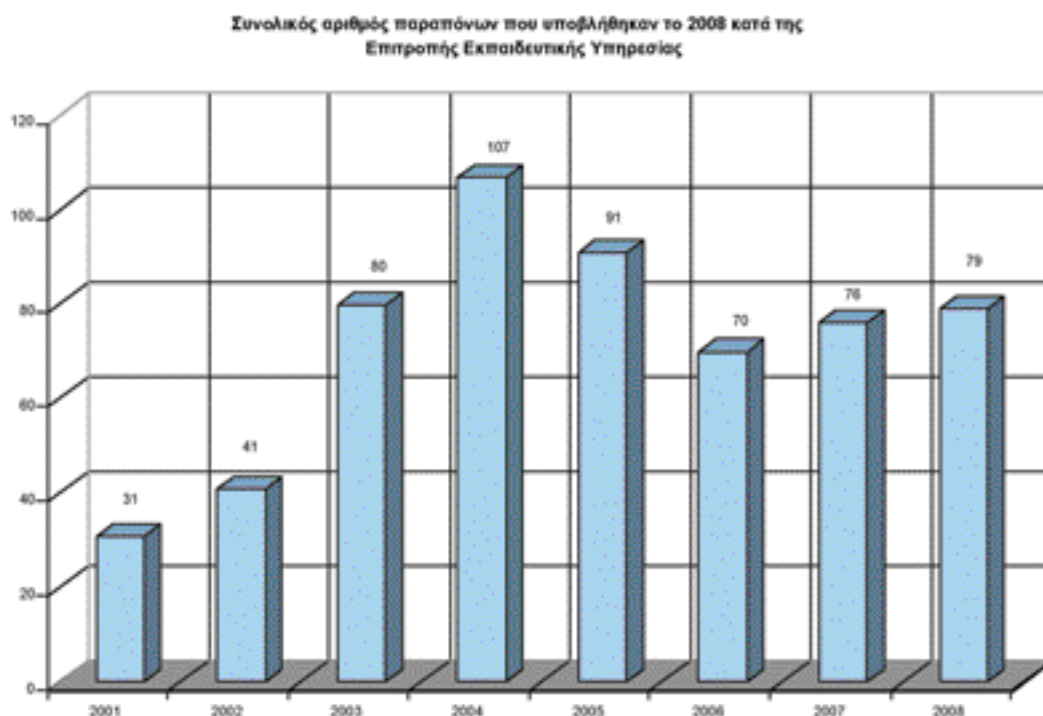
Για αντιμετώπιση του προβλήματος αυτού, η Επίτροπος εισηγήθηκε, όπως γίνουν οι κατάλληλες διευθετήσεις, ώστε κατά τη συγκρότηση των κλιμακίων, να μην επιλέγονται να λάβουν μέρος σ' αυτά, δύο μέλη που αφυπηρετούν την ίδια σχολική χρονιά. Έγινε επίσης υπόδειξη, στο παρελθόν, όπως τροποποιηθούν οι σχετικοί κανονισμοί, ούτως ώστε οι αξιολογήσεις να κοινοποιούνται στους εκπαιδευτικούς αμέσως μετά τη συμπλήρωσή τους και όχι κατόπιν αιτήματος των αξιολογούμενων, πρόνοια η οποία δεν έχει μέχρι σήμερα υιοθετηθεί.

- (δ) Αξιολόγηση του τομέα "Επαγγελματική Κατάρτιση" κατά τρόπο που να μη συνάδει με τα κριτήρια που έθεσε, με σχετική απόφαση πολιτικής, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για το θέμα αυτό. Επί τούτου, η Επίτροπος έχει επανειλημμένα σημειώσει, ότι τα επί μέρους κριτήρια του εν λόγω τομέα, όπως αυτά έχουν καθοριστεί από το αρμόδιο Υπουργείο και βαθμολογούνται, αποτελούν τα μόνα μετρήσιμα και αντικειμενικά στοιχεία κρίσης από όλο το φάσμα των κριτηρίων αξιολόγησης και ως τέτοια, δημιουργούν την ανάγκη εξεύρεσης μετρήσιμων και ενδεχομένως προκαθορισμένων μονάδων αποτίμησης της κάθε δραστηριότητας ξεχωριστά, ούτως ώστε να υπάρχει ενιαίο μέτρο σύγκρισης ανάμεσα τους αξιολογούμενους.

Οι πιο πάνω διαπιστώσεις προέκυψαν από τη διερεύνηση των παραπόνων με αριθμούς αναφοράς **A/Π 1023/08, A/Π 461/08, A/Π 413/08, A/Π 579/08, A/Π 575/08, A/Π 659/08, A/Π 325/08, A/Π 310/08, A/Π 571/08.**

Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Ο αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το έτος 2008 εναντίον της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας σημείωσε μικρή αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά, όπως φαίνεται στον πιο κάτω πίνακα.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου (**A/Π 1986/2007**), που αφορούσε τη μετάθεση εκπαιδευτικού, διαπιστώθηκε γενικότητα και αοριστία στη δοθείσα αιτιολογία της σχετικής απόφασης της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, αφού σ' αυτήν γινόταν, απλώς, αναφορά στη νομοθετική πρόνοια επί της οποίας αυτή βασίστηκε, χωρίς να παρατίθενται οποιαδήποτε στοιχεία και επιχειρήματα που να την αιτιολογούν. Η Επίτροπος εισηγήθηκε επανεξέταση τού θέματος.

Και οι μεταθέσεις των Επιθεωρητών, όμως, οι οποίες διενεργούνται επίσης από την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, δεν αποτελούν σπάνιο αντικείμενο παραπόνων που η Επίτροπος καλείται να αντιμετωπίσει. Με αφορμή τη διερεύνηση ενός απ' αυτά (**Α/Π 1876/2007**) διαφάνηκε ότι η Επιτροπή τελεί υπό νομική πλάνη όταν λαμβάνει αποφάσεις για μεταθέσεις – τοποθετήσεις Επιθεωρητών, αφού οι οικείοι Κανονισμοί ρητά ορίζουν ότι πρώτα διενεργούνται οι μεταθέσεις και μετά οι τοποθετήσεις επιθεωρητών, πρόβλεψη η οποία παραβιάστηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Το 2008 ολοκληρώθηκε η διερεύνηση τριών παραπόνων (**Α/Π 323/2007, Α/Π 453/2007, Α/Π 75/2008**) τα οποία αφορούσαν τη διδασκαλία μαθημάτων από καθηγητές άλλων ειδικοτήτων.

Το ένα από τα τρία αυτά παράπονα υποβλήθηκε από ομάδα αδιόριστων γεωγράφων και αφορούσε την πολιτική που το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ακολουθεί, να ζητά, για κάλυψη των διδακτικών αναγκών στο μάθημα της Γεωγραφίας, το διορισμό τόσο γεωγράφων, όσο, όμως, και φυσιογνωστών αλλά και χημικών. Τα άλλα δύο παράπονα υποβλήθηκαν από κάτοχο τίτλου στην Επιστήμη του Περιβάλλοντος, το ένα, και από τον Παγκύπριο Σύνδεσμο Πολιτικών Επιστημών και Δημόσιας Διοίκησης, το άλλο, αναφορικά με τη μη δημιουργία θέσεων καθηγητή για την ειδικότητα Επιστήμη του Περιβάλλοντος και την ειδικότητα της Πολιτικής Αγωγής, αντίστοιχα. Και τα δύο αυτά μαθήματα διδάσκονται στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης από καθηγητές άλλων ειδικοτήτων.

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε η Επίτροπος Διοικήσεως τονίζει ότι ο κάθε καθηγητής μπορεί να διδάσκει μόνο το μάθημα της ειδικότητας στην οποία κατέχει τίτλο.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε τη δημιουργία θέσεων καθηγητή για τις πιο πάνω ειδικότητες και το διορισμό γεωγράφων, αποκλειστικά, για τη διδασκαλία του μαθήματος της γεωγραφίας.

Η παραχώρηση μονάδων, λόγω κατοχής πρόσθετου προσόντος, από διοριστέους και διορισμένους εκπαιδευτικούς είναι ένα θέμα που συχνά απασχολεί τους ίδιους, την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας αλλά και το Γραφείο μου. Για σκοπούς αναγνώρισης τίτλου ως πρόσθετου προσόντος, η ισχύουσα νομοθεσία απαιτεί ο τίτλος να είναι συναφής είτε με την εκπαίδευση, είτε με την ειδικότητα τού εκπαιδευτικού, είτε με τα καθήκοντα τής θέσης. Η Επιτροπή, βασιζόμενη και σε γνωμάτευση της Νομική Υπηρεσίας, ως σχετικούς με την εκπαίδευση θεωρεί μόνο τούς τίτλους εκείνους που εμπίπτουν σε πεδία για τα οποία συντάσσονται πίνακες διοριστέων.

Σε σχέση με συγκεκριμένο παράπονο (**Α/Π 1753/2006**), που υποβλήθηκε από διοριστέο καθηγητή οικιακής οικονομίας, ο οποίος αιτήθηκε να του αναγνωριστεί ως πρόσθετο προσόν η κατοχή του τίτλου Master in Business Studies-αίτημα που απορρίφθηκε – η Επίτροπος εξέφρασε τον προβληματισμό της μέσω ενός παραδείγματος-ερωτήματος, ζητώντας ταυτόχρονα να επανεξετάσει η εμπλεκόμενη Επιτροπή τη θέση της που περιγράφεται αμέσως πιο πάνω. Το παράδειγμα ήταν το εξής: αν, στην προκειμένη περίπτωση, ο παραπονούμενος κατείχε όχι το συγκεκριμένο τίτλο, που δεν του αναγνωρίζεται ως προσόν, αλλά ένα πτυχίο σε πεδίο όπως η Φυσική Αγωγή ή η Θεολογία ή κάποια Φιλολογία, αυτό θα του αναγνωριζόταν ως προσόν και θα τύγχανε της ανάλογης μοναδοδότησης. Όμως, αν η κατοχή ενός τέτοιου τίτλου κρίνεται ότι συμβάλλει στην αρτιότερη εκτέλεση των καθηκόντων ενός καθηγητή οικιακής οικονομίας και/ή στο εκπαιδευτικό έργο, εν γένει, που ο ίδιος παράγει ή αναμένεται να παραγάγει, ποιο είναι το στοιχείο εκείνο που εμποδίζει έναν τίτλο στο πεδίο των Business Studies που ο ίδιος καθηγητής κατέχει να έχει την ίδια συμβολή;

Με αφορμή τη διερεύνηση άλλου παραπόνου, διαπιστώθηκε ανόμοια μεταχείριση αιτήσεων εγγραφής σε καταλόγους διοριστέων εκπαιδευτικών από την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας. Συγκεκριμένα, από τη διερεύνηση του παραπόνου **Α/Π 2336/2006** διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή απέρριψε την αίτηση τού παραπονούμενου να τον εγγράψει στους καταλόγους διοριστέων καθηγητών στον κλάδο Πληροφορικής/Επιστήμης Ηλεκτρονικών Υπολογιστών όταν

έκρινε ότι ο τίτλος του δεν αποτελούσε τίτλο στην ειδικότητα που θα προοριζόταν να διδάξει, παρόλο που μερικούς μήνες προηγουμένως ενέγραψε στους εν λόγω καταλόγους κατόχους του ίδιου τίτλου, με το αιτιολογικό ότι άλλαξε τη μέχρι τότε ακολουθούμενη τακτική της. Ως προς το θέμα αυτό, όπως σημείωσε η Επίτροπος, δεν επεμβαίνει. Όταν, όμως, διαπιστώθηκε ότι, στην περίπτωση αιτητών εγγραφής στον κατάλογο διοριστέων φιλολόγων, μετά από παρόμοια αλλαγή τακτικής, η Επιτροπή εξακολούθησε να εγγράφει για κάποιο χρονικό διάστημα, κατόχους τίτλων που εν τω μεταξύ αποφάσισε να μην αποδέχεται πλέον, με το σκεπτικό να αποφευχθεί ο αιφνιδιασμός τους και η διάψευση των δικαιολογημένων προσδοκιών τους για εγγραφή, η Επίτροπος κατέληξε στο ότι ουδείς λόγος διαφοροποιούσε τις δύο περιπτώσεις, ώστε να δικαιολογείται, στη δεύτερη από αυτές, να μη δοθεί η ευκαιρία σε όσους είχαν ήδη αρχίσει τις σπουδές τους που οδήγησαν στην απόκτηση τίτλου που γινόταν, μέχρι την αλλαγή τακτικής, αποδεκτός για σκοπούς εγγραφής τους στους καταλόγους διοριστέων, να εγγραφούν σ' αυτούς. Με την απόφαση που πήρε η Επιτροπή, οι τελευταίοι έμειναν, ουσιαστικά, μετέωροι, αφού της αλλαγής τακτικής δεν είχε προηγηθεί οποιαδήποτε ενημέρωση.

Διαφορετική μεταχείριση όμοιων περιπτώσεων εκ μέρους της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας διαπιστώθηκε και στην περίπτωση άλλου παραπόνου (**Α/Π 716/2008**), που αφορούσε διαδικασία προαγωγών στη θέση Επιθεωρητή Α' (Μέση Εκπαίδευση) για τα φιλολογικά. Συγκεκριμένα, ενώ σε μια περίπτωση υποψηφίου η Επιτροπή θεώρησε πως η απαίτηση του Σχεδίου Υπηρεσίας της θέσης, για δεκαπενταετή υπηρεσία, ικανοποιείται ακόμα και αν η υπηρεσία αυτή δεν έχει αποκτηθεί στη Μέση Εκπαίδευση της δημόσιας εκπαιδευτικής υπηρεσίας, στην περίπτωση τού παραπονούμενου, που ήταν υποψήφιος στην ίδια διαδικασία, θεώρησε ότι η ίδια απαίτηση δεν ικανοποιείτο, επειδή μέρος της προϋπηρεσίας του αποκτήθηκε στο εξωτερικό.

Η Επίτροπος κάλεσε την Επιτροπή να τηρεί την υποχρέωσή της για συνεπή δράση και χρήση ενιαίου μέτρου κρίσης, ανεξάρτητα από τα πρόσωπα των υποψηφίων.

Διαδικασίες Προσλήψεων

Παράβαση των προβλέψεων τού περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου διαπίστωσε η Επίτροπος, αναφορικά με διαδικασίες προσλήψεων για τις θέσεις σχολικού συνοδού – βοηθού σε δύο Σχολικές Εφορείες (**Α/Π 2021/2007**) και (**Α/Π 2351/2007**).

Η έλλειψη αιτιολογίας, η μη τήρηση άρθρων πρακτικών, η συμμετοχή στη διαδικασία παραγωγής της απόφασης διορισμού προσώπου συνδεδεμένου με συγγενικό δεσμό με την υποψήφια που τελικά προσλήφθηκε, καθώς και η παραγνώριση προσόντος που, σύμφωνα με την προκήρυξη της θέσης, αποτελούσε επιπρόσθετο προσόν, ήταν οι κύριες διαπιστώσεις της Επιτροπής σε σχέση με τα εν λόγω παράπονα. Ωστόσο, επειδή είχαν ήδη δημιουργηθεί δικαιώματα τρίτων (των διορισθέντων), οποιαδήποτε εισηγήση δε θα μπορούσε να έχει πρακτικό αποτέλεσμα για τους παραπονούμενους.

Οι διαπιστώσεις της Επιτροπής δε διέφεραν ουσιαστικά από τις πιο πάνω και στην περίπτωση παραπόνου (**Α/Π 1790/2005**) που αφορούσε διαδικασία πλήρωσης είκοσι τριών θέσεων ηθοποιών στο ΘΟΚ. Διαπιστώθηκε, συγκεκριμένα, τόσο έλλειψη αιτιολογίας ως γενικό γνώρισμα της όλης διαδικασίας, που κατά ένα μέρος διεξήχθη από την Καλλιτεχνική Επιτροπή του Οργανισμού και κατ' άλλο από το Διοικητικό Συμβούλιο, όσο και έλλειψη ειδικής αιτιολογίας στις αποφάσεις που αρμόδιο για τη λήψη τους ήταν, μεν, το τελευταίο αλλά που όφειλε, πριν απ' αυτήν να λάβει υπόψη τη συμβουλευτικού χαρακτήρα γνώμη της καλλιτεχνικής Επιτροπής η οποία, κατά νόμο, ήταν βαρύνουσα και που αποφάσισε, τελικά, να μην την ακολουθήσει.

Μεταθέσεις

Αρκετά από τα υποβληθέντα κατά την υπό ανασκόπηση χρονιά που εμπίπτουν στον τομέα των υπαλληλικών αφορούσαν θέματα μεταθέσεων.

Η μια περίπτωση (**Α/Π 1318/2006**) αφορούσε παράπονο κατά της Αρχής Λιμένων Κύπρου, από τη διερεύνηση του οποίου διαπιστώθηκε ότι Λιμενικοί Λειτουργοί, κατά παράβαση του Σχεδίου Υπηρεσίας τους, που προβλέπει ότι υπηρετούν σε λιμάνι, μετατέθηκαν στα Κεντρικά Γραφεία της Αρχής σε σύντομο χρονικό διάστημα από το διορισμό τους, με πιθανό σκοπό να διευκολυνθούν από απόψεως μετάβασης στο χώρο εργασίας του.

Εγινε εισήγηση για ανάκληση των παράνομων αποφάσεων μετάθεσης, η οποία υλοποιήθηκε.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου (**Α/Π 1164/2007**) που υποβλήθηκε από μέλος της Αστυνομίας διαπιστώθηκε το οξύμωρο η αρτιότητα στην εκτέλεση των καθηκόντων του να του στερεί, τελικά, ευκαιρίες ανέλιξης. Από την έρευνα προέκυψε ότι η ο παραπονούμενος, επειδή θεωρήθηκε αναντικατάστατος στο Μηχανουργείο της Πυροσβεστικής, όπου εργαζόταν ως μηχανικός βαρέων και μικρών οχημάτων και ως ηλεκτρονικός/ηλεκτρολόγος, παρέμεινε για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα χωρίς μετάθεση, με αποτέλεσμα να στερείται τη δυνατότητα να αποκτήσει εμπειρίες σε οποιοδήποτε άλλο τομέα αστυνομικών δραστηριοτήτων. Ας σημειωθεί ότι η ευρύτητα των εμπειριών αποτελεί και κριτήριο αξιολόγησης για σκοπούς προαγωγής στην Αστυνομία.

Η εισήγηση της Επιτροπής για επανεξέταση του επανειλημμένα υποβληθέντος αιτήματος του παραπονούμενου για μετάθεση υλοποιήθηκε και το αίτημα του ικανοποιήθηκε.

Οικονομικά και Άλλα Ωφελήματα

Την υποχρέωση του Δήμου Παραλιμνίου να καταβάλει στον παραπονούμενο υπάλληλό του τα ωφελήματα του που του είχαν αποκοπεί κατά την περίοδο που αυτός τελούσε σε διαθεσιμότητα, μετά τη λήξη της τελευταίας, επισήμανε η Επιτροπή (**Α/Π 2248/2007**). Είναι με λύπη μου που θα σημειώσω ότι ο εμπλεκόμενος Δήμος εξακολουθεί να αρνείται να συμμορφωθεί στις υποχρεώσεις του.

Την ευκαιρία να ασχοληθεί με την απόφαση του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού να διαφοροποιεί τη μισθοδοτική τοποθέτηση των μονίμως διοριζομένων, που είχαν προηγουμένως υπηρετήσει εκτάκτως, ανάλογα με το αν η έκτακτη εργοδότησή τους ήταν συνεχής ή διακοπτόμενη, είχε η Επιτροπή, με αφορμή την υποβολή δύο παραπόνων (**Α/Π 154/2007** και **Α/Π 155/2007**). Εισηγήθηκε στο εμπλεκόμενο Τμήμα να παραθέσει τόσο προς τους παραπονούμενους, όσο και προς όλους τους συναδέλφους τους που έτυχαν την ίδια μεταχείριση, τους λόγους οι οποίοι επιβάλλουν τη διαφοροποίηση αυτή, εισήγηση η οποία υλοποιήθηκε.

Την αντίθεση Πάγιας Διαταγής του Αρχηγού της Εθνικής Φρουράς προς την ισχύουσα νομοθεσία, αναφορικά με το δικαίωμα των μελών του προσωπικού του Στρατού για απουσία από την υπηρεσία λόγω ασθένειας, διαπίστωσε η Επιτροπή με αφορμή την υποβολή παραπόνου (**Α/Π 369/2007**) από Αξιωματικό του προσωπικού του Στρατού. Συγκεκριμένα, ενώ η νομοθεσία προβλέπει ότι τα μέλη του προσωπικού του Στρατού έχουν δικαίωμα σε άδεια ασθένειας υπό τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που το δικαίωμα αυτό παραχωρείται στους δημόσιους υπαλλήλους, με την υπό αναφορά Πάγια Διαταγή, το δικαίωμα αυτό παρέχεται μόνο στις περιπτώσεις εκείνες που η άδεια προτείνεται από ιατρό της Μονάδας ή ειδικό ιατρό του Στρατιωτικού Νοσοκομείου ή, εφόσον πρόκειται για άδεια ασθένειας πέραν των τεσσάρων ημερών, αυτή παραχωρείται μόνο υπό την προϋπόθεση ότι προτείνεται από ειδικό ιατρό του στρατιωτικού νοσοκομείου ή αρμόδιο ιατρικό λειτουργό και, επιπλέον, εγκρίνεται από Επιτροπή Αναρρωτικών Αδειών.

Η Επιτροπή κατέληξε στο ότι η Πάγια Διαταγή, ως προς το μέρος που αντιβαίνει στη νομοθεσία, δεν μπορεί να έχει ισχύ.

Άσκηση Καθηκόντων

Το δικαίωμα του υπαλλήλου να ασκεί τα καθήκοντα της θέσης του ήταν ο κοινός παρονομαστής πέντε παραπόνων που διερεύνησε η Επιτροπος (**A/Π 145/2008, A/Π 1195/2007, A/Π 1482/2007, A/Π 1695/2007 και A/Π 2836/2007**). Τα τρία τελευταία υποβλήθηκαν από το ίδιο πρόσωπο και είχαν και άλλες πτυχές.

Αναφορικά με το πρώτο, διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος στερήθηκε το δικαίωμά του να μετάσχει στη διαδικασία αξιολόγησης των υφισταμένων του για το έτος 2007, στη βάση λόγων οι οποίοι, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, δε δικαιολογούσαν την εξαίρεση του από την εν λόγω διαδικασία.

Η Επιτροπος επισήμανε ότι η άσκηση των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων του υπαλλήλου είναι δικαίωμα του και εισηγήθηκε στην εμπλεκόμενη Αρχή να προβληματιστεί από τις επισημάνσεις της αυτές.

Το δεύτερο παράπονο υποβλήθηκε από έκτακτο Οδοντιατρικό Λειτουργό 2ης τάξης. Ο Διευθυντής τού Τμήματος Οδοντιατρικών Υπηρεσιών επιβεβαίωσε τους ισχυρισμούς τού παραπονούμενου ότι αυτός εμποδιζόταν από του να ασκεί τα καθήκοντά του και ότι αυτός που τον εμπόδιζε ήταν ο προϊστάμενός του. Η Επιτροπος επισήμανε τόσο το δικαίωμα τού παραπονούμενου να ασκεί τα καθήκοντά του, όσο και το γεγονός πως, από το ότι αυτός εμποδίζεται να πράττει κάτι τέτοιο, ανακύπτει πληθώρα άλλων θεμάτων που σχετίζονται με τη δημόσια υγεία, το δικαίωμα στην παροχή ιατρικής περίθαλψης, την εξυπηρέτηση του πολίτη, το κύρος της δημόσιας υπηρεσίας και την εμπιστοσύνη τού κοινού σ' αυτήν κ.α.

Όσον αφορά τα τρία τελευταία παράπονα, το θέμα της παρεμπόδισης της παραπονούμενης να ασκεί τα καθήκοντά της ήταν επίδικο, γι' αυτό και δεν εξετάστηκε. Αντίθετα, διερευνήθηκαν και επιβεβαιώθηκαν ισχυρισμοί της που αφορούσαν τη μη υποβολή έκθεσης αξιολόγησης της ίδιας, για τα έτη 2004 και 2006.

Η Επιτροπος σημείωσε στην Έκθεσή της ότι η παραπονούμενη δεν περιλαμβάνεται στις ελάχιστες εκείνες περιπτώσεις δημοσίων υπαλλήλων για τους οποίους η αρμόδια Αρχή δεν είναι υποχρεωμένη να υποβάλει έκθεση αξιολόγησης. Γι' αυτό εισηγήθηκε προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, για τα έτη 2004 και 2006, για τα οποία τέτοια έκθεση δεν υποβλήθηκε, να ληφθεί νομική συμβουλή από το Γενικό Εισαγγελέα, ως προς το πώς θα καθίστατο κατορθωτή η ετοιμασία τέτοιων εκθέσεων και να προχωρήσει ανάλογα. Διαφορετικά, όπως επισήμανε η Επιτροπος, κάθε διαδικασία προαγωγών στην οποία η παραπονούμενη τυχόν θα συμμετάσχει στην ανυπαρξία έκθεσης αξιολόγησής της, όπως και κάθε διαδικασία στην οποία τυχόν κριθεί ότι δεν μπορεί να συμμετάσχει ένεκα της ανυπαρξίας αυτής, θα είναι τρωτή.

Η εμπλεκόμενη Υπηρεσία ενήργησε σύμφωνα με τις υποδείξεις της Επιτροπου.

Προσωπικοί Φάκελοι Μελών της Αστυνομίας

Ο κίνδυνος καταχώρισης, στους προσωπικούς φακέλους, εγγράφων με περιεχόμενο αυθαίρετο, ανυπόστατο ή ατεκμηρίωτο, δυσμενές, όμως, για την επαγγελματική διαδρομή μελών του Αστυνομικού Σώματος, χωρίς τα ίδια να λάβουν έγκαιρα γνώση της καταχώρισης, ώστε να παρουσιάσουν επίσης έγκαιρα και σε συνθήκες ισότητας τις θέσεις τους, αποδείχτηκε ότι είναι υπαρκτός. Αυτό διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση δύο παραπόνων (**A/Π 857/2007 και A/Π 2370/2008**) που υποβλήθηκαν από δύο μέλη της Αστυνομίας και αφορούσε καταχώριση εγγράφων, στους προσωπικούς τους φακέλους, των οποίων το περιεχόμενο, σύμφωνα με τους ίδιους, δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα.

Στην πρώτη περίπτωση, με δεδομένο ότι το επίμαχο έγγραφο είχε ήδη αφαιρεθεί από τον προσωπικό φάκελο τού παραπονούμενου, η Επίτροπος περιορίστηκε στην εισήγηση της καθιέρωσης του δικαιώματος άμεσης ενημέρωσης των μελών του αστυνομικού σώματος, για οποιεσδήποτε καταχωρήσεις γίνονται στον προσωπικό τους φάκελο και οι οποίες περιέχουν αναφορές ή παράθεση γεγονότων ή στοιχείων που ενδέχεται να επηρεάσουν δυσμενώς την επαγγελματική τους ανέλιξη, αφού, ως γνωστό, το περιεχόμενο των προσωπικών φακέλων αξιολογείται για σκοπούς προαγωγής.

Αναφορικά με τη δεύτερη περίπτωση, διαπιστώθηκε ότι συντάχθηκε και καταχωρήθηκε επιστολή, της οποίας το περιεχόμενο ήταν δυσμενές για τον παραπονούμενο και που, όπως προέκυψε, ο Αρχηγός Αστυνομίας αποδέχθηκε χωρίς καμία έρευνα ενώ, περαιτέρω, βασιζόμενος σ' αυτό προχώρησε, τελικά, και στη μετάθεση τού παραπονούμενου.

Με δεδομένο ότι ο παραπονούμενος επρόκειτο σε σύντομο χρόνο να αφυπηρετήσει και ο φάκελός του να καταστραφεί, η Επίτροπος επισήμανε, απλώς, την ανάγκη σεβασμού στις πρόνοιες της ισχύουσας νομοθεσίας και στα δικαιώματα των μελών του Αστυνομικού Σώματος.

KENH

Στην ενότητα αυτή εμπίπτουν υποθέσεις που αφορούν στην καταβολή εισφορών και στην πληρωμή παροχών του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων (κατά κύριο λόγο, βοηθήματα, επιδόματα και συντάξεις), τις διμερείς συμβάσεις κοινωνικής ασφάλισης και την ευρύτερη εργατική νομοθεσία.

Εμπίπτουν, επίσης, υποθέσεις οικονομικής, δημοσιονομικής, ή δασμολογικής φύσης, όπως παράπονα το αντικείμενο των οποίων έχει να κάνει με φορολογίες φυσικών ή νομικών προσώπων (Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων και Υπηρεσία Φ.Π.Α.), με τελωνειακούς δασμούς, με τέλη και επιβαρύνσεις (Τμήμα Τελωνείων), με διαγωνισμούς προσφορών και δημοσίων συμβάσεων (διάφορες υπηρεσίες), με χορηγίες και συντάξεις (κυρίως του Υπουργείου Οικονομικών αλλά και της Επιτροπής Ανακουφίσεως Παθόντων), με αποζημιώσεις, με δανειοδοτήσεις (π.χ. του Κεντρικού Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών) και με ενέργειες/αποφάσεις του Γενικού Λογιστηρίου.

Υποθέσεις κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Εισαγωγή

Οι περισσότερες υποθέσεις που στρέφονταν εναντίον των Υπηρεσιών Κοινωνικών Ασφαλίσεων κατά το υπό επισκόπηση έτος, αφορούσαν συντάξεις ανικανότητας, συντάξεις γήρατος και συντάξεις χηρείας και είχαν σχέση με απορριπτικές αποφάσεις σε αιτήσεις παροχών, με καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων, με την ελλιπή ή λανθασμένη ενημέρωση για τα δικαιώματα ή υποχρεώσεις των πολιτών και με την ελλιπή ή προβληματική αιτιολόγηση δυσμενών για τον πολίτη διοικητικών πράξεων. Αριθμός υποθέσεων αφορούσε, επίσης, (ή συνιστούσε μορφή διαμαρτυρίας για) το ύψος των καταβαλλομένων παροχών (ιδιαίτερα συντάξεων γήρατος). Παράπονα για καθυστερήσεις υποβλήθηκαν, σε σχετικά μεγάλο αριθμό, αναφορικά με αιτήσεις επιδομάτων ανεργίας, ιδιαίτερα κατά την περίοδο αναστολής των εργασιών ξενοδοχειακών μονάδων και τουριστικών επιχειρήσεων.

Πολλές από τις αποφάσεις της υπηρεσίας (ιδιαίτερα για συντάξεις ανικανότητας και επιδόματα ασθενείας) στηρίζονταν σε γνωματεύσεις Ιατρικών Συμβουλίων που εξέταζαν τους παραπονούμενους, σε ότι αφορούσε στην ικανότητά τους να εργασθούν. Με δεδομένο ότι ο έλεγχος της κρίσης των Ιατρικών Συμβουλίων δεν μπορεί να αποτελέσει, ως προς την ουσία της, αντικείμενο έρευνας του Επιτρόπου Διοικήσεως, τα περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου στις συγκεκριμένες περιπτώσεις ήταν, εξ αντικειμένου, πολύ περιορισμένα. Η εξέταση τέτοιων παραπόνων κατέδειξε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε ερευνήσει ικανοποιητικά τις περισσότερες υποθέσεις και/ή είχε ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια για την απόρριψη των αιτήσεων κατά τρόπο λογικό/εύλογα επιτρεπτό. Ενόψει τούτου, τα παράπονα κρίθηκαν αβάσιμα και δεν υποβλήθηκαν εισηγήσεις σε σχέση με αυτά.

Αίτηση για σύνταξη ανικανότητας – Πρόσβαση διοικουμένου σε έγγραφα που τον αφορούν – Συμμόρφωση με εισήγηση Επιτρόπου Διοικήσεως και αλλαγή ακολουθούμενης πολιτικής

Με αφορμή το παράπονο **Α/Π 2901/2007** η Επίτροπος Διοικήσεως ασχολήθηκε με το θέμα της πρόσβασης των διοικουμένων σε έγγραφα δημόσιων υπηρεσιών που τους αφορούν.

Η αίτηση της παραπονούμενης για παραχώρηση σύνταξης ανικανότητας απορρίφθηκε από τις Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μετά από εξέτασή της από Ιατρικό Συμβούλιο, το οποίο έκρινε ότι αυτή ήταν σε θέση να εργαστεί και να ασκήσει το επάγγελμά της (πωλήτρια). Η αιτήτρια ζήτησε την επανεξέτασή της, αλλά και την κοινοποίηση σε αυτήν του πορίσματος του Ιατρικού Συμβουλίου που την εξέτασε. Τα αιτήματά της απορρίφθηκαν, σε ότι, δε, αφορά ειδικά το δεύτερο, η εμπλεκόμενη υπηρεσία την πληροφόρησε ότι, με βάση “πάγια πολιτική” της, οι εκθέσεις των Ιατρικών Συμβουλίων θεωρούνταν εμπιστευτικής φύσης και δεν κοινοποιούνταν στους αιτητές.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως επισήμανε ότι οι αρχές που χαρακτηρίζουν τη σύγχρονη δημόσια διοίκηση επιβάλλουν όπως η δράση της είναι διαφανής και προσπελάσιμη στο κοινό και ότι η ιδέα της ανοιχτής διοίκησης, στην οποία κάθε πολίτης έχει τη δυνατότητα να επαληθεύσει ότι οι ενέργειες της διοίκησης είναι νόμιμες και/ή εύλογες, θεωρείται ως η λυδία λίθος της σύγχρονης δημοκρατίας (αφού αυτό επιτρέπει στους διοικούμενους να ασκήσουν σωστά και αποτελεσματικά τα δικαιώματά τους.) Ανέφερε, επίσης, ότι η προσέγγιση αυτή (δηλ. της ανοιχτής διοίκησης) αποβαίνει, εν τέλει, προς όφελος και της ίδιας της διοίκησης, η οποία, γνωρίζοντας ότι οι ενέργειες/αποφάσεις της δυνατόν να καταστούν γνωστές, ασκεί τη διακριτική της ευχέρεια με μεγαλύτερη προσοχή και επιμέλεια. Με τον τρόπο αυτό, σημείωσε η Επίτροπος, καταπολεμούνται φαινόμενα διαφθοράς δημοσίων λειτουργών, περιορίζεται η δυσπιστία και η καχυποψία των πολιτών έναντι της διοίκησης και θεμελιώνονται σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και διοικουμένου.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, ανέφερε η Επίτροπος, αναγνωρίζεται και το δικαίωμα του διοικουμένου σε πληροφόρηση και σε πρόσβαση στα στοιχεία της διοίκησης. Το δικαίωμα αυτό έχει εφαρμογή όχι μόνο σε σχέση με τα έγγραφα που τηρούνται από τις δημόσιες αρχές ενός κράτους, αλλά ακόμη και με αυτά που κατέχουν όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πολλές χώρες, όπως η Σουηδία, η Δανία, η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, έχουν ήδη ρυθμίσει με ειδική νομοθεσία τον τρόπο άσκησης του δικαιώματος αυτού, ενώ σε άλλες (μεταξύ αυτών και στην Ελλάδα), το δικαίωμα έχει συμπεριληφθεί στο ίδιο το Σύνταγμα. Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, εξάλλου, με τη Σύστασή της με αρ. Rec (2002)2 κάλεσε όλα τα κράτη μέλη του Συμβουλίου να κατοχυρώσουν για τους πολίτες τους ένα ευρύ δικαίωμα πρόσβασης στα επίσημα έγγραφα, όπου η άρνηση παροχής στοιχείων θα είναι η εξαίρεση η οποία θα πρέπει να αιτιολογείται επαρκώς.

Σε ότι αφορά, ειδικά, τον τρόπο χειρισμού της περίπτωσης της παραπονούμενης, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία επέλεξε να επικαλεστεί μια πάγια πολιτική της, σύμφωνα με την οποία οι ιατρικές εκθέσεις, οι οποίες αποτελούν τη βάση της απόφασης για αιτήσεις σύνταξης ανικανότητας, θεωρούνται “εμπιστευτικής και εσωτερικής φύσης”, καθώς και μία νομοθετική πρόνοια που δεν επιτρέπει την αποκάλυψη των ονομάτων των ιατρών που συντάσσουν/υπογράφουν τις εκθέσεις. Η Επίτροπος σημείωσε ότι κάτι τέτοιο δε συνάδει με την αρχή της νομιμότητας, αφού η νομοθετική διάταξη που επικαλέστηκε η υπηρεσία είχε συγκεκριμένο και περιορισμένο αντικείμενο, προσέβαλλε το δικαίωμα πληροφόρησης των διοικουμένων και παραβίαζε τις αρχές της διαφάνειας και της αιτιολογίας των διοικητικών πράξεων, οι οποίες αποτελούν απαραίτητα συστατικά της χρηστής διοίκησης. Η εντύπωση, δε, συμπλήρωσε, που εύλογα δημιουργείται είναι ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία αποφεύγει να θέσει σε δημόσια κριτική τις ενέργειές της, με αποτέλεσμα τη δημιουργία αμφιβολιών ως προς την εγκυρότητα και την ορθότητά τους.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία κάνει αναφορά, στην επιστολή ενημέρωσης του αιτητή για την απόρριψη της αίτησής του για σύνταξη ανικανότητας, τόσο στις σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας, όσο και στα στοιχεία που προκύπτουν από την ιατρική εξέταση, εξαιρουμένων των στοιχείων ταυτότητας των ιατρών. Με τον τρόπο αυτό, σημείωσε η Επίτροπος, διασφαλίζονται τα δικαιώματα των αιτητών και ο σεβασμός στις αρχές του κράτους δικαίου, αλλά και προστατεύονται τα προσωπικά δεδομένα των ιατρών. Εισηγήθηκε, επίσης, όπως τα στοιχεία αυτά κοινοποιηθούν και στην παραπονούμενη.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης της Επιτροπής Διοικήσεως, το όλο θέμα συζητήθηκε και στη Βουλή των Αντιπροσώπων, ενώ η εμπλεκόμενη υπηρεσία έστειλε στην παραπονούμενη αντίγραφο της Έκθεσης του Ιατρικού Συμβουλίου που την αφορούσε (έχοντας απαλείψει τα στοιχεία ταυτότητας των ιατρών) και την ενημέρωσε αναλυτικά για τα ευρήματα της ιατρικής εξέτασής της. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία τροποποίησε, επίσης, την πρακτική που ακολουθεί σε περιπτώσεις όπως της παραπονούμενης και, έτσι, στις απορριπτικές επιστολές που αποστέλλει στους αιτητές συμπεριλαμβάνει ειδική επεξήγηση, που αναφέρεται στα πορίσματα του Ιατρικού Συμβουλίου το οποίο τους εξετάζει και τους κοινοποιεί, αν το ζητήσουν, αντίγραφο της έκθεσής του, με απάλειψη των στοιχείων ταυτότητας των ιατρών.

Αξίωση διοίκησης για επιστροφή υπερπληρωθέντος ποσού – Αμφισβήτηση ακολουθούμενης πολιτικής – Αποδοχή εισήγησης Επιτροπής Διοικήσεως

Η παραπονούμενη προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως όταν οι Υπηρεσίες Κοινωνικών Ασφαλίσεων αποφάσισαν να αποκόψουν από τη (σχετικά χαμηλή) σύνταξη χηρείας που αυτή ελάμβανε, ποσό £181.12, προς εξόφληση υπερπληρωμής που είχε γίνει προς όφελός της (Α/Π 927/2007).

Διαπιστώθηκε ότι για μεγάλο χρονικό διάστημα, η εμπλεκόμενη υπηρεσία εσφαλμένα κατέβαλλε στην παραπονούμενη ελαφρώς μεγαλύτερη σύνταξη από αυτήν που δικαιούταν. Η υπηρεσία απέδωσε το λάθος της σε “τεχνικό πρόβλημα” και, επικαλούμενη το εδάφιο (2) του άρθρου 64 των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, ανέκτησε το ποσό της υπερπληρωμής τρία περίπου χρόνια αργότερα, με αποκοπή του από τη σύνταξη χηρείας της παραπονούμενης του μηνός Δεκεμβρίου 2006.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος σημείωσε ότι η ενέργεια αυτή της εμπλεκόμενης υπηρεσίας δε συνάδει με τη νομοθεσία και είναι άδικη και υπογράμμισε ότι τόσο το άρθρο 64 (2) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων, όσο και το άρθρο 53 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, προνοούν ότι η ανάκτηση αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών δεν μπορεί να γίνει, αν ο λήπτης τα έχει λάβει καλόπιστα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος παρατήρησε ότι, η παραπονούμενη δεν είχε τρόπο να γνωρίζει επακριβώς το ποσό που αυτή δικαιούτο να λαμβάνει μηνιαίως, ούτε είχε τρόπο να ελέγξει εύκολα τους υπολογισμούς της εμπλεκόμενης υπηρεσίας. Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος συμπέρανε ότι η παραπονούμενη λάμβανε, για τρία περίπου χρόνια, την αυξημένη κατά £1.85 μηνιαία σύνταξή της “καλή τη πίστει και άνευ γνώσεως του γεγονότος ότι δεν εδικαιούτο τοιούτου ποσού”. Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως, η εμπλεκόμενη υπηρεσία εξετάσει τρόπους αναθεώρησης της απόφασής της. Εισηγήθηκε, παράλληλα, όπως η υπηρεσία λάβει σοβαρά υπόψη τις παρατηρήσεις της και τις εφαρμόσει σε περιπτώσεις παρόμοιων υποθέσεων στο μέλλον.

Παρά την εισήγηση της Επιτρόπου Διοικήσεως, η εμπλεκόμενη υπηρεσία διατήρησε αρχικά τη θέση ότι η νομοθεσία τής επέτρεπε να ανακτά ποσά που είχαν καταβληθεί εκ παραδρομής, με παρακράτησή τους από μεταγενέστερες παροχές του Ταμείου Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Επίτροπος κάλεσε την υπηρεσία να επανεξετάσει, εκ νέου, τη θέση της, αλλά και το ευρύτερο θέμα της ακολουθούμενης σε παρόμοιες περιπτώσεις πολιτικής της ανάκτησης αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών που καλόπιστα έλαβαν/λαμβάνουν οι διοικούμενοι και συνέστησε όπως ληφθεί γραπτή γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία. Συμμορφούμενη με την υπόδειξη αυτή, η υπηρεσία αποτάθηκε στη Νομική Υπηρεσία και το Νοέμβριο του 2008 επέστρεψε, τελικά, στην παραπονούμενη, ολόκληρο το ποσό που είχε παρακρατηθεί από τη σύνταξή της.

Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως απασχόλησε και πάλι το θέμα της εκπρόθεσμης υποβολής αιτήσεων για παροχές και συντάξεις (π.χ. **Α/Π 278/2008, Α/Π 1418/2008**). Ως γνωστό, η περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοθεσία καθορίζει τις προθεσμίες εντός των οποίων οι ασφαλισμένοι πρέπει να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για τις παροχές, τα επιδόματα και τις συντάξεις που πληρώνονται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Επίτροπος έκρινε ότι οι αποφάσεις της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, να απορρίψει αιτήσεις που υποβλήθηκαν εκπρόθεσμα, ή να καταβάλει την παροχή μόνο για περίοδο τριών μηνών από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης, ήταν σύννομες και δεν υπέβαλε εισηγήσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε, επίσης, αριθμό παραπόνων που αφορούσαν στο ύψος της σύνταξης γήρατος ή της σύνταξης χηρείας των παραπονούμενων. Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος της σύνταξής τους ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του. Επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι το ύψος των συντάξεων καθορίζεται δια νόμου, ότι αυτό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το ύψος και τη συνοχή των ασφαλιστέων ή πιστωμένων ασφαλιστέων εισφορών τους και από τον αριθμό των εξαρτωμένων τους και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για αύξησή τους.

Σε άλλες περιπτώσεις, παραπονούμενοι προσέφυγαν στην Επίτροπο Διοικήσεως επειδή οι αιτήσεις τους για παροχή συντάξεων (σύνταξης γήρατος, ανικανότητας, ή κοινωνικής σύνταξης) είχαν απορριφθεί. Από τη διερεύνηση των υποθέσεων (π.χ. **Α/Π 944/2008**), διαπιστώθηκε ότι ο λόγος της απόρριψης ήταν διότι αυτοί δεν πληρούσαν βασική προϋπόθεση εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων, ή προϋπόθεση διαμονής τους στην Κύπρο. Το ύψος των απαιτούμενων εισφορών και η περίοδος διαμονής στην Κύπρο καθορίζονται δεσμευτικά στη νομοθεσία περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Δεν υπήρχαν περιθώρια οποιασδήποτε παρέμβασης της Επιτρόπου Διοικήσεως στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας, όμως, επεξηγήθηκαν στους παραπονούμενους για πληροφόρησή τους.

Υποθέσεις Οικονομικής Υφής

Εισαγωγή

Στην ενότητα αυτή γίνεται αναφορά σε ορισμένες υποθέσεις που διερευνήθηκαν κατά τη διάρκεια του έτους οι οποίες άπτονται θεμάτων οικονομικής υφής. Η ενότητα περιλαμβάνει υποθέσεις που έτυχαν χειρισμού από διάφορες υπηρεσίες και που αφορούσαν θέματα οικονομικής, δημοσιονομικής, ή δασμολογικής φύσης. Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων υποθέσεων, που εξετάστηκαν κατά το υπό επισκόπηση έτος, αποτέλεσαν παράπονο που αφορούσε τη διαδικασία αξιολόγησης και κατακύρωσης προσφοράς σχολικού κυλικείου από τη Σχολική Εφορεία

Πάφου, υπόθεση που αφορούσε την παροχή Ειδικής Χορηγίας για φοιτητές, που έτυχε χειρισμού από την Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών, περίπτωση απόρριψης αίτησης για παροχή σύνταξης αναπηρίας από την Επιτροπή Ανακουφίσεως Παθόντων και καταγγελία αναφορικά με τη μη τήρηση ημερολογίων ανασκαφών από το Τμήμα Αρχαιοτήτων του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων.

Σχολική Εφορεία Πάφου, Διαδικασία αξιολόγησης και κατακύρωσης προσφοράς εκμετάλλευσης σχολικού κυλικείου

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε από επηρεαζόμενο προσφοροδότη (**Α/Π 1926/2007**), η Επίτροπος Διοικήσεως ασχολήθηκε με το θέμα των διαγωνισμών για εκμετάλλευση σχολικών κυλικείων. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου, η Σχολική Εφορεία Πάφου είχε καθυστερήσει να λάβει τις σχετικές με το συγκεκριμένο διαγωνισμό αποφάσεις, ενώ όλοι όσοι είχαν υποβάλει προσφορές δεν είχαν, μέχρι την ημέρα υποβολής του παραπόνου (δηλαδή λίγες ημέρες προτού ανοίξουν τα σχολεία), λάβει οποιαδήποτε απάντηση.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος σημείωσε ότι η δικαιολογία που η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε προβάλει, ότι, δηλ., “τα πρακτικά δεν είχαν τύχει επικύρωσης”, ήταν ανεπαρκής. Η επικύρωση των πρακτικών έγινε τελικά μετά την έναρξη της σχολικής χρονιά και μετά την ανάθεση της σύμβασης στον πλειοδότη. Μία εβδομάδα αργότερα, η εμπλεκόμενη υπηρεσία ενημέρωσε τον παραπονούμενο, ότι η προσφορά του δεν είχε γίνει αποδεκτή. Ο λόγος της μη αποδοχής της προσφοράς του ήταν ότι αυτός δεν πληρούσε έναν από τους “βασικούς” όρους που είχε θέσει η Σχολική Εφορεία: ο ενοικιαστής του κυλικείου να ασχολείται εξ ολοκλήρου με το κυλικείο. Ο παραπονούμενος ήταν (και) ιδιοκτήτης πιτσαρίας. Η Επίτροπος Διοικήσεως παρατήρησε ότι τέτοιος όρος δεν υπήρχε στα έγγραφα του διαγωνισμού και, κατά συνέπεια, η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε λάβει υπόψη της ένα εξωγενές στοιχείο κρίσης. Ένας τέτοιος όρος, εξάλλου, θα επέτρεπε την υποβολή προσφορών μόνο από άνεργα άτομα, ή από άτομα που θα ήταν πρόθυμα να τερματίσουν οποιαδήποτε άλλη εργασία τους για να αναλάβουν την εκμετάλλευση ενός σχολικού κυλικείου. Ο όρος που υπήρχε στα έγγραφα του διαγωνισμού, ήταν εντελώς διαφορετικός και προέβλεπε ότι ο αδειούχος είχε υποχρέωση να διαχειρίζεται αυτοπροσώπως το κυλικείο.

Η Επίτροπος επισήμανε ότι η κατακύρωση της προσφοράς είχε ήδη δημιουργήσει δικαιώματα τρίτων, τα οποία δεν μπορούσε να αγνοήσει ή να ανατρέψει. Η ανατροπή των δικαιωμάτων αυτών και/ή η ακύρωση της απόφασης της εμπλεκόμενης υπηρεσίας μπορούσε να γίνει μόνο από το Ανώτατο Δικαστήριο, μέσα στα πλαίσια της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας, με βάση το Άρθρο 146 του Συντάγματος. Η Επίτροπος, συνεπώς, περιορίστηκε στην υποβολή σύστασης προς τη Σχολική Εφορεία όπως οι επισημάνσεις που περιέχονται στην Έκθεσή της ληφθούν σοβαρά υπόψη σε μελλοντικές διαδικασίες προκήρυξης και κατακύρωσης προσφορών. Υπενθύμισε, παράλληλα, στα μέλη της Εφορείας, τη σημασία του έργου που καλούνται να επιτελέσουν, το βάρος του καθήκοντος που έχουν αναλάβει και την υποχρέωσή τους να ασκούν τις εξουσίες που τους εμπιστεύτηκε ο νομοθέτης, μέσα στα πλαίσια της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης.

Σε απαντητική επιστολή του, ο Πρόεδρος της Σχολικής Εφορείας διαβεβαίωσε την Επίτροπο ότι όλα τα Μέλη της Εφορείας έλαβαν γνώση των παρατηρήσεών της και ότι τα όσα είχαν υποδειχθεί θα λαμβάνονταν σοβαρά υπόψη σε μελλοντικές διαδικασίες προκήρυξης και κατακύρωσης προσφορών.

Υπηρεσία Χορηγιών και Επιδομάτων του Υπουργείου Οικονομικών, παροχή Ειδικής Χορηγίας - Εισήγηση κάλυψης νομοθετικού κενού

Στην υπόθεση αυτή (Α/Π 1019/07), η Επίτροπος διερευνήσε καταγγελία που της υποβλήθηκε, ότι οι πρόνοιες του περί Παροχής Ειδικών Χορηγιών Νόμου δε συνιστούσαν ουσιαστικό αντιστάθμισμα στην κατάργηση των προσωπικών εκπτώσεων που παραχωρούνταν στους φορολογούμενους με βάση τον περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμο.

Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος σημείωσε ότι, κατ' αρχήν, οι ισχύοντες νόμοι, συμπεριλαμβανομένης και της νομοθεσίας που ρυθμίζει το θέμα που ο παραπονούμενος είχε θέξει, αποτελούν έργο της Βουλής των Αντιπροσώπων, η οποία δεν υπόκειται στον έλεγχό της. Έχοντας, όμως, μελετήσει τις σχετικές νομοθετικές πρόνοιες, η Επίτροπος διαπίστωσε ότι οι απόψεις του παραπονούμενου, δε στερούνταν βασιμότητας. Ως εκ τούτου, και με δεδομένο ότι το ίδιο θέμα είχε εγερθεί και στο παρελθόν από άλλους επηρεαζόμενους πολίτες, η Επίτροπος αποφάσισε, με βάση τη δυνατότητα που της παρέχει το εδάφιο (2) του άρθρου 6 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων, να κοινοποιήσει στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών τα ευρήματα της μελέτης της, με την παράκληση όπως αυτός τα μελετήσει για σκοπούς ευρύτερου προβληματισμού.

Το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει το θέμα είναι ο περί Παροχής Ειδικών Χορηγιών Νόμος Ν.77(Ι)/96, που θεσπίστηκε για να δοθούν οι συγκεκριμένες κοινωνικές παροχές, ως αντιστάθμισμα στην κατάργηση (το 1995) των προσωπικών εκπτώσεων και των πιστώσεων φόρου που παραχωρούνταν σε φορολογούμενους των οποίων τα παιδιά ήταν φοιτητές. Παρά τις εξαγγελίες του Υπουργείου Οικονομικών ότι η κατάργηση των πιο πάνω προσωπικών εκπτώσεων / πιστώσεων φόρου δε θα έφερε σε δυσμενέστερη θέση τους φορολογούμενους, αρκετοί από αυτούς κατέστησαν μη δικαιούχοι της χορηγίας, λόγω των εξαιρέσεων που έθεσε ο περί Παροχής Ειδικών Χορηγιών Νόμος.

Μέχρι το 1995, ο φορολογούμενος γονέας τύγχανε, μεταξύ άλλων:

- προσωπικής έκπτωσης £750 για κάθε παιδί που φοιτούσε σε σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο,
- προσωπικής έκπτωσης £1,000 για κάθε παιδί που φοιτούσε σε πανεπιστήμιο ή κολλέγιο στο εξωτερικό, και £3,500 για τα δίδακτρα σε πανεπιστήμιο, κολλέγιο κ.λπ., στο εξωτερικό. Δεν υπήρχε οποιοσδήποτε περιορισμός για αναγνωρισμένες σχολές,
- πίστωσης φόρου £25.00 για κάθε παιδί που φοιτούσε σε σχολή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Κύπρο και £80.00 για κάθε παιδί που φοιτούσε σε πανεπιστήμιο, κολλέγιο κ.λ.π. στο εξωτερικό. Δεν υπήρχε οποιοσδήποτε περιορισμός για αναγνωρισμένες σχολές, ούτε και χρονικός περιορισμός στη διάρκεια των σπουδών.

Μετά το 1995, για να λάβει ο αιτητής (συνήθως ο γονέας) την ειδική φοιτητική χορηγία σύμφωνα με τον περί Παροχής Ειδικών Χορηγιών Νόμο, πρέπει, μεταξύ άλλων:

- να έχει κατά τα 3 τελευταία χρόνια τη μόνιμη διαμονή του στην Κύπρο, για περίοδο τριάντα μηνών (η ίδια προϋπόθεση ισχύει και για το φοιτητή ο οποίος, εκτός από τη μόνιμη διαμονή στην Κύπρο, θα πρέπει να είναι και απόφοιτος σχολής μέσης εκπαίδευσης στην Κύπρο),
- ο φοιτητής να φοιτά τακτικά σε αναγνωρισμένο εκπαιδευτικά αξιολογημένο/πιστοποιημένο κλάδο σπουδών, όπως τούτο βεβαιώνεται από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, σύμφωνα με τις αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων του Κυπριακού Συμβουλίου αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών (ΚΥΣΑΤΣ) και του Συμβουλίου Εκπαιδευτικής Αξιολόγησης Πιστοποίησης (ΣΕΚΑΠ),
- η διάρκεια σπουδών να μην υπερβαίνει τον από το εκπαιδευτικό ίδρυμα καθοριζόμενο για την απόκτηση του τίτλου χρόνο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι οι πρόνοιες του περί Παροχής Ειδικών Χορηγιών Νόμου θα αποτελούσαν πραγματικό αντιστάθμισμα, μόνο αν κάλυπταν όλους εκείνους τους φορολογούμενους που προηγουμένως ελάμβαναν τις (σχετικές με τη φοίτηση τέκνου) προσωπικές εκπτώσεις και πιστώσεις φόρου με βάση τον περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμο. Κάτι τέτοιο, όμως, όπως παρατήρησε, δεν ισχύει, παρά τις τροποποιήσεις που έγιναν κατά καιρούς στη νομοθεσία, με τις οποίες διευρύνθηκε η ομάδα των δικαιούχων. Ολοκληρώνοντας το συλλογισμό της, η Επίτροπος ανέφερε ότι το νομοθέτημα αυτό θα έπρεπε να είχε εντάξει στους δικαιούχους τις ακόλουθες ομάδες:

- όλους τους γονείς που εργάζονται στην Κύπρο και έχουν παιδιά φοιτητές και οι οποίοι, κατά το σχολικό έτος που αιτούνται τη φοιτητική χορηγία, καταβάλλουν φόρο εισοδήματος στο κράτος, ανεξάρτητα αν αυτοί ή τα παιδιά τους ήταν ή όχι μόνιμοι κάτοικοι Κύπρου σε καθορισμένο (προγενέστερο) χρονικό διάστημα,
- όλες τις οικογένειες που εργάζονται και φορολογούνται στην Κύπρο και έχουν παιδιά που φοιτούν σε τριτοβάθμιο εκπαιδευτικό ίδρυμα, ανεξάρτητα αν τα παιδιά αυτά αποφοίτησαν από σχολές μέσης εκπαίδευσης της Κύπρου ή άλλης χώρας,
- φοιτητές των οποίων ο κλάδος σπουδών δεν είναι αναγνωρισμένος από το ΚΥΣΑΤΣ ή το ΣΕΚΑΠ, αφού τέτοια προϋπόθεση δεν υπήρχε στον περί Φορολογίας του Εισοδήματος νόμο.

Επιτροπή Ανακουφίσεως Παθόντων, Ανατιολόγητη απόρριψη αίτησης για σύνταξη αναπηρίας – Εισήγηση για επανεξέτασή της

Το παράπονο (Α/Π 988/07) αφορούσε στην απόρριψη, από την Επιτροπή Ανακουφίσεως Παθόντων, της αίτησης του Α. Γ. για παραχώρηση ειδικής μηνιαίας σύνταξης αναπηρίας. Ο παραπονούμενος είχε τραυματιστεί κατά τη διάρκεια της τουρκικής εισβολής, το 1974, αλλά η σχετική αίτησή του δεν εγκρίθηκε, παρά το ότι το αρμόδιο Ιατρικό Συμβούλιο που τον εξέτασε είχε γνωμοδοτήσει ότι το ποσοστό ανικανότητάς του ήταν τόσο που αυτός θα μπορούσε να είχε καταστεί δικαιούχος της σύνταξης.

Το Ιατρικό Συμβούλιο που εξέτασε τον παραπονούμενο το 2005 γνωμάτευσε, αρχικά, για μόνιμο ποσοστό ανικανότητας σε σχέση με το πολεμικό του τραύμα, 5%, κατόπιν όμως επανεξέτασης της περίπτωσης του, τον Ιανουάριο του 2006, το ποσοστό αυτό αναθεωρήθηκε σε 16%. Παρόλο που το ποσοστό ανικανότητας τον καθιστούσε δικαιούχο μηνιαίας σύνταξης αναπηρίας (υπερέβαινε το 15% που καθορίζεται στη νομοθεσία,) η εμπλεκόμενη υπηρεσία απέρριψε την αίτησή του, υποστηρίζοντας ότι η γνωμάτευση του Ιατρικού Συμβουλίου δεν ήταν δεσμευτική για αυτήν και ότι είχε δικαίωμα να την αγνοήσει και/ή να μην την υιοθετήσει. Σύμφωνα, όμως, με γνωμάτευση που της είχε δώσει ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας «στις περιπτώσεις που η Επιτροπή θα διαφωνήσει με τη σχετική γνωμοδότηση του Ιατροσυμβουλίου, η απόφαση θα πρέπει να είναι επαρκώς και δεόντως αιτιολογημένη». Καμία τέτοια αιτιολογία δεν καταγράφηκε στα πρακτικά της συνεδρίας κατά τη διάρκεια της οποίας λήφθηκε η απόφαση απόρριψης της αίτησης του παραπονούμενου. Η Επίτροπος έκρινε πως το λεκτικό ότι η Επιτροπή βασίστηκε «σε προηγούμενη γνωμοδότηση του Ιατροσυμβουλίου», δεν μπορούσε να θεωρηθεί ως επαρκής αιτιολογία και παρατήρησε ότι «το μεταγενέστερο υπερισχύει του προγενεστέρου».

Στην Έκθεσή της, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι με την (απορριπτική) απόφασή της, η εμπλεκόμενη υπηρεσία καταστρατήγησε, επίσης, τον περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου νόμο, ο οποίος ρητά προνοεί ότι «οι διοικητικές πράξεις οι οποίες εκδίδονται έπειτα από άσκηση διακριτικής εξουσίας πρέπει να είναι επαρκώς και δεόντως αιτιολογημένες, ιδίως όταν πρόκειται για πράξεις οι οποίες είναι δυσμενείς για το διοικούμενο, είναι αντίθετες ως προς το περιεχόμενό τους με προηγηθείσα γνωμοδότηση, πρόταση, εισήγηση ή έκθεση αρμόδιου οργάνου ή είναι αντίθετες με χαραχθείσα πολιτική ή τακτική.» (άρθρο 26). Στην υπό εξέταση περίπτωση, παρατήρησε, συνέτρεχαν όλες οι πιο πάνω προϋποθέσεις. Η απόφαση ήταν, δηλ., δυσμενής για τον παραπονούμενο, ήταν αντίθετη με τη γνωμοδότηση του Ιατρικού Συμβουλίου και ήταν αντίθετη με την εισήγηση που είχε ενώπιόν της η Επιτροπή κατά τη συνεδρία της της 27ης Ιουλίου 2006. Παρά ταύτα, η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε τη θέση της, δεν θεώρησε σκόπιμο να εξηγήσει το λόγο που επέλεξε να αγνοήσει τη γνωμάτευση του επιστημονικού οργάνου (Ιατρικού Συμβουλίου) που η ίδια είχε διορίσει για να τη συμβουλευτεί και δεν αιτιολόγησε την απόκλιση της από την καθιερωμένη πολιτική της υιοθέτησης των γνωμοδοτήσεων του οργάνου αυτού. Παρέλειψε, επίσης, να εξηγήσει γιατί προτίμησε να υιοθετήσει την παλαιότερη γνωμοδότηση του Ιατρικού Συμβουλίου και να αγνοήσει την πιο πρόσφατη.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει την περίπτωση του παραπονούμενου, υπό το πρίσμα του περιεχομένου της Έκθεσής της.

Μετά την επανεξέταση, η εμπλεκόμενη υπηρεσία, συμμορφούμενη με τις υποδείξεις της Επιτροπής Διοικήσεως, αναθεώρησε την απόφασή της και κατέβαλε, τελικά, την ειδική σύνταξη αναπηρίας στον παραπονούμενο, με αναδρομική ισχύ από την ημερομηνία της εξέτασής του από το Ιατρικό Συμβούλιο.

Τμήμα Αρχαιοτήτων, Τήρηση ημερολογίων ανασκαφών, Υποχρέωση παράδοσής των στο Τμήμα Αρχαιοτήτων.

Ο Σύνδεσμος Κυπρίων Αρχαιολόγων προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως (Α/Π 2797/2005), όταν το Τμήμα Αρχαιοτήτων τον ενημέρωσε ότι ημερολόγια ανασκαφών που είχαν γίνει πριν από πολλά χρόνια δεν παραδόθηκαν ακόμη στο Τμήμα από τους αρχαιολόγους που είχαν διεξάγει τις ανασκαφές. Η διερεύνηση της υπόθεσης κατέδειξε τη βασιμότητα του παραπόνου και επιβεβαίωσε την ανησυχία που εξέφρασαν οι παραπονούμενοι ότι η τήρηση ημερολογίων σε σχέση με κάθε ανασκαφή δε γινόταν με την απαιτούμενη σχολαστικότητα και ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν έλαβε μέτρα για συμμόρφωση με τις νομοθετικές πρόνοιες για παράδοση των ημερολογίων με την ολοκλήρωση της ανασκαφής και της τελικής δημοσίευσης των ευρημάτων των ανασκαφών. Διαπιστώθηκε, επίσης, μη ορθή ερμηνεία εφαρμοστέων νομοθετικών διατάξεων. Η Επίτροπος υπέβαλε συγκεκριμένες εισηγήσεις για βελτίωση της επικρατούσας κατάστασης και σημείωσε ότι θα έπρεπε, ενδεχομένως, να αξιολογηθούν οι διατάξεις του περί Αρχαιοτήτων Νόμου, υπό το φως των διαπιστώσεων για τα υπάρχοντα προβλήματα και να εξεταστεί το ενδεχόμενο τροποποιήσεων και αναπροσαρμογών, που θα αποτρέπουν παρερμηνείες, θα ενισχύουν και θα διευκολύνουν τη δράση του Τμήματος Αρχαιοτήτων και θα διασφαλίζουν την επίτευξη όλων των στόχων τους.

Μετά την υποβολή της Έκθεσης, η εμπλεκόμενη υπηρεσία κάλεσε όλους τους αφυπηρετησάντες Διευθυντές της να παραδώσουν τα ημερολόγια ανασκαφών τα οποία είχαν στην κατοχή τους όταν υπηρετούσαν στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, προέβη, δε, στη λήψη μέτρων προς υλοποίηση εισηγήσεων που υπέβαλε η Επίτροπος Διοικήσεως.

Σύντομη αναφορά σε άλλες υποθέσεις

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως εξέτασε και υποθέσεις που αφορούσαν προκήρυξη και ανάθεση διαγωνισμών του δημοσίου. Στις περισσότερες περιπτώσεις η ανάθεση/κατακύρωση του διαγωνισμού είχε ήδη δημιουργήσει δικαιώματα τρίτων τα οποία ο Επίτροπος Διοικήσεως δεν μπορούσε να αγνοήσει ή να ανατρέψει. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε εμπλοκή του δε θα είχε πρακτικό αποτέλεσμα για τον παραπονούμενο. Όπου τούτο ήταν εφικτό, υποδείχθηκε στους παραπονούμενους να προσφύγουν στην Αναθεωρητική Αρχή Προσφορών για τα περαιτέρω.

Παράπονα υποβλήθηκαν επίσης και σε σχέση με τις παρατηρούμενες καθυστερήσεις στην εξέταση αιτήσεων δανειοδότησης από τον Κεντρικό Φορέα Ισότιμης Κατανομής Βαρών. Σε όλες τις περιπτώσεις επεξηγήθηκαν στους παραπονούμενους ότι οι αιτήσεις που υποβάλλονται εξετάζονται από το Φορέα με χρονολογική σειρά, ότι τα περιορισμένα κονδύλια που έχει στη διάθεσή του ο Φορέας δεν επιτρέπουν την ικανοποίηση όλων των αιτήσεων δια μιας και ότι η εμπλοκή του Επιτρόπου Διοικήσεως στην επίσπευση της εξέτασης συγκεκριμένης αίτησης εις βάρος άλλων αιτήσεων, δεν ήταν δυνατή.

Σε άλλες περιπτώσεις παραπονούμενοι προσέφυγαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως διαμαρτυρόμενοι σε σχέση με το ύψος και τον τρόπο επιβολής αποχετευτικών τελών, ιδιαίτερα σε περιοχές στις οποίες η λειτουργία αποχετευτικού συστήματος δεν είχε ακόμα αρχίσει. Επεξηγήθηκαν, σε όλες τις περιπτώσεις, οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας και η εφαρμογή τους στην κάθε περίπτωση.

Κατ' ανάλογο τρόπο, επεξηγήθηκαν σε παραπονούμενους πρόνοιες των περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμων, των περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας Νόμων, του περί Ειδικής Χορηγίας (Αγορά ή Ανέγερση Κατοικίας) Νόμου και άλλων νόμων, σε απάντηση ερωτημάτων ή παραπόνων που υποβλήθηκαν, εξετάστηκαν, αλλά κρίθηκαν αβάσιμα.

KENH

Εισαγωγή

Στον Τομέα Κοινωνικής Προστασίας εμπίπτουν τα παράπονα που αφορούν σε αξιώσεις των διοικουμένων έναντι του Υπουργείου Υγείας και των υπηρεσιών του, καθώς και αυτά που σχετίζονται με αποφάσεις των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για στέρηση ή/και τερματισμό καταβολής δικαιωμάτων, καθυστέρηση στην εξέταση αιτήσεων και αδικαιολόγητη μείωση του δημοσίου βοηθήματος.

Υγεία

Στις 17 Σεπτεμβρίου 2007 η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή εξέδωσε στις Βρυξέλλες τη «Χάρτα Δικαιωμάτων των Ασθενών», η οποία καθορίζει το πλαίσιο της σχέσης που οι πολίτες των χωρών μελών της Ε.Ε. αναμένεται να έχουν με το σύστημα υγείας της χώρας στην οποία διαμένουν. Στην Κύπρο, ενισχυτική για τη διεκδίκηση και διασφάλιση των δικαιωμάτων των ασθενών υπήρξε η ψήφιση, το 2005, του περί της Κατοχύρωσης και της Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νόμου¹. Σκοπός, η αναβάθμιση της φροντίδας και της μεταχείρισης που οι ασθενείς τυγχάνουν στα νοσηλευτήρια και η δημιουργία ενός ποιοτικά υψηλού ανθρωποκεντρικού συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας.

Τέσσερα χρόνια μετά την ψήφιση του νόμου, η εικόνα που οι αρμόδιες υπηρεσίες παρουσιάζουν δεν είναι η αναμενόμενη, αλλά ούτε αυτή στην οποία προσέβλεπε ο νομοθέτης όταν λάμβανε τις συγκεκριμένες αποφάσεις. Από τις υποθέσεις που κατά το έτος αυτό έχω εξετάσει φαίνεται πως, σε σειρά από επίπεδα, υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις και κενά που όχι μόνο καθιστούν ανέφικτη την επίτευξη του πιο πάνω στόχου, αλλά θέτουν επιτακτικά θέμα ριζικής αναθεώρησης του τρόπου με τον οποίο το σύστημα παροχής υπηρεσιών υγείας στο σύνολο του λειτουργεί. Ακόμη και οι προσπάθειες που το Γραφείο μου, κατά καιρούς, καταβάλλει για βελτίωση πρακτικών και επίλυση προβλημάτων, προσκρούουν συχνά σε παγιωμένες αντιλήψεις και γραφειοκρατικές αντιστάσεις που αποτρέπουν και την ελάχιστη πρόοδο.

Η ανάπτυξη της τεχνολογίας και η διάδοση της χρήσης του διαδικτύου είχε ως αποτέλεσμα την απόκτηση περισσότερων γνώσεων από μέρους των ασθενών τα τελευταία χρόνια και, συνακόλουθα, την αύξηση των προσδοκιών τους από τους γιατρούς και τους άλλους επαγγελματίες του τομέα. Οι προσδοκίες αυτές εκφεύγουν πλέον του καθιερωμένου πλαισίου της απρόσωπης εφαρμογής τεχνικών περίθαλψης και καταλήγουν στη διαχείριση μιας στενής και σύνθετης ανθρώπινης σχέσης όπου, οι παράγοντες που καλείται να σταθμίσει ο παροχέας στη διαμόρφωση της θεραπείας να θέτουν ως προαπαιτούμενο την ειλικρινή και αμφίδρομη επικοινωνία, μεταξύ γιατρού και ασθενή.

Παρά τις πιο πάνω κοινωνικές, τεχνολογικές και άλλες εξελίξεις και την αύξηση των απαιτήσεων, η σχέση που εξακολουθεί να καθορίζει τη βάση συνδιαλλαγής μεταξύ των δύο παραμένει αναχρονιστική, με τον πρώτο, λόγω της θέσης και της γνώσης την οποία κατέχει, να θεωρεί ότι έχει την απόλυτη και αδιαπραγμάτευτη εξουσία έναντι του δευτέρου. Ενόσω η φύση της συναλλαγής παραμένει ετεροβαρής, η πιθανότητα δημιουργίας μιας σειράς από κινδύνους είναι υπαρκτή. Για το λόγο αυτό η ψήφιση νομοθεσιών και η σύσταση μηχανισμών ελέγχου που να αποκαθιστούν τις ισορροπίες μεταξύ ασθενών και παροχέων υπηρεσιών υγείας είναι σημαντικές. Όμως, οι δράσεις αυτές από μόνες τους δεν μπορούν να επιλύσουν τα σοβαρά προβλήματα που ο τομέας αντιμετωπίζει εάν, παράλληλα, δεν αναληφθούν από μέρους του Υπουργείου πρωτοβουλίες για αλλαγή των δομών στην παροχή των υπηρεσιών και καλλιέργειας, μεταξύ των επαγγελματιών του κλάδου, νοοτροπίας που να ανταποκρίνεται στις νέες προκλήσεις.

¹ Ν. 1(Ι)/2005

Ο ενεργότερος ρόλος που οι ασθενείς, όλο και πιο συχνά, αναλαμβάνουν στη διαμόρφωση της θεραπείας τους, οδηγούν στο συμπέρασμα ότι το πρότυπο σχέσης γιατρού – ασθενή που επικρατεί, έχει ξεπεραστεί. Το πέραςμα, ωστόσο, από τη σχέση τυφλής εμπιστοσύνης που ο ασθενής αναμένετο να έχει στο γιατρό του, σε μια σχέση αμοιβαίας αναγνώρισης και σεβασμού, δεν είναι ακόμα εφικτό, αφού οι αντιστάσεις που επανειλημμένα διαπιστώνω να προβάλλονται από τους επαγγελματίες του κλάδου είναι πολυπρόσωπες και ισχυρές. Έχω την άποψη, όμως, πως παρά τις αντιλήψεις και νοοτροπίες που μπορεί να επικρατούν, οι συνθήκες έχουν ωριμάσει, ώστε όλοι οι εμπλεκόμενοι να προχωρήσουν με τους ρυθμούς και τα βήματα που οι νόμοι επιβάλλουν, για να προσαρμοστούν.

Θα ήταν εξαιρετικά παράτολμο εάν, στα πλαίσια μιας έκθεσης, επιχειρούσα να προχωρήσω σε πιο συγκεκριμένες εισηγήσεις για επίλυση του συνόλου των προβλημάτων που το Υπουργείο Υγείας αντιμετωπίζει. Το Γραφείο μου, άλλωστε, δεν ισχυρίζεται και ούτε θεωρεί ότι είναι ειδήμων για να προσφέρει άμεσες και αποτελεσματικές λύσεις στα σύνθετα και πολύπλοκα θέματα που οι καθ' ύλην αρμόδιες υπηρεσίες έχουν να χειριστούν. Εκ της θέσεως μου, όμως, έχω το χρέος και την υποχρέωση να εντοπίζω, να σχολιάζω και ενδεχομένως να επικρίνω τις κακές πρακτικές και τις αδυναμίες που διαπιστώνω και να προβαίνω σε επισημάνσεις και εισηγήσεις ώστε, όπου κρίνεται απαραίτητο, να λαμβάνονται διορθωτικά μέτρα και όπου επιβάλλεται οι υπεύθυνοι να επανεξετάζουν και να αναζητούν τα βαθύτερα αίτια ενός προβλήματος που το προκαλούν, πριν καταλήξουν σε λύσεις.

Εν προκειμένω, στα θετικά καταγράφεται η αναθεώρηση του «Σχεδίου για Αποστολή Ασθενών στο Εξωτερικό με Φροντίδα της Κυβέρνησης» το οποίο έχει μετονομαστεί σε «Σχέδιο Παροχής Οικονομικής Αρωγής για Υπηρεσίες Υγείας που δεν Προσφέρονται στο Δημόσιο Τομέα». Από τη σύντομη εφαρμογή του φαίνεται πως, κατά την τελική διαμόρφωση του Σχεδίου λήφθηκαν υπόψη οι εισηγήσεις που είχα υποβάλει για τον εκσυγχρονισμό και βελτίωση του στο Υπουργείο ενώ, σε καίρια σημεία, έχουν υιοθετηθεί αυτούσιες οι υποδείξεις μου.

Τα όποια δικαιώματα, όμως, που οι χάρτες και οι νόμοι μπορεί να κατοχυρώνουν για τους ασθενείς παραμένουν στην πράξη χωρίς αντίκρισμα, εάν η ποιότητα και η οργάνωση του συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας δεν εδράζεται σε καθολικά αποδεκτές αρχές, με τους επαγγελματίες του τομέα να αισθάνονται πρώτιστα το μέγεθος της ευθύνης που τους αναλογεί. Με τη χαρτογράφηση και τη νομική κατοχύρωση των δικαιωμάτων των ασθενών, το πλαίσιο για την αντιμετώπιση των προβλημάτων έχει ήδη τεθεί. Αυτό, όμως, δεν αποτελεί παρά την αρχή. Ο δρόμος μέχρι την ολοκλήρωση του οράματος για την ανάπτυξη ενός ποιοτικότερου και πιο ανθρωποκεντρικού συστήματος παροχής υπηρεσιών υγείας εξακολουθεί να παραμένει ιδιαίτερα μακρύς και δύσκολος.

Κοινωνική Ευημερία

Σε ότι αφορά στο Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, με βάση στοιχεία, φαίνεται να είναι σε καλύτερη πορεία στην αναζήτηση τρόπων αποτελεσματικότερης λειτουργίας για εξυπηρέτηση του διοικούμενου. Ενδεικτικό της προόδου που έχει σημειωθεί είναι ο μειωμένος αριθμός εκθέσεων που υποβλήθηκαν στο Τμήμα, κατά το υπό ανασκόπηση έτος, σε σύγκριση με τον αριθμό παραπόνων που είχα δεχθεί, ο οποίος, σε σχέση με τον προηγούμενο χρόνο, παρέμεινε στα ίδια περίπου επίπεδα. Η μείωση αυτή οφείλεται σε σειρά μέτρων που έλαβε η Διεύθυνση μετά την ενίσχυση του Τμήματος σε προσωπικό, στην αυξημένη σημασία που με την ανάληψη των καθηκόντων της έδωσε στο Τμήμα η Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, για επίλυση των χρόνιων προβλημάτων που το απασχολούν, αλλά προπαντός στη θετική διάθεση με την οποία οι παρεμβάσεις του Γραφείου μου είχαν, σε πολλές περιπτώσεις, αντιμετωπιστεί, τόσο από τη Διευθύντρια όσο και από τις Επαρχιακές Λειτουργούς.

Στα πλαίσια ανάπτυξης μιας στενότερης συνεργασίας με το Τμήμα, η οποία να προσφέρει τη δυνατότητα και ευελιξία για να επιλύει πιο έγκαιρα τα προβλήματα του διοικούμενου, επισκέφθηκα μαζί με τον υπεύθυνο του Τομέα, τα κεντρικά γραφεία της υπηρεσίας για ανταλλαγή, με τη Διευθύντρια και την ομάδα της, σκέψεων, απόψεων και εμπειριών, οι οποίες θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε πιο επωφελείς και πρόσφορες, για το διοικούμενο, λύσεις. Με το πέρας της συνάντησης λήφθηκαν συγκεκριμένες αποφάσεις, που σκοπό έχουν τη μείωση της μεταξύ μας γραφειοκρατίας και συντόμευσης του χρόνου εξέτασης και ολοκλήρωσης των υποθέσεων που διερευνώ. Ήδη, ανάμεσα στα μέτρα που έχουν τεθεί σε εφαρμογή, είναι η αποκέντρωση στη διαδικασία που το Τμήμα ακολουθεί σε σχέση με τις υποθέσεις που εξετάζω και η υπόδειξη Λειτουργών στα Επαρχιακά Γραφεία Ευημερίας οι οποίοι ενεργούν ως σύνδεσμοι (liaison officers) για άμεση επικοινωνία και λήψη πληροφοριών. Κατά τη συνάντηση, η Διευθύντρια του Τμήματος με ενημέρωσε επίσης για την απόφαση που λήφθηκε για σύσταση και λειτουργία μικρών τοπικών γραφείων στις Επαρχίες τα οποία θα μπορούν ευκολότερα να εξυπηρετούν τους διοικούμενους.

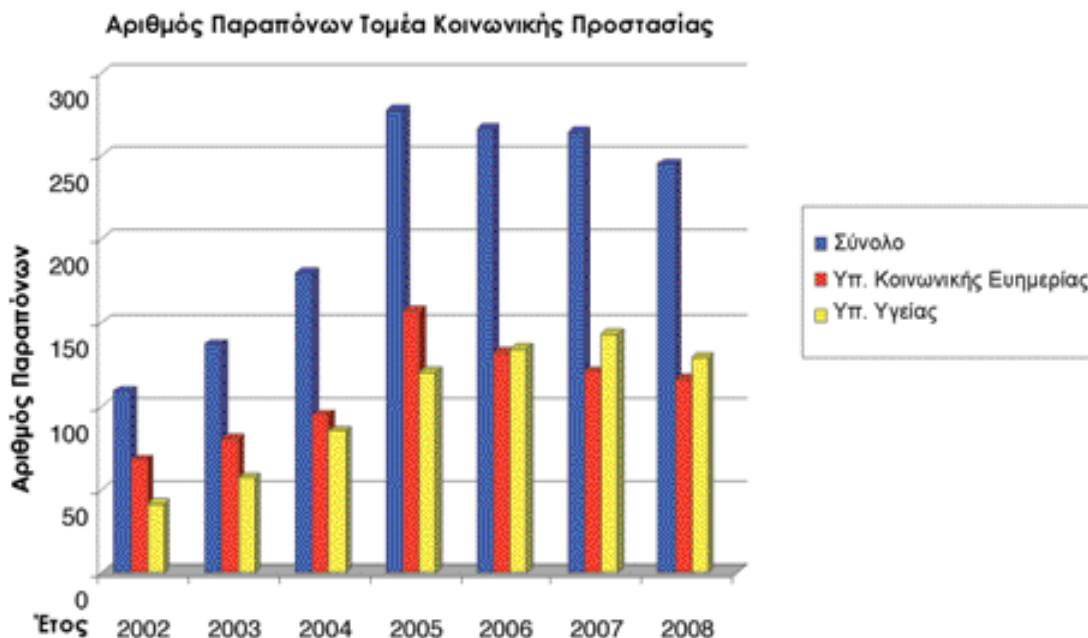
Καταγράφοντας τα πιο πάνω σημεία βελτίωσης στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας δε σημαίνει, κατ' ανάγκη, ότι μια σειρά από προβλήματα που παρουσιάστηκαν στο παρελθόν έχουν εκλείψει. Παρά τα μέτρα επίσπευσης της εξέτασης των αιτήσεων που το Τμήμα έχει λάβει, δεν κατέστη δυνατό να αποφευχθούν πλήρως οι καθυστερήσεις, ενώ φαινόμενα προσπάθειας μετατόπισης ευθυνών στους αιτητές, ή άλλους εμπλεκόμενους, σε σχέση με τον κακό ή ατυχή χειρισμό υποθέσεων, εξακολουθούν να εντοπίζονται. Ισχυρή, όπως διαπιστώνω, παραμένει ακόμα η τυπολατρική προσέγγιση και η υπερτίμηση του οικονομικού κριτηρίου στην εξέταση των αιτήσεων για βοήθεια, ενώ η υπηρεσία συνεχίζει να εμφανίζεται υπέρμετρα επιφυλακτική όταν καλείται να ασκήσει τη διακριτική της εξουσία και να παραχωρήσει βοήθεια σε άτομα που, λόγω εξαιρετικών ή απροβλέπτων συνθηκών, έκδηλα την έχουν ανάγκη.

Αρνητικό στοιχείο κατά το χρόνο που πέρασε, το οποίο ανέτρεψε, σε μεγάλο βαθμό, τη θετική εικόνα που το Τμήμα επιχείρησε να οικοδομήσει, υπήρξε η διαπίστωση – κατόπιν αυτεπάγγελτης έρευνας από το Γραφείο μου - των ακατάλληλων συνθηκών στις οποίες διαβιούν τα παιδιά με πολλαπλές εξαρτήσεις που φιλοξενούνται στο ίδρυμα Νέα Ελεούσα και της ελλιπούς φροντίδας της οποίας τυγχάνουν. Η παρέμβαση μου στο συγκεκριμένο θέμα κρίθηκε απαραίτητη μετά από καταγγελίες της Βουλευτού κ. Στέλλας Κυριακίδου και σειράς δημοσιευμάτων στον τύπο, σχετικά με τις απηρχαιωμένες εγκαταστάσεις του ιδρύματος και της πλημμελούς μεταχείρισης των παιδιών, εξαιτίας της απουσίας, διαχρονικά, μέριμνας και φροντίδας από μέρους του κράτους. Η Έκθεση, που υπέβαλα στα μέσα του χρόνου, υπήρξε καταλυτική, ώστε να υπάρξει στο πρόβλημα προσωπική παρέμβαση της Υπουργού και να δοθεί νέα δυναμική στην προώθηση τόσο άμεσων, όσο και μακροπρόθεσμων λύσεων.

Επειδή ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων που καταλήγει στον Τομέα αφορά το ύψος του δημοσίου βοηθήματος, που το Τμήμα καταβάλλει, θεωρώ σκόπιμο να διευκρινίσω ότι, σύμφωνα με το άρθρο 11 του περί Δημοσίων Βοηθημάτων και Υπηρεσιών Νόμου του 2006 [Ν. 95(Ι)/2006], το ποσό που μπορεί να παραχωρηθεί σε δικαιούχο για την κάλυψη των βασικών του αναγκών καθορίζεται με κανονισμούς που εγκρίνει το Υπουργικό Συμβούλιο και αναθεωρείται σε χρόνο που η εκάστοτε κυβέρνηση επιλέγει και καθορίζει. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμου του 1991 – 2004, ο Επίτροπος δεν έχει αρμοδιότητα να κρίνει ή να ελέγξει τις ενέργειες, τις πράξεις ή τις αποφάσεις που το Υπουργικό Συμβούλιο λαμβάνει. Κατά τον ίδιο τρόπο, ρυθμίζονται και τα υπόλοιπα επιδόματα, που το Τμήμα δύναται να καταβάλει σε δικαιούχους αιτητές για την κάλυψη των ιδιαίτερων τους αναγκών. Ως εκ τούτου, η δυνατότητα παρέμβασής μου στο θέμα εξαντλείται στο κατά πόσον η υπηρεσία κατέβαλε σε ένα δικαιούχο-αιτητή που προσφεύγει στο Γραφείο μου όλα τα δικαιώματα που προβλέπει για την περίπτωση του ο νόμος και στο ύψος που ορίζει ο κανονισμός.

Αριθμητική και Στατιστική Ανάλυση

Ο αριθμός παραπόνων που εμπίπτουν στο πεδίο αρμοδιότητας του Τομέα παρουσίασε ελαφριά μείωση (7%) σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο, με τον αριθμό τους να φτάνει στα 245, έναντι 264 που είχαν υποβληθεί το 2008. Εξ αυτών, εκατόν είκοσι εννιά (129) αφορούσαν στο Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και εκατόν δέκα έξι (116) Τμήματα και Υπηρεσίες που ανήκουν ή ελέγχονται από το Υπουργείο Υγείας.

Οι ελαφρές μειώσεις που καταγράφονται και στις δύο θεματικές κατηγορίες είναι δύσκολο να αξιολογηθούν, λόγω του εξαιρετικά μικρού τους μεγέθους και θα πρέπει μάλλον να αποδοθούν στη διασαφήνιση αρμοδιοτήτων που το Γραφείο μου επιχείρησε κατά το υπό ανασκόπηση έτος.

Υγεία

Πλημμελής Ιατρική Περίθαλψη

Καταγγελία για πλημμελή ιατρική περίθαλψη εξέτασε η Επίτροπος, με αφορμή το παράπονο **Α/Π 1751/2006**, που υποβλήθηκε κατά των Γενικών Νοσοκομείων Λευκωσίας και Λάρνακας. Σύμφωνα με την παραπονούμενη, οι ενέργειες των ιατρών και νοσηλευτών δεν ήταν οι δέουσες και με τις πράξεις και/ή τις παραλείψεις τους συνέβαλαν στην επιδείνωση της κατάστασης υγείας του πατέρα της και επέφεραν το θάνατό του.

Συγκεκριμένα, η παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι ο πατέρας της χειρουργήθηκε στις 17 Μαΐου 2006 στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας για ανεύρυσμα αορτής και η κατάστασή του μετεγχειρητικά εξελισσόταν αρχικά ικανοποιητικά. Στο γενικό θάλαμο, όμως, όπου νοσηλευόταν το προσωπικό έδειχνε να τον παραμελεί με αποτέλεσμα η υγεία του σταδιακά να αρχίσει να επιδεινώνεται. Παρά τις ανησυχίες που η παραπονούμενη εξέφρασε στους γιατρούς και τους νοσηλευτές για την κατάσταση του, αυτοί την διαβεβαίωναν ότι ο πατέρας της ήταν καλά. Αργότερα, ωστόσο, χωρίς να της δώσουν οποιαδήποτε εξήγηση, αποφάσισαν να τον μεταφέρουν στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας. Τελικά ο ασθενής απεβίωσε στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας μία ημέρα μετά τη μεταφορά του και η αιτία θανάτου του ήταν λοίμωξη από MRSA (Χρυσίζων σταφυλόκοκκος ανθεκτικός στη μεθικιλίνη).

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως διευκρινίζει καταρχήν ότι ούτε την αρμοδιότητα ούτε τη δυνατότητα έχει για να εκτιμήσει, από επιστημονική άποψη, τη φύση μίας ασθένειας και τις ενδεχόμενες μεθόδους διαχείρισης και θεραπείας του ασθενούς. Άλλωστε, τυχόν ύπαρξη ιατρικών λαθών και οι αιτίες τους δεν είναι ούτε μονοσήμαντες ούτε ανεξάρτητες από παράγοντες, όπως το είδος των επιστημονικών γνώσεων των ιατρών και γενικότερα των συνθηκών κάτω από τις οποίες εκτυλίχθηκε ένα περιστατικό. Με αυτήν την έννοια, η Επίτροπος με την παρέμβαση της δεν επιδίωξε να καταλογίσει ατομικές ευθύνες στους θεράποντες ιατρούς και νοσηλευτές. Οι παρατηρήσεις της στρέφονται αποκλειστικά προς την έρευνα που διενήργησε το Υπουργείο Υγείας, από τα ευρήματα της οποίας εκτίθεται μία προβληματική με πολλά κενά, καθώς δεν απαντήθηκαν ερωτήματα ουσιώδους σημασίας.

Η έρευνα που διενήργησε αρχικά το Υπουργείο Υγείας κατέληξε στην απόρριψη των ισχυρισμών της παραπονούμενης στο σύνολό τους, ενώ η Επίτροπος διαπίστωσε ότι η έρευνα του Υπουργείου διενεργήθηκε με συνοπτικό και ελλιπτικό τρόπο, χωρίς να αξιολογηθούν με τη δέουσα προσοχή όλες οι παράμετροι, καθιστώντας έτσι αμφιβόλου πειστικότητας τα αποτελέσματά της. Εισηγήθηκε στο Υπουργείο Υγείας να προχωρήσει στην αξιολόγηση του υλικού της έρευνας και σε επιστημονική επαναξιολόγηση όλων των στοιχείων, ενώ λόγω της σοβαρότητας του θέματος, αντίγραφο της Έκθεσης κοινοποιήθηκε στο Γενικό Εισαγγελέα. Εισηγήθηκε, επίσης, η Κεντρική Επιτροπή Ελέγχου και Παρακολούθησης Νοσοκομειακών Λοιμώξεων, αφού λάβει υπόψη της τις πρακτικές που ακολουθούν τα νοσοκομεία στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, επανεξετάσει το πρωτόκολλο διαχείρισης του MRSA με σκοπό τον εκσυγχρονισμό του.

Διαδικασία Διευθέτησης Επίσκεψης κατόπιν Προσυνεννόησης («ραντεβού») στα Νοσοκομεία

Τις καταγγελίες για την ταλαιπωρία που η παραπονούμενη υπέστη όταν το «ραντεβού» που είχε διευθετήσει στο Γενικό Νοσοκομείο Λάρνακας για διενέργεια υπερήχου θυρεοειδής έξι μήνες προηγουμένως ακυρώθηκε, χωρίς καμία προειδοποίηση, εξέτασε η Επίτροπος στο παράπονο **Α/Π 2063/2007**.

Από τη διερεύνηση της υπόθεσης προέκυψε η βασιμότητα των ισχυρισμών της παραπονούμενης και επισημάνθηκαν οι πρόνοιες της περί της Κατοχύρωσης και Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Νομοθεσίας, σύμφωνα με τις οποίες κάθε ασθενής που απευθύνεται σε παροχέα υπηρεσιών υγείας, είτε για εξέταση είτε για θεραπεία, έχει το αναφαίρετο δικαίωμα της αξιοπρεπούς μεταχείρισης. Όταν δε, εκ των πραγμάτων επιβάλλεται επιλογή μεταξύ ασθενών για την παροχή συγκεκριμένης υπηρεσίας, αυτή θα πρέπει να γίνεται χωρίς διάκριση και κατά τρόπο δίκαιο, ο οποίος θα βασίζεται αποκλειστικά και μόνο σε επιστημονικά και επαγγελματικά κριτήρια.

Στην προκειμένη περίπτωση η παραπονούμενη απευθύνθηκε, μετά την παραπομπή του ιατρού της, στο ακτινολογικό τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου Λάρνακας για υπέρηχο και η ημερομηνία που της δόθηκε ήταν ύστερα από 6 μήνες. Κρίθηκε ότι το χρονικό όριο αναμονής ήταν υπερβολικό, αφού κανένας ιατρικός ή άλλος επιστημονικός λόγος δε φαίνεται να υπήρχε που να το δικαιολογούσε. Πέρα από το υπερβολικό χρονικό διάστημα αναμονής της ασθενούς, αδικαιολόγητη θεωρήθηκε, επίσης, η παράλειψη του Νοσοκομείου να λάβει όλα τα στοιχεία επικοινωνίας της παραπονούμενης, ώστε έγκαιρα να την ειδοποιήσει για την ακύρωση της εξέτασής της. Από αφορμή την εξέταση του εν λόγω παραπόνου, η Επίτροπος επανέλαβε την εισήγηση που έθεσε υπόψη του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου και στο παρελθόν (**Α/Π 2306/2004**) σχετικά με τον καθορισμό αξιόπιστης διαδικασίας καθορισμού ημερομηνίας για εξέταση στα νοσοκομεία, που να εξυπηρετεί πρωτίστως τους ασθενείς, χωρίς να τους ταλαιπωρεί. Εισηγήθηκε, επίσης,

την άμεση λήψη μέτρων, ώστε το χρονικό διάστημα για εξέταση στο ακτινολογικό τμήμα να προσαρμοστεί στις ιατρικές ανάγκες κάθε ασθενούς, καθώς και την αποστολή απολογητικής επιστολής προς την παραπονούμενη, ως ελάχιστο μέτρο αναγνώρισης της αχρείαστης ταλαιπωρίας στην οποία υποβλήθηκε, δεδομένου ότι η τελευταία και η μειωτική μεταχείριση της οποίας αυτή έτυχε δεν μπορεί με κανένα τρόπο να αποκατασταθεί.

Αναγνώριση Ειδικοτήτων

Πρόβλημα στην αναγνώριση των ειδικοτήτων του Γναθοχειρουργού και Στοματογναθοπροσωποχειρουργού, μετά την εναρμόνιση με τη σχετική Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης 2001/19/EK διαπίστωσε η Επίτροπος, με αφορμή το παράπονο **Α/Π 1396/2007**. Οι παραπονούμενοι κατήγγειλαν, επίσης, την απόφαση του Ιατρικού Συμβουλίου να χορηγήσει ή/και εκδώσει πιστοποιητικό αναγνώρισης Ειδικότητας Στοματογναθοπροσωποχειρουργού στους γιατρούς Γ.Π. και Χ.Μ. οι οποίοι, δεν έχουν θητεύσει στις απαραίτητες υποειδικότητες, για τουλάχιστον 4 χρόνια, όπως προνοεί ο Νόμος και, παράλληλα και κατά παράβαση του ισχύοντος Νόμου, έχουν εξασφαλίσει το αναφερόμενο πιστοποιητικό μόνο από το Ιατρικό Συμβούλιο και όχι και από το Οδοντιατρικό Συμβούλιο.

Διαπιστώθηκε ότι η ειδικότητα της Γναθοχειρουργικής (Oral & Maxillofacial Surgery) αποτελούσε σε ορισμένες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως η Ελλάδα, Βουλγαρία, Ολλανδία, Σουηδία, Δανία, Πορτογαλία, καθώς και σε τρίτες χώρες, όπως οι Η.Π.Α., Ισραήλ, Καναδάς, ειδικότητα της Οδοντιατρικής. Σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Αυστρία, Τσεχία, Ουγγαρία, Ιταλία, Λιθουανία, Πολωνία, Σλοβακία, Σλοβενία, Ισπανία, αποτελούσε ειδικότητα της ιατρικής. Αποτέλεσμα της εν λόγω κατηγοριοποίησης ήταν οι γναθοχειρουργοί, ανάλογα με τη χώρα που επέλεξαν να σπουδάσουν, να κατέχουν πτυχίο οδοντιατρικής ή πτυχία οδοντιατρικής και ιατρικής επιστήμης, μαζί με την ειδικότητα τους στην (τότε) γναθοχειρουργική. Με δεδομένη την ύπαρξη των συστημάτων αυτών και προκειμένου να καταστεί η ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στο εσωτερικό της Κοινότητας εξίσου ευχερής με την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στο εσωτερικό ενός κράτους μέλους, κρίθηκε σκόπιμο να καθοριστεί ένα ομοιόμορφο, διαφανές και ελαστικό καθεστώς αμοιβαίας αναγνώρισης των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων των ιατρών. Προς το σκοπό αυτό, θεσπίστηκε η Οδηγία 2001/19/EK της Ευρωπαϊκής Ένωσης, σχετικά με τη διευκόλυνση της ελεύθερης κυκλοφορίας των ιατρών και της αμοιβαίας αναγνώρισης από τα κράτη μέλη των διπλωμάτων, πιστοποιητικών και άλλων τίτλων τους που έχουν αποκτηθεί σε άλλα κράτη μέλη, καθώς και η πρόσφατη Οδηγία 2005/36/EK, η οποία αν και δεν έχει καταστεί ακόμη εσωτερικό δίκαιο, εντούτοις οι διατάξεις που περιέχει δεσμεύουν ήδη την κυπριακή έννομη τάξη.

Μέσα στα πλαίσια των εν λόγω Οδηγιών, η ειδικότητα της γναθοχειρουργικής μετονομάστηκε σε στοματογναθοπροσωπική χειρουργική και κατοχυρώθηκε ως ιατρική ειδικότητα, η άσκηση της οποίας προϋποθέτει πλέον την ολοκλήρωση και επικύρωση βασικών ιατρικών και βασικών οδοντιατρικών σπουδών καθώς και 4 έτη μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Ο τίτλος τού (μέχρι τότε) γναθοχειρουργού έπαψε να υπάρχει. Βάσει της Οδηγίας, αναγνωρίσιμοι τίτλοι εκπαίδευσης ειδικευμένου οδοντιάτρου είναι η ορθοδοντική και η στοματική χειρουργική, που η άσκησή τους προϋποθέτει κατοχή πτυχίου οδοντιατρικής και 3 χρόνια μεταπτυχιακής εκπαίδευσης. Η υλοποίηση της πιο πάνω αναφερόμενης πρόβλεψης των ελάχιστων όρων εκπαίδευσης ειδικευμένων ιατρών και οδοντιάτρων δημιούργησε στην Κύπρο σωρεία προβλημάτων, επειδή μέχρι το 2004, η ειδικότητα της γναθοχειρουργικής (Oral & Maxillofacial Surgery) ήταν οδοντιατρική ειδικότητα και τα πρόσωπα που ολοκλήρωναν τον πανεπιστημιακό κύκλο σπουδών τους και την μεταπτυχιακή τους εκπαίδευση, εγγράφονταν στο Μητρώο Ειδικών Γναθοχειρουργών, ανεξάρτητα εάν κατείχαν μόνο πτυχίο οδοντιατρικής ή και πτυχίο ιατρικής.

Όπως διαπιστώθηκε στην Κύπρο υπήρχαν κατά το 2004 13 εγγεγραμμένοι γναθοχειρουργοί, εκ των οποίων μόνο οι 5 είναι κάτοχοι διπλού τίτλου εκπαίδευσης, έχουν, δηλαδή, δύο πτυχία, ιατρικής και οδοντιατρικής. Οι υπόλοιποι 8 είναι μονοπτυχιούχοι, κάτοχοι, δηλαδή, πτυχίου οδοντιατρικής και ειδίκευση στη στοματογναθοπροσωποχειρουργική. Πριν τη θέσπιση της Οδηγίας 2001/19/EK και οι δεκατρείς θεωρούνταν από τους αρμόδιους φορείς, Υπουργείο Υγείας, Οδοντιατρικό και Ιατρικό Συμβούλιο ότι είχαν το ίδιο γνωστικό αντικείμενο και γι' αυτό τους επιτρέπταν και ασκούσαν το ίδιο φάσμα κλινικής πράξης, που αφορούσε επεμβάσεις στη στοματική κοιλότητα, τις γνάθους, το πρόσωπο καθώς και τυχόν επεκτάσεις τους στην κεφαλή και στον τράχηλο. Με τη θέσπιση και ενσωμάτωση της πιο πάνω Οδηγίας στην κυπριακή έννομη τάξη, το σκηνικό ανατράπηκε, αφού τα άτομα που μέχρι πρότινος ασκούσαν δραστηριότητες γναθοχειρουργού, έχοντας πλήρη προς τούτο μεταπτυχιακή εκπαίδευση, αλλά κατέχοντας μόνο πτυχίο οδοντιατρικής, δεν μπορούν να φέρουν τον τίτλο του στοματογναθοπροσωποχειρουργού, λόγω μη κατοχής και πτυχίου ιατρικής. Η Επίτροπος σημείωσε ότι η νέα κατάσταση που δημιουργήθηκε κατατάσσει τους παραπονούμενους σε μια ειδικότητα που είναι ανύπαρκτη στην Ευρώπη, αφού ο τίτλος του γναθοχειρουργού δεν υπάρχει πλέον, υποβαθμίζοντάς τους με τον τρόπο αυτό σε στοματικούς χειρουργούς, δεδομένου ότι έχουν θητεύσει στην ειδικότητα της στοματογναθοπροσωπικής χειρουργικής.

Η απαίτηση, επομένως, για περιορισμό του φάσματος της κλινικής πράξης που οι μονοπτυχιούχοι μπορούν να πραγματοποιούν σήμερα, λόγω θέσπισης της Οδηγίας, παραβιάζει τα κεκτημένα τους δικαιώματα, όπως αυτά απορρέουν από την προηγούμενη άσκηση της συγκεκριμένης δραστηριότητας. Η συμπερίληψη των μονοπτυχιούχων στο Μητρώο Ειδικών Γναθοχειρουργών, μαζί με τους διπλοπτυχιούχους και η εκ μέρους τους άσκηση των συγκεκριμένων επαγγελματικών δραστηριοτήτων για σειρά ετών, δεν επηρεάζεται από τη θέσπιση της κοινοτικής Οδηγίας, η οποία εφαρμόζεται για περιπτώσεις μεταγενέστερες της δημοσίευσής της, μη έχοντας αναδρομική ισχύ. Με βάση το γεγονός ότι το Υπουργείο Υγείας, τον Οκτώβριο του 2002, στη διαδικασία εναρμόνισης της νομοθεσίας μας με το κεκτημένο, δήλωσε την ειδικότητα στοματογναθοπροσωπικής χειρουργικής ως ιατρική και μόνο ειδικότητα, χωρίς να ζητήσει και να λάβει τα σχόλια και του Οδοντιατρικού Συμβουλίου, τονίστηκε ότι η παράλειψη του Υπουργείου Υγείας να διασφαλίσει τους οκτώ τουλάχιστον μονοπτυχιούχους Γναθοχειρουργούς με μεταβατικές διατάξεις που να τους αναγνωρίζουν ως κεκτημένο το δικαίωμα τους να συνεχίσουν να ασκούν τις επαγγελματικές δραστηριότητες που ασκούσαν πριν από τη θέσπιση της Οδηγίας, δημιούργησε εντάσεις και τους άφησε εκτεθειμένους και αντιμέτωπους με σωρεία προβλημάτων, που αφορούσαν τις σχέσεις τους με τους διπλοπτυχιούχους συναδέλφους τους και την άρνηση ή/και απροθυμία των κλινικών να τους επιτρέπουν να χειρουργούν.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό των παραπονούμενων για αυθαίρετη χορήγηση του πιστοποιητικού αναγνώρισης ειδικότητας στοματογναθοπροσωποχειρουργού στους γιατρούς Γ. Π. και Χ. Μ., κρίθηκε ότι αυτός ευσταθεί. Με βάση το ισχύον νομικό πλαίσιο, έγινε εισήγηση όπως το Υπουργείο Υγείας λάβει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα, προκειμένου να μην είναι εφικτή η άσκηση των επαγγελματικών δραστηριοτήτων του στοματογναθοπροσωποχειρουργού από ιατρούς που δεν πληρούν τις διατάξεις του Νόμου. Η Επίτροπος υπογράμμισε, επίσης, την αναγκαιότητα όπως προωθηθεί άμεσα η ευρισκόμενη σε εξέλιξη διαδικασία τροποποίησης των κανονισμών για διασφάλιση των κεκτημένων δικαιωμάτων όσων ασκούσαν τις δραστηριότητες γναθοχειρουργού πριν τη θέσπιση της Οδηγίας.

Παράλειψη απάντησης/άρνηση κάλυψης ιατρικών εξόδων

Καταγγελία για συστηματική παράλειψη του Υπουργείου Υγείας να ανταποκριθεί σε αίτημά του παραπονούμενου που ισοδυναμούσε με άρνηση κάλυψης εξόδων θεραπείας, η οποία δεν παρέχεται στα κρατικά νοσηλευτήρια, εξέτασε η Επίτροπος με αφορμή το παράπονο **Α/Π 2899/2006**. Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι το Υπουργείο δεν απάντησε στις επιστολές του ημερομηνίας 10/9/2006, 8/11/2006 και 4/12/2006, μέσω των οποίων υπέβαλε αίτημα να καλυφθεί το κόστος της ορθοδοντικής θεραπείας του παιδιού του από ιδιώτη ιατρό, θεραπεία που του συστήθηκε έπειτα από σχολική οδοντιατρική εξέταση και η οποία δεν παρέχεται σε δημόσια νοσηλευτικά ιδρύματα.

Από τη μελέτη των στοιχείων, εγείρονται ερωτήματα για τον τρόπο που αντιμετωπίστηκε η περίπτωση του παραπονούμενου και αν όντως έτυχε υπεύθυνου και σοβαρού χειρισμού. Η προσέγγιση του Υπουργείου, όπως διαπιστώθηκε, ήταν απλά διεκπεραιωτικού χαρακτήρα, αφού πέρα από τη θεωρητική δρομολόγηση λύσης και διαβίβαση απάντησης στα όσα ο παραπονούμενος είχε ισχυριστεί, οι Οδοντιατρικές Υπηρεσίες δεν επέδειξαν ενδιαφέρον στο να παρακολουθήσουν την πορεία εξέλιξης της υπόθεσης και να μεριμνήσουν για την πρακτική διευθέτηση του προβλήματος που είχε δημιουργηθεί, παρά και τη μεσολάβηση της.

Στην εισήγηση της η Επίτροπος κάλεσε το Γενικό Διευθυντή να μεριμνήσει για την άμεση υλοποίηση της δέσμευσης που το Υπουργείο Υγείας είχε αναλάβει έναντι του παραπονούμενου, για κάλυψη των εξόδων θεραπείας του παιδιού του.

Απόρριψη αίτησης για κάλυψη των εξόδων θεραπείας στο εξωτερικό εξετάστηκε και στην περίπτωση που αφορούσε το παράπονο **Α/Π 572/2007**. Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι το 2004 και 2005 μετέβη σε νοσοκομείο των Η.Π.Α. και υποβλήθηκε σε πολύπλοκες οφθαλμολογικές χειρουργικές επεμβάσεις στο δεξί μάτι, οι οποίες δεν μπορούσαν να πραγματοποιηθούν στην Κύπρο. Το σύνολο των εξόδων, ύψους περίπου \$27.250 (= € 17.500) επωμίστηκε ο ίδιος. Όπως ο παραπονούμενος υποστήριξε, κατέφυγε στη λύση αυτή επειδή οι δύο χειρουργικές επεμβάσεις, στις οποίες υποβλήθηκε στην Κύπρο στο αριστερό μάτι τα έτη 1998 και 2002 ήταν εντελώς αποτυχημένες και κατέληξαν σε ολική απώλεια της όρασής του.

Με βάση το άρθρο 8 του Σχεδίου Αποστολής Ασθενών στο Εξωτερικό, που ήταν κατά τον ουσιαστικό χρόνο σε εφαρμογή, για κάθε περίπτωση που το Ιατρικό Συμβούλιο εξετάζει, υποβάλλει έκθεση στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Υγείας σχετικά με την πάθηση του ασθενούς και τη γνώμη του Συμβουλίου:

1. κατά πόσο αποτελεσματική διάγνωση ή θεραπεία του ασθενούς μπορεί να γίνει σε δημόσια ή ιδιωτικά ιατρικά ιδρύματα,
2. κατά πόσο υπάρχουν πιθανότητες αποτελεσματικής διάγνωσης ή θεραπείας στο εξωτερικό, η οποία λαμβανομένης σοβαρά υπόψη της ηλικίας του ασθενούς, μπορεί να συμβάλει ουσιαστικά στη διάσωση της ζωής ή στην πρόληψη σοβαρής σωματικής ή διανοητικής αναπηρίας, ή γενικά διάγνωσης ή θεραπείας που θα μπορούσε να συμβάλει ουσιαστικά στη μόνιμη βελτίωση της κατάστασης του ασθενούς,
3. για τη συγκεκριμένη χώρα που, κατά την άποψη του Ιατρικού Συμβουλίου θα πρέπει να αποσταλεί ο ασθενής για διάγνωση ή θεραπεία.

Από την έρευνα που έγινε, διαπιστώθηκε ότι το Υπουργείο Υγείας χειρίστηκε πρόχειρα και επιφανειακά το αίτημα του παραπονούμενου. Τα στοιχεία που υπήρχαν στους διοικητικούς φακέλους έδειξαν ότι, παρόλο που το θέμα τέθηκε για πρώτη φορά το 2004 και συνεχιζόταν να τίθεται μέχρι και το 2007, το Υπουργείο ουδέποτε διενήργησε οποιαδήποτε έρευνα πριν καταλήξει στην απορριπτική απόφασή του, το έρεισμα της οποίας ήταν η κρίση του Ιατροσυμβουλίου ότι "η επέμβαση στην οποία υποβλήθηκε ο ασθενής μπορούσε να πραγματοποιηθεί στην Κύπρο". Το Ιατροσυμβούλιο, δε, από την πλευρά του, δε φαίνεται να προσέγγισε την περίπτωση του ασθενούς στα πλαίσια που καθόριζε ο πιο πάνω Κανονισμός, αφού η κρίση του ήταν εμφανώς γενικόλογη και χωρίς εξατομικευμένους συσχετισμούς, ενώ στο σκεπτικό του δε συμπεριέλαβε καν την παράμετρο "αποτελεσματική θεραπεία". Αν και το Υπουργείο αναγνώρισε την έλλειψη αυτή, προτίμησε την εύκολη λύση της απόρριψης του αιτήματος, επικαλούμενο την ατεκμηρίωτη έκθεση του Ιατροσυμβουλίου για 4 χρόνια.

Το αίτημα του παραπονούμενου εξετάστηκε τελικά επί της ουσίας μόνο μετά από δύο παρεμβάσεις της Επιτρόπου, ωστόσο, ακόμη και τότε, η προσέγγιση του Υπουργείου κάθε άλλο παρά διερευνητική ήταν και είχε καθαρά διεκπεραιωτικό χαρακτήρα. Τα "νέα δεδομένα", που ο αρμόδιος Λειτουργός του Υπουργείου Υγείας ισχυρίστηκε ότι προέκυψαν στις 23/1/2008 από την έκθεση του Διευθυντή Οφθαλμολογικής Κλινικής του Μακάρειου Νοσοκομείου, ήταν ήδη γνωστά. Ο παραπονούμενος είχε προσκομίσει τα αναγκαία αποδεικτικά στοιχεία από την πρώτη στιγμή που έθεσε το θέμα υπόψη του Υπουργείου, ενώ στο φάκελο υπήρχε και ιατρική έκθεση του ίδιου Διευθυντή, ημερ. 5/4/2004, αλλά και γνωμάτευση του θεράποντα ιατρού των Η.Π.Α. Για 4 χρόνια το Υπουργείο δεν αξιοποίησε τα δεδομένα που είχε ενώπιόν του, εμμένοντας στο γεγονός ότι η επέμβαση μπορούσε να πραγματοποιηθεί στην Κύπρο, ασχέτως αν θα είχε θετικό αποτέλεσμα για τον ασθενή ή όχι. Επίσης, το ποσό των €11.000 που αποφασίστηκε να καταβληθεί, εκ των υστέρων, στον παραπονούμενο και είναι σχεδόν κατά το ήμισυ χαμηλότερο από τα συνολικά έξοδα που είχε επιβαρυνθεί ο ίδιος, φαίνεται να έχει αποφασιστεί κατά τύχη.

Από αφορμή το συγκεκριμένο περιστατικό στην Έκθεση σημειώνεται πως κάθε υπηρεσία οφείλει να παρέχει την καλύτερη εξυπηρέτηση στον πολίτη και να άρει οποιαδήποτε αδικία διαπιστώνει ότι αυτός έχει υποστεί. Ο τρόπος με τον οποίο η διοίκηση αντιμετωπίζει το διοικούμενο, αποτελεί δείκτη της ποιότητας της δράσης της και τη σημασία που αποδίδει σ' αυτόν. Η σύγχρονη διοίκηση οφείλει να ανταποκρίνεται στα αιτήματα των πολιτών και να συνεργάζεται μαζί τους. Αυτό οφείλει, προπάντων, να το κάνει στους ευαίσθητους τομείς των υπηρεσιών υγείας, όπου οι ανάγκες και τα αιτήματα του πολίτη – λήπτη έχουν εκ φύσεως ιδιαίτερη σημασία.

Ενόψει του γεγονότος ότι, έστω και με καθυστέρηση, αναγνωρίστηκε το δίκαιο του αιτήματος του παραπονούμενου, μέσω της απόφασης να του καταβληθεί το ποσό των €11.000, και δεδομένου του πλημμελούς χειρισμού που έτυχε το αίτημα του, η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου να εξετάσει άμεσα το θέμα για καταβολή στον παραπονούμενο του ποσού που δικαιολογούν τα τιμολόγια και οι αποδείξεις που έχει προσκομίσει.

Τέλος, στην Έκθεσή γίνεται αναφορά και στο Λειτουργό του Υπουργείου Υγείας που χειρίστηκε το θέμα. Η συμπεριφορά απαξίωσης που επέδειξε προς το Γραφείο της, σημειώνει η Επίτροπος, δεν αρμόζει ούτε στο δημόσιο λειτουργήμα που ο ίδιος ασκεί, ούτε στην αποστολή που εκπληρώνει ο Επίτροπος. Εξέφρασε, δε, την ελπίδα, ότι οι αναφορές της θα τύχουν της δέουσας προσοχής και αξιολόγησης από μέρους της Διεύθυνσης του εμπλεκόμενου Υπουργείου, ώστε παρόμοια φαινόμενα να μην παρουσιαστούν ξανά στο μέλλον.

Διενέργεια εξειδικευμένων ιατρικών εξετάσεων και παράδοση αποτελεσμάτων

Σημαντική καθυστέρηση στην ενημέρωση ασθενή και αμφιβολία ως προς την ακρίβεια και εγκυρότητα των αποτελεσμάτων που δόθηκαν, διαπίστωσε η Επίτροπος κατά την εξέταση σχετικής καταγγελίας που παραπονούμενη υπέβαλε μέσω των δικηγόρων της (Α/Π 2521/2007).

Την παραπονούμενη είχε παραπέμψει γιατρός από τη Λάρνακα στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας, για μια πιο εξειδικευμένη, καρδιολογικής φύσεως, εξέταση. Αν και η εξέταση πραγματοποιήθηκε στις 12 Ιουνίου 2007, τα αποτελέσματα καθυστέρησαν και δε γνωστοποιήθηκαν στη συνάντηση παρακολούθησης που είχε με το γιατρό της ένα και πλέον μήνα αργότερα. Η καθυστέρηση στη γνωστοποίηση των αποτελεσμάτων, σε συνάρτηση με την ταλαιπωρία στην οποία υποβλήθηκε για την αναζήτηση τους και του αριθμού τηλεφωνημάτων που η παραπονούμενη δέχθηκε από το νοσοκομείο για τη διακρίβωση της ταυτότητας της, κλόνισαν την ήδη τρωθείσα εμπιστοσύνη της στο σύστημα και, κατ' επέκταση, στην εγκυρότητα των αποτελεσμάτων που κλήθηκε να παραλάβει μετά από δύο σχεδόν μήνες.

Το εν λόγω περιστατικό, καθώς και οι διαδικασίες που ακολουθούνται από μέρους των νοσοκομείων για αυτού του είδους εξετάσεις, κρίθηκαν ως εξαιρετικά ανησυχητικά, αφού, όπως σημειώνει η Επίτροπος, λόγω της κρισιμότητας τους, πρέπει να μην αφήνουν ούτε στο ελάχιστο αμφιβολία, σε σχέση με την εγκυρότητα των αποτελεσμάτων που δίδονται στους ασθενείς. Οι ανησυχίες που διατυπώθηκαν σε σχέση με το εάν τα αποτελέσματα ανήκαν στην παραπονούμενη ή όχι, το οικογενειακό ιστορικό της και τα τηλεφωνήματα που δέχθηκε στο ενδιαμέσο για τη διακρίβωση της ταυτότητάς της, δεν εκτιμήθηκαν σωστά και δεν εξετάστηκε καθόλου το ενδεχόμενο, από μέρους του νοσοκομείου που είχε διενεργήσει την εξέταση, να είχε γίνει λάθος. Στοιχείο που, όπως σημειώνεται είναι κρίσιμο για την ορθή αξιολόγηση της υγείας της παραπονούμενης.

Στην Έκθεση διευκρινίζεται ότι η ευθύνη για την οποιαδήποτε αντίδραση του ασθενούς που αναζητεί με αγωνία τα αποτελέσματα μιας σοβαρής εξέτασης στην οποία έχει υποβληθεί, χωρίς αυτός να παίρνει ικανοποιητικές απαντήσεις, βαραίνει τη διεύθυνση του νοσηλευτηρίου. Στην προκειμένη περίπτωση, ενώ το νοσοκομείο γνώριζε την ημερομηνία της συνάντησης της παραπονούμενης με το γιατρό της για ενημέρωση, όχι μόνο δε μερίμνησε να έχει έγκαιρα τις εξετάσεις στο φάκελο, αλλά δεν αναζήτησε καν τους λόγους της καθυστέρησης, ούτε και την ειδοποίησε έγκαιρα, ώστε να δοθούν οι δέουσες εξηγήσεις. Ιδιαίτερα σημαντική και καθησυχαστική για την ασθενή εκτιμά η Επίτροπος πως θα ήταν η παρέμβαση του γιατρού, που είναι υπεύθυνος για την παρακολούθησή της. Από την εξέλιξη, ωστόσο, και την υποβολή παραπόνου στο Γραφείο της μέσω δικηγόρου, η Επίτροπος καταλήγει στο συμπέρασμα ότι, από την όλη διαχείριση του ζητήματος εκ μέρους της υπηρεσίας, απουσίαζαν η κατανόηση και η συμπάρασταση που η ασθενής, ευάλωτη ψυχολογικά, αναζητούσε, για να επανεύρει την ψυχική της ηρεμία.

Σημειώνοντας ότι δεν πρόκειται για απλή διαδικαστική παράλειψη αλλά για ουσιαστικής σημασίας θέμα, με καθοριστικές επιπτώσεις στην επίλυση προβλημάτων που οι παραπονούμενοι, ενδεχομένως, αντιμετωπίζουν, η Επίτροπος εισηγήθηκε στο Γενικό Διευθυντή να προβεί, μέσω εγκυκλίου, στις σχετικές υποδείξεις προς όλους τους Λειτουργούς των κρατικών νοσηλευτηρίων, ώστε να αποφευχθεί η πιθανότητα επανάληψης παρόμοιων περιστατικών. Παράλληλα, συνέστησε όπως σε τέτοιους είδους εξειδικευμένες και καθοριστικές για τη θεραπεία των ασθενών εξετάσεις, διασφαλιστεί ότι τα περιθώρια λάθους ή σύγχυσης, ως προς το πρόσωπο στο οποίο ανήκουν, είναι μηδαμικά, καθώς και, όπου υπάρχει εύλογη αμφισβήτηση, οι εξετάσεις να διενεργούνται άμεσα εκ νέου.

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Άρνηση καταβολής τροφείων για φιλοξενία σε στέγη ηλικιωμένων

Η άρνηση του Τμήματος να καταβάλει σε δικαιούχο τα τροφεία για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που διέμενε σε στέγη ηλικιωμένων εξετάστηκε στην περίπτωση του κ. Γ.Κ. (Α/Π 2122/2006). Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι ο πατέρας του εισήχθη στην πιο πάνω στέγη στις 12/05/2005 και υπέβαλε αυθημερόν αίτηση στο Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λευκωσίας για παροχή δημοσίου βοηθήματος. Επειδή οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας θεώρησαν ότι η στέγη λειτουργούσε παράνομα, δεν ενέκριναν τα τροφεία για τον πατέρα του από την ημερομηνία εισαγωγής του, παρά μόνο από τις 24/11/2005 κι έπειτα, όταν η στέγη συμμορφώθηκε πλήρως με τη νομοθεσία. Σύμφωνα με τον παραπονούμενο, η στάση των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ήταν άδικη και τιμωρητική απέναντι στον πατέρα του για ευθύνες ή/και παραλείψεις της Στέγης ή/και του Δήμου Στροβόλου στον οποίο ανήκει, όταν μάλιστα, κατά το διάστημα από τις 12/05/2005 έως 24/11/2005, πάνω από 30 ένοικοι της ίδιας στέγης λάμβαναν κανονικά και πλήρως τροφεία.

Η έρευνα κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας πεπλανημένα έκριναν πως η στέγη «Αγία Μαρίνα» παραβίαζε το νόμο από τις 12/05/2005 μέχρι και τις 23/11/2005, θεωρώντας ότι το πιστοποιητικό εγγραφής της δεν είχε ανανεωθεί. Από τα στοιχεία που παρουσιάστηκαν, προέκυψε ότι η εν λόγω στέγη κατείχε το πιστοποιητικό εγγραφής σύμφωνα με τις πρόνοιες της νομοθεσίας και ότι επιπλέον, είχε προβεί στις απαραίτητες ενέργειες για να ανανεώσει και τα τέσσερα απαιτούμενα πιστοποιητικά καταλληλότητας, έχοντας εξασφαλίσει ήδη τα τρία. Για την καθυστέρηση στην υποβολή του αιτήματος για ανανέωση και του τέταρτου πιστοποιητικού, δεν ήταν δυνατό να διαπιστωθεί ποιος ευθύνεται. Ερμηνεύοντας, ωστόσο, το νόμο, σημειώνεται πως σε κάθε περίπτωση η μη έγκαιρη ανανέωση του ενός από τα τέσσερα πιστοποιητικά καταλληλότητας δε σημαίνει αυτόματα ότι η στέγη παύει να είναι εγγεγραμμένη. Το πιστοποιητικό εγγραφής μίας στέγης εξάλλου, σημειώνει, δεν αφαιρείται παρά μόνο αν συντρέχουν λόγοι που επιβάλλουν την ακύρωση της εγγραφής, μέσα από διαδικασία που ελέγχει ο Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όπως ορίζεται στην οικεία νομοθεσία.

Η απόφαση της Διευθύντριας να εφαρμόσει μία εσωτερική εγκύκλιο, κατά τρόπο, εν τέλει, αντιφατικό και να απορρίπτεται, έτσι, η αίτηση του παραπονούμενου για καταβολή τροφείων, παρά το ότι είχε εγκριθεί, αναδρομικά, η εισαγωγή του πατέρα του στη στέγη, συνιστά παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας. Το μέτρο επελέγη, για να τιμωρηθούν οι ιθύνοντες της στέγης στη συγκεκριμένη περίπτωση, για παράλειψη συμμόρφωσης με το νόμο, έδρασε, όπως επισημαίνεται, στην ουσία, τιμωρητικά εναντίον ενός ηλικιωμένου, με δυσμενείς οικονομικές συνέπειες για τους οικείους του, που κλήθηκαν να καταβάλουν τα έξοδα. Αν, όντως, είχε κριθεί ότι υπήρχαν βάσιμες ενδείξεις που καθιστούσαν αναγκαία τη λήψη μέτρων εναντίον της συγκεκριμένης στέγης, για κατάφωρη παραβίαση του νόμου και πραγματικές ελλείψεις στη λειτουργία της, οι οποιεσδήποτε ενέργειες έπρεπε να δρομολογηθούν με βάση τις υφιστάμενες πρόνοιες της οικείας νομοθεσίας και, αφού γίνονταν οι απαραίτητες συστάσεις, τυχόν ποινές να επιβάλλονταν στη στέγη ή/και το νόμιμο εκπρόσωπο/ιδιοκτήτη της. Εναλλακτικά, υπήρχαν, επίσης, οι επιλογές, είτε να μην εγκριθεί καθόλου η εισδοχή του πατέρα του παραπονούμενου στη στέγη, μέτρο που, άλλωστε, προνοούσε και η σχετική εγκύκλιος, είτε να εγκριθεί η καταβολή τροφείων από την ημερομηνία που η στέγη προώθησε τη διευθέτηση της ανανέωσης του επίμαχου πιστοποιητικού, δηλαδή από 21/6/2005, χωρίς να προσμετρήσουν και οι 5 μήνες αναμονής της απαιτούμενης από το νόμο απόφασης του Τμήματος Δημοσίων Έργων, σε σχέση με την καταλληλότητα των υποστατικών της στέγης.

Με βάση τα πιο πάνω, έγινε εισήγηση στη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να επανεξετάσει το ενδεχόμενο της καταβολής τροφείων στον παραπονούμενο για την επίμαχη περίοδο και να επαναξιολογήσει το περιεχόμενο της εγκυκλίου, βάσει της οποίας είχε ενεργήσει στην προκειμένη περίπτωση, ώστε με την εφαρμογή της να μη θυματοποιεί πρόσωπα που δεν έχουν ευθύνη για τις οποιεσδήποτε εκκρεμότητες σε επίπεδο διοίκησης.

Καθυστέρηση στην εξέταση αίτησης για παραχώρηση δημοσίου βοηθήματος

Υπερβολική και αδικαιολόγητη καθυστέρηση, στην εξέταση αίτησης για δημόσιο βοήθημα διαπιστώθηκε στο παράπονο **Α/Π 1303/2007**, κατά του Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας Λευκωσίας. Συγκεκριμένα, η παραπονούμενη, που είναι μητέρα ενός ανήλικου παιδιού, ισχυρίστηκε ότι η οικονομική κατάσταση της οικογένειάς της, μετά το χωρισμό από το σύζυγό της, ήταν τέτοια, ώστε δεν μπορούσε να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της. Όπως υποστήριξε, υπέβαλε αίτηση για καταβολή βοηθήματος τον Ιούνιο του 2006, ωστόσο το αίτημά της καθυστέρησε υπερβολικά να εξεταστεί. Παρά τις επανειλημμένες διαβεβαιώσεις, που κατά καιρούς είχε λάβει από τις αρμόδιες Λειτουργούς Ευημερίας, η υπόθεση της παρέμεινε σε εκκρεμότητα, χωρίς ουσιαστικές εξηγήσεις.

Με βάση τα ενώπιον της στοιχεία, το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας Λευκωσίας χρειάστηκε:

- 6 μήνες για να συνειδητοποιήσει ότι είχε ενώπιον του όλα τα απαραίτητα στοιχεία που η παραπονούμενη είχε ήδη προ πολλού προσκομίσει,
- επιπλέον 4 μήνες για να επαληθεύσει κάτι που ήδη γνώριζε ότι, δηλαδή, η ταυτότητα της παραπονούμενης είναι Κυπριακή, αφού η παραπονούμενη είχε ενημερώσει τη Λειτουργό ότι γεννήθηκε, μάλιστα, στην Ελλάδα, αλλά από Κύπρια μητέρα
- και, τελικά, ακόμη 3 μήνες αναμονής, συν την παρέμβασή μου,

συνολικά δηλαδή 1 χρόνο και 1 μήνα, για να εγκρίνει μία πρόδηλα δικαιούχο αιτήτρια.

Το Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας φαίνεται να παραγνώρισε εντελώς τις ιδιαίτερες συνθήκες της περίπτωσης: τόσο το γεγονός ότι η παραπονούμενη είναι χαμηλόμισθη, μόνος γονέας με ανήλικο παιδί, χωρίς ουσιαστική στήριξη από το συγγενικό της περιβάλλον και χωρίς στέγη, όσο και το ότι, κατά την ουσιαστική χρονική στιγμή υποβολής της αίτησης για δημόσιο βοήθημα, την είχε μόλις εκδιώξει ο σύζυγός της από το σπίτι.

Στην Έκθεση διατυπώνεται η θέση ότι η προβληματική που οι Λειτουργοί Ευημερίας ανέπτυξαν ήταν αποκλειστικά και μόνο στη βάση της εθνοτικής καταγωγής της παραπονούμενης. Δηλαδή, η προσέγγισή τους ήταν πως, για να καταστεί η εν λόγω αιτήτρια δικαιούχος δημοσίου βοηθήματος, έπρεπε οπωσδήποτε να εξακριβωθεί πρώτα η κυπριακή της υπηκοότητα. Ακόμη και αν οι Λειτουργοί Ευημερίας διατηρούσαν ουσιαστικές επιφυλάξεις για το κατά πόσο η παραπονούμενη είναι Κύπρια, καθόλου δε φαίνεται να προβληματίστηκαν από το γεγονός ότι το ανήλικο παιδί της, που απέκτησε με τον Κύπριο σύζυγό της, είχε την Κυπριακή υπηκοότητα και, άρα, δικαιώματα και ανάγκες που έπρεπε αυτόματα να συνεκτιμηθούν κατά την εξέταση της αίτησης, αλλά ούτε και σκέφτηκαν την περίπτωση έγκρισής της, ως αλλοδαπής, παρόλο που η οικεία νομοθεσία προβλέπει την παραχώρηση δημοσίου βοηθήματος και σε μη Κύπριους που διαμένουν νόμιμα στη Δημοκρατία.

Από τη μελέτη της περίπτωσης, προέκυψε ότι, οι ισχυρισμοί της παραπονούμενης για την αναίτια πολύμηνη καθυστέρηση που παρατηρήθηκε μέχρι να της καταβληθούν τα δικαιώματά της, ήταν βάσιμοι. Η ολιγωρία του Γραφείου Ευημερίας, σε συνδυασμό με την παράλειψή του να αναγνωρίσει έμπρακτα και αποτελεσματικά τις ιδιαιτερότητες της εν λόγω οικογένειας, δεδομένων των πολλών προβλημάτων τα οποία οι μονογονεϊκές οικογένειες, όπως είναι εν τοις πάσι γνωστό, αντιμετωπίζουν, και είτε αφορούν σε οικονομικής φύσεως ανάγκες είτε στις αυξημένες οικογενειακές υποχρεώσεις, προβλημάτισε την Επίτροπο έντονα. Η αμέλεια των αρμοδίων Λειτουργών να εκπληρώσουν τα καθήκοντά τους με την απαιτούμενη συνέπεια που ο νόμος καθορίζει, αναμφισβήτητα έδρασε επιβαρυντικά για την παραπονούμενη, τόσο αναφορικά με τον παράγοντα της οικονομικής δυσπραγίας, όσο και σε σχέση με την ψυχολογική φθορά που έχει υποστεί στο ανενεργό πέρασμα του χρόνου, για το οποίο η ίδια δεν ευθυνόταν.

Υπό το φως των προαναφερθέντων, η Επίτροπος Διοικήσεως κάλεσε τη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας να δώσει τις απαραίτητες οδηγίες στους αρμόδιους Λειτουργούς των Επαρχιακών Γραφείων Ευημερίας, ώστε μελλοντικά να αντιμετωπίζουν τα καθήκοντά τους με τη δέουσα σοβαρότητα και συνέπεια, σεβόμενοι τα προβλεπόμενα από το νόμο χρονικά περιθώρια.

Παραβίαση των αρχών της χρηστής διοίκησης

Στην υπόθεση **Α/Π 1519/2006** διερευνήθηκε ισχυρισμός ότι, με την απόρριψη της αίτησης που υπέβαλε ο πατέρας της παραπονούμενης για την κάλυψη των εξόδων αλλοδαπής φροντίστριας, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας παραβίασαν τις αρχές της χρηστής διοίκησης, αφού ενήργησαν κατά τρόπο άκαμπτο, αντιφατικό και εκδικητικό, ενώ η απόφαση που τελικά έλαβαν ήταν ανατιολόγητη και αδικαιολόγητη.

Η έρευνα κατέδειξε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία λειτούργησε εκτός του πλαισίου που επιβάλλει και απαιτεί η αρχή της χρηστής διοίκησης, δημιουργώντας την εικόνα μιας διοίκησης αυστηρά στραμμένης στις εσωτερικές λειτουργικές απαιτήσεις της. Η απροθυμία της υπηρεσίας, αφενός, να φανεί ελαστική και επιεικής, και, αφετέρου, να ασκήσει τα καθήκοντά της κατά τρόπο προσεκτικό, λογικό και συνεπή, κατέστησε το συνολικό χειρισμό της υπόθεσης προβληματικό, παραπέμποντας σε χαρακτηριστικά κακοδιοίκησης.

Ειδικότερα, σημειώνεται ότι οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας εύλογα απαιτούν από τους αιτητές επιδόματος που θα καλύπτει τη φροντίδα τους, να προσκομίζουν στοιχεία που να πιστοποιούν την εργασιακή σχέση με το φροντιστή και, εφόσον πρόκειται για αλλοδαπό και δεδομένου ότι το συμβόλαιο εργασίας τελεί υπό την αίρεση της έγκρισης των μεταναστευτικών αρχών, να απαιτούν την προσκόμιση αντιγράφου άδειας παραμονής. Ωστόσο, η Υπηρεσία έχει ή οφείλει να έχει γνώση των καθυστερήσεων που σημειώνονται στην έκδοση άδειας παραμονής από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, για τις οποίες δε φέρει οποιαδήποτε ευθύνη ο ενδιαφερόμενος. Ενόψει τούτου, σε συνδυασμό με την αρχή του «ενιαίου» της διοίκησης, που υποδεικνύει την ενότητα της αρμοδιότητας των δημόσιων υπηρεσιών, και την αρχή της χρηστής διοίκησης εν γένει, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας όφειλαν, στη προκειμένη περίπτωση, να προσαρμόσουν τις απαιτήσεις τους, ώστε να μην ταλαιπωρείται και να μην επιβαρύνεται δυσανάλογα ο αιτητής και, συνεπώς, να μην προχωρήσουν σε «κλείσιμο» της υπόθεσης και αρχειοθέτηση του φακέλου, παρά μόνο εάν μεσολαβούσε εύλογος χρόνος.

Ο χρόνος που παρήλθε από την πρόσληψη νέας φροντίστριας, μέχρι την έκδοση της άδειας παραμονής της, δεν υπερέβαινε αυτόν που συνήθως απαιτείται για την έκδοση της συγκεκριμένης άδειας. Η ενέργεια, επομένως, των Υπηρεσιών να προχωρήσουν νωρίτερα στο κλείσιμο του φακέλου, μπορεί να χαρακτηριστεί ως ανελαστική και ανεπιεικής. Παράλληλα, η πρακτική που η

Υπηρεσία στο παρελθόν είχε ακολουθήσει για το ίδιο θέμα, ενδεχομένως να δημιουργήσει στον παραπονούμενο την εντύπωση ότι, χωρίς να κλείσει το φάκελο, αναμένει την έκδοση της άδειας, όποτε κι αν αυτό γίνει. Το γεγονός τούτο, σε συνάρτηση με το ότι η Υπηρεσία δε φαίνεται να εφαρμόζει για το συγκεκριμένο θέμα σαφείς και ομοιόμορφους κανόνες, για τους οποίους να είναι ενήμεροι οι πολίτες, να μπορεί να προκαλέσει στους ενδιαφερόμενους σύγχυση και αβεβαιότητα δικαίου.

Στη συνέχεια, παρότι η Υπηρεσία προχώρησε σε αρχειοθέτηση του φακέλου, δεν υπεδείχθη στην ενδιαφερόμενη ότι έπρεπε να υποβάλει νέα αίτηση, αλλά της ζητήθηκε κατ' επανάληψη η προσκόμιση διάφορων στοιχείων, αφήνοντας να νοηθεί ότι εξετάζαν το αίτημα, όπως και έκαναν, λαμβάνοντας, μάλιστα, υπόψη πληροφωρία, την οποία είχε δώσει η προηγούμενη φροντίστρια, χωρίς, όμως, να προβούν σε οποιαδήποτε διερεύνησή της. Η απόφαση για μείωση του υπολογιζόμενου ποσού ήταν, συνεπώς, προϊόν ελλιπούς έρευνας από μέρους των Υπηρεσιών και άρα μη επαρκώς αιτιολογημένη. Αν δεν είχε αποφασιστεί ο μειωμένος υπολογισμός του δημόσιου βοηθήματος, τότε ο πατέρας της παραπονούμενης θα πληρούσε τα κριτήρια για να κριθεί ως δικαιούχος δημόσιου βοηθήματος και θα του καταβαλλόταν η υπολειπόμενη για την κάλυψη των αναγκών του χρηματική βοήθεια.

Τέσσερις μήνες μετά από την επιστολή ενημέρωσης σχετικά με το δικαίωμα επιδόματος φροντίδας για τον πατέρα της, και συνολικά δεκαεννιά μήνες από την πρόσληψη της φροντίστριας, η Διευθύντρια ενημέρωσε την παραπονούμενη ότι ο φάκελος της υπόθεσής είχε κλείσει δύο μήνες μετά την πρόσληψη και ότι η αίτηση έπρεπε να επαναυποβληθεί, μαζί με όλα τα απαραίτητα πιστοποιητικά. Η στάση που τήρησε στην συγκεκριμένη περίπτωση, η Υπηρεσία, δημιούργησε την εντύπωση ότι η διακριτική ευχέρεια δεν ασκήθηκε, με βάση την αρχή της καλής πίστης, προς όφελος της παραπονούμενης, αλλά σε βάρος της, προβαίνοντας σε επιλογές οι οποίες έτειναν στον αποκλεισμό και όχι στην ένταξή του πατέρα της στο σύστημα κοινωνικής πρόνοιας.

Με βάση τα πιο πάνω, υποβλήθηκε στη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας η εισήγηση να προχωρήσει στη λήψη μέτρων και στη θέσπιση πρακτικών που θα εγγυώνται την πλήρη και αποτελεσματική πρόσβαση των πολιτών στις διαδικασίες δημόσιων βοηθημάτων και άσκηση των συναφών δικαιωμάτων τους. Στην περίπτωση, δε, του παραπονούμενου, εισηγήθηκε στην Υπηρεσία, εκτός κι αν υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις προς το αντίθετο, να υπολογίσει το συνολικό ποσό που αντιστοιχεί στη φροντίδα του παραπονούμενου από την ημερομηνία εργοδότησης της τελευταίας φροντίστριάς του, και να του παραχωρήσει, αναδρομικά, το μέρος που δεν καλυπτόταν από τα έσοδά του.

Αυτεπάγγελτη έρευνα για τις συνθήκες διαβίωσης των παιδιών στη στέγη «Νέα Ελεούσα»

Αφορμή για την αυτεπάγγελτη παρέμβαση και διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης των παιδιών στη στέγη «Νέα Ελεούσα» (ΑΥΤ 3/2007) έδωσαν οι καταγγελίες στις οποίες προέβη στις 12/11/2007, η Βουλευτής, κ. Στέλλα Κυριακίδου. Συγκεκριμένα η κ. Κυριακίδου κατήγγειλε ότι:

- στη στέγη φιλοξενούνται τόσο ενήλικες όσο και παιδιά με σοβαρά προβλήματα νοητικής υστέρησης, χωρίς όμως να υπάρχουν χωριστοί, ειδικά διαμορφωμένοι χώροι/εγκαταστάσεις για τις διαφορετικές ηλικιακές ομάδες,
- αν και τρία από τα πέντε παιδιά που διαμένουν στη Στέγη υποφέρουν από σοβαρές ψυχικές διαταραχές, καμία συγκεκριμένη πρόνοια και κανένα ειδικό μέτρο δεν έχει ληφθεί για την αντιμετώπιση των προβλημάτων τους. Η παιδοψυχίατρος, δε, που παρακολουθεί ένα από τα παιδιά, είχε κατ' επανάληψη διατυπώσει την άποψη ότι οι συνθήκες και το περιβάλλον της στέγης δεν ήταν κατάλληλα για αυτό,

- η έλλειψη προσωπικού και η ανυπαρξία προγραμμάτων συνεχούς απασχόλησης των παιδιών έχουν ως αποτέλεσμα τη συχνή παραμονή/απομόνωση των παιδιών στα (κλειδωμένα) δωμάτιά τους, για μεγάλο μέρος του εικοσιτετράωρου (συχνά μέχρι και 16 ώρες το εικοσιτετράωρο, από τις 12.30 το μεσημέρι μέχρι τις 4.00 το απόγευμα και, μετά, από τις 6.00 το απόγευμα μέχρι τις 06.30 το πρωί),
- οι ελλείψεις επιστημονικού και άλλου προσωπικού και η ακατάλληλη και ανεπαρκής υλικοτεχνική υποδομή της στέγης εμποδίζουν την ανάπτυξη και εφαρμογή εξατομικευμένων θεραπευτικών προγραμμάτων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την παλινδρόμηση της κατάστασης των παιδιών, τα οποία συχνά επιδεικνύουν συμπεριφορές τις οποίες είχαν ήδη ξεπεράσει.
- τα χρονίζοντα προβλήματα υποστελέχωσης της στέγης έχουν επηρεάσει το προσωπικό της και αυτό έχει σοβαρές επιπτώσεις στο επίπεδο και στην ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών,
- λόγω της κατάστασης που έχει δημιουργηθεί από τις ελλείψεις, τις ανεπάρκειες και τα άλματα προβλήματα της στέγης, οι γονείς των παιδιών έχουν οδηγηθεί σε αδιέξοδα και ενοχές γιατί τα παιδιά τους παραμένουν αβοήθητα.

Σύμφωνα με την Έκθεση, η δημιουργία της κρατικής στέγης Νέα Ελεούσα πριν από 30 χρόνια είχε καθοριστική σημασία για τις οικογένειες με άτομα με νοητική υστέρηση και πολλαπλές εξαρτήσεις. Παρά τα όποια μειονεκτήματα του χώρου και του κτηρίου, η στέγη λειτούργησε, αρχικά, με θετικές προϋποθέσεις, και το Σχέδιο Λειτουργίας της περιείχε αρκετές πρόνοιες που θεωρούνται, ακόμη και σήμερα, σύγχρονες και επίκαιρες (απεξάρτηση, αυτοσυντήρηση, αποϊδρυματοποίηση). Στη συνέχεια, όμως, ορισμένες πρόνοιες του Σχεδίου αγνοήθηκαν, υποβαθμίστηκαν ή καταστρατηγήθηκαν, η οργανωτική δομή της Στέγης δεν εκσυγχρονίστηκε, και η Συμβουλευτική Επιτροπή περιορίστηκε σε ρόλο αποκλειστικά επικουρικό, για κάλυψη των κενών που προέκυπταν από τη μη επαρκή οικονομική κάλυψη των αναγκών της στέγης από μέρους του κράτους. Το ενδιαφέρον για το Ίδρυμα ατόνησε και η κρατική μέριμνα περιορίστηκε στην ελάχιστη συντήρηση των εγκαταστάσεων του, χωρίς καμία ουσιαστική προσπάθεια αναβάθμισής τους, τουλάχιστον για τα δεκαπέντε τελευταία περίπου χρόνια.

Από την έρευνα, οι καταγγελίες της Βουλευτού αλλά και των γονιών που αφορούν την υποστελέχωση της στέγης, την ακαταλληλότητα των κτηρίων, τον πολύωρο εγκλεισμό των ενοίκων στα δωμάτιά τους και την απουσία εξατομικευμένων θεραπευτικών προγραμμάτων επιβεβαιώθηκαν. Επιβεβαιώθηκαν, επίσης, οι ισχυρισμοί ότι τα προβλήματα της Στέγης ήταν για χρόνια γνωστά και ότι παρά τις υποσχέσεις και τις διαβεβαιώσεις των αρμοδίων, δε λήφθηκαν μέτρα για απάμβλυνση/επίλυσή τους. Η στέγη, όπως η Επίτροπος σημείωσε στην Έκθεση της, είχε καταλήξει να χρησιμοποιείται ως το τελευταίο καταφύγιο για την κάλυψη των ελλείψεων του κράτους στο θέμα της κοινωνικής πρόνοιας. Η απουσία υποδομής για τη φιλοξενία των περιπτώσεων των παιδιών ήταν η αφορμή για να έρθουν στην επιφάνεια τα πολλά προβλήματα που είχαν, δια μέσου των χρόνων, συσσωρευτεί στη στέγη. Οι προκλήσεις, ωστόσο, που το κράτος και η πολιτεία καλούνται να αντιμετωπίσουν σε σχέση με τα άτομα με νοητική υστέρηση και πολλαπλές εξαρτήσεις, όπως η Επίτροπος αποσαφηνίζει, είναι ευρύτερες και πολύ πιο σύνθετες.

Στην Έκθεση εντοπίζονται, επίσης, οι ευθύνες που είχαν οι δύο επιτροπές - η Συμβουλευτική Επιτροπή του Ιδρύματος και η Επιτροπή για την Προστασία των Δικαιωμάτων Καθυστερημένων Ατόμων - στις οποίες η πολιτεία εμπιστεύτηκε την εποπτεία των προγραμμάτων και των συνθηκών διαβίωσης της στέγης και εκφράζονται σοβαρές επιφυλάξεις για την στελέχωση τους και την υπαγωγή τους διοικητικά στη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στην οποία υπάγεται και η στέγη.

Συνεκτιμώντας όλες τις οργανωτικές, δομικές και λειτουργικές αδυναμίες στην εκπλήρωση των στόχων της στέγης, που φαίνεται να έχουν αρνητικές επιπτώσεις και να επενεργούν επιβαρυντικά στο επίπεδο της παρεχόμενης φροντίδας, η Επίτροπος κρίνει αναγκαία την άμεση λήψη συγκεκριμένων μέτρων. Για το λόγο αυτό, στην Έκθεση της εισηγείται:

1. τερματισμό της εφαρμοσθείσας «πολιτικής» πολύωρου υποχρεωτικού εγκλεισμού των ενοίκων στα υπνοδωμάτια τους. Ο εγκλεισμός θα πρέπει να αποτελεί εξαιρετικό μέτρο και να χρησιμοποιείται με φειδώ και περίσκεψη, μόνο για προστασία των παιδιών. Οποιαδήποτε χρήση βίας ή οτιδήποτε ισοδυναμεί με τέτοια εκδήλωση θα πρέπει να αποφεύγεται με κάθε τρόπο,
2. επαναξιολόγηση συγκεκριμένης περίπτωσης από την Πολυθεματική Επιτροπή, υπό το πρίσμα της εισήγησης της παιδοψυχιάτρου για μεταφορά του σε ένα από τα Σπίτια στην Κοινότητα και, μετά από συνεννόηση των γιατρών, επανεξέταση της χορηγούμενης φαρμακευτικής αγωγής,
3. εξέταση, σε συνεννόηση με το Υπουργείο Υγείας, της διαδικασίας (ταχείας) εξυπηρέτησης των ενοίκων της στέγης στα νοσοκομεία,
4. καθιέρωση τακτικών συναντήσεων μεταξύ της Διεύθυνσης και της Επιτροπής του προσωπικού της στέγης για σκοπούς ενημέρωσης, διαβούλευσης και εμπλοκής των τελευταίων στη λήψη αποφάσεων που τους επηρεάζουν,
5. λήψη πρακτικών μέτρων που να διασφαλίζουν τη μόνιμη παρουσία Κοινωνικού Λειτουργού στη στέγη, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Σχεδίου Λειτουργίας,
6. προώθηση της διαδικασίας για τροποποίηση (περιλαμβανομένου και του τίτλου του) του περί Νοητικά Καθυστερημένων Ατόμων Νόμου του 1989. Εξέταση του ενδεχομένου ανάληψης της προεδρίας της Επιτροπής για την προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων με νοητική υστέρηση από μη κρατικό λειτουργό/αξιωματούχο και περιορισμού των μελών που προέρχονται από το δημόσιο (ως εποπτικό όργανο που κρίνει και αξιολογεί τις υπηρεσίες και τις ενέργειες του κράτους, τα μέλη του πρέπει να είναι ανεξάρτητα),
7. ολοκλήρωση των διαβουλεύσεων για την εγκατάσταση κλειστού κυκλώματος παρακολούθησης της Στέγης. Εξέταση του ενδεχομένου παραπομπής του θέματος στην Επίτροπο Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων.

Προκειμένου, δε, να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα σε μακροπρόθεσμη και μονιμότερη βάση εισηγείται:

1. αναθεώρηση του Σχεδίου Λειτουργίας της Στέγης κατά τρόπο που να συνάδει με τις σύγχρονες πρακτικές, τάσεις και εξελίξεις,
2. εξέταση του ενδεχομένου ανάληψης της προεδρίας της Συμβουλευτικής Επιτροπής από μη κρατικό λειτουργό/αξιωματούχο (σήμερα αυτή προεδρεύεται από τη Διευθύντρια των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας) και συμμετοχής σε αυτή εκπροσώπου του προσωπικού,
3. εκπόνηση προγράμματος τακτικής παροχής στήριξης και επιμόρφωσης του προσωπικού της στέγης,
4. εκπόνηση προγράμματος ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης της κοινωνίας για τα προβλήματα, τις δυσκολίες και τον κοινωνικό αποκλεισμό των ατόμων με νοητική υστέρηση και των οικογενειών τους, με τη συμμετοχή φορέων, οργανώσεων και τοπικών αρχών,
5. δημιουργία περισσότερων Σπιτιών στη Κοινότητα και έναρξη σχεδιασμού για εγκατάλειψη του υφιστάμενου μοντέλου λειτουργίας της στέγης.

Αν και, στην Έκθεσή της, η Επίτροπος εκφράζει την ικανοποίηση της για τις πρωτοβουλίες που ανέλαβε αμέσως μετά την ανάληψη των καθηκόντων της η νέα Υπουργός Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων για αντιμετώπιση του προβλήματος, μέσω της λήψης μιας σειράς μέτρων, από καταγγελίες που έλαβε μεταγενέστερα, η ίδια κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, στο περιβάλλον του ιδρύματος υπάρχει εμμονή σε πρακτικές και πρότυπα που δε συνάδουν, αλλά ούτε και συμπίπτουν με τις προσεγγίσεις της. Για το λόγο αυτό, η Επίτροπος εισηγείται στην Υπουργό, αφενός, να επιμείνει στις αλλαγές τις οποίες με μέτρα έχει ήδη εξαγγείλει, αφετέρου, όμως, να μη διστάσει να προχωρήσει και σε εξ υπαρχής επαναπροσδιορισμό της λειτουργίας της στέγης, αν τα μέτρα αυτά αποδειχθούν ανεπαρκή για τους σκοπούς που επιδιώκουν.

Έχοντας τα πιο πάνω υπόψη και με δεδομένη την εξειδικευμένη επιστημονική βαρύτητα του θέματος, η Επίτροπος εισηγείται, εν κατακλείδι, τη σύσταση Εθνικής Επιτροπής Ειδικών, με όρους εντολής τον καθορισμό εθνικής πολιτικής και την ετοιμασία ενός μακρόπνοου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για επίλυση/αντιμετώπιση/απάμβλυνση των εγγενών προβλημάτων που τα άτομα με αναπηρίες και πολλαπλές εξαρτήσεις και οι οικογένειες τους αντιμετωπίζουν. Το Σχέδιο αυτό, εκτός από τους χώρους διαμονής και φιλοξενίας, θα πρέπει να καλύπτει και όλες τις μορφές ανθρώπινης έκφρασης / δραστηριότητας, με βασικότερους στόχους την αναγνώριση, αποδοχή και ένταξη των ατόμων αυτών και των οικογενειών τους στο κοινωνικό σύνολο, την παροχή ευκαιριών εκπαίδευσης και επαγγελματικής απασχόλησης, τη δημιουργία εξατομικευμένων προγραμμάτων θεραπείας, την παροχή αξιοπρεπούς ιατρικής φροντίδας, ευκαιριών άθλησης, ψυχαγωγίας κ.λπ.

Άλλες Εκθέσεις

Στην υπόθεση **Α/Π 442/2004** η Επίτροπος εξέτασε καταγγελίες από εταιρεία κατά της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού [Α.Αν.Α.Δ].

Η παραπονούμενη εταιρεία ισχυρίστηκε ότι η Α.Αν.Α.Δ αυθαίρετα και παράνομα απέρριψε αιτήσεις που υπέβαλε αριθμός πελατών της για συμμετοχή σε πρόγραμμα επαγγελματικής κατάρτισης που η ίδια είχε διοργανώσει στο εξωτερικό. Η συγκεκριμένη απόφαση της Αρχής, σύμφωνα με την παραπονούμενη εταιρεία, ήταν σε πλήρη αντίθεση με προηγούμενες αποφάσεις που είχε πάρει, για έγκριση και επιχορήγηση παρόμοιων προγραμμάτων, ως μονοεπιχειρησιακά, ενώ, με την απάντηση που απέστειλε προς τους ενδιαφερόμενους να συμμετάσχουν, προκάλεσε αχρείαστη αναστάτωση και δυσφημιστική για την εταιρεία φημολογία, μεταξύ των πελατών και των συνεργατών της.

Ένα και πλέον χρόνο μετά την υποβολή του παραπόνου, ο Διευθύνων Σύμβουλος της άλλης εταιρείας υπέβαλε, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου παράπονο, με το οποίο ισχυρίστηκε ότι από την ημέρα που η πρώτη εταιρεία, με την οποία συνδέεται άμεσα, μέσω της συζύγου του, προσέφυγε εναντίον της Α.Αν.Α.Δ στο Γραφείο μου, η Αρχή καθυστερεί αδικαιολόγητα και κατά την άποψη του, εκδικητικά, να εγκρίνει τις αιτήσεις που υποβάλλει για επιδότηση ενδοεπιχειρησιακών προγραμμάτων που η εταιρεία του είχε αναλάβει. Ισχυρίστηκε, επίσης, ότι Λειτουργοί της Αρχής με τους οποίους επικοινωνούν οι ενδιαφερόμενοι, προσπαθούν, με διάφορους τρόπους, να τους αποθαρρύνουν από του να συμμετάσχουν στα σεμινάρια που διοργανώνει η εταιρεία του, τονίζοντας, μεταξύ άλλων, ότι τα σεμινάρια που προσφέρει είναι πολύ ακριβά.

Από την έρευνα που έγινε, διαπιστώθηκε, ότι η εταιρεία ασχολείτο με τη διοργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης, τα οποία τύγχαναν έγκρισης και κατ' επέκταση επιχορήγησης από την Α.Αν.Α.Δ. για τέσσερα περίπου χρόνια, χωρίς κανένα πρόβλημα. Με την εφαρμογή του Σχεδίου Επιχορήγησης Πολυεπιχειρησιακών Προγραμμάτων Κατάρτισης στο Εξωτερικό, από 1η Ιανουαρίου 2003, η Αρχή διαπίστωσε ότι η πρακτική που ακολουθούσε, με την έγκριση πολυεπιχειρησιακών, στην ουσία, προγραμμάτων (λόγω της οργανωμένης ομαδικής συμμετοχής σ' αυτά από ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις), ως μονοεπιχειρησιακά, ερχόταν σε σύγκρουση με τις πρόνοιες του Σχεδίου που ο Έφορος Δημοσίων Ενισχύσεων είχε εγκρίνει και πως πέραν αυτού, υπήρχε, επίσης, σοβαρός κίνδυνος αρνητικού επηρεασμού του προϋπολογισμού της Αρχής. Έτσι, σε μια απρόσμενη, για τα δεδομένα που η μέχρι τότε ακολουθούμενη διαδικασία είχε δημιουργήσει, εξέλιξη, η Αρχή απέρριψε αριθμό αιτήσεων που πελάτες της παραπονούμενης εταιρείας είχαν υποβάλει, για συμμετοχή σε πρόγραμμα κατάρτισης στο εξωτερικό που αυτή διοργάνωνε.

Η πιο πάνω απόφαση της Αρχής, αν και λήφθηκε αφού είχε δοθεί στην εταιρεία, προφορικά, κάποιου είδους προειδοποίηση, δε θα έπρεπε να τύχει εφαρμογής, από τη στιγμή που εκκρεμούσαν ενώπιόν της αιτήσεις που είχαν υποβληθεί από εταιρείες στη βάση της μέχρι τότε ακολουθούμενης πολιτικής. Ανεξάρτητα από τις διαπιστώσεις και τα συμπεράσματα στα οποία η Αρχή είχε καταλήξει σε σχέση με την εφαρμογή των δύο σχεδίων, πριν προχωρήσει στην απόρριψη αιτήσεων που προηγουμένως φαίνεται ότι θα αντιμετώπιζε θετικά, όφειλε να ακολουθήσει μια πιο ορθόδοξη διαδικασία και να παρέχει σε όλους τους ενδιαφερόμενους έγγραφη ειδοποίηση, για την αλλαγή στην πολιτική της, καθώς και το περιθώριο για προσαρμογή στα νέα δεδομένα, που είχαν δημιουργηθεί με την έγκριση και εφαρμογή του Σχεδίου Πολυεπιχειρησιακών Προγραμμάτων Κατάρτισης στο Εξωτερικό. Για την παράλειψη της αυτή, όπως σημειώνεται στην Έκθεση, η Αρχή ελέγχεται και είναι κάτι που δε θα πρέπει να επαναλάβει.

Έγινε εισήγηση όπως οι αποφάσεις που η Αρχή θα λάβει στο μέλλον και θα επηρεάζουν ουσιαστικά τις εργασίες ατόμων και/ή εταιρειών, τυγχάνουν προσεκτικού και, προπαντός, κατάλληλου χειρισμού.

Ο τομέας αυτός δημιουργήθηκε και άρχισε να δραστηριοποιείται περί τα μέσα του έτους 2007. Τη δημιουργία του επέβαλε η ανάγκη να καλυφθούν οι λεγόμενες «γκρίζες ζώνες», δηλαδή όλα εκείνα τα παράπονα που, λόγω αντικειμένου, δεν μπορούσαν να ενταχθούν σε κάποιο από τους ήδη υπάρχοντες τομείς.

Εντός της χρονιάς που προηγήθηκε, ο τομέας αυτός διαχειρίστηκε ένα σημαντικό αριθμό παραπόνων, αρκετά από τα οποία έτυχαν άμεσης επίλυσης, με παρέμβαση, προς πλήρη ικανοποίηση των παραπονουμένων. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι άμεσα επιλύθηκαν, είτε με τηλεφωνική παρέμβαση, είτε με επί τόπου επίσκεψη στα γραφεία των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, θέματα όπως τα πιο κάτω:

- διεκπεραίωση αιτήσεων πολιτών, των οποίων η εξέταση παρουσίαζε σημαντική καθυστέρηση,
- καταβολή επιδομάτων σε δικαιούχους,
- δόθηκαν απαντήσεις σε επιστολές που παρέμεναν για μεγάλο χρονικό διάστημα αναπάντητες,
- έγκριση της υποψηφιότητας αιτητή για υποτροφία,
- έκδοση πιστοποιητικού γέννησης.

Στις περιπτώσεις εκείνες που αναδύθηκαν θέματα τα οποία έχρηζαν άλλου είδους χειρισμού, υποβλήθηκαν Εκθέσεις με σχετικές εισηγήσεις. Συγκεκριμένα:

1. Η Επίτροπος επιλήφθηκε παραπόνου το οποίο στρεφόταν κατά του Υπουργείου Συγκοινωνιών και Έργων και αφορούσε τις δημόσιες συγκοινωνίες. Συγκεκριμένα, υποστηρίχθηκε από τον παραπονούμενο ότι οι αρμόδιοι κυβερνητικοί φορείς δεν επέδειξαν τη δέουσα ευαισθησία σε ό,τι αφορά το θέμα αυτό, με αποτέλεσμα να υπάρχει σοβαρή έλλειψη μέσων μεταφοράς, η οποία αποτελεί αιτία σοβαρών κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων, όπως τροχαία δυστυχήματα, απώλεια πολύτιμου χρόνου λόγω του κυκλοφοριακού προβλήματος, υψηλό και αυξανόμενο κόστος διακίνησης και επιβάρυνση της ατμόσφαιρας, από τις εκπομπές καυσαερίων του τεράστιου πλήθους των διακινούμενων ιδιωτικών οχημάτων.

Παρόλον ότι το παράπονο αυτό δεν στρέφεται εναντίον συγκεκριμένης διοικητικής πράξης ή παράλειψης, η Επίτροπος αποφάσισε να το εξετάσει, επειδή το όλο θέμα άπτεται του θέματος της ποιότητας ζωής των πολιτών.

Από την έρευνα που έγινε, διεφάνη ότι το συγκεκριμένο θέμα απασχολεί εδώ και καιρό το αρμόδιο Υπουργείο, το οποίο καταβάλλει προσπάθειες για επίλυσή του. Μέσα στα πλαίσια αυτά, το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και το Γραφείο Προγραμματισμού, διαπραγματεύτηκαν με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τη χρηματοδότηση, από τα Διαρθρωτικά Ταμεία, δέσμης μέτρων για την ενίσχυση των δημόσιων μεταφορών στην Κύπρο, κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2007-2013. Συμφωνήθηκε δε, από τα εμπλεκόμενα μέρη, η συγχρηματοδότηση, από τα Ευρωπαϊκά Ταμεία, ενός συνόλου δράσεων για τις δημόσιες μεταφορές, ύψους μέχρι €50.000.000, η δε συνολική δαπάνη αναμένεται να ξεπεράσει τα €470.000.000, με χρονικό ορίζοντα υλοποίησης τα 5 έως 10 χρόνια.

Στο Στρατηγικό Σχέδιο για τις Μεταφορές, για την προγραμματική περίοδο 2007-2013, το Υπουργείο έθεσε ως ένα από τους κεντρικούς στόχους “τη σταδιακή μείωση της χρήσης του ιδιωτικού οχήματος με παράλληλη αύξηση της χρήσης των δημόσιων και άλλων μέσων συγκοινωνίας” και πρότεινε τα ακόλουθα μέτρα:

- επέκταση πιλοτικού προγράμματος σχολικών λεωφορείων,
- κατασκευή σύγχρονων κεντρικών σταθμών λεωφορείων,
- μέτρα προτεραιότητας στις δημόσιες συγκοινωνίες σε τμήμα ή τμήματα των δρόμων, σε συνδυασμό με τη δημιουργία υποδομών τύπου Park & Ride,
- επεξεργασία νέων δρομολογίων λεωφορείων και βελτιώσεις διαδρομών αστικών και υπεραστικών, εγκατάσταση πρόσθετων στάσεων λεωφορείων, δημιουργία υπηρεσιών για την εξυπηρέτηση και πληροφόρηση του πολίτη,
- εξυπηρέτηση κέντρων εργασίας (π.χ. βιομηχανικές περιοχές, νοσοκομεία, ανώτερα και ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα) με λεωφορεία για διακίνηση προσωπικού,
- ανανέωση του στόλου των αστικών λεωφορείων, με άνετα και χαμηλά λεωφορεία που είναι φιλικά προς το περιβάλλον,
- μελέτες για αξιολόγηση των μέτρων προώθησης της χρήσης των δημόσιων συγκοινωνιών, μελέτες βιωσιμότητας για νέα συστήματα δημόσιων συγκοινωνιών και μελέτες στρατηγικού σχεδιασμού για τις δημόσιες συγκοινωνίες,
- εφαρμογή πολιτικής για τη στάθμευση στα κέντρα των πόλεων σε συνδυασμό με ρύθμιση και βελτίωση των χώρων στάθμευσης.

Κύριος στόχος της όλης προσπάθειας του Υπουργείου είναι η αύξηση της χρήσης των δημόσιων μεταφορών από 2% που είναι σήμερα στο 10% μέχρι το 2015.

Η Επίτροπος, λαμβάνοντας υπόψη τις προσπάθειες που γίνονται για επίλυση του προβλήματος, περιορίστηκε να εισηγηθεί όπως οι σχετικές διαδικασίες τροχοδρομηθούν το συντομότερο δυνατό, αφού η επίτευξη του επιδιωκόμενου στόχου θα επιφέρει τεράστια οφέλη στην κοινωνία μας, όπως είναι η βελτίωση της ποιότητας ζωής των διαβιούντων στην Κύπρο και αναβάθμιση της προστασίας των ανθρωπίνων και κοινωνικών τους δικαιωμάτων (Α/Π 31/2007).

2. Ενώπιον της Επιτροπής τέθηκε, προς διερεύνηση, η άρνηση του Υπουργείου Άμυνας, να παρατείνει τη διετή αναστολή στράτευσης, που είχε δώσει στον παραπονούμενο, με σκοπό να ολοκληρώσει τη φοίτησή του στο Εσπερινό Γυμνάσιο, διάρκειας τεσσάρων ετών. Συνεπεία της άρνησης αυτής, ο παραπονούμενος επέλεξε αυτόβουλα να συνεχίσει τη φοίτησή του και να μην καταταγεί στο στρατό, με αποτέλεσμα να κηρυχθεί ανυπότακτος.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος σημειώνει ότι δεν υπάρχει νομοθετικό πλαίσιο το οποίο να ρυθμίζει το θέμα των αναστολών λόγω σπουδών. Αποκλειστική αρμοδιότητα επί τούτου έχει ο Υπουργός Άμυνας, του οποίου η κρίση διαμορφώνεται αφού ληφθούν υπόψη τα δεδομένα της κάθε περίπτωσης ξεχωριστά. Τονίζει, δε, η Επίτροπος ότι ένα σημαντικό στοιχείο κρίσης, για τη λήψη της απόφασης, είναι η χρονική διάρκεια των σπουδών, προς όφελος των οποίων ζητείται η αναστολή. Ενισχυτικό της υπόδειξης αυτής, αποτελεί το γεγονός ότι το συγκεκριμένο ευεργέτημα δόθηκε, για να ενθαρρυνθούν όλοι εκείνοι οι οποίοι, για διάφορους λόγους, δεν πήραν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης, να το αποκτήσουν. Ως εκ τούτου, σημειώνει η Επίτροπος, η πολιτική ελέγχου της τήρησης των όρων εντολής της αναστολής που δίδεται, πρέπει να ασκείται κατά τρόπο που να μην οδηγεί σε άδικες ή ανεπιεικείς λύσεις, όπως για παράδειγμα τη διακοπή της φοίτησης, λόγω στράτευσης, εν τώ μέσω μαθημάτων, με αποτέλεσμα οι υποψήφιοι να μην επιστρέψουν ποτέ

πίσω στο σχολείο, για συνέχιση του υπόλοιπου της φοίτησής τους. Η Επίτροπος εισηγήθηκε επαναξιολόγηση της ακολουθούμενης πολιτικής και την υιοθέτηση κριτηρίων χορήγησης αναστολής κατάταξης για λόγους σπουδών, που να λαμβάνουν υπόψη το χρονικό διάστημα που απαιτείται για ολοκλήρωση της φοίτησης του αιτηθέντος την αναστολή. Εισηγήθηκε επίσης, όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει την απόφασή της να κηρύξει ανυπόστατο τον παραπονούμενο, καθώς και το αίτημα του τελευταίου για παράταση της αναστολής στράτευσής του (**Α/Π 126/2008**).

3. Αντικείμενο διερεύνησης αποτέλεσε επίσης και η άρνηση του Υπουργείου Άμυνας, να δώσει την έγκρισή του, για ανανέωση του διαβατηρίου του παραπονούμενου, ο οποίος βρισκόταν ήδη για σπουδές στις Η.Π.Α., θέτοντας ως προϋπόθεση για το σκοπό αυτό, την εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεών του.

Η Επίτροπος τονίζει στη σχετική Έκθεσή της, ότι η επιμονή του Υπουργείου Άμυνας στην εκπλήρωση των στρατιωτικών υποχρεώσεων του παραπονούμενου είναι απόλυτα κατανοητή και μέσα στα πλαίσια της Νομοθεσίας, και δεν τίθεται θέμα αμφισβήτησης της ύψιστης υποχρέωσης για στρατιωτική θητεία, ιδιαίτερα υπό τις σημερινές δυσχερείς για τον τόπο μας περιστάσεις. Σημειώνει, όμως, ότι οι προσωπικές περιστάσεις του παραπονούμενου, δε φαίνεται να απασχόλησαν στον απαιτούμενο βαθμό και/ή καθόλου το εμπλεκόμενο Υπουργείο στην απόφασή του για απόρριψη του αιτήματος του παραπονούμενου. Κατ' αρχήν, ο ίδιος ο παραπονούμενος ουδέποτε έθεσε θέμα εξαίρεσης ή απαλλαγής του από την Εθνική Φρουρά, αντίθετα, δια του δικηγόρου του, έχει διατυπώσει με σαφήνεια την πρόθεσή του να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις του αμέσως μετά το πέρας των σπουδών του. Το αίτημά του περιορίστηκε στην ανανέωση του διαβατηρίου του για συγκεκριμένο καθορισμένο χρονικό διάστημα, δηλαδή μέχρι την ολοκλήρωση των σπουδών του, σύμφωνα και με τους όρους της υποτροφίας που του είχε παραχωρηθεί.

Στα συμπεράσματά της η Επίτροπος σημειώνει ότι η άρνηση του Υπουργείου Άμυνας να εγκρίνει την ανανέωση του διαβατηρίου του παραπονούμενου, για το χρονικό διάστημα που έχει ζητηθεί, συνιστά εξαιρετικά αυστηρό μέτρο, με δυσμενέστερες για τον ίδιο συνέπειες, που δε θα μπορούσαν ποτέ να επανορθωθούν αφού, ενδεχόμενη διακοπή των σπουδών του, θα είχε ως αποτέλεσμα τον τερματισμό της υποτροφίας του και, επακόλουθα, τη μη ολοκλήρωση των σπουδών του. Ήδη, ο παραπονούμενος αντιμετώπιζε αλυσιδωτές επιπτώσεις και καταστάσεις, δεδομένου ότι η σχολή στην οποία φοιτούσε, αρνείτο να τον εγγράψει, αφού η άδεια προσωρινής παραμονής του είχε λήξει και δεν μπορούσε να ανανεωθεί, λόγω λήξης της ισχύος του διαβατηρίου του. Εξάλλου, για να αναχωρήσει από τις Ηνωμένες Πολιτείες απαιτείτο να ανανεώσει το διαβατήριό του, διαφορετικά αντιμετώπιζε επτάχρονο αποκλεισμό από τη χώρα αυτή.

Συνεκτιμώντας όλα τα ενώπιόν της στοιχεία, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει το αίτημα του παραπονούμενου, στη βάση των ιδιαίτερων δεδομένων της δικής του περίπτωσης (**Α/Π 1802/2007**).

4. Εναντίον της Υπηρεσίας Εγγραφής Σωματείων υποβλήθηκαν δύο παράπονα, που είχαν ως αντικείμενο τη μεγάλη καθυστέρηση που σημειώνεται στη διαδικασία εξέτασης των αιτήσεων για εγγραφή σωματείων.

Από την έρευνα που έγινε, διαπιστώθηκε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία, κατά πάγια πρακτική, αμέσως μετά τη λήψη των αιτήσεων για εγγραφή του σωματείου, τις παραπέμπει για απόψεις σε υπηρεσίες που έχουν ως αντικείμενο εργασίας θέματα συναφή με τους σκοπούς που θέτει το υπό εγγραφή σωματείο, ώστε να διαπιστωθεί κατά πόσο οι σκοποί του σωματείου βρίσκονται σε πιθανή αντίθεση με άλλες νομοθετικές πρόνοιες. Σημείωσε, δε, η Επίτροπος, ότι η εν λόγω διαδικασία δε βασίζεται σε καμιά νομοθετική διάταξη. Απόρροια της πρακτικής αυτής είναι οι καταγγελλόμενες καθυστερήσεις. Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εφαρμογή της συγκεκριμένης πολιτικής περιοριστεί μόνο στις περιπτώσεις που η νομιμότητα των σκοπών του σωματείου δεν είναι εξ' αρχής και επαρκώς διασαφηνισμένη (**Α/Π 511/2007, Α/Π 283/2008**).

5. Με αφορμή την υποβολή συγκεκριμένων παραπόνων κατά της Υπηρεσίας Θήρας, η Επίτροπος τόνισε στη σχετική Έκθεσή της, ότι η εγγύτητα των οικιστικών μονάδων σε περιοχές όπου το κυνήγι επιτρέπεται, εγκυμονεί, χωρίς αμφιβολία, κινδύνους για την υγεία και την ασφάλεια των κατοίκων, η ανεπαρκής, δε, σήμανση και η αναποτελεσματικότητα των ελέγχων που διενεργεί η Υπηρεσία Θήρας επιτείνουν την ανάγκη για λήψη άμεσων μέτρων. Εισηγήθηκε όπως επανεξεταστεί το καθεστώς της περιοχής όπου διαμένει ο παραπονούμενος, ως μη κατοικημένης, με το ενδεχόμενο ένταξής της στην απαγορευμένη ζώνη και να διερευνηθεί, επίσης, η δυνατότητα υιοθέτησης ενιαίων μέτρων προστασίας για κατοικημένες περιοχές και μεμονωμένες κατοικίες. Εισηγήθηκε, επίσης, όπως γίνονται περισσότεροι και αποτελεσματικότεροι έλεγχοι στις περιοχές κυνηγίου που γειτνιάζουν με κατοικημένες (**Α/Π 26/2008**).